

ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557

นางสาวประภาพร สีหา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

POLITICAL CONFLICT AND THE 2014 COUP D'ETAT

Miss Praphaporn Siha

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts Program in Government

Department of Government

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2016

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557

โดย

นางสาวประภาพร สีหา

สาขาวิชา

การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ตระกูล มีชัย

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลีมนาน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ตระกูล มีชัย)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐนิตยานนท์)

ประภาพร สีหา : ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557 (POLITICAL CONFLICT AND THE 2014 COUP D'ETAT) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ตระกูล มีชัย, 151 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) วิฤตการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทยที่เป็นเหตุในการทำรัฐประหาร (2) การอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหาร (3) บทบาทของทหารในช่วงวิฤตการณ์ทางการเมือง

วิธีการศึกษาเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากการวิเคราะห์เอกสาร รายงาน งานวิจัยต่างๆ หนังสือ หนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิฤตการณ์ทางการเมืองในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนรวมไปถึงเหตุการณ์รัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557 และใช้วิธีการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องทางการเมืองที่สามารถให้ข้อมูลสำคัญได้เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้นำมารวบรวมวิเคราะห์ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า เหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากการที่รัฐบาลพยายามเสนอร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมที่ทำให้หลายฝ่ายไม่เห็นด้วยจึงเป็นเหตุให้มีการชุมนุมประท้วงกดดันรัฐบาลจนนำไปสู่ความวุ่นวาย รุนแรงทางสังคมจนในที่สุดทหารก็ออกมาทำรัฐประหาร โดยทหารได้ใช้เหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองมาอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหารประกอบกับทางรัฐบาลขาดความชอบธรรมทางการเมืองจึงส่งผลให้การทำรัฐประหารเกิดความชอบธรรมมากขึ้น นอกจากนี้บทบาทของทหารในช่วงวิฤตการณ์ทางการเมืองได้ปรับเปลี่ยนไปตามเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น โดยที่ทหารอาศัยเหตุการณ์และบริบทที่เกิดขึ้นในสังคมปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจนสามารถก้าวเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองด้วยการทำรัฐประหารได้

ภาควิชา การปกครอง

ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา การปกครอง

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ปีการศึกษา 2559

5680612124 : MAJOR GOVERNMENT

KEYWORDS: POLITICAL CONFLICTS, LEGITIMACY, MILITARY COUP

PRAPHAPORN SIHA: POLITICAL CONFLICT AND THE 2014 COUP D'ETAT.

ADVISOR: ASSOC. PROF. TRAKOON MEECHAI, 151 pp.

This study explores (1) the political conflicts in Thailand contributing to the military coup; (2) claims on the legitimacy of the coup and; (3) the roles of the military during the political crises.

Adopting a qualitative approach, the author analysed documents, reports, research, books, newspapers and other publications concerning the political crises between 2010 and 2014. Furthermore, political figures were interviewed to obtain important data. They were analysed using descriptive statistics.

Findings revealed that the political conflicts arose from the government's attempt to propose an Amnesty Bill, which provoked public controversy. Such disapproval brought about anti-government protests and when these slid into chaos, it prompted the military to stage a coup. The reason behind the coup was political conflict. Moreover, the government's lack of political legitimacy made the coup even more justified. With regards to the military's role during the political crises, it was redefined according to the political situations and contexts. This adjustment gave rise to the military's right for political intervention.

Department: Government

Student's Signature

Field of Study: Government

Advisor's Signature

Academic Year: 2016

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์ ตรีตระกูล มีชัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้ความกรุณาในการรับเป็นที่ปรึกษาและได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่างๆ รวมทั้งยังช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานอีกด้วย ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. อนุสรณ์ ลิ้มมณี ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และ รองศาสตราจารย์ ดร. วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่สละเวลาอันมีค่าพิจารณาวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งยังคอยให้ข้อเสนอแนะต่างๆ อันเป็นประโยชน์ในงานวิจัย กระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาให้ความรู้จนผู้วิจัยสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยจนสำเร็จเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ มาโดยตลอด

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการสัมภาษณ์ที่ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อขอสัมภาษณ์และขอขอบคุณ คุณณัฐวุฒิ ไสยเกื้อ คุณภูมิธรรม เวชยชัย คุณสาทิพย์ วงศ์หนองเตย และคุณเอกนัฐ พร้อมทั้ง พันธุ์ ที่สละเวลาให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลมาประกอบในการทำวิจัย เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัย ขอขอบคุณ คุณศศิษา หัวเขา คุณนิตยา บรรจุ และคุณชลิตา พฤกษายั่งยืน สำหรับข้อแนะนำและให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้านในการทำวิจัย รวมทั้งยังคอยเป็นกำลังใจตลอดในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ นอกจากนี้ ขอขอบคุณ พี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ สาขาปกครอง ทุกคนที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และพี่สาวทั้งสอง สำหรับความรัก ความอบอุ่น คำปรึกษา รวมถึงคอยสนับสนุนผู้วิจัยในทุกๆ ด้าน ตลอดจนคอยช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้วิจัยกราบขออภัยและขออน้อมรับข้อบกพร่องนั้นไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ.....	ฉ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามในการวิจัย	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย	5
แนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
วิธีการดำเนินการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
เค้าโครงการนำเสนอนิพนธ์.....	7
บทที่ 2	8
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งและความขัดแย้งทางการเมือง	14
2.2.1 สาเหตุของความขัดแย้ง	15

2.2.2 ลักษณะของความขัดแย้ง.....	18
2.2.3 ประเภทของความขัดแย้ง.....	20
2.2.4 ผลของความขัดแย้ง.....	21
2.2.5 เครื่องมือในการแก้ไขความขัดแย้ง.....	22
2.2.6 ความขัดแย้งตามแนวคิดทางการเมือง.....	22
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร.....	24
2.3.1 สาเหตุการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร.....	26
2.3.2 ปัจจัยของการแทรกแซงทางการเมือง.....	32
2.3.3 รูปแบบของการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร.....	37
2.3.4 ประเภทของคณะทหารที่เข้าแทรกแซงทางการเมือง.....	38
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการความชอบธรรมทางการเมือง.....	39
2.4.1 การอ้างความชอบธรรมทางการเมือง.....	43
2.5 กรอบแนวความคิด.....	46
บทที่ 3.....	49
พัฒนาการการทำรัฐประหารในเมืองไทย.....	49
3.1 การรัฐประหาร 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519.....	49
3.1.1 ความขัดแย้งทางความคิดระหว่างฝ่ายหัวก้าวหน้ากับฝ่ายอนุรักษนิยม.....	50
3.1.2 ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างนิสิตนักศึกษากับฝ่ายขวา.....	50
3.2 รัฐประหาร 23 กุมภาพันธ์ 2534.....	53
3.2.1 ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรัฐบาลกับทหาร.....	54
3.3 รัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ. 2549.....	57
3.3.1 ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย.....	59

3.3.2 ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรัฐบาลกับกองทัพ.....	60
บทที่ 4	65
สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทย ช่วงปี พ.ศ. 2553 - 2557.....	65
4.1 ความขัดแย้งทางการเมือง ปี พ.ศ. 2553.....	65
4.1.1 ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรัฐบาลอภิสิทธิ์กับกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตย ต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.).....	66
4.1.2 การเจรจาทางยุติความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มผู้ชุมนุม.....	67
4.1.3 เหตุการณ์หลังขอสืบพื้นที่.....	68
4.1.4 การกระชับพื้นที่	70
4.2 สภาพการเมืองของไทยช่วง พ.ศ. 2554 - 2555.....	72
4.3 ความขัดแย้งทางการเมือง ปี พ.ศ. 2556 จนถึงรัฐประหาร	73
4.3.1 การร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม.....	74
4.3.2 การเกิดขึ้นของคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็น ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.).....	75
4.3.3 รัฐบาลยิ่งลักษณ์ยุบสภา.....	76
4.3.4 การยกระดับการชุมนุม.....	78
4.3.5 โมฆะการเลือกตั้ง.....	80
4.4 บทบาททหารในวิกฤตการณ์ทางการเมือง.....	82
4.4.1 บทบาททหารในช่วงรัฐบาลอภิสิทธิ์.....	82
4.4.2 ความสัมพันธ์กองทัพกับรัฐบาลยิ่งลักษณ์.....	84
4.4.3 ความสัมพันธ์กองทัพกับกลุ่ม กปปส.....	85
4.4.4 การวางตัวเป็นกลางทางการเมืองของกองทัพ	87
4.4.5 การเป็นคนกลางไกล่เกลี่ย.....	89
4.4.6 รัฐประหาร.....	90

บทที่ 5	94
การวิเคราะห์ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร	94
5.1. สาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองที่มีผลต่อการทำรัฐประหาร	94
5.1.1 บริบททางการเมือง.....	95
5.1.2 บริบททางความคิด	98
5.1.3 บริบททางสังคม.....	105
5.2. ปัจจัยที่เอื้อต่อการอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหาร	108
5.2.1 ความไม่ชอบธรรมของรัฐบาลพลเรือน	108
5.2.2 คุณลักษณะของผู้นำ	113
5.3. บทบาทของทหารในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมือง.....	119
5.3.1 คณะทหารที่มีบทบาทเป็นผู้ไกล่เกลี่ย (Moderators).....	120
5.3.2 คณะทหารที่มีบทบาทเป็นผู้พิทักษ์ (Guardians).....	126
5.3.3 คณะทหารที่มีบทบาทเป็นผู้ปกครอง (Rulers).....	128
บทที่ 6	133
สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	133
6.1 สรุปผลการวิจัย.....	134
6.2 ข้อเสนอแนะ	138
รายการอ้างอิง	142
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	151

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงบทบาททหารที่มีต่อเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง.....	91
ตารางที่ 2 ท่านมีความรู้สึกอย่างไรกับคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญที่ให้นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรและรัฐมนตรี อีก 9 คน ที่เกี่ยวข้องกับการโยกย้ายตำแหน่ง นายถวิล เปลี่ยนสี พ้นจากตำแหน่ง	112
ตารางที่ 3 จากสถานการณ์การเมืองในปัจจุบัน หลังคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญ ท่านคิดว่าโอกาสของการมีการแต่งตั้งนายกคนกลาง อยู่ในระดับใด.....	112
ตารางที่ 4 ท่านคิดว่า คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ควรเสนอบุคคลใดเป็นนายกรัฐมนตรี.....	115
ตารางที่ 5 ความเห็นต่อข้อคำถามที่ว่า “พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา จะสามารถเป็นนายกรัฐมนตรีที่ประชาชนพึงพาได้ ใช่หรือไม่ หากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ(สนช.) เสนอชื่อให้เป็นนายกรัฐมนตรี”.....	116
ตารางที่ 6 ความเห็นต่อโศกณะรัฐมนตรี ตามรายชื่อต่อไปนี้มีความเหมาะสมกับตำแหน่งหรือไม่..	117
ตารางที่ 7 ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อคณะรัฐมนตรี ตามโผข้างต้นจะนำพาเศรษฐกิจของ ...	117
ตารางที่ 8 ความเห็นต่อข้อคำถามที่ว่า “คณะรัฐมนตรีตามโผข้างต้น จะสามารถนำพาประเทศ....	118
ตารางที่ 9 แสดงถึงการเปรียบเทียบ พระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินกับกฎ .	122

สารบัญรูปภาพ

หน้า

รูปภาพที่ 1 แสดงแบบจำลองการศึกษาความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557..... 47

รูปภาพที่ 2 แสดงความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นที่เป็นเหตุในการอ้างความชอบธรรมใน การ
ทำรัฐประหาร..... 130

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่อดีตที่ผ่านมาในประเทศที่กำลังพัฒนามีโอกาสที่จะถูกแทรกแซงทางการเมืองจากองค์การภายนอกด้วยการทำรัฐประหารมักจะเกิดขึ้นได้บ่อยครั้งโดยเฉพาะ การทำรัฐประหารของทหารย่อมมีความเป็นไปได้สูง สาเหตุส่วนหนึ่งที่ทหารก่อการรัฐประหารบ่อยครั้งเนื่องมาจากโครงสร้างทางเชื้อชาติ สังคม และพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ของประเทศที่มีความแตกแยกหรือแตกต่างกันมาก อาจกล่าวได้ว่า บทบาทของกองทัพในประเทศที่กำลังพัฒนาที่เข้ามาแทรกแซงทางการเมืองด้วยการทำรัฐประหารนอกจากสาเหตุที่กล่าวมาแล้วนั้นสาเหตุส่วนหนึ่งก็เกิดขึ้นจากการที่สถาบันการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอ่อนแอ นักการเมืองที่ไร้คุณภาพ ขาดภาวะผู้นำ จนนำไปสู่การก่อเกิดปัญหาความขัดแย้งของสถาบันทางการเมืองรวมถึงปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้คนในสังคมแตกแยกนำไปสู่การเรียกร้องของประชาชนอาจจะทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ทำให้ทหารเข้ามาระงับก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงขึ้นในสังคม ทหารจึงเข้ามาทำการรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาลในขณะนั้น โดยอ้างว่าเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้น ซึ่งการแทรกแซงทางการเมืองยึดอำนาจทางการเมืองของทหารเป็นการขัดขวางการพัฒนาทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยปรากฏการณ์ทางการเมืองในลักษณะนี้เรียกว่า วงจรอุบาทว์ ซึ่งหมายถึง สถานการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากการทำรัฐประหารก็จะขึ้นบริหารประเทศชั่วคราวตามด้วยประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญ และมีการประกาศรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นมาแทน เริ่มมีการเคลื่อนไหวพรรคการเมือง ตามมาด้วยการจัดการเลือกตั้ง มีรัฐสภาเพื่อทำหน้าที่จัดตั้งรัฐบาลใหม่ พอผ่านไปสักระยะเริ่มมีความขัดแย้งทางการเมืองเกิดปัญหาความไม่ลงรอยระหว่างพรรคการเมืองด้วยกันเองหรือรัฐบาล จนนำไปสู่การก่อปัญหาการต่อต้านแล้วลุกลามไปสู่วิกฤตทางการเมืองเมื่อสถานการณ์ภายในประเทศเกิดภาวะที่ไม่สามารถมีกลุ่มหรือสถาบันใดออกมาสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในสังคมได้ทหารก็จะเข้ามาแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ จัดระเบียบสังคมใหม่โดยทำการรัฐประหารก็จะนำไปสู่วงจรอุบาทว์ทางการเมืองอีกครั้ง

สำหรับบทบาททางการเมืองของทหารไทยได้เริ่มตั้งแต่ประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยการนำของคณะราษฎรเนื่องจากทหารมีความสามัคคี มีเอกภาพ มีโครงสร้างการบังคับ

บัญชาเป็นลำดับขั้นที่แน่นอนและอีกทั้งมีอาวุธในการทำสงครามอยู่ในการครอบครองจึงประสบความสำเร็จในการเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง ตลอดระยะเวลา 82 ปี การปกครองของไทยยังคงอยู่ในสภาวะล้มลุกคลุกคลานมาตลอดรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งถูกคณะทหารโค่นล้มโดยการยึดอำนาจรัฐประหาร ซึ่งเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วง พ.ศ. 2556 - 2557 ก็ทำให้ทหารก้าวเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองอีกครั้ง จากวิกฤตการณ์ทางการเมืองได้ส่งผลไปให้ทหารทำการรัฐประหาร ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อันมี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ โคนรัฐบาลรักษาการนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล นับเป็นรัฐประหารครั้งที่ 13 ในประวัติศาสตร์ไทย รัฐประหารดังกล่าวเกิดขึ้นหลังวิกฤตการณ์การเมืองซึ่งเริ่มเมื่อเดือนตุลาคม 2556 เพื่อคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯ และอิทธิพลของพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตย. ทักษิณ ชินวัตร ในการเมืองไทย ก่อนหน้านั้นสองวัน พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก ได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร กองทัพบกตั้งกองอำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย (กอ.รส.) และให้ยกเลิกศูนย์อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย (ศอ.รส.) ที่รัฐบาลชุดก่อนตั้งขึ้น กอ.รส. ใช้วิธีการปิดควบคุมสื่อ ตรวจสอบพิจารณาเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต และจัดประชุมเพื่อหาทางออกวิกฤตการณ์การเมืองของประเทศ แต่การประชุมไม่เป็นผล จึงเป็นข้ออ้างรัฐประหารครั้งนี้ ซึ่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ออกประกาศในการทำรัฐประหารครั้งนี้ว่า¹

“ตามสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เขตปริมณฑล และพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศในหลายพื้นที่ เป็นผลให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์เสียชีวิต ได้รับบาดเจ็บและเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินอย่างต่อเนื่อง และเหตุการณ์ดังกล่าวมีแนวโน้มขยายตัว จนอาจเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยรวม นั้นเพื่อให้สถานการณ์ดังกล่าวกลับเข้าสู่สภาวะปกติโดยเร็ว ประชาชนในชาติเกิดความรักความสามัคคีเช่นเดียวกับห้วงที่ผ่านมา ตลอดจนเพื่อเป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมกับทุกฝ่าย ทุกฝ่าย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย กองทัพบก กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงมีความจำเป็นต้องเข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศ ตั้งแต่วันที่ 22 เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช 2557 เวลา 16.30 เป็นต้นไป”

สาเหตุปัจจัยที่ทำให้ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อ้างถึงความชอบธรรมที่ต้องทำการรัฐประหารเนื่องจากความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น ได้เกิดการประท้วงต่อต้าน

¹ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ, ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ [ออนไลน์], 17 มีนาคม 2558. แหล่งที่มา <http://www.law.moi.go.th/pdf/notice1.pdf>

รัฐบาลตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2556 ถึงพฤษภาคม 2557 โดยคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองซึ่งจัดและมีสุเทพ เทือกสุบรรณ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ เป็นผู้นำ การประท้วงมีสาเหตุจากร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯ ซึ่งจะนิรโทษกรรมความผิดของนักการเมืองย้อนหลังไปถึงปี 2547 โดยถูกหลายฝ่ายคัดค้าน ฝ่ายหนึ่งมีสุเทพ เทือกสุบรรณและพรรคประชาธิปัตย์เป็นผู้นำ และอีกฝ่ายหนึ่งคือแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) และคนเสื้อแดงบางส่วน ครั้นวันที่ 11 พฤศจิกายน 2556 วุฒิสภากลาง มติเป็นเอกฉันท์ไม่เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทว่า การชุมนุมซึ่งนำโดยสุเทพยังคงดำเนินต่อไป โดยเปลี่ยนเงื่อนไขเป็นการต่อต้านรัฐบาลแทน การประท้วงนี้ลงเอยด้วย น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี พ้นจากตำแหน่ง โดยความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นทำให้ทางรัฐบาลยังลักษณะตัดสินใจยุบสภาเพื่อที่จะให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 ถึงแม้ทางรัฐบาลจะหาทางออกให้กับปัญหาทางการเมืองด้วยการยุบสภาและให้มีการจัดการเลือกตั้งขึ้นมาใหม่นั้น ความรุนแรงและความขัดแย้งทางการเมืองก็มาไกลเกินกว่าที่จะแก้ไขได้ กลุ่ม กปปส. ที่มีนายสุเทพเป็นแกนนำและผู้ชุมนุมปฏิเสธการเลือกตั้ง เรียกร้องให้จัดตั้งสภาประชาชนเสียก่อน กลุ่ม กปปส. นัดชุมนุมปิดถนนสายหลักในกรุงเทพมหานครเพื่อกดดันรัฐบาล นำไปสู่การใช้ความรุนแรงและอาวุธเป็นระยะ ๆ จนมีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต จึงทำให้รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในกรุงเทพมหานครและพื้นที่โดยรอบ การปะทะกันของกลุ่มผู้ชุมนุมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจมีแต่ความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ทางรัฐบาลก็ไม่สามารถที่จะหาทางออกให้กับวิกฤติการเมืองครั้งนี้ได้ซึ่งไม่เพียงแต่จะส่งผลกระทบต่อสภาพทางการเมืองไทยเท่านั้นแต่ยังส่งผลไปถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย ในตอนนั้นทหารยังไม่ได้แสดงที่ท่าว่าจะออกมาจัดการกับวิกฤติการเมือง ผู้นำกองทัพทในขณะนั้นเป็น พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ยังคงแบ่งรับแบ่งสู้ในการที่จะเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองจนกระทั่งในวันที่ 20 พฤษภาคม 2557 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร และมีการเรียกแกนนำผู้ชุมนุมไม่ว่าจะเป็นทางฝ่าย กปปส. นปช. ตัวแทนฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้าน มาประชุมกันเพื่อหาทางออกให้กับวิกฤติการเมืองครั้งนี้แต่การประชุมก็ไม่สามารถที่จะตกลงกันได้นั่นจึงทำให้อีกสองวันต่อมา กองทัพบกทำการรัฐประหารรัฐบาลรักษาการ และให้ผู้ชุมนุมสองฝ่ายยุติการชุมนุม

จากการประท้วงมีสาเหตุจากร่างพระราชบัญญัติ นิรโทษกรรมฯ ซึ่งเป็นการนิรโทษกรรมความผิดของนักการเมืองย้อนหลังไปถึงปี 2547 โดยถูกหลายฝ่ายคัดค้าน ฝ่ายหนึ่งมีสุเทพ เทือกสุบรรณและพรรคประชาธิปัตย์เป็นผู้นำ และอีกฝ่ายหนึ่งคือแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) และคนเสื้อแดงบางส่วน การประท้วงต่อต้านรัฐบาลในเรื่องร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯ นั้นเริ่มจะปานปลายความขัดแย้งทางการเมืองได้ที่เกิดขึ้นได้นำไปสู่ความรุนแรงและ

นอกจากนี้การประท้วงที่ยืดเยื้อก็ได้สร้างความเสียหายให้แก่ สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของไทย จนในท้ายที่สุดทหารได้ก้าวเข้ามาทำการรัฐประหารเพื่อยุติปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากสาเหตุหลักๆ เพื่อสร้างความชอบธรรมในการรัฐประหารของ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในการทำการรัฐประหารปี 2557 และสภาพเหตุการณ์ทั่วไปทางการเมืองในห้วงระยะเวลานั้น เหมือนกับการเกิดรัฐประหารยึดอำนาจทางการเมืองแทบทุกครั้งที่กองทัพมักจะอ้างเงื่อนไขและสถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเป็นเหตุผลในการแทรกแซงทางการเมืองของสถาบันทหาร ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจที่ต้องการศึกษาเรื่องความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557 โดยมุ่งศึกษาถึงความขัดแย้งทางการเมืองที่นำไปสู่ความรุนแรงและเกิดความเสียหายในสังคมที่เกิดขึ้น ณ ขณะนั้นที่เป็นเหตุทำให้ทหารใช้สร้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหาร

คำถามในการวิจัย

ทำไมความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐบาลกับคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ที่นำไปสู่การชุมนุมทางการเมืองถึงเป็นสาเหตุในการอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหาร 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิกฤตการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทยที่เป็นเหตุในการทำรัฐประหาร
2. เพื่อศึกษาการอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหาร
3. เพื่อศึกษาบทบาทของทหารในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมือง

สมมติฐานการวิจัย

ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรัฐบาลกับคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ที่ขยายความขัดแย้งไปสู่ความรุนแรงทางการเมืองจึงเป็นเหตุสำคัญที่คณะทหารใช้ในการอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหาร

แนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมือง
2. แนวคิดเกี่ยวกับการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับความชอบธรรมทางการเมือง

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาวิเคราะห์ถึงความขัดแย้งทางการเมือง ที่นำไปสู่การอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหารของทหารในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ภายใต้ความแตกต่างแยกทางความคิดของคนในสังคม ความขัดแย้งของคนในสังคมวิกฤตการณ์ทางการเมือง และเศรษฐกิจที่เป็นผลมาจากความไม่สมดุลของอำนาจอธิปไตยที่มีผลต่อบทบาทของทหารในการเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง โดยศึกษาวิกฤตการณ์ทางการเมืองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนถึงการทำรัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) บุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นวิธีการหลักในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และดำเนินการนำเสนอการวิจัยในรูปแบบการพรรณนา (Descriptive Research) โดยศึกษาจากเอกสาร รายงาน งานวิจัยต่างๆ หนังสือ หนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิกฤตการณ์ทางการเมืองในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2553 จนรวมไปถึงเหตุการณ์รัฐประหารที่ผ่านมาและ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะจง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดผู้ที่เกี่ยวข้องที่สามารถให้ข้อมูลสำคัญได้เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์พิสูจน์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ 1. นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ 2. นายภูมิธรรม เวชยชัย 3. นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย และ 4. นายเอกนัฏ พร้อมพันธุ์

- ข้อจำกัดการวิจัย

ในการทำการสัมภาษณ์ได้เกิดข้อจำกัดในการสัมภาษณ์ จากการที่ได้ทำการติดต่อขอสัมภาษณ์ 1. นายเฉลิม อยู่บำรุง 2. นายจาตุรนต์ ฉายแสง 3. นายจตุพร พรหมพันธุ์ และ 4. นายถาวร เสนเนียม ผู้ที่ให้สัมภาษณ์ไม่สะดวกให้สัมภาษณ์จึงทำให้ไม่สามารถได้รับข้อมูลโดยตรงจากผู้สัมภาษณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จึงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลจาก ทุดียภูมิ (Secondary Data) ทดแทนในส่วนของผู้ที่ไม่ได้สัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลมาจากสื่อ สิ่งพิมพ์ บทความ เว็บไซต์ และข้อมูลอื่นๆ มาประกอบในการวิเคราะห์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. งานวิจัยนี้จะนำไปสู่ความเข้าใจวิกฤตการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ที่ผ่านมานำไปสู่การทำการรัฐประหาร
2. ทราบถึงหลักการ วิธีการ ในการอ้างความชอบธรรมในการทำการรัฐประหาร
3. สามารถแสดงให้เห็นถึงบทบาทของทหารในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น

เค้าโครงการนำเสนอวิทยานิพนธ์

การนำเสนอความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557 ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

จะกล่าวถึงที่มาและความสำคัญของการศึกษาที่นำไปสู่คำถามในการวิจัย วัตถุประสงค์ สมมติฐาน ขอบเขตการศึกษา ระเบียบวิธีวิจัยโดยสังเขป และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัยชิ้นนี้

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะแสดงให้เห็นถึงแนวคิดเรื่องความขัดแย้งทางการเมือง การแทรกแซงทางการเมืองของทหาร และความชอบธรรมทางการเมือง รวมทั้งได้นำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรัฐประหาร การแทรกแซงทางการเมืองของทหารมาประกอบกันเพื่อให้เห็นถึงบทบาทของทหารในการเมืองไทย

บทที่ 3 พัฒนาการการทำรัฐประหารในเมืองไทย

นำเสนอการรัฐประหารในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 , 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 และ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ซึ่งการรัฐประหารใน 3 ครั้งที่ผ่านมาปัจจัยในเรื่องความขัดแย้งทางการเมืองมีส่วนสำคัญที่ทำให้ทหารเข้ามาอ้างในการทำรัฐประหาร

บทที่ 4 สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทย ช่วงปี พ.ศ. 2553 - 2557

นำเสนอเกี่ยวกับเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองของไทยในช่วงปี พ.ศ. 2553 - 2557 เนื่องจากว่าเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทยที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นเหตุให้ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองโดยเข้ามาทำการรัฐประหาร

บทที่ 5 การวิเคราะห์ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร

นำเสนอถึงเหตุ ปัจจัย บริบททางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมือง ที่นำไปสู่การอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหารโดยนำมาวิเคราะห์ด้วยการใช้ทฤษฎีเพื่ออธิบาย เหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นที่เอื้อต่อการอ้างความชอบธรรมของทหารในการทำรัฐประหาร พ.ศ. 2557

บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า ประเทศที่กำลังพัฒนานั้นจะถูกแทรกแซงทางการเมืองจากทหารเสียเป็นส่วนใหญ่ สืบเนื่องมาจากโครงสร้างทางเชื้อชาติ สังคม และยังรวมถึงจากการที่สถาบันการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอ่อนแอ รัฐบาลและนักการเมืองไร้คุณภาพ จนนำไปสู่ความขัดแย้งทางสังคมและส่งผลกระทบต่อไปยังเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เหตุเหล่านี้เป็นการส่งเสริมให้ทหารเข้ามามีบทบาททางการเมืองและทำให้ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองโดยมาในแบบของการปฏิวัติรัฐประหารเพื่อที่จะเข้ามาจัดการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม การแทรกแซงทางการเมือง บทบาท และอิทธิพลของทหารในประเทศกำลังพัฒนาจึงนับได้ว่าเป็นปัญหามานานใจซึ่งการแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทยก็เช่นกัน

บทบาทของทหารในสังคมไทยได้มีความสำคัญมาเป็นเวลาช้านานจนอาจกล่าวได้ว่า กำเนิดและพัฒนาการของกองทัพได้มีมาพร้อมๆ ไปกับกำเนิดและขยายตัวของรัฐและหน้าที่ของรัฐ ก่อนจะมีสถาบันทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยกองทัพจึงเป็นองค์กรซึ่งมีความหมายมีความสำคัญต่อการคงอยู่ของรัฐทั้งในแง่การป้องกันประเทศและการรักษาความสงบภายใน ที่สำคัญก็คือกองทัพเป็นสถาบันสำคัญที่มีไว้เพื่อสนับสนุนอำนาจทางการเมืองของผู้ปกครองด้วย จึงกล่าวได้ว่าบทบาททางการเมืองของทหารได้มีอยู่ในสังคมไทยมาเป็นเวลานานอย่างต่อเนื่องก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง¹ บทบาททหารทางการเมืองนั้นได้เริ่มต้นขึ้นจากกลุ่มนายทหารที่เข้าร่วมเป็นผู้ออกการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475¹ บทบาททางการเมืองของทหารไทยจึงมีบทบาทที่สืบเนื่องมาตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง บทบาททหารก็มีอยู่เรื่อยมาจะเห็นได้ว่ามีเหตุการณ์ที่ทหารได้เข้ามาแทรกแซงทางการเมืองไทยหลายครั้งหลายคราตั้งแต่อดีตจนถึงกระทั่งปัจจุบันที่ทหารเข้ามามีบทบาททางการเมือง ซึ่งปรากฏอยู่ให้เห็นจากประวัติศาสตร์ทางการเมืองอันยาวนานของไทยที่มีการทำการรัฐประหารสำเร็จมาแล้วถึง 12 ครั้ง และการรัฐประหารครั้งล่าสุดที่เกิดขึ้นในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ที่ทหารก้าวเข้ามามีบทบาททางการเมืองที่สำคัญอีกครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ทางการเมืองไทย

¹ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย, พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.(กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536). หน้า 185

*ดูกฎ รศ. 130

ดังนั้นจึงทำให้เกิดผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางการเมืองของทหารในสังคมไทย ขึ้นมาอย่างมากมาย โดยมีผู้สนใจได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ในหลากหลายแง่มุม จะเห็นได้จาก ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันผลงานการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแทรกแซงทางการเมืองของทหารต่าง ก็มีปรากฏออกมาให้เห็นอยู่เสมอ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าทหารยังคงเข้ามามีบทบาทในทางการเมืองที่จะ เห็นได้จากการทบทวนวรรณกรรมและการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประชา เทพเกษตรกุล² ศึกษาเรื่อง การแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย : ศึกษากรณี การรัฐประหาร เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 พบว่าเงื่อนไขที่ทำให้เกิดรัฐประหารที่แท้จริง คือ สาเหตุจากการที่ผู้นำกองทัพกองทัพคนสำคัญได้แก่ พลเอกสุนทร คงสมพงษ์และพลเอกสุจินดา ครา ประยูร ถูกปลดออกจากตำแหน่งผู้นำกองทัพ และยังรวมไปถึงการอธิบายการแทรกแซงทางการเมือง ของทหารไทยได้ดังนี้ 1. ปัจจัยที่ทำให้ทหารตัดสินใจทำการปฏิวัติรัฐประหารมาจากปัจจัยภายใน กองทัพมากกว่าภายนอกกองทัพ 2. การทำรัฐประหารเป้าหมายบุคคลสำคัญของประเทศมีความสำคัญมากกว่าเป้าหมายอื่นๆ 3. ความสำเร็จของการทำรัฐประหารในเมืองไทย ตัวแปรที่สำคัญ ตัวแปรหนึ่งคือ ความมีเอกภาพของกองทัพ 4. การแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทยในอนาคต โดยการปฏิวัติรัฐประหารกระทำได้ลำบากมากขึ้น

สมนึก รูปหอม³ ศึกษาเรื่อง สาเหตุการทำรัฐประหารเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 พบว่า สาเหตุที่แท้จริงของการทำรัฐประหารในครั้งนี้เกิดจากความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับกองทัพ โดย ความหวาดระแวงของผู้นำกองทัพที่กลัวรัฐบาลจะปลดผู้นำกองทัพออกจากตำแหน่ง ส่วนสาเหตุที่ คณะ รสช. กล่าวอ้างนั้นเป็นเพียงข้ออ้างเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับตนเองแต่เนื่องจากเหตุผลบาง ประการที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์ร้ายของคณะรัฐบาลสอดคล้องกับคำกล่าวอ้างของ คณะ รสช. จึงทำให้มีประชาชนจำนวนไม่น้อยเห็นด้วยและไม่มีต่อต้านการกระทำของคณะ รสช. ดังนั้นการเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทำรัฐประหารในอนาคตจึงมุ่งพัฒนาระบบ การเมืองไทยและกองทัพไทยให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย

² ประชา เทพเกษตรกุล, "การแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2535" (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535).

³ สมนึก รูปหอม, "สาเหตุการทำรัฐประหาร เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534" (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538).

ชัตติยะ สวัสดิผล⁴ ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้นำทหารกับการเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองไทย พบว่า สถาบันทหารหรือกลุ่มทหารมีบทบาทต่อการพัฒนาประชาธิปไตย 2 ด้าน คือ บทบาทด้านสร้างสรรค์ และส่งเสริมประชาธิปไตย เช่น เป็นผู้นำในการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นผู้พิทักษ์ระบบรัฐธรรมนูญและเป็นนักพัฒนา อีกด้านหนึ่งของบทบาทคือ บทบาทเชิงเหนี่ยวยังการพัฒนาระบบประชาธิปไตย ได้แก่ การทำรัฐประหารล้มล้างรัฐธรรมนูญและจัดตั้งรัฐบาลที่มาจากกาเลือกตั้งพิทักษ์รัฐบาลเผด็จการ เป็นต้น

สุขุม ธนพงศ์พิพัฒน์⁵ ศึกษาเรื่อง ปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการทำรัฐประหารของทหารไทยระหว่าง พ.ศ. 2500-2534 พบว่า ปัจจัยปัญหาก่อให้เกิดสภาพเปิดโอกาสให้มีการแทรกแซงทางการเมือง ด้วยการก่อรัฐประหารเป็นสภาวะปัจจัยที่เกิดจากปัญหา 2 ประการคือ 1. ความหย่อนประสิทธิภาพ ในการทำงานของรัฐบาลซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากรัฐบาลและ 2. ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับผู้นำฝ่ายทหาร ซึ่งปัญหานี้เกิดขึ้นกับฝ่ายทหารโดยตรงเองโดยที่สภาวะปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาเหล่านี้เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนเหตุการณ์ยึดอำนาจที่ก่อให้เกิดสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองของทหารด้วยการเข้าก่อรัฐประหารของกลุ่มทหารไทย

สมศักดิ์ หนูสนิท⁶ ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทางการเมืองสู่ความเป็นประชาธิปไตย : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหารกับการเมืองไทย พบว่า การแทรกแซงทางการเมืองของทหารตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 นับตั้งแต่ยุคคณะราษฎรจนถึงในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทางการเมืองของไทย การทำรัฐประหารมีผลต่อความเข้มแข็ง ความต่อเนื่องของระบบพรรคการเมืองไทย ซึ่งผู้นำทหารได้เข้ามามีบทบาทในกิจกรรมของพรรคการเมืองโดยเป็นผู้นำเสียเองเพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรมตามวิถีทางของรัฐสภาส่งผลให้พรรคการเมืองไทยไม่สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นสถาบันทางการเมืองได้ ซึ่งในการแทรกแซงทางการเมืองของทหารในปัจจุบันจะกระทำได้น่าบามากขึ้นเพราะสถานการณ์ทางการเมืองเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์และความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน บทบาททางการเมืองของทหารจึงมีแนวโน้มที่จะทำหน้าที่เพียงทหารอาชีพเท่านั้น

⁴ ชัตติยะ สวัสดิผล, "บทบาทผู้นำทหารกับการเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองของไทย" (วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาลังคม), สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2538).

⁵ สุขุม ธนพงศ์พิพัฒน์, "ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการทำรัฐประหารของทหารไทยระหว่าง พ.ศ. 2500-2534" (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาปกครอง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539).

⁶ สมศักดิ์ หนูสนิท, "การพัฒนาทางการเมืองสู่ความเป็นประชาธิปไตย: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหารกับการเมืองไทย" (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542).

ใหญ่ เตมีย์⁷ ศึกษาเรื่อง การสร้างความชอบธรรมของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ในประเทศไทย พบว่า รสช. ไม่ชอบธรรมทางการเมืองเพราะการสร้างพื้นฐานด้วยการผลักดันพรรคการเมืองที่จัดตั้งโดย รสช. วางรากฐานรัฐธรรมนูญและสมาชิกวุฒิสภา เอื้อประโยชน์ให้ผู้ผู้นำ รสช. สวมบทบาทผู้นำรัฐบาลรวมไปถึงการปกปิดข่าวสารความจริง เปิดเผยข่าวสารเท็จโดยมีทหารของ รสช. เป็นกำลังสนับสนุนทำให้ รสช. ถูกคัดค้านจากปัจจัยความยอมรับ

เยาวเรศ สุทธะพินทุ⁸ ศึกษาเรื่อง ความเป็นไปได้ในการรัฐประหารของทหารในอนาคต พบว่ามีความเป็นไปได้ในอนาคตที่จะเกิดการรัฐประหาร หากเกิดเงื่อนไขดังนี้ คือการจลาจลการไม่รับฟังเหตุผลของการทำงบประมาณของกองทัพและแทรกแซงการโยกย้ายภายในกองทัพในด้านการระบวงารหล่อหลอมแนวความคิดทางการเมือง ไม่ควรปลุกฝังแนวคิดเรื่องรัฐประหารในโรงเรียน ทหารควรมีการเพิ่มเติมเรื่องระบบการเมืองเข้าไปในหลักสูตรเพื่อให้ทหารมีความเข้าใจทางการเมืองมากกว่าที่เป็นอยู่

ศีกฤทธิ เรกะลาภ⁹ ศึกษาเรื่อง การแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย: ศึกษากรณีรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดการรัฐประหารมาจากสองปัจจัยหลักคือ ปัจจัยภายในกองทัพ ได้แก่ ผลประโยชน์ของกลุ่มทหารถูกระทบกระเทือนโดยเฉพาะการแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารตำแหน่งสำคัญของกองทัพและปัจจัยภายนอกได้แก่ รัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาของชาติได้ นอกจากนี้วิธีการแทรกแซงทางการเมืองของทหารทำโดยการใช้อิทธิพลกดดันนโยบายและการตัดสินใจของรัฐบาล การข่มขู่ว่าจะใช้กำลังโค่นล้มอำนาจหรือยึดอำนาจ รวมไปถึงการทำให้รัฐประหารประสบความสำเร็จ ได้แก่ ความรวดเร็วในการปฏิบัติการ การประสานงานที่ดีและการมีระบบการสื่อสารที่ทันสมัย

อากัสรา พิษพันธ์¹⁰ ศึกษาเรื่อง ข้อเท็จจริงและแง่มุมปัญหาเกี่ยวกับรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 พบว่า การเมืองไทยอยู่ในสภาวะตึงเครียดจากสภาพการณ์ทางการเมืองเนื่องจากการเผชิญหน้ากันระหว่างฝ่ายสนับสนุนนายกรัฐมนตรีนาย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทยกับฝ่ายต่อต้านคือ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยและกลุ่มอื่นๆ จากปัญหาการบริหารงานของรัฐบาลส่อไปทางเอื้อประโยชน์ให้กับพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และพวกพ้อง

⁷ ใหญ่ เตมีย์, "การสร้างความชอบธรรมของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ในประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาปกครอง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544).

⁸ เยาวเรศ สุทธะพินทุ, "ความเป็นไปได้ในการรัฐประหารของทหารไทยในอนาคต" (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545).

⁹ ศีกฤทธิ เรกะลาภ, "การแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย: ศึกษากรณีรัฐประหาร 19 กันยายน 2549" (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2551).

¹⁰ อากัสรา พิษพันธ์, "ข้อเท็จจริงและแง่มุมปัญหาเกี่ยวกับรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549" (การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2551).

ซึ่งในกระบวนการของการทำรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 นั้นขั้นตอนเริ่มต้นก่อนการรัฐประหารได้มีการเริ่มต้นวางแผนเตรียมความพร้อมโดยมี ผบ.ทบ. เป็นแกนนำในการวางแผนทำรัฐประหาร ขั้นตอนระหว่างการรัฐประหารโดยปฏิบัติการการใช้กองร้อยพิเศษและกำลังทหารจากกองพันสารวัตร ดำเนินการควบคุมแกนนำสำคัญฝ่ายรัฐบาล ขั้นตอนหลังรัฐประหารในวันที่ 20 กันยายน 2549 ผบ.ทบ.และคณะได้แถลงการณ์ชี้แจงการเข้ายึดอำนาจจากรัฐบาล หลังแถลงการณ์ยึดอำนาจของคปค. ได้มีกลุ่มต่างๆ ออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านการทำรัฐประหารในครั้งนี้ส่งผลให้ คปค. ออกประกาศและคำสั่งตามมาอีกหลายฉบับและนำไปสู่การแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับชั่วคราว พ.ศ. 2549 เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2549

อุมพร อินทวงค์¹¹ ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่นำมาซึ่งการทำรัฐประหารโดยพลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน พบว่า การพัฒนาการของความเป็นประชาธิปไตยในประเทศไทยมีอุปสรรคจากการถูกแทรกแซงจากสถาบันทหารในรูปแบบรัฐประหาร ทั้งนี้เนื่องด้วยทหารมีคุณลักษณะที่พร้อมในการแทรกแซงทางการเมือง ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ที่สำคัญคือปัจจัยภายนอก ได้แก่ ด้านสังคม คือการออกมาเคลื่อนไหวของประชาชนที่มีความเห็นต่างกันในเรื่องของการคอร์รัปชันของอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร อันก่อให้เกิดความแตกแยกขึ้นในสังคมไทยอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ส่วนด้านการเมือง คือ การบริหารงานภายใต้เผด็จการรัฐสภาที่อำนาจสูงสุดอยู่ที่ผู้นำทางการเมืองแต่เพียงผู้เดียวเป็นลักษณะระบบการเมืองที่อำนาจบริหารควบคุมอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจตุลาการ ทางด้านเศรษฐกิจไม่เป็นปัจจัยนำไปสู่การรัฐประหารเพราะในช่วงเวลาดังกล่าวสภาพเศรษฐกิจไม่ได้ทำให้ประชาชนรู้สึกอึดอัด เพราะรัฐบาลมีนโยบายที่สร้างความพอใจให้กับประชาชน

รายงานการวิจัย เรื่อง จากระบอบทักษิณสู่รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 : วิกฤตประชาธิปไตยไทย¹² เป็นการวิเคราะห์วิจารณ์ความเป็นมาการบริหารประเทศและการสิ้นอำนาจของรัฐบาลนายกรัฐมนตรีนาย พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร ในบริบทของประวัติศาสตร์การเมืองไทยสมัยใหม่ และย้อมถึงกระบวนการโค่นรัฐบาลทักษิณจากเดือนกันยายน พ.ศ. 2548- เดือนกันยายน พ.ศ. 2549 ที่ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ปรากฏการณ์สนธิ ลิ้มทองกุลและพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย หรือนัยหนึ่งขบวนการมวลชนราชาชาตินิยมประชาธิปไตย 2. ตุลาการภิวัตน์ และ 3. กองทัพภิวัตน์กับรัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.)

¹¹ อุมพร อินทวงค์, "ปัจจัยที่นำมาซึ่งการทำรัฐประหาร โดยพลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน" (วิทยานิพนธ์รัฐมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551).

¹² รศ.ดร. เกษียร เตชะพีระ, "จากระบอบทักษิณสู่รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 : วิกฤตประชาธิปไตย" (ศูนย์วิจัยคณะรัฐศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550).

รายงานการวิจัยเรื่อง สาเหตุการทำรัฐประหารของไทยในยุคหลังสงครามเย็น¹³ พบว่าปัจจัยปัญหาก่อให้เกิดสภาพเปิดโอกาสให้กองทัพมีการแทรกแซงทางการเมืองด้วยการรัฐประหารนั้นเป็นสภาวะปัจจัยที่เกิดจากสภาพปัญหา 3 ประการ คือ 1. การขาดพลังเกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ 2. การขาดประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดิน มีการทุจริตคอร์รัปชันและขาดธรรมาภิบาล และ 3. การแทรกแซงกองทัพ ข้าราชการและองค์กรอิสระที่จัดตั้งตามรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ยังมีประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งโดยตรงระหว่างฝ่ายบริหารกับผู้นำกองทัพซึ่งสภาวะปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาเหล่านี้เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนเหตุการณ์ยึดอำนาจที่ผลที่ก่อให้เกิดสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองด้วยการเข้าก่อรัฐประหารของกลุ่มทหารไทย ดังที่เกิดขึ้นมาในอดีตช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ. 2534 ถึง 2549

สรุปจากการที่ได้ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมหลายๆเล่ม จะพบว่ามึนนักวิชาการหลายท่านรวมไปถึงผู้วิจัยหลายคนได้ให้ความสนใจในบทบาทของทหารกับการเมืองไทย สืบเนื่องมาจากประวัติศาสตร์ทางการเมืองไทยที่ผ่านมาที่ทหารได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองจะเห็นได้จากงานวิจัยที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ที่มีผู้วิจัยได้สนใจในการเข้ามาทำการรัฐประหารของทหารไม่ว่าจะเป็นการทำรัฐประหารในช่วง ปี พ.ศ. 2500-2534 หรือจะเป็นในการทำการรัฐประหารใน ปี พ.ศ. 2549 ซึ่งในการศึกษาการเข้ามามีบทบาททหารในการเมืองไทยส่วนใหญ่จะเน้นไปศึกษาทางด้าน สาเหตุ ปัจจัย ที่ส่งเสริมให้ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง จะเห็นได้จากการที่งานวิจัยหลายๆ เล่มที่แสดงให้เห็นถึง สาเหตุ ปัจจัย ในการทำการรัฐประหารที่ผ่านมาไม่ว่าจะเป็นในปี พ.ศ. 2534 หรือ จะเป็นในการทำการรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2549 ซึ่งสาเหตุ ปัจจัย ในการทำการรัฐประหารแต่ละครั้งก็ไม่ได้แตกต่างกันมากนัก เพียงแต่จะมีบางประเด็นเท่านั้นที่เข้ามาเป็นสาเหตุ ปัจจัย เพิ่มเติมซึ่งขึ้นอยู่กับบริบททางสังคม ณ ตอนนั้นที่อาจจะจะเป็นสาเหตุ ปัจจัยเพิ่มเติม เช่นในการทำการรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2549 ที่มีปัจจัย การขาดพลังเกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ มาเกี่ยวข้องในการที่ทำให้ทหารออกมาทำการรัฐประหาร เป็นต้น

ถึงแม้จะมีนักวิชาการและผู้วิจัยหลายท่านให้ความสนใจในการแทรกแซงทางการเมืองของทหารที่กระทำการผ่านการรัฐประหารโดยศึกษาจากมุมมองของสาเหตุ ปัจจัย แต่ก็ไม่ค่อยจะมีงานวิชาการที่มองการแทรกแซงทางการเมืองของทหารในมุมมองอื่นเท่าไร อย่างเช่นในการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของทหารที่อ้างสร้างความชอบธรรมในการเข้ามาทำการรัฐประหาร ซึ่งจากการที่ได้ทบทวนวรรณกรรมมานั้นจะเห็นได้ว่ามีเพียงงานวิทยานิพนธ์ของ ใหญ่ เตมีย์ ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การสร้างความชอบธรรมของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ในประเทศไทย แต่การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ก็เป็นการศึกษาที่ รสช.ได้ทำการรัฐประหารและเข้ามามีอำนาจทางการเมืองแล้วสร้าง

¹³ พลตรี จิระเดช โมกขะสมิต, สาเหตุการทำรัฐประหารของไทยในยุคหลังสงครามเย็น(กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2550).

ความชอบธรรมในการปกครองประเทศซึ่งเป็นการสร้างความชอบธรรมหลังเกิดรัฐประหาร ดังนั้นจากการที่ได้ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมทำให้ข้าพเจ้าเห็นว่าการศึกษาบทบาททหารกับการเมืองไทยยังคงมีอีกหลายแง่มุมให้ได้ศึกษา อาทิ การสร้างความชอบธรรมของทหารในการทำรัฐประหาร การศึกษาเปรียบเทียบการทำรัฐประหารในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา หรือบทบาททหารไทยในความเป็นทหารอาชีพ เป็นต้น ซึ่งแง่มุมประเด็นที่ได้ยกตัวอย่างเหล่านี้ยังเป็นประเด็นที่น่าสนใจและยังมีผู้ให้การศึกษาวิจัยไม่มากเท่ากับการศึกษา สาเหตุ ปัจจัย ที่ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง บทบาททหารกับการเมืองยังคงมีเรื่องราวมากมายให้ผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้อยู่ในหลากหลายประเด็นเพราะทหารกับการเมืองไทยยังเป็นของคู่กันและคงจะเป็นเรื่องที่ยากที่จะทำการแยกทหารออกจากการเมืองไทย

เมื่อได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้เห็นว่ามีหลายประเด็นที่ส่วนใหญ่ให้การศึกษา คือสาเหตุ ปัจจัย การทำรัฐประหารที่สะท้อนให้เห็นว่าการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองของทหารมักจะมีเหตุมาจากการรัฐบาลพลเรือนขาดประสิทธิภาพและกองทัพถูกแทรกแซงจากรัฐบาลพลเรือน ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงนำมาสู่การศึกษาวิจัยเรื่อง ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557 โดยมีประเด็นที่ศึกษาว่า ทำไมความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐบาลกับ กลุ่ม กปปส. ถึงเป็นสาเหตุในการอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหาร ซึ่งศึกษาในประเด็นความขัดแย้ง ความชอบธรรมที่ทหารใช้อ้างในการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองและยังรวมไปถึงบทบาทของทหารที่แสดงออกมาในช่วงเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง

ดังนั้นการศึกษาวินิจฉัยเรื่อง ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557 จะกล่าวถึง ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยผู้วิจัยได้รวบรวมทฤษฎีและแนวคิดดังกล่าวมาจากนักวิชาการหลายท่าน และสำหรับแนวคิด ทฤษฎี ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้มีดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งและความขัดแย้งทางการเมือง
2. แนวคิดเกี่ยวกับการแทรกแซงทางการเมือง
3. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งและความขัดแย้งทางการเมือง

ในทุกๆสังคมไม่ว่าจะเป็นการปกครองโดยระบอบใดก็ตาม ต่างก็ต้องมีความขัดแย้งกันเกิดขึ้น ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีทั้งผลดีและผลเสียแต่ความขัดแย้งที่ปรากฏขึ้นมานั้นต่างก็แสดงออกมาถึงผลเสียมากกว่าผลดีและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นก็การนำไปสู่การทะเลาะเบาะแว้งระหว่างกันของบุคคลหรือกลุ่มคนและอาจจะสามารถลุกลามไปถึงขั้นการต่อสู้อย่างรุนแรงซึ่งความขัดแย้งนี้อาจนำมาซึ่งความเสียหายแก่บุคคลและประเทศชาติได้

คำว่า " ความขัดแย้ง" (conflict) นั้นมาจากรากศัพท์ในภาษาละติน คือ configere แปลว่า การต่อสู้ ตามความหมายดังกล่าวนี้ ความขัดแย้งควรจะหมายถึงการต่อสู้ระหว่างสองฝ่ายเพื่อตัดสินว่าจะเลือกอย่างไรอย่างหนึ่งหรือเลือกหลายอย่าง¹⁴

ได้มีนักวิชาการ นักคิด พยายามให้ความหมายของคำว่าความขัดแย้งไว้หลากหลาย ซึ่งสามารถสรุปความหมายของความขัดแย้งได้ว่าเป็นการต่อสู้ ขัดขวาง ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีเป้าหมายที่แตกต่างกัน เพื่อที่จะกระทำการขัดขวางไม่ให้อีกฝ่ายหนึ่งสามารถกระทำการบรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งเป้าหมายในการต่อสู้ขัดขวางอาจจะเป็นในเรื่องของอำนาจ ทรัพยากร และผลประโยชน์ ที่ทำให้แต่ละฝ่ายต่างต้องการได้มาไว้ครอบครองจึงเป็นเหตุให้เกิดเป็นความขัดแย้งขึ้นมา

ความขัดแย้งตามแนวความคิดทางการเมือง คือ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลกับบุคคล ระหว่างบุคคลกับองค์กร หรือกลุ่มระหว่างองค์กรต่างๆ หรือกลุ่มต่างๆ ระหว่างองค์กรกับสมาชิกขององค์กรนั่นเอง หรือระหว่างสมาชิกขององค์กรนั่นเอง หรือระหว่างสมาชิกกับสมาชิกในองค์กรเดียวกัน ความขัดแย้งปรากฏให้เห็นเมื่อคนสองคนหรือมากกว่าสองคน (หรือกลุ่ม) ต้องการที่จะเป็นเจ้าของสิ่งเดียวกัน ต้องการที่จะครอบครองสถานที่เดียวกัน ต้องการที่จะดำรงตำแหน่งเดียวกัน แสดงบทบาทที่ไปด้วยกันไม่ได้ ยืนหยัดในจุดประสงค์ที่ไปด้วยกันไม่ได้หรือใช้วิธีการที่ไปด้วยกันไม่ได้เพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน¹⁵

2.2.1 สาเหตุของความขัดแย้ง

เมธา สูดบรรทัด ศึกษาจากงาน Lewin Coser Kurt Lewin และ Elies Boulding แล้วสรุปถึงสาเหตุของความขัดแย้งมักจะเกิดขึ้นจาก¹⁶

1. การมีความเห็นไม่ตรงกัน (personality clash) เกิดจากการที่ต่างฝ่ายต่างมีความเชื่อมั่นในเหตุผลของตัวเอง หรือความยึดมั่นในหลักวิชา ความขัดแย้งจะเป็นความขัดแย้งที่ค่อนข้างรุนแรงและต้องการการตัดสินที่เด็ดขาด

2. ความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน (misunderstanding) เกิดจากการเข้าใจความหมายของอีกฝ่ายหนึ่งผิดไป ทั้งที่บางทีทั้งสองฝ่ายอาจมีวัตถุประสงค์เหมือนกันหรือคล้ายกัน

3. ความไม่เชื่อถือกันเป็นส่วนตัว (cognitive and personalized) ความขัดแย้งประเภทนี้ไม่มีเหตุผล เป็นเพียงความไม่เชื่อฝีมือกัน

¹⁴ กิติมา ปรีดีดิถก, ทฤษฎีบริหารองค์กร(กรุงเทพฯ: ธนะการพิมพ์, 2529). หน้า 294-295

¹⁵ พรนพ พุกกะพันธ์, การบริหารความขัดแย้ง(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ว.เพ็ชรสกุล, 2542).อ้างถึงใน ชัดติยา หรั่งประเสริฐ, การจัดการความขัดแย้งทางการเมืองไทยของรัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (พ.ศ. 2552-2553), (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต การจัดการความขัดแย้ง, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2554), หน้า 7-8

¹⁶ เมธา สูดบรรทัด, "พรรคการเมืองกับความขัดแย้ง," รัฐศาสตร์นิเทศ 6(ตุลาคม 2513): 42-43

4. ความแตกต่างกันในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ (goal oriented) ความขัดแย้งนี้ทั้งสองฝ่ายจะมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ไม่เหมือนกัน ฝ่ายหนึ่งพยายามจะให้อีกฝ่ายหนึ่งทำตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของตน ถ้าไม่ยอมก็จะมีการต่อสู้

วันชัย วัฒนศัพท์ และคณะ ได้แบ่งสาเหตุของความขัดแย้งออกเป็น 5 ปัจจัย ได้แก่¹⁷

1. ปัญหาความสัมพันธ์

ปัญหาความสัมพันธ์ หมายถึง สิ่งที่เราเห็นหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับกลุ่มอื่นๆ ในสภาพของความขัดแย้งนั้นอาจจะทำให้ลักษณะของกลุ่มเปลี่ยนไปจากสาเหตุของประวัติของความสัมพันธ์ภาพ อารมณ์ที่รุนแรง การรับรู้ที่ผิดพลาดและลักษณะตายตัว การสื่อสารที่ไม่ดีหรือการสื่อสารที่บกพร่อง พฤติกรรมที่ไม่สร้างสรรค์ซ้ำและซ้ำอีกทำให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์จนนำไปสู่ความขัดแย้ง

2. ค่านิยมที่แตกต่างกัน

ค่านิยมที่แตกต่างกันเป็นระบบความเชื่อที่นำไปสู่การตัดสินใจว่าอะไรคืออะไร อะไรถูกหรือผิด ซึ่งความแตกต่างในค่านิยมไม่จำเป็นที่จะก่อให้เกิดความขัดแย้งเสมอไป

3. ปัญหาด้านข้อมูล

ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นเมื่อมีข้อมูลมากหรือน้อยเกินไปเกี่ยวกับเรื่องที่เราจะต้องตัดสินใจ มีการแปลผลของข้อมูลผิดพลาดและข้อสรุปที่ไม่ถูกต้อง มีความเห็นที่แตกต่างกันไปในข้อมูลและวิธีการได้มาซึ่งข้อมูลที่แตกต่างกันก็นำไปสู่ความขัดแย้งได้

4. ปัญหาโครงสร้าง

ปัญหาโครงสร้างเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดไว้แล้ว ปัญหาด้านโครงสร้างบางอย่างจะเกี่ยวข้องกับทรัพยากร กฎระเบียบ บทบาท ภูมิศาสตร์ ระยะเวลา กระบวนการและระบบราชการที่ใช้อยู่ ซึ่งโครงสร้างเหล่านี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น

5. ความต้องการหรือผลประโยชน์

การแข่งขันกันเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์หรือความต้องการต่างๆ ที่มีอยู่ไม่จำกัดกับปริมาณของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดก็นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งได้

¹⁷ วันชัย วัฒนศัพท์, ความรู้เบื้องต้นกระบวนการแก้ปัญหาข้อพิพาทที่เหมาะสม(นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า, 2545).อ้างถึงใน คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.), รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาวิจัยรากเหง้าของความขัดแย้งสู่ทางออกเพื่อความปรองดอง, (กรุงเทพฯ: พี เอส พรินติ้ง แอนด์ ดีไซน์, 2555), หน้า 11

อรุณ รักธรรม นำเสนอถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในองค์กรว่ามี 8 ประการ คือ¹⁸

1. การมีข่าวสารหรือข้อเท็จจริงที่แตกต่างกัน
2. การมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน
3. ค่านิยมที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล
4. ความเชื่อของบุคคลที่แตกต่างกัน
5. ความรู้และความคิดเห็นของแต่ละบุคคลที่มีอยู่แตกต่างกัน
6. ปัญหาจากโครงสร้างขององค์กร
7. ปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงขององค์กร
8. พฤติกรรมส่วนตัวของแต่ละบุคคล เช่น บุคลิกภาพ, ความพึงพอใจในบทบาทและฐานะขององค์กร, เป้าหมายส่วนตัวและสัมพันธภาพในองค์กร

กิติมา ปรีดีดิลก อธิบายสาเหตุความขัดแย้งระหว่างบุคคลว่าเกิดจาก¹⁹

1. การรับรู้ที่ต่างกันมีการมองปัญหาที่ไม่เหมือนกัน
2. การมีความคิดเห็นที่ต่างกัน ซึ่งหากตกลงกันไม่ได้ด้วยความพอใจของทั้ง 2 ฝ่ายก็จะเกิดความขัดแย้งขึ้น
3. ค่านิยมที่ต่างกัน หมายถึงหลักที่แต่ละคนยึดถือเป็นเกณฑ์ในการตัดสินคุณค่าของสิ่งต่างๆ ไม่เหมือนกัน

4. ความมีอคติต่อกัน คือมีความรู้สึกส่วนตัวที่ไม่ดีต่อบุคคลอื่น
5. ผลประโยชน์ขัดกัน ซึ่งเป็นปัญหาที่ยากต่อการแก้ไข

จากแนวความคิดของนักวิชาการเหล่านี้ อาจจะสรุปถึงที่มาของความขัดแย้งได้ว่ามีสาเหตุมาจาก²⁰

1. ปัจจัยทางจิตวิทยาและพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่ขัดแย้งกัน อันได้แก่ การที่บุคคลแต่ละคนมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน (Personality clash) การรับรู้และความเข้าใจในปัญหาที่แตกต่างกัน (Misunderstanding) มีค่านิยมที่ยึดถือเป็นของตัวเองและแตกต่างจากบุคคลอื่นๆ การมีอคติและความไม่เชื่อถือกันเป็นส่วนตัว (Cognitive and Personalized) การมีเป้าหมาย อุดมการณ์ในชีวิต ใน

¹⁸ อรุณ รักธรรม, "ความขัดแย้งกับการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงขององค์กร," วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ (26 กรกฎาคม 2529): 416-420

¹⁹ กิติมา ปรีดีดิลก, ทฤษฎีบริหารองค์กร., หน้า 298-299

²⁰ ชาดิชชาย ไชยพิมิล, "ความขัดแย้งทางการเมืองในการกำหนดนโยบาย: ศึกษาเฉพาะกรณีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 เฉพาะมาตรา 198-199 สมัยรัฐบาล นายชวน หลีกภัย (กันยายน 2535-ธันวาคม 2537)" (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2540). หน้า 16-17

การทำงานที่แตกต่างกัน รวมไปถึงจนถึงบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล และความพึงพอใจของบุคคลต่อฐานะของตน

2. ผลประโยชน์ขัดกัน ผลประโยชน์นับว่าเป็นเรื่องสำคัญมากโดยเฉพาะในทางการเมือง บุคคลแต่ละคนย่อมจะมีผลประโยชน์ที่ตัวเองต้องการได้รับ แต่บางทีผลประโยชน์ที่ต้องการนั้นก็จะเป็น ขัดหรือกระทบต่อความต้องการของคนอื่นๆ ด้วย

3. การมีทรัพยากรที่จำกัด การมีทรัพยากรที่จำกัดทำให้ไม่สามารถสนองตอบต่อ ความต้องการของทุกคนได้ ดังนั้น จึงมีการแข่งขันกันเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้น เมื่อฝ่ายใดได้ไปก็ย่อมจะทำให้อีกฝ่ายไม่พอใจจึงเกิดความขัดแย้งขึ้นมาได้

4. อุปสรรคจากการติดต่อสื่อสาร การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลในบางครั้งก่อให้เกิดความเข้าใจผิดกันในด้านข้อมูล ข้อเท็จจริง การมีข้อมูลไม่ตรงกัน (Misunderstanding) การสื่อสารบกพร่อง (Miscommunication) ทำให้บุคคลต่างๆ เกิดความไม่เข้าใจกัน ซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นมาได้

5. ปัจจัยจากโครงสร้างในการทำงาน โครงสร้างในการทำงานก็มีส่วนที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคลได้ ถ้าหากว่ามีการจัดโครงสร้างที่ไม่ดีขาดประสิทธิภาพในการทำงาน และก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างตำแหน่งต่างๆได้

2.2.2 ลักษณะของความขัดแย้ง

ลักษณะของความขัดแย้งโดยทั่วไปนั้น อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ²¹

1. ความขัดแย้งของบุคคล (individual conflict)
2. ความขัดแย้งขององค์กร (organization conflict)

James C. March และ Herbert A. Simon ได้เพิ่มเติมลักษณะของความขัดแย้งไว้เป็น 3 ลักษณะด้วยกัน คือ²²

1. ความขัดแย้งของบุคคล (individual conflict) เป็นความขัดแย้งที่แต่ละบุคคลจะต้องระสออย่างที่ไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้ ในเมื่ออยู่ในฐานะที่จะต้องเป็นผู้เลือกหรือผู้ออกเสียงตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นความขัดแย้งที่บุคคลจะต้องเผชิญกับภาวะแห่งการตัดสินใจที่จะต้องเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนเองพึงปรารถนามากที่สุด

2. ความขัดแย้งขององค์กร (organization conflict) เป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มบุคคลภายในองค์กรเดียวกัน

²¹ Albert F. Eldridge, *Images of Conflict* (New York: St.Martin's Press, 1979). p. 2

²² Henry C. Metcalf and L. Urwick, *Dynamic Administration: The Collected Papers of Mary Parker*

Follett(New York: Harper and Row, Publishers, 1940).p. 30

3. ความขัดแย้งระหว่างองค์การ (interorganization conflict) เป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มภายใน องค์การหนึ่งกับกลุ่มภายในอีกองค์การหนึ่ง

Lewis Coser ได้เรียบเรียงจากแนวคิดของ George Simmel ในหนังสือ The Function of Social Conflict ได้กล่าวถึงลักษณะของความขัดแย้งไว้ 3 ประการดังนี้²³

ประการแรก ความขัดแย้งในด้านต่างๆ เช่น สถานภาพ (status) อำนาจ (Power) ผลประโยชน์ (Interest) ค่านิยม (Values) จะเป็นตัวสร้างและรักษาเอกลักษณ์ของกลุ่มไว้ทำให้มีลักษณะของกลุ่มตนเองที่แตกต่างจากกลุ่มของคนอื่น กล่าวคือ สถานภาพ อำนาจ ผลประโยชน์ ค่านิยม ที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งจะทำให้เกิดการแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มๆ แต่ละกลุ่มจะมีเอกลักษณ์วัตถุประสงค์ หรือ เป้าหมาย รวมทั้งแนวทางปฏิบัติของกลุ่มของตนเองที่แตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ

ประการที่สอง ความขัดแย้ง แตกต่างกับทัศนคติในการมุ่งร้ายหรือเป็นปรปักษ์ ความขัดแย้งหมายถึง ความแตกต่าง ความไม่เห็นพ้องต้องกัน ซึ่งแสดงผลของการกระทำออกมาในรูปแบบของการกระทำตอบโต้ระหว่างกัน ทัศนคติมุ่งร้ายหรือเป็นปรปักษ์ หมายถึงความไม่พอใจ ความโกรธหรือความเกลียดซึ่งแสดงผลของการกระทำออกมาในรูปแบบของการกระทำ ทำร้าย หรือทำลายฝ่ายตรงข้าม

ประการที่สาม ได้กล่าวถึง ความขัดแย้งแท้จริงกับความขัดแย้งที่ไม่แท้จริง

ความขัดแย้งที่แท้จริง เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความผิดหวังไม่ได้สิ่งที่ปรารถนาหรือความริษยาที่คิดว่าคนอื่นจะได้ดีกว่าตน ถ้าหากความขัดแย้งนั้นเป็นสื่อกลางเพื่อจะทำให้ได้ในสิ่งที่ปรารถนาต้องการจริงๆ ซึ่งเมื่อได้แล้วความขัดแย้งก็จะหมดไป

ความขัดแย้งที่ไม่แท้จริง เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความตึงเครียดที่ต้องการผ่อนคลาย ความก้าวร้าวต่อสิ่งอื่นมากกว่าที่แสดงต่อคู่กรณี การแสดงต่อบุคคลอื่นไม่ใช่เพื่อต้องการบรรลุผลอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะแต่เป็นเพียงเพื่อต้องการจะระบายความรู้สึกส่วนตัวหรืออาจเพื่อจะกระทบกระทั่งต่อคู่กรณีต้นเหตุเท่านั้น เมื่อระบายออกแล้วความขัดแย้งก็จะหมดไป

เทพนม เมืองแมน ได้กล่าวถึงลักษณะของความขัดแย้งไว้ว่า²⁴

1. จะมีบุคคลหรือฝ่ายอย่างน้อยที่สุดตั้งแต่สองฝ่ายมาเกี่ยวข้องพันซึ่งกันและกัน โดยมีปฏิสัมพันธ์บางอย่างต่อกัน

2. ต่างก็มีเป้าหมายร่วมเฉพาะหรือมีค่านิยมร่วมเฉพาะของกลุ่มที่เห็นได้จริง หรือที่แต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องมองเห็น

3. ปฏิสัมพันธ์ที่แสดงออกมาให้เห็นเป็นพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงการข่มขู่ การลดหรือการกดดันฝ่ายตรงข้าม หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะ

²³ อรุณ รักรธรรม, ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่: การบริหารองค์การ(กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2525).หน้า 64

²⁴ เทพนม เมืองแมน, พฤติกรรมองค์การ(กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2540).หน้า 65

4. แต่ละฝ่ายเผชิญหน้ากันในลักษณะที่มีการกระทำที่ตรงกันข้ามต่อกัน เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน
5. แต่ละฝ่ายพยายามที่จะสร้างสภาวะของความไม่สมดุลหรือในลักษณะที่จะทำให้มีความเหนือกว่า ในด้านอำนาจต่ออีกฝ่ายหนึ่ง

2.2.3 ประเภทของความขัดแย้ง

Don Hellriegel และ John w. Slocum ได้ทำการแบ่งประเภทของความขัดแย้งตามลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็น 3 ประเภทคือ²⁵

1. ความขัดแย้งในเรื่องของเป้าหมาย (goal conflict) เกิดขึ้นเมื่อคู่กรณีมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน
2. ความขัดแย้งที่เกี่ยวกับความเข้าใจ (cognitive conflict) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความเข้าใจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ในทางการเมือง ผู้กระทำทางการเมืองอาจมีความเข้าใจหรือความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือการตีความหมายในคำใดคำหนึ่งได้แตกต่างกันตามพื้นฐานของความรู้และประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ ของแต่ละบุคคล
3. ความขัดแย้งทางอารมณ์ (affective conflict) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความรู้สึกหรืออารมณ์ที่ไม่สอดคล้องกัน

Paul G. Swingle เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับประเภทของความขัดแย้งว่ามีอยู่ 2 ประเภทคือ²⁶

1. ความขัดแย้งในเป้าหมายสุดท้าย (end conflict) ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและนโยบาย
2. ความขัดแย้งในด้านวิธีการ (means conflict) เป็นความขัดแย้งในเรื่องของวิธีการ กระบวนการที่จะก้าวไปสู่เป้าหมายที่ตกลงกันไว้

อร่ามศรี ศิริพันธ์ ได้แบ่งประเภทของความขัดแย้งไว้ 3 ประเภทด้วยกันคือ²⁷

1. ความขัดแย้งในด้านแนวความคิด เนื่องจากคนมีความคิดเป็นของตัวเองซึ่งอาจได้จากการศึกษาหรือประสบการณ์ มีความเชื่อมั่นอุดมการณ์ที่มีระดับการเปลี่ยนแปลงยากหรือง่ายต่างกันออกไป ในเมื่อแต่ละฝ่ายพร้อมที่จะพิสูจน์เพื่อที่จะชนะอีกฝ่ายหนึ่ง

²⁵ Don Hellriegel and John W. Slocum Jr, *Organization Behavior*(New York: West Publishing Co, 1970). p. 503

²⁶ Paul G. Swingle, *The Mangement of Power*(New York: Wiley, 1976). p. 61

²⁷ อร่ามศรี ศิริพันธ์, "ความขัดแย้งในองค์กร : เครื่องมือของนักบริหาร," วารสารสังคมศาสตร์ (19 มิถุนายน 2525):. 54

2. ความขัดแย้งในด้านวิธีการปฏิบัติ มาจากการที่แต่ละคนที่มีความถนัด ความพอใจ ค่านิยม บุคลิกภาพ และความเคยชินที่แตกต่างกัน อาจเกิดขึ้นจากการมีความเห็นในจุดเริ่มของงาน รายละเอียดในขั้นตอนปฏิบัติงานที่แตกต่างกันออกไป

3. ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ โดยเฉพาะในเรื่องของสิ่งที่มีคุณค่าที่มีอยู่อย่างจำกัด แต่มีต้องการจำนวนมากคล้ายกับทรัพยากรธรรมชาติซึ่งหายากและมีอยู่อย่างจำกัด

2.2.4 ผลของความขัดแย้ง

ความขัดแย้งมีผลลัพธ์ที่สามารถแสดงออกมาได้ 2 ลักษณะ คือ²⁸

1. ความขัดแย้งที่ส่งผลในทางบวก (positive consequences) ได้แก่
 - 1.1 นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์
 - 1.2 สามารถทำให้บุคลากรในองค์กรเกิดแรงจูงใจในการทำงาน
 - 1.3 ทำให้เกิดความคิดริเริ่มใหม่
 - 1.4 ทำให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเป้าหมายเดิมขององค์กรที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง
 - 1.5 ทำให้เกิดแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เป็นประโยชน์กับองค์กรหรือทำให้เกิดคุณภาพในการตัดสินใจ
 - 1.6 ทำให้ลดความตึงเครียดในองค์กรได้หรือทำให้ความสัมพันธ์ของบุคคลในองค์กรดีขึ้น
 - 1.7 ทำให้คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในองค์กรดีขึ้นยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักการปรับตัว และการประสานงานร่วมกัน
2. ความขัดแย้งที่ส่งผลในทางลบ (negative consequences) ได้แก่
 - 2.1 นำไปสู่ความตึงเครียดมากขึ้นหรือมีผลกระทบต่อสุขภาพจิตของคนในองค์กรมากขึ้น
 - 2.2 ทำให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรและเวลามากเกินไป
 - 2.3 ทำให้เกิดการแบ่งเป็นพรรคเป็นพวกขึ้น ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งมีความรู้สึกว่าเป็นฝ่ายชนะ (winner) และอีกฝ่ายหนึ่งรู้สึกว่าเป็นผู้แพ้ (loser) ลักษณะเช่นนี้มีผลทำลายความสัมพันธ์ของสมาชิก ในองค์กรขาดการประสานงานกัน และไม่มีความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน ซึ่งมีผลต่อประสิทธิผลขององค์กรตามมาได้
 - 2.4 มุ่งจะเอาชนะกันมากกว่าที่จะมองถึงผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรโดยรวม
 - 2.5 นำไปสู่ความยุ่งเหยิงและไร้ซึ่งเสถียรภาพขององค์กร

²⁸ คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.), รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัยรากเหง้าของความขัดแย้งสู่ทางออกเพื่อความปรองดอง(กรุงเทพฯ: พี เอส พรินติ้ง แอนด์ ดีไซน์, 2555).
หน้า 16

2.2.5 เครื่องมือในการแก้ไขความขัดแย้ง

การแก้ไขความแย้งนั้น สามารถเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการในการยุติความรุนแรงได้หลากหลายวิธี ประกอบไปด้วย การเจรจา (Negotiation) การไกล่เกลี่ย (Mediation) การสานเสวนา (Dialogue) และการประชาเสวนาหาทางออก (Deliberation) สามารถอธิบายได้คือ²⁹

การเจรจา หมายถึง การเจรจาระหว่างคู่ขัดแย้งที่มีอำนาจตัดสินใจ นอกจากนี้ การเจรจามีความแตกต่างจากการไกล่เกลี่ยอย่างชัดเจน กล่าวคือการเจรจาเป็นการที่คู่ขัดแย้งพูดคุยเพื่อหาข้อตกลงหรือยุติปัญหาด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพิงบุคคลที่สาม และการเจรจาเป็นวิธีการที่คู่ขัดแย้งมักเลือกใช้ในการจัดการปัญหาเป็นอันดับแรก นอกเสียจากว่าปัญหามีระดับรุนแรงมากขึ้นจนควบคุมได้ยาก คู่ขัดแย้งจึงจะเลือกใช้วิธีการไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง

การไกล่เกลี่ย เป็นกระบวนการที่บุคคลที่สามเข้ามาช่วยกำกับกระบวนการและกระตุ้นให้คู่ขัดแย้งตัดสินใจหาข้อตกลงร่วมกัน การใช้การไกล่เกลี่ยเนื่องจากทั้ง 2 ฝ่ายไม่สามารถเจรจากันได้เองก็ต้องอาศัยฝ่ายที่สามเข้ามาช่วยไกล่เกลี่ยหรือที่เรียกว่าการไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง

การสานเสวนา เป็นกระบวนการเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเห็นใจซึ่งกันและกัน ทั้งภายในและระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ในสังคม เพื่อปรับความสัมพันธ์ระหว่างกัน ตลอดจนเพื่อร่วมกันหาทางออกหรือแนวทางในการปรับโครงสร้างต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อตกลงที่ได้จะเกิดการยอมรับร่วมกันจากสังคมอย่างน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับกระบวนการที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามากำหนดถึงเนื้อหาที่ควรจะเป็นรวมถึงภาพของอนาคตร่วมกันในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ซึ่งวิธีการต่างๆ เหล่านี้ต้องดำเนินควบคู่กันไปบนฐานความคิดที่ทุกฝ่ายเห็นตรงกันว่าความรุนแรงไม่อาจนำมาซึ่งเป้าหมายและทางออกที่ยั่งยืนได้

การประชาเสวนาหาทางออก เป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่การตัดสินใจในเรื่องยากที่มีหลายฝ่ายเกี่ยวข้องและต่างมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน กระบวนการประชาเสวนามีความแตกต่างจากการสานเสวนาคือ การประชาเสวนาหาทางออกจะเน้นที่ผลลัพธ์คือการตัดสินใจร่วมกันของผู้เข้าร่วมส่วนการสานเสวนาอาจไม่จำเป็นต้องมีการตัดสินใจร่วมกันก็ได้

2.2.6 ความขัดแย้งตามแนวคิดทางการเมือง

ความขัดแย้งตามแนวคิดทางการเมืองอาจมองเห็นเป็นกระบวนการที่คาบเกี่ยวกัน กระบวนการทั้งสองคือ ความขัดแย้งและความกลมเกลียว (เช่น ความร่วมมือกัน การสนับสนุน ส่งเสริมกัน หรือการเห็นสอดคล้องกัน เป็นต้น) กระบวนการทั้งสองจะปรากฏอยู่นานเท่าที่คนยังติดต่อพบปะกันอยู่ เมื่อคนตั้งแต่สองคน (หรือกลุ่มคน) หรือมากกว่าสองคนต้องมาติดต่อพบปะกัน แต่ละฝ่ายอาจสร้างความสัมพันธ์เบื้องต้นด้วยความขัดแย้งหรือด้วยความกลมเกลียว ถ้าหาก

²⁹ สถาบันพระปกเกล้า, รายงานการวิจัยการสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ(กรุงเทพฯ: งานตีพิมพ์, 2556), หน้า 26-27

ความสัมพันธ์เบื้องต้นเป็นความขัดแย้งก็อาจมีความกลมเกลียวระยะสั้นๆ เกิดขึ้น เช่น การตกลงถึง กติกาที่จะใช้สู้กัน หรือการตกลงกันว่าตกลงกันไม่ได้ ถ้าหากความสัมพันธ์เบื้องต้นเป็นความกลมเกลียวก็อาจมีความขัดแย้งเกิดขึ้น อย่างน้อยก็เป็นการแข่งขันเพื่อคบหรือติดต่อกับคนที่ตนเองอยากคบ ด้วย³⁰

Louis Kriesber ได้ให้ความเห็นว่า ลักษณะความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันของอำนาจเป็น ลักษณะสำคัญที่สุดของความขัดแย้ง เพราะเมื่อมีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการขัดแย้งตั้งแต่จุด กำหนดจนกระทั่งสิ้นสุดระดับของอำนาจที่แตกต่างกันนี้เป็นผลให้คู่กรณีเริ่มตระถึงความแตกต่าง ดังกล่าวและยิ่งทำให้มีการแสวงหาวิธีเพื่อให้ได้มาซึ่งความเท่าเทียมกันหรือพยายามยุติความขัดแย้ง นั้นเอง ความขัดแย้งทางการเมืองส่วนใหญ่เกิดจากการแสวงหาอำนาจเหนือกว่ากันหรือการไม่พอใจ ในการปกครองของอีกฝ่ายหนึ่ง³¹

ชัยอนันต์ สมุทรวณิช ได้ให้คำจำกัดความของการเมืองว่าการเมืองเป็นเรื่องของความขัดแย้ง โดยมองว่า การเมืองเป็นเรื่องของความขัดแย้งน่าจะเป็นคำจำกัดความที่ดีที่สุด นักรัฐศาสตร์หลายคน แย้งว่าการเมืองไม่ใช่เรื่องของความขัดแย้งอย่างเดียว แต่เป็นเรื่องของการประนีประนอม (compromise) ด้วย การประนีประนอมเป็นผลของความขัดแย้งที่ตกลงกันได้ แต่ความขัดแย้งทุก เรื่องไม่เชื่อว่าจะนำไปสู่การประนีประนอมทุกครั้ง บางคนอาจแย้งว่ามีหลายเรื่องที่เราตกลงกันได้โดย ไม่จำเป็นต้องมีความขัดแย้งกันก่อนแล้วจึงประนีประนอมยอมมาทำความตกลงกัน แต่กรณีนี้น้อยมาก และเราไม่ถือว่าเป็นการเมือง เพราะถ้าคนเราไม่ขัดแย้งกัน มีความจำเป็นใดต้องมีรัฐและอำนาจรัฐ มนุษย์คงจะอยู่ในสภาวะอันสันติสุขถาวรซึ่งไม่มีในโลก³²

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าความขัดแย้งทางการเมืองคือ เป็นความขัดแย้งของแต่ละกลุ่มหรือแต่ละ พรรคการเมืองเป็นเรื่องของการแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งความมั่นคง เกียรติยศ อำนาจทางการเมือง ความขัดแย้งทางการเมืองอาจกล่าวได้ถึงสิ่งที่แนวทางความคิดไม่ได้ไปในทิศทางเดียวกันและนำไปสู่ การต่อสู้เรียกร้องทางการเมือง

³⁰ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, ความขัดแย้งการบริหารเพื่อสร้างโครงสร้างสรรค์ (กรุงเทพฯ: อมรินทร์, 2540). หน้า 39-41

³¹ Louis Kriesberg, *The Sociology of Social Conflict* (Englewood Cliffs N J Prentice Hall, 1973). อ้างถึงใน บุญส่ง พิมพ์, ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มรักอุดรและกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยที่จังหวัด อุดรธานี พ.ศ. 2549 - 2552, (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต การเมืองการปกครอง สาขาวิชา รัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช), หน้า 32

³² ชัยอนันต์ สมุทรวณิช, การเมือง - การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย (พ.ศ. 1893 - 2475) (คณะรัฐศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519). อ้างถึงใน ชลัท ประเทืองรัตน, การเมืองของประชาพิจารณ์ : กรณีแก้ไขความขัดแย้ง โครงการจำกัดกากอุตสาหกรรม ตาลิทธี อ.ปลวกแดง จ.ระยอง, (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการ ปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), หน้า 9

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งจะเห็นได้ว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นสามารถเกิดได้ทั้งระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่มคน การเกิดความขัดแย้งนั้นมีจากหลายสาเหตุปัจจัยแต่สาเหตุปัจจัยหลักๆของความขัดแย้งคือ ความรู้ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน มีเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน และผลประโยชน์ที่ต่างกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถนำไปสู่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ ความขัดแย้งทางการเมืองก็เช่นเดียวกันจะเห็นได้จากการชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองที่เกิดขึ้นเนื่องจากการมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันของกลุ่มคนเกี่ยวกับทางการเมืองหรือบางครั้งการที่กลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมืองที่มีผลประโยชน์ขัดกันนั้นก็อาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองขึ้นมาได้ ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งสามารถนำมาอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นและสามารถนำมาใช้วิเคราะห์ ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหารปี พ.ศ. 2557 ว่า ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความขัดแย้งของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหรือเป็นความขัดแย้งทางความคิดทางการเมืองที่เห็นต่างกัน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร

นักวิชาการในประเทศที่พัฒนาแล้วพยายามที่จะศึกษาการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองของทหาร (Political Intervention of Military) ในประเทศกำลังพัฒนาไม่ว่าจะเป็นการปฏิวัติรัฐประหารล้มล้างรัฐบาลพลเรือน จัดตั้งรัฐบาลทหารหรือรัฐบาลที่เป็นหุ่นเชิดของทหารตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 บทบาทของทหารหรือการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองนั้นถือเป็นแนวทางหนึ่งในยามที่ระบอบประชาธิปไตยล้มเหลว ซึ่งอาจเป็นประโยชน์หรือเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเมืองของประเทศกำลังพัฒนาทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของการเข้าไปยุ่งเกี่ยวทางการเมืองและระยะเวลาในการแทรกแซง

ดังนั้นการศึกษาบทบาททางการเมืองของทหารจึงเป็นสิ่งสำคัญในการจะเข้าใจการเมืองของประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วยว่ามีลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่าง พลเรือน-ทหาร เป็นอย่างไร โดยมีนักวิชาการที่สนใจกับเรื่องบทบาททางการเมืองของทหารในประเทศกำลังพัฒนานั้นมีอยู่มากมาย และมีแนวคิดเกี่ยวกับการแทรกแซงทางการเมืองของทหารแตกต่างกันไป

ช้อยนันต์ สมุทวนิช ได้เสนอแนวทางการศึกษาบทบาททหารในทางการเมืองที่สำคัญมีอยู่ 6 แนวทางดังต่อไปนี้³³

แนวคิดที่ 1 อธิบายว่า องค์การทางการเมืองทหารเป็นองค์กรที่มีการจัดตั้งเข้มแข็งกว่าองค์กรทางสังคมอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งมีปัญหามากมายหลายด้าน ทั้งทางด้าน

³³ ช้อยนันต์ สมุทวนิช, เอกสารการสอนชุดวิชา สถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย หน้าที่ 6 สาขาวิชา รัฐศาสตร์(กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2542). หน้า 409-411

เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความตึงเครียดและวิกฤตการณ์อยู่เป็นระยะวิกฤตการณ์นี้ทำให้รัฐบาลไม่สามารถที่จะใช้อำนาจในการบริหารประเทศได้ จึงมีผลให้ทหารซึ่งเป็นองค์กรในสังคมที่มีการจัดตั้งที่ดีที่สุดและมีกำลังอาวุธสามารถเข้ามาทำการแทรกแซงทางการเมืองโดยการปฏิวัติรัฐประหาร ทั้งนี้คณะทหารเข้ายึดอำนาจเพราะรัฐบาลหรือกลุ่มผู้นำอื่นๆ ไม่สามารถที่จะแก้ไขสถานการณ์ให้ดีขึ้นได้ ดังนั้นคณะทหารจึงได้เข้ามาแบกรับภาระที่จะทำการพัฒนาประเทศแทนนักการเมืองพลเรือนแนวคิดนี้เน้นความสำคัญขององค์กรทางการเมืองทหารว่าเป็นองค์กรในสังคมที่มีการจัดตั้งเข้มแข็งกว่าองค์กรอื่นๆ การที่สถาบันทางการเมืองอ่อนแอขาดประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาพื้นฐานของชาติทำให้คณะทหารซึ่งเป็นองค์กรที่เข้มแข็งกว่าสามารถเข้ามาทำการแทรกแซงยึดอำนาจได้

แนวคิดที่ 2 อธิบายว่า โครงสร้างของสังคมเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการมีบทบาททางการเมือง ของทหารมากกว่าลักษณะขององค์กรทหาร ทั้งนี้เนื่องจากคณะทหารในประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่มักจะมีบทบาททางการเมืองเหมือนสถาบันการเมืองอื่นๆ อยู่แล้ว แต่การที่ทหารจะเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองหรือไม่ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ทางสังคม แนวคิดนี้จึงมองว่าคณะทหารเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีลักษณะทางสังคมและการเมืองร่วมกับสถาบันทางสังคมอื่นๆ เช่น ถ้าในสังคมมีความแตกต่างทางชนชั้น เชื้อชาติ และอุดมการณ์ คณะทหารเองก็จะได้รับผลกระทบจากความแตกต่างเหล่านี้ด้วย ในกรณีที่ปัญหาใดปัญหาหนึ่งเกิดลุกลามรุนแรงทหารก็จะมีปฏิกิริยาต่อความขัดแย้งดังกล่าวและเข้ามามีบทบาททางการเมืองด้วย

แนวคิดที่ 3 อธิบายว่า คณะทหารเป็นกลุ่มผลประโยชน์ประเภทหนึ่งเหมือนกับกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ และจะรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มไว้และพยายามที่จะเพิ่มพูนรวมไปถึงขยายขอบเขตของผลประโยชน์ของกลุ่ม เมื่อผลประโยชน์ของคณะทหารได้รับความกระทบกระเทือนคณะทหารก็จะปกป้องรักษาผลประโยชน์นั้น แนวคิดนี้จึงอธิบายว่า การที่ทหารเข้ามามีบทบาททางการเมืองและเข้าแทรกแซงทางการเมืองด้วยการปฏิวัติรัฐประหารนั้นเป็นเพราะความต้องการที่จะปกป้องหรือขยายผลประโยชน์ของกลุ่ม

แนวคิดที่ 4 อธิบายว่า คณะทหารหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของคณะทหารไม่ได้เป็นองค์กรที่มีเอกภาพแต่มีการแบ่งแยกแตกออกเป็นกลุ่มย่อยๆ หรือเป็นฝักฝ่าย แต่ละกลุ่มต่างก็มีผู้นำซึ่งแข่งขันกับกลุ่มอื่นๆ เช่น งบประมาณในการบำรุงหน่วยของตน การมีอาวุธที่ทันสมัย การมีสวัสดิการที่ดี เป็นต้น แนวคิดนี้จึงเห็นว่ามูลเหตุที่ทำให้เกิดการแทรกแซงทางการเมืองของทหารน่าเกิดจากความทะเยอทะยานส่วนบุคคลหรือความไม่พึงพอใจส่วนบุคคลหรือกลุ่มมากกว่าเรื่องอื่น ดังนั้นคณะทหารจึงไม่ได้ทำการปฏิวัติรัฐประหารเพื่อแก้ไขปัญหาของชาติหรือเพื่อปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวมของกองทัพแต่ทำไปเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวหรือของพรรคพวกเท่านั้น

แนวคิดที่ 5 อธิบายว่า การที่คณะทหารเข้ามาบีบบังคับทางการเมืองจนถึงขั้นทำการยึดอำนาจการปกครองนั้น เป็นเพราะความไร้สมรรถภาพของรัฐบาลพลเรือน ซึ่งเกิดปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ในประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่มักมีความขัดแย้งแตกแยกกันภายในชาติซึ่งเป็นผลมาจากความเป็นมาทางประวัติศาสตร์
2. ระบอบการปกครองประชาธิปไตยที่ล้มเหลว เนื่องจากสถาบันทางการเมืองอ่อนแอ พรรคการเมืองขาดการสนับสนุนจากประชาชน ประชาชนขาดการมีส่วนร่วม และไม่มีประสบการณ์กับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
3. ระบบการเมืองเกิดช่องว่างทางอำนาจ โดยเฉพาะประเทศที่ได้รับเอกราชจากประเทศเจ้าอาณานิคมประชาชนในชาติยังไม่มั่นใจที่จะสนับสนุนนักการเมืองของประเทศตน สถาบันทางการเมืองจึงขาดเสถียรภาพทำให้เกิดช่องว่างทางอำนาจให้ทหารแทรกแซงทางการเมืองได้
4. ระบบการเมืองขาดความต่อเนื่อง เกิดจากกติกาทางการเมืองหรือกลไกทางการเมือง อาทิ รัฐธรรมนูญมีการเปลี่ยนแปลงเสมอหรือรัฐสภาและพรรคการเมืองไม่สามารถใช้เป็นเวทีที่รองรับผลประโยชน์ และแก้ไขความขัดแย้งได้ ทหารจึงต้องแทรกแซงทางการเมืองเพื่อจัดระเบียบทางสังคมใหม่ เป็นต้น

แนวคิดที่ 6 อธิบายว่า สาเหตุของการที่คณะทหารเข้าแทรกแซงทางการเมืองด้วยการยึดอำนาจว่า เกิดจากมูลเหตุจูงใจส่วนบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในการตัดสินใจที่จะใช้กำลัง ทั้งนี้เนื่องจากการตัดสินใจที่จะใช้กำลังเข้ายึดอำนาจเป็นการกระทำที่ผิดปกติ ดังนั้น การวิเคราะห์ถึงข้อมูลเหตุจูงใจของบุคคลที่มีส่วนร่วมในการปฏิวัติรัฐประหารจึงมีความสำคัญในการเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างมูลเหตุจูงใจกับสภาพการณ์ทางสังคมและการเมือง

2.3.1 สาเหตุการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร

สาเหตุการแทรกแซงทางการเมืองของทหารในประเทศกำลังพัฒนาถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ³⁴

กลุ่มแรก เน้นความอ่อนแอในโครงสร้างสังคม ความเปราะบางของรัฐบาลพลเรือนและสถาบันการเมือง การเสียดุลในระบบการเมืองเป็นตัวดึงให้ทหารเข้ามาแทรกแซงการเมือง ทหารจะเข้ามาแทรกแซงการเมืองในสังคมที่มีสภาพยุ่งเหยิง ไม่มีสถาบันเป็นหลัก โครงสร้างอำนาจเก่าล้มไปและยังไม่มีโครงสร้างอำนาจใหม่ขึ้นมาแทน ซึ่ง Samuel Huntington³⁵ มองว่า สาเหตุสำคัญในการแทรกแซงทางการเมืองของทหารไม่ใช่มาจากลักษณะการจัดองค์กรหรือสังคมทหาร แต่มาจากเรื่อง

³⁴ สถาบันพระปกเกล้า, ทหารกับการเมือง(นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า, 2547). หน้า 8

³⁵ Samuel Huntington, *Political Order in Changing Societies*(New haven Yale University Press, 1968). p. 194-196

ของโครงสร้างสถาบัน โดยที่ทหารจะเข้าแทรกแซงทางการเมืองในที่มีความยุ่งเหยิงวุ่นวาย โครงสร้างทางอำนาจเก่าล้มเลิกไปและไม่มีโครงสร้างใหม่มาแทน ในสภาพเช่นนี้ทุกกลุ่มจะมีการตื่นตัวทางการเมืองสูง แต่ไม่มีกลุ่มที่เป็นมืออาชีพทางการเมืองได้รับการยอมรับให้ทำหน้าที่เป็นตัวกลางอย่างชอบธรรม ทำให้กลุ่มต่างๆ พยายามเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเมืองเพื่อครอบงำอำนาจ ทหารซึ่งเป็นกลุ่มหนึ่งในสังคมจึงเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเมืองเช่นเดียวกันกับกลุ่มอื่นๆ และทหารมักจะประสบความสำเร็จในการแทรกแซงทางการเมืองมากกว่า เนื่องจากทหารมีอาวุธในมือซึ่งผลที่ตามมาจะเกิดระบบขุนศึกในที่สุด

กลุ่มที่สอง เน้นความเข้มแข็งขององค์กรทหาร โดยเน้นการจัดการองค์กรการจัดลำดับชั้นการบังคับบัญชาเหนียวแน่นมีระเบียบวินัย มีความเป็นวิชาชีพ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สิ่งเหล่านี้เป็นตัวดึงให้ทหารเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเมืองด้วยความที่ทหารมีระเบียบและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทำให้ทหารมีความสามารถสูงในการเข้าแทรกแซงการเมือง

Samuel E. Finer³⁶ ได้แสดงทัศนคติว่า ปัจจัยที่ทำให้ทหารเข้ามามีบทบาทการเมือง คือ การที่สังคมต้องเผชิญกับภาวะวิกฤติอันเกิดจากความขัดแย้งและความไร้เสถียรภาพทางการเมืองที่ร้ายแรงอาจนำไปสู่ “ภาวะไร้อำนาจทางการเมือง” (Power Vacuum) เปิดโอกาสให้สถาบันทหารที่มีการจัดองค์ที่มีสายบังคับบัญชาที่ลดหลั่นกันเป็นลำดับชั้น มีระเบียบวินัยที่เคร่งครัด มีกำลังอาวุธอยู่ในกำมือและมีประสิทธิภาพสูงในการการปฏิบัติการกิจ มีการพัฒนาด้านเทคนิควิทยาการที่ก้าวหน้าทันสมัยทำให้ผู้ทำทหารซึ่งมีจำนวนมากที่ได้รับการศึกษาแผ่นใหม่จากประเทศตะวันตกเกิดความตื่นตัวทางการเมืองสูงต้องการเข้ามามีบทบาทพัฒนาการเมืองเพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงและบูรณาการของชาติ เพื่อเชิดชูลัทธิชาตินิยมรวมไปถึงสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ ความสามัคคี และความมีเสถียรภาพทางการเมือง

Morris Janowitz อธิบายว่า ทหารในประเทศโลกที่สาม หรือ ประเทศกำลังพัฒนา ทหารมีความเหมือนกันโดยมีเอกลักษณ์ของชาติร่วมกันไม่ว่าจะมาจากที่ต่างๆ มีความกลมเกลียวไม่แบ่งแยก การแทรกแซงทางการเมืองอาจเกิดขึ้นจากความกดดันที่ทหารเป็นองค์กรที่ได้รับมอบหมายให้ใช้ความรุนแรงภายใต้สภาวะการณ์ตึงเครียดหลังสงครามและเตรียมทำสงครามในอนาคต นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงเทคนิควิทยาการสมัยใหม่ทำให้ทหารมีความคิดว่าต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมให้พ้นจาก

³⁶ Samuel E. Finer, *The Man on Horseback : The Role of the Military in Politics*, 2 ed.(London: Pall Mall Press, 1975).ch. 1. อ้างถึงใน กนลา สุขพานิช และสุจิต บุญบงการ, “ทหารกับการพัฒนาทางการเมืองไทย” ใน จุลสารวิชาการทหารไทย สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ฉบับที่ 3 ปีที่ 1 พฤษภาคม 2529, หน้า 23

ความล่าช้า ซึ่ง Janowitz ได้แบ่งปัจจัยที่บ่งบอกความเข้มแข็งขององค์กรทหารอันนำไปสู่การแทรกแซงทางการเมือง 6 ประการ ดังนี้³⁷

1. รูปแบบองค์กร (Organization Format) เป็นรูปแบบที่ทำให้ทหารมีความสามารถในการแทรกแซงทางการเมืองมากกว่ากลุ่มพลเรือนอื่นๆ เนื่องจากหลายๆ สาเหตุการวางรูปแบบและลักษณะทางทหาร การควบคุมเครื่องมือในการใช้ความรุนแรง อุปนิสัยพื้นฐานด้านการรับใช้สังคม และความจำเป็นในการก่อตัวของประเทศให้มั่นคง รวมไปถึงโครงสร้างความชำนาญซึ่งเป็นความสามารถในการบริหารที่มีความเด็ดเดี่ยว

2. โครงสร้างความชำนาญและสายอาชีพ (Skill Structure and Career line) ทหารในประเทศที่ได้รับเอกราชใหม่และประเทศกำลังพัฒนา พยายามให้ความสำคัญในการผลิตผู้นำที่มีความชำนาญในการต่อรองและการสื่อสารทางการเมืองซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเป็นผู้นำทางการเมืองแบบยั่งยืน โดยความชำนาญนี้รวมถึงธรรมเนียมของทหารในการจัดการกับผู้รับอุปถัมภ์และสาธารณชนที่อยู่นอกแคว้นทหารด้วย ที่เป็นเช่นนี้เพราะกระแสนการสร้างความเป็นพลเรือนในทหารอาชีพล้มเหลวสาเหตุมาจากไม่มีสถาบันรัฐสภาหรือสถาบันนิติบัญญัติมาควบคุมทหารได้

3. การคัดสรรทางสังคมและการศึกษา (Social recruitment and Education) ในประเทศที่กำลังพัฒนาทหารส่วนใหญ่จะมาจากชนชั้นกลางและล่างซึ่งต่างกับทหารในสังคมประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังนั้นทหารในสังคมประเทศกำลังพัฒนาจึงไม่มีความจงรักภักดีต่อชนชั้นสูงที่เป็นผู้นำทางการเมืองและลักษณะเป็นอนุรักษ์นิยม ส่วนด้านวิชาการทหารในประเทศเหล่านี้มักสนับสนุนเรื่องการเปลี่ยนแปลงทำให้สู่ความเป็นสมัยใหม่

4. อุดมการณ์ทางวิชาชีพและการเมือง (Professional and Political ideology) ประเทศกำลังพัฒนาอาจไม่มีการนิยามเกี่ยวกับอุดมการณ์ทหารไว้แต่แนวคิดอุดมการณ์ทั่วไปที่มีอยู่สามารถอธิบายพฤติกรรมข้าราชการการเมืองทหารได้ ซึ่งอุดมการณ์เหล่านี้ประกอบไปด้วย แนวคิดชาตินิยมสุดขั้ว ภาพความเคร่งครัดเป็นระเบียบ ความยอมรับการควบคุมของรัฐบาลภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมไปถึงความไม่ไว้วางใจต่อการจัดการทางการเมืองของฝ่ายพลเรือนอย่างฝังรากลึก สิ่งเหล่านี้เป็นผลมาจากภูมิหลังทางสังคม การศึกษา และประสบการณ์ทางวิชาชีพของทหารซึ่งทำให้ทหารต้องเข้ามามีบทบาททางการเมือง

5. ความเป็นเอกภาพ (Social cohesion) ความเป็นเอกภาพของสังคมทหารทำให้ทหารมีความสามารถในการแทรกแซงทางการเมืองและผลิตผู้นำที่มีความเข้มแข็งเพื่อสร้างเอกภาพ

³⁷ Morris Janowitz, *The Military in Politics Development of New Nation : An Essay in Coparative Analysis*.p. 26-29 อ้างถึงใน ใหญ่ เตมีช์, การสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาปกครอง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 20-22

ภายในประเทศ องค์กรทหารมีความแตกต่างจากองค์กรอื่นในด้านเอกภาพอย่างชัดเจน เนื่องจากการฝึก การปลูกฝัง หลักการ ประสบการณ์การปฏิบัติ และการแบ่งรุ่น

6. การแทรกแซงทางการเมือง (Political intervention) ความสามารถในการเข้ากุมอำนาจของทหารส่วนมากเป็นผลมาจากความล้มเหลวในการสร้างสถาบันประชาธิปไตย โดยหลังเข้ากุมอำนาจการปกครองทหารจะทำหน้าที่รักษาการแทนผู้นำทางการเมือง และสร้างการสนับสนุนจากมวลชนเพื่อการนี้ซึ่งเมื่อทหารทำสำเร็จสิ่งเหล่านี้จะเป็นกลไกช่วยเหลือทางการเมืองที่สำคัญในการปกครองโดยตรงของทหารนอกเหนือจากความเข้มแข็งของสถาบันทหารเอง

จากการแยกการวิเคราะห์ออกเป็นสองกลุ่มนั้น ทำให้มีความลำบากในการวิเคราะห์การแทรกแซงทางการเมืองของทหาร ดังนั้นจึงมีผู้ที่ศึกษาการแทรกแซงทางการเมืองของทหารได้พยายามเอาปัจจัยสองพวกมารวมกัน

Claude E. Welch and Arthur K. Smith³⁸ ได้เสนอว่า การศึกษาเรื่องของการแทรกแซงการปกครองของทหารจำต้องคำนึงปัจจัยภายในของทหารและปัจจัยภายนอก หรือปัจจัยทางสภาพแวดล้อมไปพร้อมๆ กันเพราะปัจจัยทั้งสองประเภทนี้เกี่ยวข้องกันเสมอ ในด้านปัจจัยภายในที่มีส่วนในการแทรกแซง คือ ภาระหน้าที่ การจัดการองค์กรทหาร ทางด้านปัจจัยภายนอก คือ ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น ความแตกแยกและการขัดแย้งทางสังคม ความเสื่อมโทรมทางด้านเศรษฐกิจ ลักษณะทางการเมืองคือการที่รัฐบาลพลเรือนขาดความชอบธรรม (legitimacy) ไม่มีความเข้มแข็ง Welch and Smith ได้พิจารณาปัจจัยทั้งสองในรูปลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ความเข้มแข็งของสถาบันพลเรือน ความเข้มแข็งของทหาร และลักษณะของ “พรมแดน” ของสถาบันทหารที่ติดต่อกับสถาบันพลเรือน ซึ่งมีสองแบบ คือแบบที่เป็นขอบเขตของสถาบันทหารมีชัดเจนแน่นอน แบบนี้เกิดขึ้นกับสถาบันทหารที่มีระดับความเป็นวิชาชีพสูงและเห็นได้ชัดว่ามีบทบาทและหน้าที่แตกต่างไปจากหน่วยงานอื่นๆ ในสังคม กับอีกแบบหนึ่งเป็นแบบขอบเขตของสถาบันทหารไม่ชัดเจนแน่นอน เป็นแบบที่สถาบันทหารที่มีลักษณะที่เป็นเป็นวิชาชีพต่ำและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความเป็นกลุ่มต่ำ ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกับความเข้มแข็งของสถาบันพลเรือนเกี่ยวข้องกัน

³⁸ Claude E. Welch and Arthur K. Smith, *Military Role and Rule* (North Scituate, Mass: Duxbury Press, 1974).p. 20 อ้างถึงใน สุจิต บุญบงการ, “การแทรกแซงทางการเมืองของไทย” ใน ทหารกับการเมือง: วิเคราะห์เปรียบเทียบ, (บก.), กนลา สุขพานิช และวุฒิชัย มูลศิลป์, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์, 2523), หน้า 230-231

Eric Nordinger³⁹ ได้ศึกษาการรัฐประหารโดยแยกประเด็นออกเป็นสิ่งที่ทำให้ทหารทำ การรัฐประหารโอกาสที่ทหารเข้าแทรกแซง ในสิ่งเร้านั้น Nordinger ได้แสดงให้เห็นว่าผลประโยชน์ ของกลุ่มทหารเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าถูกระทบกระเทือนจะเป็นพลังผลักดันให้ทหารเข้าแทรกแซงทาง การเมือง ที่สำคัญมีความเป็นอิสระ (autonomy) และการไม่ถูกระทบกระเทือนจากกลุ่มทางสังคมอื่นๆ (exclusiveness) ถ้าทั้งสองนี้ถูกระทบกระเทือน ทหารอาจเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง ความเป็น อิสระและการไม่ถูกระทบกระเทือนถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของลักษณะกลุ่มทหาร (corporateness)

อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีการแทรกแซงทางการเมืองของทหารที่ได้รับความสนใจและได้ถูก กล่าวถึงอีกทฤษฎีหนึ่งคือ ความคิดที่เป็น “ความเปราะบางของรัฐบาลพลเรือน” ที่ กนลา สุขพานิช ได้สรุปเกี่ยวกับสาเหตุสำคัญที่ผลักดันให้ทหารเข้าแทรกแซงทางการเมืองอันเนื่องมาจากความไร้ ความสามารถของรัฐบาลพลเรือนสามารถแบ่งได้ 5 ประเด็นหลักๆ คือ⁴⁰

1. มรดกทางประวัติศาสตร์ เหตุที่รัฐบาลพลเรือนอ่อนแออาจสืบเนื่องมาจากสภาพการณ์ ทางประวัติศาสตร์และสังคมอื่นๆ ที่เกิดการรัฐประหารล้มล้างรัฐบาลพลเรือนอยู่เสมอและสืบ เนื่องมาจากการที่ทหารมีบทบาทสำคัญในการเข้าร่วมกับการเปลี่ยนแปลงการปกครองหรือกบฏเอกราชของประเทศมาตั้งแต่ต้นทำให้ทหารเข้ามามีบทบาททางการเมืองโดยตลอด

2. ความล้มเหลวของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากความล้มเหลวในการ ดำเนินงานของรัฐสภา และพรรคการเมือง Rupert Emerson อธิบายถึงความล้มเหลวมืดตันเหตุอยู่ 3 ประการ ดังนี้

- 1) ความแตกแยกภายในและการขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ
- 2) การขาดปัจจัยพื้นฐานที่สามารถเอื้ออำนวยให้การปกครองแบบประชาธิปไตยสำเร็จผล
- 3) การที่ประชาชนส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์กับการปกครองแบบประชาธิปไตยแต่ก็เป็น กลุ่มชนที่มีความต้องการทางสังคมเพิ่มสูงขึ้น

3. ทหารถูกดึงเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเมืองเพื่อแทนที่ในช่องว่างทางการเมืองสาเหตุเกิดจาก ความไม่มีเสถียรภาพของระบบการเมือง การที่นักการเมืองและผู้ปกครองไม่ได้รับความจงรักภักดีจาก ประชาชนมีผลทำให้องค์การทางการเมืองขาดพลังและเนื่องจากการที่รัฐธรรมนูญไม่ได้เปิดทางเลือก ไว้ให้ จึงทำให้ทหารฉวยโอกาสเข้ามาแทรกแซงและเข้ามาแทนช่องว่างนี้เพื่อช่วยแก้ไขวิกฤติการณ์ ของการเมือง

³⁹ Eric Nordinger, *Soldiers in Politics : Military Coups and Government*(Englewood-Criffs Prentice-Hall, 1977).p. 49 อ้างใน สุจิต บุญบงการ, “การแทรกแซงทางการเมืองของไทย” ใน ทหารกับการเมือง: วิเคราะห์เปรียบเทียบ, (บก.), เรื่องเดียวกัน, หน้า 231

⁴⁰ กนลา สุขพานิช, *ข้อคิดและแนวทางในการศึกษาบทบาทของทหารในการเมือง*, ed. กนลา สุขพานิช and วุฒิชัย มูล ศิลป์, ใน ทหารกับการเมือง: วิเคราะห์เปรียบเทียบ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์, 2523). หน้า 20-23

4. ทหารมีบทบาทเป็นตัวแทนของชนชั้นกลาง โดยเชื่อว่าการที่ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองได้นั้น เนื่องจากการที่ทหารมีลักษณะเป็นตัวแทนและได้รับเสียงสนับสนุนจากชนชั้นกลาง ซึ่งบทบาทของทหารจะเข้ามาในฐานะเป็นผู้พิทักษ์และเป็นกลุ่มสำคัญในการเปลี่ยนสังคมให้เป็นสมัยใหม่

5. ทหารเข้าแทรกแซงเพราะ ระบบการเมืองไม่มีความต่อเนื่องโดยความคิดนี้เชื่อว่า ระดับและขอบเขตของการแทรกแซงทางการเมืองของทหารจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมนั้น รวมไปถึงการที่สังคมเกิดช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่มีลักษณะทางการเมืองที่ยุงเหยิงและเป็นระบบที่ไม่ต่อเนื่องกัน

Samuel Huntington⁴¹ ได้สรุปความเห็นเกี่ยวกับ “ความเปราะบางของรัฐบาลพลเรือน” ว่า เนื่องจากสังคมต้องประสบกับการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่รวดเร็วโดยที่ยังไม่ได้มีการพัฒนาในด้านสถาบันให้เข้มแข็ง เพื่อจะสามารถต่อต้านกับข้อเรียกร้องใหม่ๆ ที่เพิ่มพูนได้อย่างเต็มที่ จึงทำให้บทบาทของทหารได้เปลี่ยนรูปจากการเป็นผู้ปกป้องประเทศมาเป็นการเข้ามามีบทบาทโดยตรง คือบทบาทของทหารได้มีวิวัฒนาการมาเข้าช่วยของการเป็นผู้พิทักษ์ที่มีความเห็นแบบอนุรักษ์นิยม

การที่ทหารจะเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองอาจเกิดจาก สถานการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร โดยที่คณะทหารจะเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองเมื่อสังคมและระบบการเมืองมีลักษณะซึ่งขัดแย้งกับลักษณะขององค์กรและอุดมการณ์ของคณะทหาร สภาพการเหล่านี้ได้แก่⁴²

1. ความเป็นวิชาชีพสูงของทหาร หมายถึง การมีความเชี่ยวชาญพิเศษ คือ ความเชี่ยวชาญในการใช้กำลังรุนแรง การใช้กำลังความรุนแรงในการทำสงครามและการรบ แต่ความเห็นของนักวิชาการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้มีวิชาชีพสูงหรือต่ำ กับการแทรกแซงทางการเมืองนั้นมีความขัดแย้งกันอยู่

กลุ่มแรก เห็นว่า ถ้าทหารได้รับการฝึกอบรมให้มีความเชี่ยวชาญพิเศษมากขึ้น ก็จะเข้าแทรกแซงการเมืองน้อยลง เพราะทหารจะมุ่งแต่พัฒนาอาชีพของตนและจะไม่สนใจที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับทางการเมืองมากนัก

กลุ่มสอง เห็นว่า ยิ่งทหารมีความเป็นวิชาชีพสูงขึ้นมากเท่าใด โอกาสที่ทหารจะเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเมืองยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้เพราะทหารจะพัฒนาความคิดและทัศนคติทางการเมืองควบคู่ไป

⁴¹ Samuel Huntington, *Political Order in Changing Societies*.p. 233-262 อ้างถึงใน กนลา สุขพานิช, "ข้อคิดและแนวทางในการศึกษาบทบาทของทหารในการเมือง" ใน ทหารกับการเมือง: วิเคราะห์เปรียบเทียบ, (บก.), เรื่องเดียวกัน, หน้า 23

⁴² ประชา เทพเกษตรกุล, "การแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2535.", หน้า 13-15

กับการพัฒนาวิชาชีพด้วย และทำหน้าที่ประเมินการปฏิบัติงานของสถาบันทางการเมืองและนักการเมือง

2. ความชอบธรรมของระบบการเมือง โอกาสที่ทหารจะเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองจะมีมากถ้าระบบการเมืองมีความชอบธรรมลดน้อยลง ระบบการเมืองที่มีความชอบธรรมต่ำ เป็นเหตุให้เกิดการไร้เสถียรภาพทางการเมือง นอกจากนี้การที่ระบบการเมืองขาดความชอบธรรมย่อมหมายถึงการที่ประชาชนไม่ให้ความสนับสนุนแก่รัฐบาล เป็นเหตุทำให้ทหารสามารถเข้าทำการยึดอำนาจได้โดยไม่เกรงประชาชนจะต่อต้าน

3. ความสลับซับซ้อนของสังคม โอกาสที่ทหารจะเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองจะมีน้อยถ้าระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมมีความสลับซับซ้อนมาก เนื่องจากคณะทหารจะต้องเผชิญกับปัญหาของการต่อต้านการยึดอำนาจจากกลุ่มพลังฝ่ายต่างๆ หมายถึง อำนาจทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ได้กระจายอยู่ตามส่วนต่างๆ

4. ความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ของคณะทหารกับอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีอยู่ในระบบการเมือง ทหารได้รับการศึกษา อบรมให้มีความคิด ความเชื่อทัศนคติที่เป็นความรักชาติ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย การมีประสิทธิภาพในการทำงานและความสามัคคี ดังนั้นทหารจึงมีอุดมการณ์แบบอนุรักษนิยม แต่อุดมการณ์ทางการเมืองในระบบการเมืองหนึ่งๆ นั้น มักจะมีมากกว่าหนึ่ง จึงทำให้คณะทหารเห็นว่าอุดมการณ์ประชาธิปไตยก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคมและนำไปสู่การไร้เสถียรภาพ ดังนั้น ทหารจึงไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นของอุดมการณ์ประชาธิปไตยเป็นปฏิปักษ์ต่อสถาบันทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

2.3.2 ปัจจัยของการแทรกแซงทางการเมือง

นอกจากสาเหตุที่ทำให้ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองที่ได้กล่าวไปแล้วนั้นยังสามารถมองสาเหตุการแทรกแซงของทหารที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยในการส่งผลให้ทหารแทรกแซงทางการเมือง ซึ่งเกิดจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกระบบทหารร่วมกัน⁴³

ปัจจัยภายในของระบบทหาร

1. ลักษณะโครงสร้างของระบบทหาร จุดเด่นของระบบทหารอยู่ตรงที่ระบบทหาร มีการบังคับบัญชาแบบรวม การจัดตามลำดับชั้น มีระเบียบวินัยที่เคร่งครัด และมีความสามัคคีกลมเกลียว ดังนั้นการตัดสินใจจึงเน้นความฉับไว และความมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากการที่ทหารเป็นองค์การเดียวที่สามารถติดตามรูปแบบได้ จึงทำให้ทหารมีเอกภาพและศักยภาพอย่างสูงต่อการที่จะเข้าแทรกแซงทางการเมือง

⁴³ สถาบันพระปกเกล้า, ทหารกับการเมือง, หน้า 10-15

2. ความรู้สึกในความเป็นอาชีพของทหาร เกิดจากคุณลักษณะของระบบการศึกษาอบรมของสถาบันทหาร ในด้านการใช้อาวุธ ยุทธวิธีในการรบ เมื่อเข้ารับราชการยังมีการศึกษาอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้เป็นขั้นต้อนไปตามระดับของตำแหน่งและชั้นยศที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ทหารมีความรู้สึกในความเป็นอาชีพของตนเช่นเดียวกับอาชีพอื่นมากยิ่งขึ้นจากการพัฒนาด้านวิชาการทำให้ทหารมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสังคมพลเรือนอย่างแยกไม่ออกนั้นจึงส่งผลให้ทหารไม่สามารถหลีกเลี่ยงที่จะไม่ก้าวร้าวเกี่ยวข้องกับภารกิจของการตัดสินใจของพลเรือนได้ การที่จะป้องกันมิให้ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองและหันมายอมรับอำนาจสูงสุดของพลเรือนนั้น ทหารจะต้องได้รับการอบรมให้มีลักษณะความคิดอ่านแบบพลเรือนเพื่อให้สถาบันทหารมีการเปลี่ยนแปลงด้านองค์กรแห่งอำนาจจากการเน้นความสำคัญของการใช้อำนาจนิยมเด็ดขาดเป็นการเน้นความสำคัญที่จะจูงใจหรือโน้มน้าวการยอมรับการเห็นพ้องต้องกันของกลุ่ม

3. เอกลักษณ์และจิตภาพของทหาร การปกครองตามสายบังคับบัญชาอย่างแน่นแฟ้น มีการเคารพเชื่อฟังกันตามลำดับชั้น ทำให้มีความเป็นปึกแผ่นและสามัคคีกลมเกลียวกัน สถาบันทหารจึงมีเอกภาพสูงกว่าสถาบันอื่นๆ ทหารมีความคิดคำนึงในลักษณะของความเป็นชาตินิยมและความรักชาติอย่างสูง บางครั้งทหารไม่ยอมเข้าใจและรู้ทัศนะของประชาชนกลุ่มอื่นเมื่อมีข้อขัดแย้งกันเกิดขึ้น และเนื่องจากทหารมีการเชื่อฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาอย่างมั่นคง จึงทำให้ทหารพร้อมที่จะปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเพื่อขัดขวางประชามติในลักษณะที่ไม่ยอมเชื่อฟังคำสั่งของรัฐบาล แต่ก็อาจมีลักษณะที่แตกต่างกันไป กล่าวคือนายทหารจำนวนไม่น้อยมีความรู้สึกว่า อาชีพทหารเป็นอาชีพที่มีเกียรติยศสูงกว่าอาชีพอื่นและนายทหารเหล่านี้เข้ารับราชการด้วยเหตุผลแห่งความต้องการในเกียรติยศชื่อเสียงเป็นหลักโดยไม่มีความปรารถนาที่จะยุ่งเกี่ยวกับการเมืองแต่อย่างใด

4. อุดมการณ์ทางการเมืองของทหาร โดยทั่วไปอุดมการณ์ทางการเมืองของทหารที่สำคัญอาจสรุป 4 ประการด้วย คือ ประการแรกทหารจะมีความรู้สึกชาตินิยม และความรู้สึกในเรื่องเอกลักษณ์ของชาติสูง ประการที่สอง มีลักษณะการดำรงชีวิตที่เคร่งครัด ต่อด้านคอร์รัปชันมีลักษณะเอาการเอางานและทุ่มเทเพื่องาน เน้นความซื่อสัตย์ ประการที่สาม การยอมรับความสำคัญในการใช้กลไกของรัฐเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อทำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง และประการสุดท้าย มีท่าทีและทัศนคติที่ต่อต้านการเมืองมองการเมืองในแง่ลบ มีความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อนักการเมือง อุดมการณ์ทางการเมืองของทหารจึงมีลักษณะตรงข้ามกับอุดมการณ์และทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยซึ่งไม่ส่งเสริมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยรวมทั้งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องและทำให้เกิดการแทรกแซงทางการเมืองของสถาบันทหารอีกด้วย

5. ทัศนคติทางการเมืองทหาร เนื่องจากสถาบันทหารมีภารกิจในการป้องกันประเทศจากภัยคุกคามภายนอกและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ดังนั้นทัศนคติของทหารต่อการบริหารงานของคณะรัฐบาล ต่อกลุ่มผลประโยชน์ๆ หรือต่อการแสดงออกทางการเมืองของกลุ่มต่างๆ

ทหารมักจะพึงเล็งในด้านความมั่นคงของชาติบ้านเมืองและความสงบเรียบร้อยของสังคมตลอดจนความผาสุกของประชาชนเป็นหลัก

ในด้านทัศนคติต่อการบริหารงานของคณะรัฐบาล หากเกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยหรือความรุนแรงทางการเมืองขึ้น จนถึงขั้นที่ต้องใช้กำลังทหารเข้าปราบปรามเนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถดำเนินการได้ก็จะทำให้ทหารมีความรู้สึกที่รัฐบาลไม่สามารถคุมสถานการณ์และความสงบของบ้านเมืองได้ ทหารจะเข้ามาแทรกแซงเพื่อรักษาความมั่นคงของประเทศไว้ ส่วนทางด้านทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง ทหารมีทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในเชิงลบโดยทหารจะมองว่ากิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มเหล่านี้สร้างความแตกแยกให้เกิดขึ้นในสังคม และในส่วนตัวทัศนคติของทหารต่อการแสดงออกทางการเมือง เมื่อมีความขัดแย้งกันขึ้นในเรื่องต่างๆ ทหารจึงมองข้ามความจำเป็นหรือความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่พยายามเรียกร้องสิทธิของตน ทหารจะมองว่าการดำเนินการเหล่านี้เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติและไม่อาจอ้อมข้อมกับกลุ่มเหล่านี้

6. ความพยายามของผู้นำทางการเมืองที่จะเปลี่ยนแปลงนโยบายภายในกองทัพ หรือผู้นำขัดแย้งต่อคำแนะนำของฝ่ายทหาร ย่อมส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่าง ทหารกับพลเรือนตึงเครียดเป็นสาเหตุทหารทำการปฏิวัติรัฐประหารได้

7. วิธีการให้กำเนิดทหารของกองทัพ ถ้าในสังคมที่ไม่มีการแย่งแย่งกันขึ้นมากมาย นายทหารของกองทัพกำเนิดมาจากชนชั้นเดียวกับผู้นำทางการเมืองก็ไม่ค่อยจะเข้ามาแทรกแซงการเมืองโดยตรงแต่ถ้าในสังคมที่มีการแย่งแย่งกันขึ้นสูงเกิดการเหลื่อมล้ำสูงระหว่างกลุ่มนายทหารกับกลุ่มผู้นำทางการเมือง ย่อมจะเกิดความไม่พอใจในหมู่ นายทหารจนถึงขั้นเข้าไปโค่นรัฐบาลพลเรือน

8. การพ่ายแพ้สงครามของทหาร จะเป็นตัวเร่งให้ทหารเข้ามาแทรกแซงการเมืองทหารจะโทษผู้นำการเมืองว่าดำเนินนโยบายที่ผิดพลาด ไม่ให้ความสนับสนุนต่อการทำสงคราม และไม่พัฒนากองทัพให้เข้มแข็งพอที่จะต่อสู้กับฝ่ายตรงข้าม สิ่งเหล่านี้สร้างความไม่พอใจแก่ทหารอาชีพนำไปสู่การก่อการรัฐประหาร

9. ผลประโยชน์ของทหารถูกระทบกระเทือน กองทัพก็คล้ายกับกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองอื่นๆ คือ มีความรู้สึกในการที่จะป้องกันผลประโยชน์ร่วมของตนทั้งในการแบ่งปันผลประโยชน์ด้านการเมือง สนับสนุนเงินงบประมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแต่งตั้งโยกย้ายตำแหน่งนโยบายความมั่นคงภายนอกและภายใน ผลประโยชน์เหล่านี้หาถูกระทบกระเทือนอาจทำให้การเข้าแทรกแซงทางการเมืองของทหารเป็นไปได้ง่าย

10. ความขัดแย้งทางอำนาจและผลประโยชน์ทางการเมืองระหว่างผู้นำทหารโดยทั่วไปแล้ว นายทหารที่มีศักยภาพพอที่จะทำการรัฐประหารได้นั้น มักจะได้แก่นายทหารระดับสูงที่ดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ของกองทัพ หรือตำแหน่งคุมกำลัง ดังนั้นนายทหารที่มีโอกาสจะก้าวเข้ามามีบทบาททาง

การเมืองจึงไม่ใช่นายทหารส่วนใหญ่ของกองทัพ หากแต่เป็นผู้นำทหารและกลุ่มนายทหารที่สนับสนุนกลุ่มเล็กๆ ที่อยู่ในตำแหน่งที่จะช่วยเสริมฐานอำนาจของผู้นำทหารให้กว้างขวางมั่นคงขึ้นซึ่งอาจจะเกิดความขัดแย้งระหว่างผู้นำทหารด้วยกันได้เป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้ฝ่ายสูญเสียอำนาจไม่พอใจ และก่อกระแสรัฐประหารได้เช่นกัน

ปัจจัยและสิ่งแวดล้อมภายนอกกองทัพ

1. ความชอบธรรมของรัฐบาลพลเรือน ความมั่นคงของหัวหน้าคณะรัฐบาลพลเรือนขึ้นอยู่กับความชอบธรรมของการได้มาซึ่งอำนาจอันเป็นที่ยอมรับกันในหมู่ประชากร เช่น การเลือกตั้งที่เป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมและมีประชากรให้การสนับสนุนจำนวนมาก เป็นต้น แต่เมื่อใดที่ความชอบธรรมของผู้นำดังกล่าวลดลง เงื่อนไขในการที่ฝ่ายทหารจะเข้ามาแทรกแซงด้วยการรัฐประหารก็จะยิ่งเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ จนอาจกล่าวได้ว่า ความชอบธรรมของรัฐบาลมีผลต่อการรัฐประหารของกองทัพมากกว่าสิ่งแวดล้อมหรือลักษณะภายในอื่นๆ

2. ประสิทธิภาพของการบริหารงาน ปัจจัยที่ทำให้รัฐบาลมีความมั่นคงอีกประการหนึ่งได้แก่ประสิทธิภาพและความชอบธรรมในการบริหารงาน รัฐบาลที่บริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพย่อมรักษาความเชื่อถือและการสนับสนุนของประชาชนไว้ได้อย่างมั่นคง อย่างไรก็ตามหากการบริหารของรัฐบาลเป็นไปอย่างผิดทำนองครองธรรมรวมทั้งการที่ปล่อยให้มีคอร์รัปชันอย่างกว้างขวางในวงการรัฐบาลและข้าราชการ ย่อมจะทำความชอบธรรมของรัฐบาลลดลงและนำไปสู่การแทรกแซงของทหาร

3. ความล้มเหลวของการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ การที่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำนอกจากจะมีผลกระทบกระเทือนต่อความเป็นอยู่ของทหารซึ่งเป็นคนชั้นกลางอย่างมากแล้ว ยังทำให้ทหารขาดความเชื่อถือในความสามารถของรัฐบาลต่อการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังทำให้ทหารอาชีพเกิดความรู้สึกว่าการตัดสินใจและวิธีการแก้ปัญหาของตนจะทำให้สามารถแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจได้ดีกว่าวิธีการที่รัฐบาลพลเรือนใช้อยู่ทหารจึงรู้สึกว่รัฐบาลไร้ความชอบธรรม

4. ความรุนแรงและความขัดแย้งในสังคม ทหารมีทัศนคติในการต่อต้านความแบ่งแยกในสังคม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในบางประเทศที่มีประชากรหลายเชื้อชาติ เมื่อประชากรสองกลุ่มมีความขัดแย้งกัน ทหารที่มีเชื้อสายเดียวกันกับกลุ่มที่มีความขัดแย้งกันก็อาจจะเข้าสนับสนุนเชื้อชาติของตน ทำให้ความขัดแย้งรุนแรงขึ้นจนกระทั่งกลายเป็นปัญหาทางการเมือง นอกจากนั้นการที่ทหารมักจะคำนึงถึงความมั่นคงและความเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นหลักสำคัญ ทหารจึงไม่เห็นด้วยกับการที่กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ พยายามเรียกร้องสิทธิและผลประโยชน์ของตน ทำให้ทหารต้องเข้ามาแทรกแซงเพื่อรักษาความสงบของประเทศต่อไป

5. การขยายตัวของเศรษฐกิจและสังคมเข้าสู่ภาวะทันสมัย ทำให้รัฐบาลต้องทุ่มเทงบประมาณ จำนวนมากไปใช้ในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม กิจการสาธารณูปโภค

ต่างๆ ซึ่งอาจทำให้ต้องตัดงบประมาณทางทหารลง การถูกตัดงบประมาณทำให้ทหารรู้สึกคับข้องใจ และยังมีผลกระทบโดยตรงต่อการเลื่อนขั้น รายได้ประจำและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ทำให้ทหารมีความรู้สึกที่ว่า สถาบันของตนถูกลดความสำคัญลงและอำนาจ นำไปสู่การรัฐประหารเพื่อให้ได้สิ่งดังกล่าว

6. สถาบันกษัตริย์ถูกระทบกระเทือน โดยเหตุที่สถาบันกษัตริย์เป็นสถาบันที่ได้รับการเคารพยกย่องเทิดทูนจากคนไทยมานานหลายชั่วอายุคนและเป็นสถาบันที่ประชาชนชาวไทยมีความรู้สึกที่ว่าสถาบันนี้ไม่ควรจะละเมิดได้ดังได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเกือบทุกฉบับ ดังนั้น ถึงแม้ว่าจะไม่มีทฤษฎีใดๆ ที่กล่าวถึงความสำคัญของพระมหากษัตริย์กับเสถียรภาพทางการเมืองไว้อย่างชัดเจน แต่ในประเด็นนี้ก็น่าสนใจที่จะนำมาเป็นแนวความคิดอันหนึ่งในการวิเคราะห์ความไร้เสถียรภาพทางการเมืองของประเทศไทยซึ่งจะเป็นเหตุให้ทหารที่มีความอนุรักษนิยมสูงทำการโค่นล้มรัฐบาลที่ไม่ปกป้องพระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสมัยตั้งแต่รัฐบาลรัฐประหารของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นต้นมา พระมหากษัตริย์ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีบทบาทในสังคมขึ้นในฐานะพระประมุขอันถาวรของประเทศ ทำให้สถานะและเกียรติคุณของสถาบันกษัตริย์ไทยมีเพิ่มมากขึ้น

Harold Crouch ได้สรุปสาเหตุที่ทหารแทรกแซงทางการเมืองขึ้นอยู่กั 2 ปัจจัย ได้แก่⁴⁴

1. ปัจจัยภายใน (Internal Factors) และ 2. ปัจจัยภายนอก (External Factors)

ปัจจัยภายใน ถูกพิจารณาภายใต้ 2 หัวข้อ คือ

1) ค่านิยม และทัศนคติของข้าราชการทหารเกี่ยวกับเข้าใจและแนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทในสังคม (Orientation) กล่าวคือ ค่านิยม การรับรู้ของข้าราชการทหาร มีอิทธิพลมาจากประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ของทหารขึ้นอยู่กับทหารในยุคเริ่มต้นที่สร้างประเพณีจัดค่านิยมที่เป็นต้นกำเนิด และการประสบความสำเร็จต่อมา โดยกองทัพในประเทศโลกที่สามสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทตามกำเนิด คือ แบบที่เกิดด้วยน้ำมือของลัทธิอาณานิคมกับแบบที่ถูกปลูกฝังแนวคิดเสรีตะวันตกเกี่ยวกับความเป็นอาชีพทางการเมืองและอำนาจสูงสุดภายใต้พลเรือน ในขณะที่บางพวกกำเนิดจากรัฐที่ไม่ได้เป็นอาณานิคมและไม่เคยรับรู้ถึงบทบาททางการเมืองซึ่งค่านิยมของทหารจะขึ้นอยู่กับประเพณี มุมมอง และการฝึกที่เป็นประสบการณ์จากการเมืองโดยตรงสิ่งเหล่านี้ทำให้สาเหตุการแทรกแซงทางการเมืองของทหารโดยการรับรู้จึงแตกต่างกันออกไป

2) ผลประโยชน์ของข้าราชการทหารในฐานะสมาชิกของหมู่คณะ ชนชั้นทางสังคม และตัวบุคคล (Interest) กล่าวคือ กองทัพที่ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์หมู่คณะจะมีการเรียกร้องการจัดสรร

⁴⁴ Harold Crouch, "The Military and Politics in South-East Asia" in *Military-Civilian Relation in South-East Asia* (Singapore: Kooh Wah Printing Pte. Ltd., 1985). อ้างถึงใน ใหญ่ เตมีย์, การสร้างความชอบธรรมของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ในประเทศไทย, อ้างแล้ว, หน้า 32-34

งบประมาณจากรัฐบาลให้เพียงพอต่อความต้องการด้านยุทธปัจจัย การฝึกทหาร และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกอื่น ๆ รวมไปถึงค่าจ้างเงินเดือน หากรัฐบาลจัดหาให้ไม่ได้ทหารก็มีแนวโน้มจะเข้าแทรกแซง

ปัจจัยภายนอก ที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญมี 3 ปัจจัย ดังนี้

1) เงื่อนไขทางสังคมและเศรษฐกิจ (Socio-economic Condition) กล่าวคือ การปฏิบัติมักจะไม่เกิดขึ้นในประเทศที่มีเศรษฐกิจและสังคมที่เจริญแล้วแต่จะเกิดในประเทศที่มีความเจริญน้อยในประเทศที่อยู่ระดับกลางมักจะพบว่ามี การปกครองโดยทหารอยู่บ้างและการสร้างบทบาทการแทรกแซงทางการเมืองภายใต้รัฐบาลพลเรือนในรูปแบบอื่น ๆ ดังนั้นการพิจารณาสังคมและเศรษฐกิจจึงมีผลต่อการแทรกแซงทางการเมืองของทหารแต่ยังต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางการเมืองด้วย

2) สถานการณ์ทางการเมือง (Political Circumstances) การแทรกแซงทางการเมืองของทหารเป็นเพราะการทำงานของรัฐบาลพลเรือนไม่มีประสิทธิภาพ หลายๆ ครั้งจะพบว่าการแทรกแซงทำเพื่อส่งเสริมความทะเยอทะยานส่วนตัวของผู้นำทหารแต่ส่วนใหญ่จะต้อง มีความล้มเหลวของรัฐบาลควบคุมอยู่ด้วยเสมอ บางครั้งการแทรกแซงก็ทำเพื่อต่อต้านนักการเมืองที่ทุจริต คอร์รัปชัน และแสวงหาผลประโยชน์ หรือไม่มีความสามารถพอ โดยเฉพาะประเทศโลกที่สามที่มีสิ่งท้าทายความมั่นคงทางการเมืองมากมาย

3) ปัจจัยเกี่ยวกับนานาชาติ (International Factors) การผลักดันจากประเทศมหาอำนาจ การสนับสนุนทหารในประเทศโลกที่สามเป็นการต่อสู้กันระหว่างประเทศค่ายเสรีกับคอมมิวนิสต์ที่ต้องการจะปกป้องผลประโยชน์ การลงทุน การค้า และเครือข่ายของประเทศมหาอำนาจเองซึ่งเป็นการสนับสนุนให้ทหารปกครองรัฐบาล

2.3.3 รูปแบบของการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร

Samuel E. Finer ได้เสนอว่าการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร ไม่ได้มีเพียงรูปแบบเดียว คือ การยึดอำนาจเท่านั้น แต่ยังมีรูปแบบอื่นๆ คือ⁴⁵

1. การใช้อิทธิพล (influence) เป็นระดับแรกของการแทรกแซงทางการเมืองโดยทหาร ซึ่งพยายามโน้มน้าวรัฐบาลพลเรือนให้คล้อยตามด้วยเหตุผล ความรู้สึก และอาศัยการกระทำที่ชอบทางกฎหมาย หรือ รัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีอิทธิพลเหนือรัฐบาลพลเรือน รวมไปถึงการที่กลุ่มทหารเป็นองค์กรที่ควบคุม เครื่องมือการใช้กำลัง ของประเทศ ทำให้อิทธิพลของทหารมีมากพอที่ฝ่ายอื่นๆ จะต้องยอมรับ

2. การข่มขู่ (pressure or blackmail) ใช้วิธีการข่มขู่รัฐบาลพลเรือนโดยตรงอาจข่มขู่จะไม่ให้ความร่วมมือ (sanction) หรือขยายผลเป็นวงกว้างโดยข่มขู่ว่าจะใช้กำลังต่อรัฐบาลพลเรือน

⁴⁵ Samuel E. Finer, *The Man on Horseback : The Role of the Military in Politics.*, p. 77

เพื่อให้รัฐบาลทำตามความต้องการของตนซึ่งอาจจะทำได้หลายวิธีและอาจขัดต่อรัฐธรรมนูญ ญญอย่างชัดเจน

3. การปลดออกจากตำแหน่ง (displacement) เป็นการแทรกแซงทางการเมืองอีกอย่างหนึ่ง โดยที่ถอดถอนผู้บริหารในคณะรัฐบาลหรือทั้งรัฐบาล โดยใช้กำลังขมขู่เพื่อแต่งตั้งผู้บริหารในรัฐบาลหรือรัฐบาลพลเรือนชุดใหม่ที่อยู่ภายใต้อำนาจมาแทนที่ชุดเดิม เช่น กรณีที่มีการกล่าวหารัฐมนตรีในคณะรัฐบาลว่าคอร์รัปชั่น ซึ่งคณะทหารได้เสนอหรือกดดันหัวหน้าคณะรัฐบาลให้ดำเนินการขจัดรัฐมนตรีที่มีพฤติกรรมดังกล่าวออกไป เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามอำนาจการบริหารประเทศยังอยู่กับรัฐบาลพลเรือน

4. การโค่นล้มอำนาจ (supplantment) ใช้กำลังบังคับให้รัฐบาลพลเรือนออกจากอำนาจ และเข้าปกครองประเทศแทน แต่ในบางกรณีอาจเป็นการยื่นข้อเสนอให้หัวหน้าคณะรัฐบาลหรือคณะรัฐบาลลาออกไปทั้งชุดโดยไม่ต้องมีการยึดอำนาจก็ได้

2.3.4 ประเภทของคณะทหารที่เข้าแทรกแซงทางการเมือง

คณะทหารที่เข้าแทรกแซงทางการเมือง แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ⁴⁶

1. คณะทหารมีบทบาทเป็นผู้ไกล่เกลี่ย (Moderators) ในกรณีที่มีปัญหาขัดข้องขัดแย้งทางสังคม เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองโดยคณะทหารไม่เข้าไปควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล แต่มีการใช้อำนาจยับยั้งเมื่อเกิดปัญหาข้อขัดแย้งภายในวงการรัฐบาลแต่ไม่มีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงในระบบการเมือง เศรษฐกิจหรือนโยบาย ดังนั้นคณะทหารจึงสนใจที่จะรักษาสถานภาพและแบบที่เป็นอยู่ให้มีเสถียรภาพมากที่สุดเท่านั้น คณะทหารประเภทผู้ไกล่เกลี่ยจึงมีความคิดแบบอนุรักษนิยม

2. คณะทหารที่มีบทบาทเป็นผู้พิทักษ์ (Guardians) เกิดขึ้นเมื่อคณะทหารยึดอำนาจล้มล้างรัฐบาลชุดเดิม แต่จัดตั้งคณะรัฐบาลชุดใหม่ขึ้นโดยคณะทหารยึดอำนาจการปกครองประเทศไว้เป็นการชั่วคราวเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะคณะทหารมีความเห็นว่าจะต้องควบคุมสถานการณ์ไว้ชั่วคราวเวลาหนึ่งโดยควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลในกรณีนี้ คณะทหารอาจเลือกพลเรือนขึ้นเป็นหัวหน้าคณะรัฐบาลหรือไม่ทหารเองก็เป็นหัวหน้าคณะรัฐบาลได้ แต่ที่สำคัญคือ คณะทหารที่มีบทบาทเป็นผู้พิทักษ์จะอยู่ในอำนาจในเวลาจำกัด คณะทหารที่เป็นผู้พิทักษ์มักจะรักษาสถานภาพเดิมของระบบการเมืองเศรษฐกิจสังคมไว้โดยไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากนัก นโยบายสำคัญของผู้พิทักษ์ได้แก่ การปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริหารงาน การจัดการคอร์รัปชั่นการใช้อำนาจเพื่อให้มีการตัดสินใจที่รวดเร็วขึ้น

⁴⁶ สถาบันพระปกเกล้า, ทหารกับการเมือง, หน้า 16-17

3. คณะทหารที่มีบทบาทเป็นผู้ปกครอง (Rulers) ได้แก่ การก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมืองที่สำคัญซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ต่างไปจากสถานภาพเดิมที่เป็นอยู่ในทางการเมืองนั้น คณะทหารประเภทนี้จะพยายามล้มล้างศูนย์อำนาจทางการเมืองเดิมและสร้างศูนย์อำนาจทางการเมืองขึ้นใหม่ โดยคณะทหารผู้ปกครองประเทศเป็นผู้เป็นควบคุมศูนย์อำนาจใหม่เหล่านั้นคณะทหารประเภทนี้มักจะปกครองด้วยระบบเผด็จการไม่ยอมให้มีสถาบันทางการเมืองไม่เปิดโอกาสให้มีการเลือกตั้ง มีการควบคุมเสรีภาพของประชาชน ควบคุมสื่อมวลชนประเภทต่างๆ และปราบปรามฝ่ายตรงข้ามรัฐบาลอย่างรุนแรงในบางกรณีคณะทหารจะสร้างพรรคมวลชนพรรคเดียวที่คณะทหารเป็นผู้ควบคุมพรรคนั้น

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทหารมีทฤษฎีมากมายที่อธิบายเกี่ยวกับสาเหตุ ปัจจัย หรือที่มาของการทำรัฐประหาร ซึ่งสาเหตุหรือเงื่อนไขในการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร มักจะเกิดขึ้นในสถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ที่มีความผันผวน มีความวุ่นวาย เหตุเหล่านี้ทหารมักจะใช้อำนาจในการแทรกแซงทางการเมือง ซึ่งมาจากสาเหตุที่ไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและเงื่อนไขในแต่ละประเทศ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองของทหารที่แบ่งสาเหตุในการแทรกแซงทางการเมืองได้เป็นสามแนวทางการศึกษา คือ 1. กลุ่มที่เน้นความอ่อนแอโครงสร้างทางสังคม 2. กลุ่มที่เน้นความเข้มแข็งขององค์กรทหาร และ 3. กลุ่มที่นำ 2 แนวความคิดมาอธิบายการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร นอกจากสาเหตุที่สามารถนำมาอธิบายการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองของทหารได้แล้วนั้นก็ยังมีการนำปัจจัยภายในองค์กรทหารและปัจจัยภายนอกวิเคราะห์การเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองของทหารให้มีความชัดเจนกระจ่างมากยิ่งขึ้น ในส่วนของรูปแบบและปัจจัยที่ทำให้การทำรัฐประหารประสบความสำเร็จนั้นจะเห็นได้ว่าแนวคิดของ Samuel Finer ที่กล่าวถึงรูปแบบของการแทรกแซงทางการเมืองของทหารก็สามารถนำมาใช้วิเคราะห์บทบาทและรูปแบบของทหารที่เกิดขึ้นได้ในปัจจุบัน ดังนั้นจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเหล่านี้ทำให้สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์เหตุการณ์รัฐประหารที่เกิดขึ้นในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ได้เป็นอย่างดี

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการความชอบธรรมทางการเมือง

ความชอบธรรม (Legitimacy) เป็นประเด็นที่มีความสำคัญในการวิเคราะห์บทบาทของทหารในเมือง ถ้าเกิดวิกฤตด้านความชอบธรรม (Crisis of Legitimacy) ทำให้ทหารมีความสนใจที่จะเข้ามามีบทบาทการเมืองและนำไปสู่การกระตุ้นเร่งเร้าให้ส่วนที่ตื่นตัวทางการเมืองในกองทัพและติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างใกล้ชิด จนเป็นเหตุให้เกิดความพยายามที่จะใช้อิทธิพลเข้าแทรกแซงในกระบวนการทางการเมือง ตั้งแต่ระดับต่ำสุดไปจนถึงระดับสูงสุด คือ การทำรัฐประหาร

ความชอบธรรมทางการเมืองเป็นเรื่องที่กว้างขวางและมีบูรณาการเชิงประวัติศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะความชอบธรรมมีวิวัฒนาการตามความเชื่อ ความยอมรับ ทศนคติ หรือค่านิยม ในแต่ละยุคสมัยดังนั้นจึงเกิดมุมมองในเรื่องความชอบธรรมทางการเมืองที่แตกต่างกัน ซึ่งมีนักวิชาการที่ให้คำจำกัดความของความชอบธรรมไว้ดังนี้

Philips W. Shively ได้กล่าวว่า ความชอบธรรมเป็นสิ่งที่ประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับอำนาจหน้าที่ในการปกครอง โดยแบ่งความชอบธรรมได้ 4 ประเภท ได้แก่⁴⁷

1. ความชอบธรรมโดยผลงาน (Legitimacy by Results)

เป็นความชอบธรรมที่รัฐบาลได้มาจากผลงานการจัดการตามความต้องการของประชาชน เช่น การปกป้องภัยคุกคามทางกายภาพ ความมั่นคงในการป้องกันประเทศจากผู้บุกรุก ทำให้ประเทศเป็นที่ยกย่องน่าภาคภูมิใจ และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หากรัฐบาลทำสิ่งเหล่านี้ได้ตามความต้องการของประชาชน รัฐบาลจะได้รับความชอบธรรมสูงตามไปด้วย

2. ความชอบธรรมโดยคุณลักษณะ (Legitimacy by Habit)

ความชอบธรรมนี้จะเกิดจากความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาลไปบริบทของประชาชน เพื่อให้สอดคล้องกับการยอมรับโดยเฉพาะการปรับตัวเข้ากับวิกฤตการณ์ หรือเมื่อมีการแทรกแซงจากภายนอกรัฐหากรัฐบาลประสบความสำเร็จจะทำให้รัฐบาลมีคุณลักษณะที่ชอบธรรมในอำนาจต่อไปได้

3. ความชอบธรรมโดยประวัติศาสตร์ ศาสนา หรือ เอกลักษณ์เชื้อชาติ (Legitimacy by Historical, Religious or Ethnic Identity)

ความชอบธรรมที่เกิดจากความเชื่อมโยงระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ความชอบธรรมนี้เป็นผลมาจากการยอมรับความสำเร็จของผู้นำรัฐบาลในอดีต ความเหมือนกันด้านศาสนา เชื้อชาติของผู้นำกับประชาชน ซึ่งความชอบธรรมประเภทนี้มีความสำคัญมากต่อประเทศที่เป็นเอกราชใหม่หรือเพิ่งสร้างประเทศใหม่ โดยการวางรากฐานความชอบธรรมโดยคุณลักษณะยังต้องใช้เวลาอีกนานและความชอบธรรมโดยผลงานยังไม่ปรากฏเด่นชัด ทำให้ความชอบธรรมประเภทนี้สามารถซื้อเวลาให้กับรัฐบาลใหม่ได้เป็นอย่างดี

4. ความชอบธรรมโดยกระบวนการ (Legitimacy by Procedures)

ความชอบธรรมที่เกิดจากกระบวนการที่รัฐสร้างขึ้นเอง เพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นในรัฐบาลในประเทศประชาธิปไตยรัฐจะให้สิทธิประชาชนได้เลือกตั้งผู้นำ หรือบางครั้งอาจมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนโยบายรัฐซึ่งกระบวนการเหล่านี้สำคัญมากในการทำให้เกิดความชอบธรรมในการปกครอง

⁴⁷ Shively W. Philips, *Power & Choice : An Introduction to Political Science*(New York McGraw-Hill, 1997). p. 136-139

Max Weber กล่าวว่า ความชอบธรรมถูกอ้างว่ามีผลกระทบต่อโครงสร้างของการครอบงำ ซึ่งรูปแบบของการยอมรับ หรือการบริหารถูกพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันว่ามีความชอบธรรมโดยรูปแบบของการใช้อำนาจทั้งหมดขึ้นอยู่กับกล่าวอ้างความชอบธรรมนี้ พื้นฐานของทุกๆ ระบบแห่งอำนาจและความสอดคล้องกันของการยอมรับอย่างสมัครใจเป็นความเชื่อแห่งอำนาจที่ถูกทำให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมถูกต้องเพื่อยืนยันการอ้างความชอบธรรมให้เป็นที่ยอมรับได้ ดังนั้นความชอบธรรมจะประกอบด้วยลักษณะ 2 องค์ประกอบ คือ ความเชื่อซึ่งเกิดขึ้นจากการปกครอง (belief by governed) กับ การยอมรับซึ่งเกิดขึ้นจากการปกครอง (acknowledgment by governed)⁴⁸

Janowitz กล่าวว่า ถ้าจะดูว่าคณะทหารในประเทศเกิดใหม่ (หรือประเทศกำลังพัฒนา) มีอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว อุดมการณ์นั้นน่าจะได้แก่การไม่นิยมการเมืองระบบพรรค ไม่มีศรัทธาในนักการเมืองพลเรือน การต่อต้านชนชั้นนำรุ่นเก่าที่เก็บเกี่ยวผลประโยชน์และมีอภิสิทธิ์ซึ่งทหารเห็นว่าทำให้สังคมอ่อนแอและไร้ประสิทธิภาพ ความไม่ไว้วางใจในกระบวนการตกลงต่อรองตามครรลองของการเมืองในระบบพรรค ไม่ยอมรับความสามารถและไม่ไว้วางใจในนักการเมืองพลเรือน เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะโดยการศึกษาอบรมและลักษณะทางวิชาชีพแล้วทหารมีลักษณะเป็นเทคโนโลยี เชื่อว่าปัญหาใดๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นสามารถมีหนทางแก้ไขได้อย่างง่ายดาย และตรงไปตรงมาด้วยความรวดเร็ว ไม่ต้องใช้วิธีการประณีตประណอมผ่อนปรน ไม่ตรงใช้วิธีการแก้ไขที่อ้อมค้อมไม่ตรงจุดและชักช้า มีลักษณะของการนิยมการเป็นผู้กระทำมากกว่าเป็นนักคิดหรือนักต่อรอง Janowitz เห็นว่าผลที่เกิดจากการศึกษา อบรม และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารได้แก่ การขาดวิจาร์ณตนเองแต่กลับเน้นหนักในด้านการพิจารณาเอกลักษณ์ของตนเอง ดังนั้นหากทหารจะพัฒนาความคิดทางการเมืองหรือทางเศรษฐกิจได้ก็เป็นความคิดที่ไม่สุกงอม ไม่สมบูรณ์เต็มที่ คืออาจมองอะไรเพียงด้านเดียว แต่ถ้าเชื่อมั่นในความคิดใดแล้วก็จะยึดมั่นอย่างเต็มที่และมุ่งผลทางการปฏิบัติให้เป็นจริง⁴⁹

สุจิต บุญบงการ ได้กล่าวว่า ความชอบธรรม (legitimacy) เป็นสิ่งสำคัญสำหรับรัฐบาล เพราะเป็นปัจจัยให้รัฐบาลแสวงหาความสนับสนุนจากประชาชนและสามารถให้ประชาชนปฏิบัติตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความชอบธรรมของรัฐบาลจะมีมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนที่มีความสนใจทางการเมืองและอิทธิพลทางการเมือง ถ้ารัฐบาลพลเรือนไม่มีความชอบธรรมหรือความชอบธรรมลดน้อยลงเป็นไปได้ที่จะเปิดโอกาสให้ทหารเข้าแทรกแซง

⁴⁸ Multhiah Alagappa, "Introduction," in *Political Legitimacy in Southeast Asia : The Question for Moral Authority* (California Stanford University Press, 1995).p. 3,11-12 and 14. อ้างถึงใน อ้างใน ใหญ่ เตมิย์,การสร้างความชอบธรรมของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ในประเทศไทย, อ้างแล้ว, หน้า 43-44

⁴⁹ พลตรี จิระเดช โมกขะสมิต, สาเหตุการทำรัฐประหารของไทยในยุคหลังสงครามเย็น.,หน้า 16

การเมืองได้ง่ายแต่การมีความชอบธรรมของรัฐบาลไม่ใช่เป็นสิ่งที่ขัดขวางไม่ให้ทหารเข้าแทรกแซงการเมืองเสมอไป ข้อขัดขวางทางศีลธรรมเช่นนี้อาจถูกบดบังเสียได้โดยความรู้สึกของทหารที่เห็นว่ากำลังมีภัยต่อความมั่นคงของประเทศหรือโดยความทะเยอทะยานส่วนตัว

โดยทั่วไป ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนใหญ่มิมีส่วนเกี่ยวข้องมากนักกับการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง พรรคการเมืองและสภาผู้แทนยังเป็นของใหม่ที่ยังไม่ฝังรากลึกในสังคมไทย ดังนั้นผู้ที่มีความเชื่อมั่นอย่างแน่นแฟ้นและมั่นคงว่า ที่มาของความชอบธรรมของรัฐบาลคือการเลือกตั้งไม่ใช่การรัฐประหารจึงมีไม่มากนัก นอกจากนั้นในหมู่ชนชั้นนำและคนที่มีการศึกษาสูงจะยอมรับเรื่องนี้ในทางทฤษฎีเท่านั้นแต่ในทางปฏิบัติก็ยอมรับผู้นำทางการเมืองที่เป็นทหารได้อำนาจมาจากปฏิวัติ ส่วนใหญ่ยอมรับว่าผู้นำที่มีความเข้มแข็งเด็ดขาด มีความจำเป็นในการแก้ปัญหาของประเทศ ดังนั้นเมื่อรัฐบาลพลเรือนไม่สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความวุ่นวายระส่ำระสายมีอยู่ทั่วไปและเต็มไปด้วยการคอร์รัปชันแล้วย่อมทำให้ความชอบธรรมของรัฐบาลซึ่งมีอยู่อย่างไม่น่าเชื่อถือไร่นักลดน้อยลงไปอีก กลุ่มที่เห็นว่ารัฐบาลพลเรือนมีความชอบธรรมไม่สามารถแสวงหาความสนับสนุนจากประชาชนได้แล้ว ย่อมสะดวกต่อการที่ทหารเข้าแทรกแซง⁵⁰

ลิจิต ธีระเวคิน กล่าวถึงความชอบธรรมทางการเมือง (Political legitimacy) คือ การที่ระบบการปกครองนั้นเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในสังคมและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเข้าสู่อำนาจตามกติกาอันเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ ยกตัวอย่าง ในระบอบประชาธิปไตยบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมถือได้ว่าบุคคลนั้นได้รับอาณัติจากประชาชนให้มีความชอบธรรมทางการเมือง ซึ่งการเลือกตั้งถือเป็นเงื่อนไขจำเป็น (Necessary condition) แต่ยังไม่ใช่เงื่อนไขที่เพียงพอ (Sufficient condition) ซึ่งเงื่อนไขอื่นๆ ที่จะมาประกอบให้ความชอบธรรมสมบูรณ์คือ ผลงานความรู้ ความสามารถของผู้ที่อยู่ในอำนาจ ภูมิหลังที่ดี คุณธรรม ความซื่อสัตย์ และพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงตำแหน่งระดับสูง รวมไปถึงบารมีที่ได้รับการยอมรับจากคนทั่วไป ซึ่งผู้ที่มีเงื่อนไขเหล่านี้ครบจะเป็นผู้ที่มีความชอบธรรมโดยสมบูรณ์⁵¹

ทินพันธุ์ นาคะตะ ได้กล่าวความชอบธรรมว่า ความชอบธรรมทางการเมืองนับเป็นรากฐานสำคัญอย่างหนึ่งของการมีอำนาจในการปกครอง มีสิทธิที่จะปกครอง การมีอำนาจหน้าที่เป็นเรื่องของการมีอำนาจหรืออิทธิพลอันชอบธรรม ความชอบธรรมในการปกครองครอบคลุมถึงการมีความเชื่อที่ว่า สถาบัน ระเบียบปฏิบัติ การกระทำ การตัดสินใจ นโยบาย เจ้าหน้าที่ หรือผู้นำต่างๆ ของรัฐบาล มีลักษณะของความถูกต้อง มีความเหมาะสม เป็นสิ่งดีและความได้รับการ

⁵⁰ สุจิต บุญบงการ, การพัฒนาทางการเมืองของไทย: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน(กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), หน้า 239-240

⁵¹ ลิจิต ธีระเวคิน, "ความชอบธรรม และความคงอยู่ของระบบ," มติชน (30 กันยายน 2528): 22

ยอมรับจากฝ่ายได้รับการปกครอง ซึ่งจะช่วยให้การกระทำของฝ่ายปกครองมีความถูกต้องและเกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม

อาจกล่าวได้ว่า ความชอบธรรมในการปกครองเป็นเรื่องของความเชื่อ หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการได้มาซึ่งอำนาจ การมีอำนาจ และการใช้อำนาจในการปกครอง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับการอ้างสิทธิในการปกครองของฝ่ายปกครอง หรือฝ่ายเจ้าหน้าที่บ้านเมือง และขึ้นอยู่กับที่ยอมรับ หรือการมีความเชื่อฟังในข้ออ้างนั้นของฝ่ายรับการปกครอง โดยไม่จำกัดว่าจะอยู่ในการปกครองแบบใด เช่น ระบอบกษัตริย์ ระบอบเผด็จการ หรือระบอบประชาธิปไตย การปกครองแต่ละแบบจะมีหลักแห่งความชอบธรรมในการปกครองของตนเองโดยเฉพาะ ความชอบธรรมในการปกครองจะมีได้ก็ต่อเมื่อเกิดความเชื่อมั่นร่วมกัน ในเรื่องสิทธิอันชอบธรรมที่จะปกครองหากสังคมใดมีการแตกแยกเกี่ยวกับเรื่องนี้ จะมีความชอบธรรมขึ้นมาไม่ได้⁵²

2.4.1 การอ้างความชอบธรรมทางการเมือง

ความชอบธรรมทางการเมืองเป็นสิ่งสำคัญต่อการคงอยู่ของทุกๆ รัฐบาล ในการยึดอำนาจการปกครองแต่ละครั้ง ผู้ยึดอำนาจมักจะเสริมสร้างฐานะของตนด้วยการสถาปนารัฐบาล ที่อ้างถึงหลักความชอบธรรมอย่างหนึ่งหนึ่งอย่างใดขึ้นมา มักจะเป็นหลักแห่งความชอบธรรมแบบดั้งเดิม ซึ่งรัฐบาลในทุกๆ สังคม ย่อมต้องการที่จะให้มีคนเชื่อว่า การปกครองของตนเองมีความธรรม ต้องการอยู่ในฐานะรัฐบาลที่เป็นที่ยอมรับจากประชาชนทั่วไป ดังนั้นการก่อให้เกิดความรู้สึกว่ามีความชอบธรรมทางการเมืองจึงน่าจะเป็นปัจจัยที่ได้ผลที่จะทำให้ผู้ปกครองและการกระทำของผู้ปกครองได้รับการสนับสนุนจากผู้ที่ถูกปกครอง

ทินพันธุ์ นาคะตะ ได้อธิบายถึงข้ออ้างสำหรับมีความชอบธรรมในการปกครองที่ได้แบ่งออกเป็น 3 แบบดังนี้⁵³

1. หลักความชอบธรรมในการปกครองที่อ้างถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือสิ่งที่น่าเชื่อถือเป็นพิเศษ
2. หลักความชอบธรรมในการปกครองที่อ้างคุณสมบัติที่เหนือกว่าของฝ่ายตน
3. หลักความชอบธรรมในการปกครองที่เกิดจากการตกลงยินยอมขององค์กรต่างๆ ของสังคม ซึ่ง

มีเสรีภาพและความเสมอภาคกัน

แบบแรก บางทีก็ถือกันว่า องค์กรกษัตริย์ คือเทพเจ้าหรือสืบเชื้อสายมาจากเทพเจ้า เช่น การเสวยราชย์ของฟาโรห์แห่งอียิปต์ทุกครั้ง คือ การกลับมาจุติของเทพHorus ส่วนในประเทศจีน และ

⁵² ทินพันธุ์ นาคะตะ, รัฐศาสตร์: ทฤษฎี แนวความคิด ปัญหาสำคัญ และแนวทางการศึกษาวิเคราะห์การเมือง, พิมพ์ครั้งที่ 5 ed.(กรุงเทพฯ: โครงการเอกสารและตำรา สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์ นิติฯ, 2543). หน้า 79-80

⁵³ ทินพันธุ์ นาคะตะ, วิถีชีวิตไทย วัฒนธรรมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่(กรุงเทพฯ: หจก. สาขาขบถลักและการพิมพ์, 2546). หน้า 46-49

ประเทศญี่ปุ่นก็ถือกันว่าจักรพรรดิของตนคือ โอรสแห่งสวรรค์ ในส่วนของประเทศไทยองค์กษัตริย์ถือเป็นสมมติเทพ เป็นต้น ประชาชนจึงมีหน้าที่ต้องเคารพเชื่อฟังฝ่ายปกครองทั้งในด้านการเมืองและด้านศาสนา สำหรับกรณีเช่นนี้ นับได้ว่าความชอบธรรมในการปกครองเป็นเรื่องของอำนาจของฝ่ายปกครองมากกว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล

แบบที่สอง การไม่มีความเชื่อในเรื่องความเสมอภาคของบุคคล ทำให้เกิดข้ออ้างต่างๆ ว่าใครควรจะเป็นผู้มีสิทธิในการปกครอง แต่ละฝ่ายไม่ว่าจะเป็นพวกผู้ดีโดยกำเนิด ผู้มีเงิน ผู้มีการศึกษา หรือคนฉลาด ต่างก็อ้างว่าตนควรจะเป็นฝ่ายรับมอบให้ทำการปกครองเหล่านี้ นับเป็นปัญหาสำคัญของแนวความคิดในเรื่องความชอบธรรมทางการปกครองแบบประชาธิปไตย

แบบที่สาม ขึ้นอยู่กับการมีข้อตกลงกันว่าจะมีการยึดถือกติกาของการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลจะต้องมีหน้าที่ป้องกันสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลและจะต้องปกครองเพื่อผลประโยชน์ส่วนร่วมของสังคม การอยู่ในตำแหน่งของรัฐบาลขึ้นอยู่กับการได้รับความไว้วางใจของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มิใช่เกิดจากการมีอำนาจพิเศษอื่นๆ โดยถือว่าการจัดให้มีการเลือกตั้งเป็นครั้งคราวเป็นการแสดงความไว้วางใจอย่างหนึ่งความชอบธรรมในการปกครองของผู้นำจึงเกิดจากการเลือกตั้งของประชาชนที่ได้รับความยินยอมจากสังคม

Max Weber ได้แบ่งชนิดของการอ้างความชอบธรรมออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้⁵⁴

1. การอ้างความชอบธรรมด้วยกฎหมาย (Legal)
2. การอ้างความชอบธรรมด้วยประเพณี (Traditional)
3. การอ้างความชอบธรรมด้วยคุณลักษณะ (Charismatic)

ประเภทที่ 1 เป็นการอ้างความชอบธรรมด้วยกฎหมายซึ่งเป็นรูปแบบในการปกครองที่ชัดเจนและการใช้อำนาจจะได้รับการยอมรับว่าถูกต้องตามกฎหมายที่วาง

ประเภทที่ 2 เป็นการอ้างความนับถือในประเพณี สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีมาแต่ดั้งเดิมและสถานะการปกครองเดิมที่เคยทำกันมานาน ซึ่งประเพณีนี้จะครอบงำการบริหารประเทศด้วยการสืบทอดทางสายเลือดซึ่งมักจะเป็นการสร้าง ความชอบธรรมในวงกษัตริย์

ประเภทที่ 3 เป็นการอ้างคุณสมบัติ ความสง่างาม อาจเป็นลักษณะพิเศษ ศักดิ์สิทธิ์ ความ เป็นวีรบุรุษ หรือเป็นแบบอย่างโดยส่วนตัวของผู้นำ หรือ รูปแบบบรรทัดฐานที่ออกโดยคำสั่งของผู้นำ ซึ่งสิ่งนี้จะครอบงำการบริหารได้ด้วยการเป็นผู้รู้เหตุการณ์ หรือผู้เผยแพร่ความคิดทางการเมือง โดย อาจจะเป็นผู้นำทางการเมือง (Warlord) ผู้ปกครองจากการเลือกของประชาชน (Plebiscitarian ruler) ผู้นำที่ได้อำนาจเนื่องจากการปลุกปั่นมวลชน (The great demagogue) หรือ ผู้นำพรรคการเมือง (The political party leader) เป็นต้น

⁵⁴ Max Weber, "What Is State", in *Comparative Politics : Notes and Reading* (Belmont: Wadsworth Publishing Company, 1996). p. 44

จากแนวความคิดเกี่ยวกับความชอบธรรมที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น อาจจะสามารถแบ่งแนวความคิดเรื่องความชอบธรรมทางการเมืองออกเป็นสองแนวความคิดกว้างๆ คือ แนวความคิดเชิงประจักษ์ (empirical) และแนวความคิดเชิงปทัสถานสังคม (legal validity) แนวความคิดแบบประจักษ์นั้นให้ความสำคัญกับการปฏิบัติและสิ่งที่เห็นได้ชัดเจน ซึ่งก็คือ ความถูกต้องตามกฎหมายเป็นแนวความคิดที่ยึดตามตัวบทกฎหมายเป็นหลัก ส่วนแนวความคิดเชิงปทัสถานทางสังคมนั้น ซึ่งไม่ได้ให้ความสำคัญกับแค่ความถูกต้องตามกฎหมายกฎหมายเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ในการตัดสินความชอบธรรมได้ แนวความคิดนี้ได้ใช้ศีลธรรมและปรัชญามาใช้ในการวิเคราะห์ถึงความชอบธรรมด้วย ซึ่งนิยามของความชอบธรรมในแนวความคิดนี้จึงจะเน้นไปที่ความเชื่อถือของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง จึงจะเห็นได้ว่า ความชอบธรรมทางการเมืองในแนวคิดเชิงประจักษ์นั้น เกิดตลอดไปไม่สามารถเพิกถอนได้หากว่ากฎหมายไม่ได้ระบุไว้ แต่ความชอบธรรมทางการเมืองในแนวคิดเชิงปทัสถานนั้น ความชอบธรรมในที่นี้สามารถที่จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับความเชื่อถือและความนิยมของประชาชนที่มีต่อรัฐบาลว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่

ดังนั้นความชอบธรรมทางการเมืองเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความคงอยู่ในอำนาจของผู้ปกครอง โดยในกรณีศึกษาที่นี้จะมีความสัมพันธ์ต่อบทบาททางการเมืองของทหาร เพราะความชอบธรรมทางการเมืองเป็นตัวแสดงที่บ่งบอกให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารว่าการเข้ามามีบทบาททางการเมืองของทหารนั้นทหารได้ใช้ความชอบธรรมในการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองมาน้อยเพียงใด ซึ่งในการรัฐประหารในหลายๆครั้งที่ผ่านมามักจะมี สภาพที่เอื้ออำนวยในการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร ซึ่งสภาพที่เอื้ออำนวยเหล่านี้ก็เป็นข้ออ้างในการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองที่ทำให้ทหารก้าวเข้ามาใช้อำนาจและบทบาททางการเมือง โดยแนวความคิดเรื่องความชอบธรรมทางการเมืองสามารถนำมาประกอบกันเพื่ออธิบาย ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557 ว่าการที่ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองด้วยการทำรัฐประหารนั้นทหารได้อ้างหลักการสร้างความชอบธรรมมาน้อยเพียงใดในการได้รับการยอมรับจากประชาชนและยังรวมไปถึงการขึ้นมามีอำนาจในการเป็นผู้ปกครองประเทศ

สรุปจากแนวคิดความขัดแย้งทางการเมือง การแทรกแซงทางการเมืองของทหาร และความชอบธรรมทางการเมือง จะเห็นได้ว่าแนวคิดความขัดแย้งทางการเมืองเป็นแนวคิดที่อธิบายความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนที่เกิดความขัดแย้งกันโดยที่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเกิดจากความขัดแย้งทางเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ผลประโยชน์ หรือแม้แต่ความขัดแย้งทางด้านความคิด อุดมการณ์ ซึ่งแนวความคิดความขัดแย้งทางการเมืองสามารถนำมาใช้ในการอธิบายเหตุการณ์ทางการเมืองของไทยในช่วงปี พ.ศ. 2553 - 2557 ได้เนื่องจากการเมืองมักจะมีความขัดแย้งเกิดขึ้นอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นการขัดแย้งกันของทางฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายค้าน หรือรัฐบาลกับกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยดังนั้นแนวคิด

ความขัดแย้งทางการเมืองจึงสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์วิกฤตการณ์ทางการเมืองของไทยในช่วงที่ผ่านมาได้

ถึงแม้แนวคิดความขัดแย้งทางการเมืองจะสามารถตอบปัญหาเหตุการณ์ทางการเมืองได้แต่ก็ไม่สามารถอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด โดยเฉพาะช่วงที่ทหารเข้ามาทำการยึดอำนาจจากรัฐบาลพลเรือนจึงจำเป็นต้องนำแนวคิดการแทรกแซงทางการเมืองของทหารมาช่วยอธิบายบทบาททำที่ของทหารที่เข้ามาแทรกแซงทางการเมืองด้วยการทำรัฐประหารเพราะแนวคิดการแทรกแซงทางการเมืองของทหารเป็นแนวคิดที่แสดงให้เห็นถึงสาเหตุ ปัจจัย และบทบาทที่ทหารมักจะใช้เข้ามาแทรกแซงทางการเมือง ซึ่งแนวคิดนี้สามารถนำมาช่วยในการวิเคราะห์เหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นจนนำไปสู่การรัฐประหารให้เห็นภาพที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

แต่การวิเคราะห์เหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่นำไปสู่การรัฐประหารโดยใช้ 2 แนวคิดที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นมาใช้วิเคราะห์ก็ยังคงไม่สามารถอธิบายครอบคลุมจึงควรจะต้องนำเอาแนวคิดความชอบธรรมทางการเมืองมาใช้ในการวิเคราะห์ด้วยเนื่องจากแนวคิดนี้ได้แสดงให้เห็นถึงการที่ผู้ปกครองจะสามารถปกครองหรือการก้าวเข้ามามีอำนาจในการปกครอง ผู้ปกครองต้องมีการชอบธรรมในการปกครองหรือสร้างความชอบธรรมในการปกครองขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้อำนาจที่ตนเองได้มาหายไป ซึ่งการชอบธรรมทางการเมืองมีหลายไม่ว่าจะเป็น การสืบต่อความชอบธรรม การเข้ามาในฐานะวีรบุรุษ หรือ การที่ประชาชนยอมรับจนเกิดความชอบธรรมเป็นต้น ด้วยเหตุนี้แนวคิดความชอบธรรมทางการเมืองจึงเป็นอีกแนวความคิดหนึ่งที่จะสามารถนำมาอธิบายถึงเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่นำไปสู่การรัฐประหารที่นอกเหนือจากการแทรกแซงทางการเมืองของทหารแล้วการที่ทหารอ้างความชอบธรรมด้วยเหตุผลทางความขัดแย้งที่เกิดขึ้นก็เป็นประเด็นหนึ่งที่ทำให้การยึดอำนาจของทหารจากรัฐบาลพลเรือนถึงประสบผลสำเร็จ

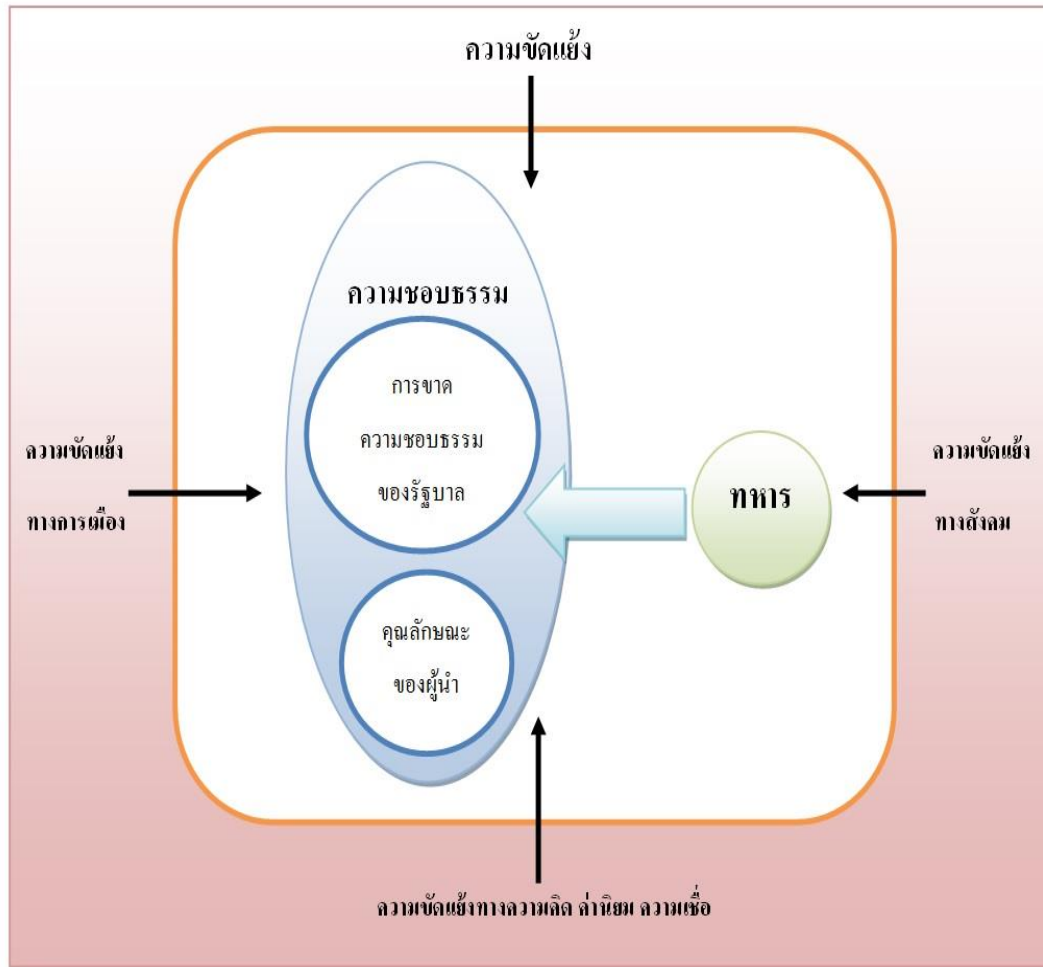
ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทั้ง 3 แนวคิดไม่ว่าจะเป็นแนวคิดความขัดแย้งทางการเมือง การแทรกแซงทางการเมืองของทหาร และความชอบธรรมทางการเมืองต่างก็มีส่วนสำคัญในการศึกษาวิจัยเรื่องความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557 ที่แนวความคิดทั้ง 3 นี้สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์พร้อมทั้งตอบคำถามเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้

2.5 กรอบแนวความคิด

การวิจัยเรื่อง “ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557” ผู้วิจัยได้นำแนวความคิดความขัดแย้ง แนวความคิดความชอบธรรม และแนวคิดการแทรกแซงทางการเมือง มาสร้างเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยเพื่อพิสูจน์สมมติฐานที่ว่า ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรัฐบาลกับคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์

อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กบปส.) ที่ขยายความขัดแย้งไปสู่ความรุนแรงทางการเมืองจึงเป็นเหตุสำคัญที่คณะทหารใช้ในการอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหาร

รูปภาพที่ 1 แสดงแบบจำลองการศึกษาความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557

กรอบแนวความคิดเรื่อง ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557 สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการอธิบายเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2553 – 2557 ที่นำไปสู่การทำรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 โดยมีเป้าหมายในการศึกษาความขัดแย้งทางการเมืองที่ขยายผลไปสู่ความรุนแรงจนนำไปสู่การที่ทหารใช้อ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหาร ซึ่งประเด็นในการศึกษาได้นำแนวคิดความขัดแย้ง แนวคิดความชอบธรรม และแนวคิดการแทรกแซงทางการเมือง มาเป็นกรอบอธิบายงานวิจัยดังนี้

จากการนำแนวคิดความขัดแย้งมาเป็นตัวอธิบายเหตุการณ์ทางการเมือง สามารถอธิบายได้ผ่านความขัดแย้งทางการเมือง ความขัดแย้งทางความคิด ค่านิยม ความเชื่อ และความขัดแย้งทางสังคมที่เป็นกรอบภายนอกที่แผ่อิทธิพลเข้ามาสู่กรอบข้างในส่งผลกระทบต่อความชอบธรรมของรัฐบาลและส่งผลให้ทหารเข้าทำรัฐประหาร ทั้งนี้การที่จะอธิบายการเข้ามาทำรัฐประหารของทหารอาจต้องนำแนวคิดความชอบธรรมและแนวคิดการแทรกแซงทางการเมืองมาช่วยอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองที่ทหารเข้ามาทำรัฐประหาร ซึ่งแนวคิดความชอบธรรมสามารถอธิบายผ่านการขาดความชอบธรรมของตัวรัฐบาลพลเรือนและตัวคุณลักษณะของผู้นำทหารที่ก้าวเข้ามาเป็นวีรบุรุษในการแก้ไขปัญหาทางการเมือง จากการขาดความชอบธรรมของรัฐบาลพลเรือนประกอบกับคุณลักษณะของผู้นำจึงส่งผลให้ทหารสามารถเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองด้วยการทำรัฐประหารได้

ดังนั้นกรอบแนวคิดที่ได้กล่าวไปข้างต้นผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการศึกษาความขัดแย้งทางการเมืองกับการรัฐประหาร เพื่อตอบคำถามของงานวิจัยที่ว่า ทำไมความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐบาลกับคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ที่นำไปสู่การชุมนุมทางการเมืองถึงเป็นสาเหตุในการอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหาร 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

บทที่ 3

พัฒนาการการทำรัฐประหารในเมืองไทย

ตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทยใน พ.ศ. 2475 การเมืองไทยก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลาจะเห็นได้จากการเกิดรัฐประหารในหลายๆครั้ง ซึ่งในหลายๆ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการรัฐประหารหนึ่งในปัจจัยเหล่านั้นต้องมีปัจจัยด้านความขัดแย้งทางการเมืองเป็นส่วนสำคัญในการใช้อำนาจของสถาบันทหารที่ต้องการทำการรัฐประหาร ดังที่จะได้จากเหตุการณ์รัฐประหารในอดีตที่ผ่านมาของไทย ดังนั้นในบทนี้จะกล่าวถึงการรัฐประหารในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 , 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 และ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ซึ่งการรัฐประหารใน 3 ครั้งที่ผ่านมาปัจจัยในเรื่องความขัดแย้งทางการเมืองมีส่วนสำคัญที่ทำให้ทหารเข้ามาอ้างในการทำรัฐประหาร

3.1 การรัฐประหาร 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519

การที่จะกล่าวถึงการรัฐประหาร 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 นั้น สิ่งที่สำคัญที่ควรที่จะกล่าวถึงคือ เหตุการณ์ทางการเมืองครั้งรุนแรงครั้งหนึ่งของไทยนั่นก็คือ เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ที่เป็นเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นจนนำไปสู่การรัฐประหารในวันเดียวกันนั่นเอง หลังจากความสำเร็จในการโค่นล้มระบบเผด็จการในวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ซึ่งถือเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทยที่นิสิตนักศึกษาและประชาชนมือเปล่าได้ลุกฮือขึ้นต่อสู้โค่นล้มรัฐบาลเผด็จการที่นำโดยสถาบันทหารลงได้ จึงทำให้กระแสความตื่นตัวในด้านสิทธิและเสรีภาพครั้งใหญ่ของประชาชนทุกระดับเกิดขึ้น โดยเฉพาะกรรมกร ชาวนาและประชาชนชั้นล่างๆ ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมภายใต้ระบอบเผด็จการที่ปกครองประเทศมายาวนานโดยมีขบวนการนิสิตนักศึกษาหัวก้าวหน้าเป็นผู้สนับสนุน นักวิชาการบางท่านถึงกับเรียกขานช่วงนี้ว่า “ยุคทองแห่งเสรีภาพ”¹ การมีเสรีภาพที่เกิดขึ้นนั้นทำให้ประชาชนมีความตื่นตัวในการใช้สิทธิเสรีภาพที่ได้มาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะขบวนการนักศึกษาหัวก้าวหน้าที่ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยให้ส่วนใหญ่ของประเทศมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้รับความเป็นธรรมมากขึ้น

¹ สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, การเมืองการปกครองไทย: ยุคเผด็จการ-ยุคปฏิรูป(กรุงเทพฯ: เสมาธรรม, 2548). หน้า 321

3.1.1 ความขัดแย้งทางความคิดระหว่างฝ่ายหัวก้าวหน้ากับฝ่ายอนุรักษนิยม

แม้ว่าหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 จะทำให้ฝ่ายผู้สูญเสียอำนาจ ซึ่งได้แก่ทหารและตำรวจ บางกลุ่มชะงักถอยร่นไปแต่ก็เพียงชั่วคราวเท่านั้น เพราะต่อมาในช่วงกลางปี พ.ศ. 2517 กลุ่มเหล่านี้ ก็เริ่มฟื้นตัวและแสดงปฏิกิริยาต่อต้านพลังฝ่ายก้าวหน้าตลอดจนคอยจ้องหาโอกาสปฏิวัติขึ้นระบอบ เผด็จการกลับมาครอบงำการเมืองไทยอีกครั้งโดยฝ่ายที่เคยสูญเสียอำนาจการปกครองไปจึงอาศัย ช่วงเวลาที่คนชั้นกลางและสูงเหล่านี้ถอยร่นจากขบวนการนักศึกษา ระดมกำลังสนับสนุนทางการเมือง ก่อรูปขบวนการฝ่ายอนุรักษนิยมขึ้นมาดำเนินการต่อต้านขัดขวางพลังฝ่ายก้าวหน้าทุกรูปแบบ ดังนั้น ตั้งแต่ช่วงกลางปี พ.ศ. 2517 ไปจนถึงเหตุการณ์นองเลือด 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 สังคมไทยแบ่งแยก ออกเป็นสองฝักสองฝ่ายอย่างชัดเจน ซึ่งเสกสรรค์ ประเสริฐกุล ที่เป็นหนึ่งในแกนนำนักศึกษาใน ขณะนั้นได้วิเคราะห์สถานการณ์ไว้ว่า

“บรรดานายทุนใหญ่ๆ บรรดาเจ้าของที่ดินหรือแม้กระทั่งชนชั้นกลางกลุ่ม หนึ่งตกใจกับนักศึกษาตกใจกับการเติบโตทางการเมืองของชาวนาหรือคนยากจน กลุ่มอื่นๆ เสียใจต้องสนับสนุนให้ทหารนำระบอบเผด็จการกลับมาปกครองประเทศ” และเหมือนดังที่ศาสตราจารย์เบนเนดิก แอนเดอร์สัน ได้กล่าวไว้ว่า

“เกิดปรากฏการณ์ที่ตรงข้ามกันสองด้าน ทางด้านปีกซ้ายเป็นเรื่องของ ความรู้สึกอันน่า ฉงนสนเท่ห์ ตื่นเต้น บันดาลใจ ปลดปล่อยและสร้างสรรค์ ส่วน ทางด้านปีกขวา มายาคติ เริ่มจะฝังรากอย่างรวดเร็ว ว่ารัฐบาลเสรีนิยมที่มีขึ้นใหม่นั้น กลายเป็นสาเหตุของโรคร้ายและก่อแนวความคิดที่จะบ่อนทำลายอย่างฉับพลัน”

ช่วงระยะเวลาดังกล่าวสภาพทางการเมืองของไทยก็ได้ถูกแบ่งแยกออกจากกันอย่างชัดเจน โดยแบ่งเป็นฝ่ายหัวก้าวหน้ากับฝ่ายอนุรักษนิยมการที่สภาพทางการเมืองถูกแบ่งเป็นสองฝ่ายอาจทำให้เกิดการปะทะกันทางแนวความคิดทางการเมืองที่แตกต่างกันและอาจนำไปสู่ความขัดแย้งและความ รุนแรงทางการเมืองได้ ซึ่งฝ่ายอนุรักษนิยมก็ได้กระทำการต่อต้านขัดขวางพลังฝ่ายก้าวหน้าโดยมักจะ นำสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มาใช้เป็นข้ออ้าง ทั้งนี้ยุทธวิธีหลักๆ ที่นำมาใช้คือการ โฆษณาโจมตี จัดตั้งขบวนการฝ่ายขวาขึ้นมาต่อต้านและใช้ความรุนแรงลอบสังหารโดยตรง²

3.1.2 ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างนิสิตนักศึกษากับฝ่ายขวา

การคุกคามฝ่ายนิสิตนักศึกษาเกิดขึ้นอย่างหนักใน พ.ศ. 2519 โดยที่จอมพลถนอม กิตติขจร ได้เดินทางกลับเข้าประเทศซึ่งได้บวชเป็นสามเณรจากสิงคโปร์จากนั้นก็ตรงไปยังวัดบวรนิเวศเพื่อบวช เป็นภิกษุ วิทยุยานเกราะได้นำคำปราศรัยของจอมพลถนอมมาออกอากาศซึ่งมีสาระสำคัญว่า จอมพลถนอมกลับเข้ามาในประเทศไทยครั้งนี้เพื่อเยี่ยมอาการป่วยของบิดา จึงได้ขอบวชเป็นพระภิกษุตาม

² เรื่องเดียวกัน., หน้า 347-350

ความประสงค์ของบิดาและไม่มีจุดมุ่งหมายทางการเมืองอย่างใดเลย ทำให้ขบวนการนักศึกษาที่นำโดยศูนย์กลางนิสิตและแนวร่วมต่อต้านเผด็จการแห่งชาติก็เคลื่อนไหวทันที แต่รัฐบาลของ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ก็ไม่สามารถจัดการอะไรได้จึงทำให้การชุมนุมคัดค้านจอมพลถนอมของขบวนการนักศึกษา ได้เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2519 ขบวนการนักศึกษาได้ยื่นคำขาดให้รัฐบาลของ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช แก้ปัญหาเรื่องจอมพลถนอม กิตติขจรและให้จับตัวคนร้ายที่ก่อการฆาตกรรม 2 ช่างไฟฟ้านครปฐมมาลงโทษและขอให้รัฐบาลให้รัฐบาลจัดกำลังรักษาความปลอดภัยแก่ผู้ชุมนุมชนวนที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ปะทะกันของนิสิตนักศึกษากับฝ่ายขวาคือทางชมรมนาฏศิลป์และการละคร ได้จัดแสดงละครเรียกร้องให้นักศึกษามีจิตสำนึกในการเข้าร่วมการต่อสู้ โดยมีฉากหนึ่งที่เป็นภาพสะท้อนถึงช่างไฟฟ้าที่ถูกสังหารที่นครปฐม เมื่อหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ลงภาพการแสดงละครแขวนคอของนักศึกษาเพื่อประกอบข่าว ปรากฏว่าใบหน้าของผู้แสดงของนักศึกษาคือ อภินันท์ บัวหัทธิตี เมื่อถ่ายภาพออกมาแล้วมีความคล้ายคลึงกับพระบรมโอรสาธิราชอย่างไม่คาดหมาย และหนังสือพิมพ์ดาวสยามได้เลือกเอารูปการแสดงละครของนาย อภินันท์ที่มีความคล้ายคลึงกับพระบรมโอรสาธิราชมาตีพิมพ์เผยแพร่พร้อมทั้งออกมาโจมตีขบวนการนักศึกษาว่า จงใจหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ซึ่งเป็นเจตจำนงในการทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์และเป็นส่วนหนึ่งของแผนการของคอมมิวนิสต์ หลังจากนั้นสถานีวิทยุทหารทุกแห่งก็ออกข่าวเกี่ยวกับกรณีหมิ่นพระบรมเดชานุภาพนี้และระดมผู้รักชาติจำนวนนับพันไปชุมนุมที่ลานพระบรมรูปทรงม้าเพื่อต่อต้านกรณีดังกล่าว โดยเฉพาะกลุ่มพลังฝ่ายขวา เช่น กลุ่มกระหึ่มแดง ลูกเสือชาวบ้าน และกลุ่มนวพล เป็นต้น ซึ่งทำให้กลุ่มฝ่ายขวา สามารถระดมประชาชนที่โกรธแค้นเป็นจำนวนมากมาร่วมการชุมนุมได้ โดยประเด็นที่วิทยุยานเกราะเรียกร้องก็คือ ให้ทำลายพวก ‘คอมมิวนิสต์’ ที่อยู่ในธรรมศาสตร์และประท้วงรัฐบาล ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ที่ตั้งรัฐบาลใหม่ จะเห็นได้ว่ากลุ่มฝ่ายขวาได้มีการจุดประเด็นเรื่องการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพและการกล่าวหาว่ามีคอมมิวนิสต์อยู่ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งประเด็นเหล่านี้เป็นประเด็นที่อ่อนไหวประกอบกับเหตุการณ์ทางการเมืองโลกที่ลัทธิคอมมิวนิสต์กำลังขยายเข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงทำให้คนในสังคมเกิดความหวั่นเกรง ดังนั้นพอประเด็นเหล่านี้ถูกจุดขึ้นมาคนในสังคมก็ต่างพุ่งเป้าไปทางนิสิตนักศึกษาที่ถูกกล่าวหา ทำให้กลุ่มที่ขัดแย้งทางแนวความคิดกับกลุ่มนิสิตนักศึกษาใช้ประเด็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ และ คอมมิวนิสต์ เข้ามาปราบปรามจนนำไปสู่เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ที่ฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจก็เริ่มยิงอาวุธสงครามใส่ผู้ชุมนุม จากนั้นต่อมาก็ได้ใช้กองกำลังตำรวจปราบและหน่วยตำรวจตระเวนชายแดนนำการกวาดล้างนักศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ด้วยอาวุธ

สงครามเต็มอัตรา³ ทำให้นักศึกษาต้องพากันหาที่หลบกระสุนปืน ซึ่งก็มีนักศึกษาหลายคน หลบกระสุนไม่ทันก็ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต

หลังจากปฏิบัติการกวาดล้างนักศึกษาประชาชนภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อย่างเหี้ยมโหดได้สิ้นสุดลงในช่วงสายของวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 รัฐบาลก็ได้ออกแถลงการณ์ต่อสาธารณชนว่ารัฐบาลได้สั่งการให้ตำรวจปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายและได้ทำการจับกุมผู้กระทำการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพไว้แล้ว หลังจากนั้นจะส่งบุคคลเหล่านี้ฟ้องศาลโดยเร็วที่สุด สำหรับสถานการณ์การปะทะกันภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทางตำรวจสามารถควบคุมสถานการณ์ทั้งหมดแล้วเช่นกัน ถึงแม้ว่าในช่วงสายทางรัฐบาลจะออกแถลงการณ์ว่าสามารถควบคุมสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นได้แล้วนั้น แต่ท้ายที่สุดแล้วในช่วงเวลาตอนเย็นของวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินที่มีพลเรือเอก สงัด ชลออยู่ เป็นหัวหน้าคณะก็ได้ทำการเข้ายึดอำนาจการปกครองแผ่นดินจากรัฐบาล ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ทั้งนี้ได้ออกแถลงเหตุผลของการทำการรัฐประหารในครั้งนี้โดยมีใจความสำคัญว่า

‘...มีกลุ่มบุคคลซึ่งประกอบด้วยนิสิตนักศึกษาบางกลุ่มได้กระทำการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ อันเป็นการเหยียดหยามจิตใจของคนไทยทั้งชาติโดยเจตจำนงทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนการของคอมมิวนิสต์ที่จะยึดครองประเทศไทย เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าจับกุมก็ได้ต่อสู้ด้วยอาวุธร้ายแรงที่ใช้ในราชการสงคราม โดยร่วมมือกับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ชาวเวียดนามต่อสู้กับตำรวจด้วยประชาชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจได้เสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก สถานการณ์ก็เริ่มเลวลงเป็นลำดับ จนเกิดความระส่ำระสายขึ้นโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อปรากฏแจ้งชัดว่ารัฐมนตรีบางนายและ นักการเมืองบางกลุ่ม ตลอดจนสื่อสารมวลชนหลายแห่งมีส่วนสนับสนุนอยู่อย่างแข็งขันและออกนอกหน้าเหตุการณ์เลวร้ายดังกล่าวนี้ ย่อมจะทำให้รัฐบาลไม่สามารถรักษาสถานการณ์บ้านเมืองตามวิถีรัฐธรรมนูญไว้ได้ หากปล่อยไว้เช่นนี้ก็นับวันที่ประเทศชาติและประชาชนจะต้องประสบกับความวิบัติยิ่งขึ้นเป็นลำดับจนยากที่จะแก้ไข คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินจึงมีความจำเป็นต้องเข้ายึดอำนาจการปกครอง เพื่อให้สามารถแก้ไขสถานการณ์ได้โดยเฉียบขาดและฉับพลัน ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอดของชาติ และมีให้ประเทศไทยต้องตกไปเป็นเหยื่อของจักรวรรดินิยมคอมมิวนิสต์’⁴

³ ใจ อึ๊งภากรณ์, สุชาชัย ชีมประเสริฐ, and คณะ, อาชญากรรมรัฐ ในวิกฤตการเปลี่ยนแปลง(กรุงเทพฯ: คณะกรรมการรับข้อมูลและสืบพยานเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519, 2544). หน้า 149-155

⁴ สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, การเมืองการปกครองไทย: ยุคเผด็จการ- ยุคปฏิรูป., หน้า 377-391

ดังนั้นจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอาจจะสรุปได้ว่ากลุ่มอำนาจเก่าพยายามที่จะกลับมาใช้อำนาจอีกครั้งในสังคมซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งกับกลุ่มหัวก้าวหน้าที่มีนิสิตนักศึกษาเป็นแกนหลักประกอบกับการกลับมาของจอมพล ถนอม กิตติขจรที่ทำให้มีนิสิตนักศึกษาเกิดความไม่พอใจประท้วงกดดันรัฐบาลและรวมไปถึงมีการกล่าวหานิสิตนักศึกษาในเรื่องหมิ่นพระบรมเดชานุภาพและเป็นคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นประเด็นที่กลุ่มฝ่ายขวาใช้โจมตีนิสิตนักศึกษาจึงนำไปสู่การปราบปรามนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และขยายผลไปสู่การเกิดรัฐประหาร

3.2 รัฐประหาร 23 กุมภาพันธ์ 2534

หลังจากการเหตุการณ์รัฐประหาร 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ทหารก็ยังคงมีบทบาทในทางการเมืองจนกระทั่ง พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ หัวหน้าพรรคชาติไทยได้เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2531 รัฐบาล พล.อ.ชาติชาย จึงเป็นรัฐบาลพลเรือนชุดแรกนับตั้งแต่ พ.ศ. 2519 ที่ปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง รัฐบาลที่มาจากทางเลือกตั้งของนายกรัฐมนตรี พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ อดีตนายทหารที่เข้าสู่วงการเมืองโดยการเลือกตั้งรัฐบาล พล.อ.ชาติชายมีที่มาจากทางเลือกตั้งในวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 เพราะพรรคชาติไทยที่ท่านเป็นหัวหน้าพรรคอยู่ขณะการเลือกตั้งได้เสียงมาเป็นอันดับหนึ่งทำให้ท่านได้เป็นนายกรัฐมนตรีและจัดตั้งรัฐบาลผสม⁵ การบริหารประเทศของ พล.อ.ชาติชาย ดำเนินไปภายใต้แนวโน้มใหม่ของสมัยแห่งความเฟื่องฟูทางเศรษฐกิจ เพราะเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในช่วงเติบโตอย่างรวดเร็ว การบริหารงานแผ่นดินของรัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เศรษฐกิจเป็นไปได้อย่างดีแต่หลังจากนั้นรัฐบาลก็ประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจตกต่ำ รวมไปถึงรัฐบาลยังถูกโจมตีจากสื่อมวลชนและประชาชนเรื่องการแบ่งปันผลประโยชน์ในพรรคร่วมรัฐบาล ในขณะที่ด้วยกันรัฐบาลก็มีเรื่องกระทบกับฝ่ายทหารอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งนำไปสู่การเกิดเหตุการณ์รัฐประหาร โดยคณะทหารซึ่งเรียกตนเองว่า 'คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.)' ที่มี พล.อ.สุนทร คงสมพงษ์ เป็นหัวหน้าคณะซึ่งได้ทำการยึดอำนาจจากรัฐบาล พล.อ.ชาติชาย เหตุในการรัฐประหารครั้งนี้ไม่ได้แตกต่างจากการรัฐประหารในหลายๆครั้งที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการฉ้อราษฎร์บังหลวง ข้าราชการการเมืองใช้อำนาจกดขี่ข่มเหงข้าราชการประจำที่ซื่อสัตย์สุจริต รัฐบาลเป็นเผด็จการรัฐสภา ทำลายสถาบันทหาร และ บิดเบือนคดีล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์ แต่ถึงอย่างนั้นการรัฐประหารครั้งนี้หลายฝ่ายต่างเห็นตรงกันว่าส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการรัฐประหารขึ้นคือความขัดแย้งกันของทหารกับรัฐบาลจะเห็นได้จาก สาเหตุในการทำรัฐประหารข้อหนึ่งที่ ทางคณะ รสช. ได้ระบุถึง การทำลายสถาบันทหาร

⁵ สถาบันพระปกเกล้า, การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย(กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา). หน้า 95

3.2.1 ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรัฐบาลกับทหาร

สภาพความขัดแย้งระหว่างทหารกับรัฐบาลที่เกิดขึ้นจากการขัดแย้งทางแนวคิดจนเกิดการออกมาโต้แย้งมักจะเกิดขึ้นเสมอ เมื่อแนวความคิดเห็นของทหารไม่เห็นด้วยกับแนวนโยบายของรัฐบาลหรือมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ต่อองค์กรทหารจึงทำให้กลุ่มทหารออกมากล่าวโจมตีวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลและก็มีบางครั้งที่นักการเมืองในรัฐบาลกล่าวหาตักเตือนโจมตี ผู้นำทางทหารหรือสถาบันทหารก็ได้สร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มทหารว่าเป็นการลบหลู่ศักดิ์ศรีของกองทัพ ดังนั้นหากมีกลุ่มบุคคลใดมาทำการวิพากษ์วิจารณ์โจมตีในทางที่ตีเกิดความเสื่อมเสียแก่กองทัพแล้วผู้นำของกองทัพจะออกมาทำการตอบโต้ทันทีโดยอาศัยสถานีวิทยุและโทรทัศน์ซึ่งมีอยู่ในมือของทหารแล้วเป็นสื่อในการแสดงออกจนกลายเป็นปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างผู้นำทหารในกองทัพและบุคคลในรัฐบาลที่สามารถขยายความไม่พอใจออกไปก่อให้เกิดแรงผลักดันที่อยากให้ผู้นำทหารคิดทำการโค่นล้มรัฐบาล ซึ่งในรัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ต้องประสบปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับผู้นำบ่อยครั้ง โดยเฉพาะในเรื่องของแนวความคิดและแนวนโยบายทางการเมืองที่สื่อมวลชนมักจะเป็นผู้เชื่อมโยงให้ไปสู่ความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันเสมอ ด้วยความเคยชินของทหารที่เคยเข้ามาครอบงำทางการเมืองมาตลอดทำให้กลุ่มทหารสามารถออกมาทำการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลตลอดจนแสดงความคิดเห็นโต้แย้งหรือแสดงความไม่พอใจขึ้นมา⁶ ซึ่งความขัดแย้งทหารกับทางรัฐบาลนั้นมีดังนี้

1. ร.ต.อ. เฉลิม อยู่บำรุง และไตรรงค์ สุวรรณคีรี ที่วิจารณ์บทบาทของกองทัพ รวมไปถึงการกล่าวหาว่า พล.อ.ชวลิต อยู่เบื้องหลังในการชุมนุมประท้วงใหญ่ของกรรมกรท่าเรือ จึงทำให้ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ผู้บัญชาการทหารบกน้อยใจลาออกราชการ การลาออกของ พล.อ.ชวลิต เปิดทางให้ พล.อ.สุนทร คงสมพงษ์ เพื่อนร่วมรุ่นจปร. รุ่น 1 ขึ้นสู่ตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด นอกจากนี้ พล.อ.สุจินดา คราประยูร ก็ขึ้นรับตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ แก่สถานการณ์โดยแต่งตั้ง พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ให้เป็นรองนายกและรัฐมนตรีกลาโหม⁷ แต่ความขัดแย้งของ ร.ต.อ. เฉลิมกับ พล.อ.ชวลิต ได้ยังคงขยายวงมาเป็นความขัดแย้งกับผู้นำทหารที่ออกมาปกป้อง พล.อ.ชวลิต กลายเป็นความขัดแย้ง ร.ต.อ. เฉลิม กับ พล.อ.สุนทร คงสมพงษ์ ผบ.ส.ส. ที่เป็นเพื่อนสนิทของ พล.อ.ชวลิต และโดยเฉพาะความขัดแย้งกับผู้นำทหารคนสำคัญอย่าง

⁶ พิระวุฒิ สุวรรณประสิทธิ์, "การศึกษาปัจจัยที่เข้าแทรกแซงการเมืองไทยโดยทำการรัฐประหารของทหารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2500-2534" (สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540), หน้า 119-120

⁷ สุราชัย ชัยประเสริฐ, สาธารณประวัติศาสตร์ประชาธิปไตย (กรุงเทพฯ: พี.เพรส, 2551), หน้า 214

พล.อ. สุจินดา คราประยูร ผบ.ทบ. ที่ถูกมองว่าเป็นผู้สืบทอดอำนาจในกองทัพของ พล.อ. ชวลิต ที่ส่งผลให้ผู้นำทหารที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออันการเมืองอยู่แล้วใช้เป็นเหตุผลหนึ่งในการรัฐประหาร⁸

2. กรณีรถโมบายยูนิตของ อสมท. ถูกฝ่ายทหารยึด ฝ่ายกองทัพบกกล่าวหาว่า ร.ต.อ. เฉลิม อยู่บำรุง ได้ใช้รถคันนี้มาสืบข่าวการเคลื่อนไหวฝ่ายทหาร ดังนั้นจึงจะไม่คืนรถโมบายยูนิตคันนี้ให้กับรัฐบาล และขอให้รัฐบาลยกกรณีให้กับกองทัพไว้ในราชการ จึงทำให้ พล.อ.ชาติชายต้องแก้ปัญหาเรื่องรถโมบายยูนิตด้วยการนำรถจากฝ่ายทหารมาจอดไว้ที่ทำเนียบรัฐบาลเพื่อดูแลเองแต่ก็ไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาได้ จนในที่สุด พล.อ.ชาติชาย ตัดสินใจนำรถดังกล่าวขึ้นน้อมเกล้าฯ ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

3. การโยกย้ายทหาร ช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2533 จปร.ร.น 5 ได้ควบคุมตำแหน่งสำคัญเพิ่มมากขึ้น ขณะนั้น พล.อ. สุจินดา คราประยูร ผู้นำของรุ่นดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการกองทัพบกอยู่แล้วทำให้การนำในกองทัพเป็นเอกภาพอยู่ภายใต้นายทหารรุ่นเดียวกันมากที่สุดอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน โดย พล.อ. สุจินดา คราประยูร ผู้บัญชาการทหารบกแถลงว่า "ทหารเสื่อมศรัทธาในรัฐบาล" ซึ่งการที่ พล.อ. สุจินดาได้ออกมาแสดงความรู้สึกครั้งนี้ทำให้เห็นชัดเจนว่ามีความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างรัฐบาลกับกองทัพ โดย พล.อ. สุจินดาได้กล่าวว่า⁹

"ถ้านายกฯ ไม่แก้ไขปัญหาให้ถูกต้อง นายกฯ จะได้รับความเสื่อมนิยมจากทหาร ทหารจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องของการเมือง แต่นายกฯ จะต้องพิจารณาเองว่าต้องการความศรัทธาจากทหารหรือไม่ ในเรื่องการขอให้รัฐมนตรีบางคนลาออกนั้น ผมไม่ทราบ แต่เป็นเรื่องเป็นจุดที่ทำให้รัฐบาลเสื่อมศรัทธา นายกฯ ต้องแก้ไขความรู้สึกของทหารที่มีต่อรัฐบาลจะต้องแก้ไขให้ดีขึ้น เพราะความรู้สึกของทหารไม่ดีหากนายกฯ แก้ไขปัญหาไม่ถูกต้อง ทหารไม่ศรัทธาแน่ ยิ่งเรื่องที่ทหารไม่ชอบให้ใครมาลบหลู่ผู้บังคับบัญชาทหารบอกความต้องการกับนายกฯ ไปแล้วหลายครั้งหลายเรื่อง นายกฯ ก็รับปากจะแก้ไข แต่จนบัดนี้ยังไม่ได้แก้ไขอะไรเลย ประชาชนเสื่อมศรัทธา รัฐบาลลงไปทุกวันๆ รัฐบาลต้องแก้มีหลายวิธี เวลานี้ทหารเสื่อมศรัทธา นายกฯ ก็ต้องแก้ไขให้ทหารมีศรัทธาดีขึ้น"

จากคำแถลงของ พล.อ. สุจินดา ทำให้เห็นว่าท่าทีของกองทัพที่ไม่ได้ศรัทธาในตัวรัฐบาลและความรู้สึกของทหารที่มีต่อรัฐบาลก็ไม่ได้ดีขึ้นจึงส่งผลให้สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับกองทัพย่ำแย่ลงไปกว่าเก่า

⁸ วาสนา นาน่วม, บันทึกคำให้การ สุจินดา คราประยูร กำเนิดและอวสาน รสช. (กรุงเทพฯ: มติชน, 2555), หน้า 154

⁹ เรื่องเดียวกัน., หน้า 158-159

4. รัฐบาลได้มีการรื้อฟื้นคดีลอบสังหารบุคคลสำคัญขึ้นมาอีกครั้งด้วยการปลด พล.ต.อ. แสวง ชีระสวัสดิ์ อธิบดีกรมตำรวจที่สื่อมวลชนระบุว่าเกี่ยวข้องกับกรรณิการ์ รุ่งเรือง อดีตนางงาม ซึ่ง พล.อ. สุจินดาคัดค้านการสอบสวนคดีด้วยการออกแถลงการณ์ของกองอำนวยการรักษาความสงบภายในประเทศ (กอ. รสภ.) เรื่องข้อเท็จจริงการบีบบังคับการส่งมอบสำนวนการสอบสวนและหลักฐานคดีลอบสังหารเพราะเป็นคดีที่มีผลต่อความสงบเรียบร้อยภายในประเทศและสถาบันสูงสุดของชาติและมีการเปลี่ยนแปลงพนักงานสอบสวน ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการรื้อฟื้นคดีลอบสังหารยิ่งมากขึ้นเมื่อมีคำสั่งแต่งตั้งให้ พล.อ. อาทิตย์ กำลังเอก เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกลาโหม และมาควบคุมคดีลอบสังหารการที่มีคำสั่งแต่งตั้ง พล.อ. อาทิตย์ มาควบคุมคดีลอบสังหารนั้นทำให้บรรดานายทหาร จปร. 5 เกรงว่าจะมีการบิดเบือนสำนวนการสอบสวนคดีลอบสังหารและจะมีการพลิกคดี

อาจกล่าวสรุปได้ว่า การทำรัฐประหารของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) มีสาเหตุมาจากความขัดแย้งของกองทัพกับรัฐบาลเป็นภาพที่ชัดเจนที่สุดทั้งนี้เนื่องจากเกิดความขัดแย้งของผู้นำกองทัพกับรัฐบาลโดยเฉพาะ พล.อ.ชาติชาย นายกรัฐมนตรี อีกทั้งมีคนชั้นกลาง ปัญญาชน และสื่อมวลชนซึ่งไม่พอใจรัฐบาล พล.อ.ชาติชายที่มีการคอร์รัปชันร่วมให้การสนับสนุนด้วยทั้งทางตรงและอ้อมจึงทำให้คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ทำการรัฐประหารได้สำเร็จอย่างง่ายดายโดยไม่มีการเสียเลือดเสียเนื้อ¹⁰

การที่คณะทหารได้ทำการยึดอำนาจเพื่อโค่นรัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 นั้นจะเห็นได้ว่าการรัฐประหารครั้งนี้มาจากเหตุผลหลักดังนี้อย่างน้อย 2 ประการ¹¹ คือ

1. ความขัดแย้งที่สั่งสมระหว่างคณะรัฐบาลและฝ่ายกองทัพ

ฝ่ายรัฐบาลก็ถือว่ามีความอ่อนแอหรือความไม่ชอบธรรมจากการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย ขณะที่ฝ่ายกองทัพก็รู้สึกว่าเป็นเจ้าของบ้านเมืองและไม่พอใจนักการเมืองที่มุ่งเข้ามาบริหารประเทศแล้วทำการทุจริต นอกจากนี้ฝ่ายผู้นำกองทัพนั้นคาดหมายว่า รัฐบาลควรจะต้องรับฟังเมื่อฝ่ายทหารตักเตือนแต่ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณไม่ได้ปฏิบัติเช่นนั้น

2. การขยายบทบาทของ พล.อ.สุจินดา คาประยูร และนายทหารรุ่น 5

คือ พล.อ.อิสระพงษ์ หนุณภักดี พล.อ.เกษม โรจนนิล หรือ พล.อ.วีโรจน์ แสงสนิทนั้นมีความปรารถนาที่จะมีบทบาททางการเมืองแต่ไม่ต้องการที่จะตั้งพรรคการเมืองและลงสมัครรับ

¹⁰ เรื่องเดียวกัน., หน้า 159-166

¹¹ สุราษฎร์ ชัยประเสริฐ, สายธารประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยไทย., หน้า 217

เลือกตั้ง หากแต่ต้องการที่จะขึ้นสู่อำนาจทางอ้อมการรัฐประหารจึงเป็นวิถีทางที่นายทหารเหล่านี้เลือก

ดังนั้นสภาพความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรัฐบาลกับทหารโดยเฉพาะการที่นักการเมืองหรือบุคคลในฝ่ายรัฐบาลได้ออกมาการกล่าวโจมตีสถาบันทหารจนได้รับความเสื่อมเสียและเป็นแรงผลักดันที่นำไปสู่การใช้กำลังทหารเข้าก่อการยึดอำนาจล้มรัฐบาล ซึ่งปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจนในกรณีปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับทหารที่เกิดขึ้นในรัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ¹²

3.3 รัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ. 2549

จากการรัฐประหารในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 จนนำไปสู่เหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ หลังจากเหตุการณ์นั้น สังคมไทยส่วนใหญ่ต่างมองว่า การปฏิวัติ รัฐประหาร ไม่น่าจะสามารถเกิดขึ้นมาได้อีกแล้วในสังคมไทยทั้งนี้เพราะการพัฒนาในระบอบประชาธิปไตยและการพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่ก้าวหน้าอีกทั้งความรู้ที่สังคมวงกว้างต่างที่มีและเชื่อว่าการปฏิวัติรัฐประหารนั้นไม่ใช่หนทางแห่งการแก้ปัญหาของสังคมและการเมืองที่แท้จริง นอกจากนั้นการที่ประเทศไทยได้มีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นมาได้สำเร็จและเรียกรัฐธรรมนูญนั้นว่า "รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน" กล่าวคือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งว่ากันว่ามีความเป็นประชาธิปไตยสูงนั้นดูเหมือนจะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ทำให้มองเห็นว่านับจากนี้ไปประเทศไทยจะมีความเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น จึงทำให้หลายฝ่ายต่างคิดว่าการจะเกิดรัฐประหารนั้นประเทศไทยนั้นไม่น่าจะสามารถเกิดขึ้นมาอีกได้แล้วเนื่องจากการที่การเมืองของไทยมีความเป็นประชาธิปไตยและบทบาทของทหารก็ไม่ได้ปรากฏอย่างเด่นชัดที่จะเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง

แต่แล้วสิ่งที่หลายฝ่ายเคยคิดว่าการรัฐประหารไม่น่าจะสามารถเกิดขึ้นมาอีกได้นั้นก็กลับเกิดขึ้นมาอีกจนได้ซึ่งเหตุการณ์ทางการเมืองของไทยก็วกกลับมาสู่วงจรอุบาทว์อีกครั้งหนึ่งสืบเนื่องมาจากการที่ทราบกันดีว่าก่อนหน้าที่จะเกิดการรัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ. 2549 นั้น การเมืองไทยมีที่ทำจะเป็นประชาธิปไตยสูง แต่การเป็นประชาธิปไตยสูงอย่างที่หลายฝ่ายคิดไว้กลับไม่เป็นเช่นนั้น เมื่อ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร* หัวหน้าพรรคไทยรักไทยได้ก้าวขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีจากผลการชนะการเลือกตั้งและสามารถนำพาสภาจนครบวาระได้ในครั้งแรกและเมื่อมีการเลือกตั้งครั้งใหม่ก็สามารถ

¹² พิระวุฒิ สุวรรณประสิทธิ์, "การศึกษาปัจจัยที่เข้าแทรกแซงการเมืองไทยโดยทำการรัฐประหารของทหารไทย ระหว่าง พ.ศ. 2500-2534.", หน้า 123-124

*ในวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2558 ได้มีประกาศราชกิจจานุเบกษาในเรื่องการดำเนินการเพื่อถอด พ้นตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ออกจากยศตำรวจ ดังนั้นการอ้างชื่อ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ในงานวิจัยนี้เป็นการอ้างชื่อ ณ เหตุการณ์ตอนนั้นในขณะที่ยังไม่ได้ถูกถอดยศ

กลับมาได้รับความนิยมเช่นเดิม ด้วยนโยบายประชานิยมก็ยิ่งทำให้อำนาจของพ.ต.ท. ทักษิณ ในฐานะ นายกรัฐมนตรีมีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น แต่แล้วเมื่อเกิดกรณีการคอร์รัปชันไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายหุ้น บริษัทชินคอร์ปหรือการทุจริตการซื้อที่ดินรัชดาซึ่งมีชื่อของคนในตระกูลชินวัตรและคนใกล้ชิดไป เกี่ยวข้องทำให้เกิดกระแสต่อต้านอย่างต่อเนื่อง แม้รัฐบาลจะใช้วิธีในการยุบสภาแล้วให้มีการเลือกตั้ง ใหม่และได้รับการคัดเลือกเข้ามาใหม่อีกหนแต่กระแสการต่อต้านก็ยังไม่สิ้นสุดลงสุดท้ายนำมาสู่ความ วุ่นวายทางการเมืองที่มีประชาชนบางกลุ่มออกมาเคลื่อนไหวโจมตีและต่อต้าน ระบอบทักษิณ¹³ จนใน ท้ายที่สุดความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากรัฐบาลทักษิณทำให้ทหารได้ทำการรัฐประหารยึด อำนาจจากรัฐบาลพลเรือนอีกครั้งหนึ่งในหน้าประวัติศาสตร์การเมืองของไทย

การรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 เป็นการทำรัฐประหารของกลุ่มคณะทหาร ในนาม "คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" ได้ทำ การยึดอำนาจเป็นการยึดอำนาจภายใต้การนำของ พล.อ. สนธิ บุญยรัตกลินผู้บัญชาการทหารบก โดยที่คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ออก แถลงการณ์ถึงสาเหตุในการรัฐประหารครั้งนี้ว่า¹⁴

" ด้วยเป็นที่ปรากฏโดยแน่ชัดว่า การบริหารราชการแผ่นดินโดยรัฐบาล รักษาการปัจจุบันได้ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง แบ่งฝาย สลายความรู้สึกสามัคคี ของคนในชาติอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ชาติไทย ต่างฝ่ายต่าง มุ่งหวังเอาชนะด้วยวิธีการ หลากหลายรูปแบบและมีแนวโน้มนับวันจะทวีความ รุนแรงมากยิ่งขึ้นโดยประชาชนส่วนใหญ่เคลือบแคลงสงสัยการบริหารราชการ แผ่นดินอันส่อไปในทางทุจริต ประพฤติมิชอบอย่างกว้างขวาง หน่วยงาน องค์กร อิสระถูกรวบงำทางการเมืองไม่สามารถตอบสนองตามที่ได้บัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรทำให้การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเกิดปัญหาและ อุปสรรคหลายประการ ตลอดจนหมิ่นเหม่ต่อการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์ พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นที่เคารพเทิดทูนของปวงชนชาวไทยอยู่บ่อยครั้ง แม้หลาย ภาคส่วนสังคมจะได้พยายามประนีประนอมคลี่คลายสถานการณ์มาโดยต่อเนื่อง แล้วแต่ยังไม่สามารถที่จะทำให้สถานการณ์ความขัดแย้งยุติลงได้"

จะเห็นได้ว่าในคำแถลงการณ์สิ่งหนึ่งที่คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนำมาใช้อ้างในความชอบธรรมในการทำรัฐประหารที่เป็นข้อแรกที่ บอกลถึงเหตุในการทำรัฐประหารนั้นก็คือ การก่อปัญหาความขัดแย้งแบ่งฝาย ซึ่งในกล่าวอ้างเรื่องความ

¹³ ชาดา นนทวัฒน์, กบฏแผ่นดิน แย่งชิงอำนาจ(กรุงเทพฯ: อีปซี, 2552). หน้า 337

¹⁴ เรื่องเดียวกัน., หน้า 335-336

ขัดแย้งของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขก็ไม่ได้แตกต่างจากการกล่าวอ้างความชอบธรรมในการรัฐประหารที่ผ่านๆมาและสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในตอนนั้นก็ยิ่งทำให้การที่จะใช้เรื่องความขัดแย้งและการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายมาอ้างความชอบธรรมในการรัฐประหารดูสมเหตุสมผลมากยิ่งขึ้น

3.3.1 ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย

เรื่องความขัดแย้งทางการเมืองในตอนนั้นคงเป็นภาพที่หลายๆฝ่ายต่างก็น่าจะจดจำได้ การชุมนุมทางการเมืองที่เกิดขึ้นเพื่อที่กดดันรัฐบาลของพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ให้ลาออกจากการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสืบเนื่องมาจากการที่รัฐบาลมีการส่อทุจริต คอร์รัปชัน ไม่ว่าจะเป็นการซื้อที่ดินรัชดาที่มีคนในตระกูลชินวัตรมาเกี่ยวข้องหรือแม้แต่การขายหุ้นชินคอร์ปที่ก็เอื้อให้กับคนใกล้ชิด พ.ต.ท. ทักษิณ จนการเป็นประเด็นที่ทำให้ประชาชนบางส่วนเกิดความไม่พอใจ ซึ่งกลุ่มที่ออกมาชุมนุมไล่จับ พ.ต.ท. ทักษิณนั้นมีชื่อกลุ่มว่า "พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย" การรณรงค์ต่อต้านทักษิณเริ่มขึ้นเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2548 ภายใต้การนำของ สุนธิ ลิ้มทองกุล ผู้เคยกล่าวชื่นชมรัฐบาลทักษิณแต่ได้หันมาเป็นหัวขบวนการสู้รบคัดค้านรัฐบาลเสียเอง โดยสุนธิ ลิ้มทองกุลได้เปิดโปงโจมตีการทุจริตและใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบของรัฐบาลผ่านรายการ เมืองไทยรายสัปดาห์ พร้อมทั้งตีพิมพ์รายงานข่าวกล่าวหานายกฯทักษิณว่าหมิ่นพระบรมเดชานุภาพด้วยการไปเป็นประธานในพิธีศาสนสัมพันธ์สมานฉันท์แห่งชาติหรือพิธีทำบุญประเทศที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามซึ่งเป็นพระอารามหลวงอันศักดิ์สิทธิ์ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ใช้ประกอบพิธี อันเสมือนหนึ่งเป็นการยกตนเสมอเบื้องสูงโดยมิบังควร ยุทธการโหมปลุกระดมโจมตีรัฐบาลทักษิณอย่างหนักหน่วงของสุนธิโดยผ่านช่องทางสื่อมวลชนทั้งหมดในเครือหนังสือพิมพ์ผู้จัดการจนในที่สุดก็สร้างสมพลังผลักดันทางการเมืองขึ้นมาได้สำเร็จได้มีการจัด การชุมนุมต่อต้านทักษิณ มีผู้เข้าร่วมเรือนแสนเนื่องจากกระแสความโกรธเคืองที่ครอบครวัทักษิณ และญาติสนิทขายหุ้นในบริษัทชินคอร์ปอเรชั่น ให้แก่บริษัทลงทุนเทมาเส็ก โฮลดิ้งส์ของทางการสิงคโปร์โดยไม่เสียภาษี และกลุ่ม"พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย" ก็ถูกก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการภายใต้การนำของ สุนธิ ลิ้มทองกุล เป้าหมายของพันธมิตรฯ คือขับไล่ทักษิณออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและล้มล้างระบอบทักษิณผ่านการปฏิรูปการเมือง/แก้ไขรัฐธรรมนูญรอบใหม่ โดยถวายฎีกาแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวขอ "ฟังพระบารมี" ให้พระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยเกี่ยวกับ "ถวายคืนพระราชอำนาจ" เพื่อทรงใช้ในการนี้ แกนนำพันธมิตรฯมุ่งสร้างเครือข่ายต่อต้านทักษิณเชื่อมโยงกันทั่วประเทศเพื่อเพิ่มพลังกดดันของประชาชนและหลีกเลี่ยงความรุนแรงและการนองเลือด พันมิตรฯได้จัดชุมนุมใหญ่หลายครั้งหลายรอบต่อเนื่องกันในกรุงเทพฯ

พันธมิตรได้มีจัดชุมนุมใหญ่โดยได้มีการจัดการชุมนุมที่ศูนย์การค้าการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นกลุ่มธุรกิจการค้าใหญ่ที่ส่วนมากยังเจ็บเฉยต่อความขัดแย้งทางการเมืองนอกจากนี้กลุ่มพันธมิตรฯ ยังจัดส่งขบวนผู้ชุมนุมขนาดย่อมแยกย้ายกันไปประท้วงจรรยาตตามสถานที่สำคัญต่างๆ อาทิ ยานธุรกิจ ถนนสีลม สถานเอกอัครราชทูตสิงคโปร์ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นต้น¹⁵ การชุมนุมได้เกิดการปะทะกันของกลุ่มฝ่ายที่สนับสนุนรัฐบาลกับกลุ่มพันธมิตรและประกอบกับการชุมนุมได้ยืดเยื้อจนสุดท้ายในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ได้เกิดเหตุการณ์รัฐประหารการประท้วงขับไล่ทักษิณจึงได้ยุติลง

3.3.2 ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรัฐบาลกับกองทัพ

นอกจากความขัดแย้งทางสังคมที่เกิดขึ้นที่แบ่งออกเป็นฝ่ายคัดค้านต่อต้านนายกทักษิณกับอีกฝ่ายที่สนับสนุนนายกทักษิณแล้ว ความขัดแย้งอีกประการหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้กันและสามารถเป็นเหตุให้เกิดการรัฐประหารได้นั้นคือ ความขัดแย้งของรัฐบาลกับทหาร เป็นที่ทราบกันไปแล้วว่าการรัฐประหารในปีพ.ศ. 2534 นั้นส่วนหนึ่งที่นอกเหนือจากเหตุผลการคอร์รัปชันแล้วปมความขัดแย้งของทางรัฐบาลกับฝ่ายทหารก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ทำให้ทหารคิดจะทำการยึดอำนาจจากรัฐบาลพลเรือนในการเกิดเหตุการณ์รัฐประหารวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 นั้น ปมความขัดแย้งของรัฐบาลกับฝ่ายทหารอาจจะไม่ได้แสดงออกมาให้เห็นเด่นชัดเท่ากับความขัดแย้งของกลุ่มคนที่ต่อต้านและสนับสนุน แต่ในความเป็นจริงแล้วการรัฐประหารในครั้งนี้ความขัดแย้งของรัฐบาลกับฝ่ายทหารก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นแรงกระตุ้นให้ทหารทำการรัฐประหาร ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับกองทัพที่ปรากฏให้เห็นมีดังนี้

1. การเข้ามาแทรกแซงกิจการภายในกองทัพ

การแต่งตั้งโยกย้ายตำแหน่งสำคัญของกองทัพที่ถูกฝ่ายการเมืองเข้ามาแทรกแซงตลอดมา โดยการแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารของกองทัพประจำปีเป็นธรรมเนียมปฏิบัติกันมาว่าความอาวุโส รุ่นพี่ รุ่นน้อง เป็นไปตามลำดับ แต่รัฐบาลโดยการนำของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้เข้ามาบริหารประเทศตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นมานั้นได้เข้ามาแทรกแซงกิจการภายในของกองทัพ การแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารประจำปีที่เป็นกิจการภายในกองทัพได้ถูกฝ่ายการเมืองเข้ามาแทรกแซงแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารเป็นประจำทุกครั้งที่ สาเหตุอาจจะมาจากการที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เคยเป็นตำรวจและเป็นนักเรียนเตรียมทหาร รุ่น 10 แต่ลาออกจากราชการมาประกอบธุรกิจส่วนตัวเมื่อได้เป็น

¹⁵ เกษียร เตชะพีระ, จากระบอบทักษิณสู่รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 : วิกฤตประชาธิปไตยไทย (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2550). หน้า 11-18

นายกรัฐมนตรีจึงมีการเข้าไปแทรกแซงการแต่งตั้งโยกย้ายเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ญาติ เพื่อนร่วมรุ่นเตรียมทหาร 10 หรือผู้เคยมีผลประโยชน์ร่วมกัน¹⁶

ซึ่งนายกทักษิณได้เข้าไปแทรกแซงการแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารตลอดช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อหวังที่จะเอานายทหารที่เขาไว้วางใจได้มาคุมกำลังและคุมตำแหน่งสำคัญ รวมทั้งวางตัวทายาทคนที่จะเป็น ผบ.เหล่าทัพคุมแรงแอานาจรยะยาวเป็นที่แน่นอนว่า การยกเพื่อนร่วมรุ่นเตรียมทหาร 10 ขึ้นก็ต้องข้ามหัวข้ามหน้ารุ่นพี่และรุ่นใกล้เคียงกับรุ่นเตรียมทหาร 10 ก็เป็นการสร้างศัตรูในกองทัพ หรือแม้แต่ในรุ่นเตรียมทหาร 10 ด้วยกันเองก็มีการแบ่งมุ้งเพราะสายที่เข้าถึง พ.ต.ท. ทักษิณ ถูกวางตัวเป็น ผบ.ทบ. เช่น ในการโยกย้าย ปี พ.ศ. 2548 ที่ พล.อ. พรชัย กรานเลิศ มานั่งเป็น ผช.ผบ.ทบ. สลับกับ พล.อ. ทรงกิตติ จักกาบาตร์ ที่ถูกโยกกลับไปเป็นรอง เสธ. ทหาร ประมาณว่าแยกกันโตแยกกันคุมแต่ก็ทำเพื่อนมองหน้ากันไม่ติด¹⁷ หรือจะเห็นได้จากการดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการกองทัพบกของ พล.อ. ชัยสิทธิ์ ชินวัตร ผู้เป็นญาติของนายกทักษิณ โดยฝ่ายการเมืองเข้ามาแทรกแซงแต่งตั้งโยกย้ายครั้งนี้ การเข้ามาแทรกแซงการแต่งตั้งโยกย้ายของฝ่ายการเมืองเพื่อหวังปิดเส้นทางปฏิบัติได้รูล้ำเข้าไปทุกเหล่าทัพโดยเฉพาะการโยกย้ายนายทหารเพื่อนร่วมรุ่นเตรียมทหาร 10 ในกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ จนสามารถคาดการณ์ว่าปลายปี พ.ศ. 2549 หรือปี พ.ศ. 2550 เตรียมทหารรุ่น 10 จะกุมสภาพของกองทัพแบบเบ็ดเสร็จ ซึ่งปรากฏให้เห็นจากการแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารกลางปี พ.ศ. 2549 ที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เข้ามาแทรกแซงเพื่อสร้างคุมกำลังและฐานอำนาจในสถานการณ์ที่ตัวเองกำลังถูกโจมตีในหลายเรื่องและกำลังยำแยพร้อมก็มีนัยสำคัญคือ การสกัดการปฏิวัติรัฐประหารตามกระแสข่าวลือที่มีออกมาเรื่อยๆ โดย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้จัดการวางตัวนายทหารใหม่ที่ไว้วางใจมาคุมตำแหน่งสำคัญในระดับสูงและระดับกุมกำลังเพื่อสยบความพยายามที่จะปฏิวัติยึดอำนาจพร้อมกับการรวบอำนาจเบ็ดเสร็จ

2. กองทัพถูกลดบทบาท

นอกจากการแทรกแซงในการแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารแล้วความไม่พอใจของทหารก็มีเพิ่มมากขึ้นเมื่อ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ให้ความสำคัญกับตำรวจจนเรียกได้ว่าในสมัยรัฐบาลนายกทักษิณเป็น "รัฐตำรวจ" ซึ่งเป็นเหมือนการลบเกียรติของทหาร จะเห็นได้ว่า นายกทักษิณ ได้ให้ตำรวจไม่ว่าจะเป็น ญาติ เพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง เข้ามามากับดูแล บริหารจัดการในหน่วยงานหลายๆ หน่วยงานเป็นลักษณะเครือข่ายของตำรวจ เช่น พล.ต.อ. ชิตชัย วรรณสถิตย์ รักษาการรองนายกรัฐมนตรีฝ่ายความมั่นคงและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็น นรต. รุ่น 23 พล.ต.อ. เฉลิม ชมพูนุท โฆษกสำนักนายกรัฐมนตรี เป็น นรต.รุ่น 21 พล.ต.ต. พีรพันธ์ เปรมภูติ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและ

¹⁶ คึกฤทธิ์ เรกะลาภ, "การแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย: ศึกษากรณีรัฐประหาร 19 กันยายน 2549", หน้า 45-46

¹⁷ วาสนา นาน่วม, ลับ ลวง พราง ปฏิวัติปราสาททราย(กรุงเทพฯ: มติชน, 2551), หน้า 32

ปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ที่ทำงานสอดรับในนโยบายต่างๆ ของนายกทักษิณเป็นอย่างดี หรือองค์กรอิสระอย่างคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้ พล.ต.อ. วาสนา เพิ่มลาภ ได้มาเป็นประธานการเลือกตั้ง เป็นต้น

3. การที่ผู้นำกองทัพถูกตำหนิ

การที่นายกทักษิณได้ตำหนิการทำงานของ พล.อ. สนธิ บุญยรัตกลิน ผบ.ทบ. ถึงการแก้ไขปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ได้ผลและการโยกย้ายแม่ทัพภาคที่ 4 ถึง 2 คน จนเกิดความขัดแย้งระหว่างผู้นำรัฐบาลกับผู้นำกองทัพ ซึ่งประเด็นการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่สำเร็จนับวันมีแต่จะทวีความรุนแรงขึ้นทำให้นายกทักษิณไม่พอใจการทำงานของ พล.อ. สนธิ จนออกมาพูดเสมอว่า สั่งให้ ผบ.ทบ. ลงพื้นที่ให้มากขึ้น เพื่อไปดูแลอย่างใกล้ชิดและใช้ความเป็นมุสลิมไปทำความเข้าใจกับผู้นำในพื้นที่ จน พล.อ. สนธิ ทนไม่ไหวจึงออกมาให้สัมภาษณ์ชี้แจงการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ว่า ฝ่ายการเมืองเข้ามาแทรกแซงการแก้ปัญหา รวมทั้งการใช้เป็นเกมการเมืองเพราะเมื่อเกิดอะไรขึ้นก็ปิดความรับผิดชอบและโยนความผิดให้ทหารที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ซึ่งการออกมาชี้แจงของ พล.อ. สนธิ นั้นสร้างความไม่พอใจแก่นายกทักษิณเป็นอย่างมาก จากสภาพการณ์ที่ทวีความรุนแรงขึ้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ประกอบกับปัญหาด้านการเมืองหลังจากที่มีการปะทะคารมของ 2 ขั้วอำนาจทำให้ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร มีความหวาดระแวงต่อตัว พล.อ. สนธิ บุญยรัตกลิน ความหวาดระแวงของนายกทักษิณนำไปสู่ความคิดในการที่จะปลด พล.อ. สนธิ บุญยรัตกลิน ผบ.ทบ. และมีการปล่อยข่าวลือจะย้าย พล.อ. สนธิ บุญยรัตกลินไปประจำสำนักนายกรัฐมนตรีแทน¹⁸ จากข่าวลือถึงการมีความคิดจะปลด พล.อ. สนธิ จากผู้บัญชาการกองทัพก็ไปประจำสำนักนายกรัฐมนตรีทำให้ทหารรู้สึกถึงการที่ฝ่ายการเมืองไม่ให้เกียรติทหารและยังเป็นหนึ่งในเหตุผลที่แสนจะคลาสสิกของการปฏิวัติไม่ว่าจะยุคใดสมัยใดก็ตามที่

ดังนั้นการเกิดรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 นั้นสามารถสรุปได้ว่าประเด็นความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็น การขัดแย้งของทางรัฐบาลกับกลุ่มผู้ชุมนุมพันธมิตรฯ หรือการที่ทางรัฐบาลเองก็โดนโจมตีในเรื่องการทุจริต คอร์รัปชัน และรวมไปถึงประเด็นความขัดแย้งของทางรัฐบาลกับกองทัพที่มีส่วนทำให้ทหารก้าวเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองโดยได้ทำการรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาลพลเรือน

สรุปจากที่กล่าวในบทความความขัดแย้งทางการเมืองที่นำไปสู่การรัฐประหารในอดีตที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้เป็นข้ออ้างที่คณะรัฐประหารใช้กันในการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองและเข้ามายึดอำนาจจากรัฐบาลพลเรือน ซึ่งในความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นก่อนนำไปสู่การรัฐประหารนั้นก็จะต้องเกิดปรากฏการณ์ทางการเมืองขึ้นเสียก่อนดังที่เกิด

¹⁸ สึกฤทธิ เรกะลาภ, "การแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย: ศึกษากรณีรัฐประหาร 19 กันยายน 2549", หน้า 52-54

ปรากฏการณ์ทางการเมืองที่สำคัญในช่วง 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ที่เกิดเหตุการณ์การชุมนุมเรียกร้องของนิสิตนักศึกษา การชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองสามารถทำได้ในระบบประชาธิปไตยแต่การชุมนุมของนิสิตนักศึกษาในครั้งนั้นได้เกิดเหตุการณ์ปะทะกันระหว่างทหาร ตำรวจกับผู้ชุมนุมหรืออาจจะเรียกได้ว่าการสลายการชุมนุมซึ่งทำให้การชุมนุมประท้วงของนิสิตนักศึกษาในเวลานั้นเกิดการบาดเจ็บ ล้มตาย กันเป็นจำนวนมาก จากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นและทางรัฐบาลพลเรือนไม่สามารถทำการจัดการและควบคุมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้จึงทำให้ทหารได้ใช้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เข้ามาแทรกแซงทางการเมืองด้วยการทำการรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาลพลเรือนโดยใช้เหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมาอ้างความชอบธรรมในการยึดอำนาจซึ่งความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วง 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ที่เกิดขึ้นมานั้นคือเป็นความขัดแย้งทางการเมืองในด้านของความคิดโดยแบ่งออกเป็นสองฝ่ายได้แก่ ฝ่ายก้าวหน้าที่เป็นพวกนิสิตนักศึกษา และฝ่ายอนุรักษ์นิยมที่เป็นทหาร ตำรวจ นายทุนเก่าที่เคยเสียอำนาจไป เป็นการปะทะกันทางด้านความคิดประกอบกับตอนนั้นแนวความคิดคอมมิวนิสต์กำลังแพร่ขยายเข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งทำให้ฝ่ายอนุรักษ์นิยมใช้การแพร่ขยายของแนวความคิดคอมมิวนิสต์มาโจมตีนิสิตนักศึกษา จึงทำให้ฝ่ายก้าวหน้าอย่างนิสิตนักศึกษาถูกกล่าวหาว่าไปฝึกฝนแนวความคิดคอมมิวนิสต์และเมื่อมีการปะทะใช้กำลังสลายการชุมนุมจนไปถึงการรัฐประหารจะเห็นได้ว่าในคำแถลงการณ์ของคณะรัฐประหารก็มีการอ้างถึงว่า เพื่อยับยั้งการแพร่ขยายคอมมิวนิสต์ดังในคำแถลงการณ์ข้างต้นที่ได้กล่าวไปแล้ว

นอกจากความขัดแย้งทางการเมืองที่นำไปสู่ความรุนแรงจนไม่สามารถควบคุมเหตุการณ์ให้อยู่ในความสงบได้จะเป็นข้ออ้างในความชอบธรรมที่ทหารนำมาใช้ในการทำการรัฐประหารแล้ว ความขัดแย้งของทางรัฐบาลกับกองทัพก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งจะเห็นได้จากการรัฐประหาร 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 จะเห็นได้ว่าความขัดแย้งของรัฐบาลกับกองทัพในช่วงรัฐบาล พล.อ. ชวนชาติ ชุมหวัด เป็นความขัดแย้งที่ปรากฏขึ้นอย่างเห็นได้ชัดการที่คนในรัฐบาลได้มากล่าวหาผู้นำกองทัพหรือบุคคลที่กองทัพให้ความเคารพนับถือเหมือนเป็นการดูหมิ่นศักดิ์ศรีของทหารซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าทหารย่อมยอมไม่ได้ นั้นจึงกลายเป็นหนึ่งในสาเหตุที่คณะรัฐประหารได้แถลงการณ์ในว่า ได้ทำลายสถาบันทหารแต่ในการรัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ. 2549 จะเป็นการรวมเอาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นไม่ว่าความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคมจะเห็นได้จากการมีการชุมนุมประท้วงรัฐบาลอย่างกว้างที่พยายามกดดันให้นายกทักษิณ ชินวัตร ลาออก พอมีการชุมนุมคัดค้านต่อต่อนายกทักษิณก็มีกลุ่มที่ยังคงสนับสนุนนายกทักษิณ จึงทำให้สังคมไทยเกิดแบ่งฝักแบ่งฝ่ายเกิดขึ้นถึงแม้จะไม่ได้มีการปะทะกันอย่างรุนแรงของกลุ่มผู้ชุมนุมทั้งสองฝ่ายก็ตามที่แต่การชุมนุมที่ยืดเยื้อก็ส่งผลกระทบต่อสภาพทางเศรษฐกิจของประเทศและรัฐบาลทักษิณเองนั้นก็เกิดความขัดแย้งกับกองทัพ การเข้าไปแทรกแซงโยกย้ายนายทหารที่ต้องเป็นหน้าที่ของผู้บัญชาการเหล่าทัพ การเข้าไปโยกย้ายให้คนของตนหรือเพื่อนร่วมรุ่นเตรียมทหาร 10 ได้เข้ามาดำรงตำแหน่งในกองทัพที่สำคัญๆ ก็จะเป็นการข้ามหน้าข้ามตา

นายทหารรุ่นพี่และยังเป็นการไม่เห็นความสำคัญของผู้บัญชาการกองทัพบกด้วยนอกจากการเข้ามาแทรกแซงในการโยกย้ายนายทหารแล้วการที่มีข่าวลือว่านายกรัฐมนตรีกษัตริย์ชินวัตร จะทำการปลดผู้บัญชาการกองทัพบกให้ไปประจำสำนักนายกรัฐมนตรีจึงทำ พล.อ. สนธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการกองทัพบก ณ ขณะนั้นเกิดความหวาดระแวงกลัวว่าตนเองอาจจะถูกปลดออกจากตำแหน่ง

ดังนั้นจากการรัฐประหารในช่วงปี พ.ศ. 2519 - พ.ศ. 2549 ผ่านมาจะเห็นได้ว่าประเด็นความขัดแย้งโดยเฉพาะความขัดแย้งทางการเมืองก็ยังคงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้คณะรัฐประหารต่างนำมาใช้อำนาจความชอบธรรมในการกระทำการรัฐประหารสืบเนื่องจากความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะในการรัฐประหาร ปีพ.ศ. 2519 พ.ศ. 2534 หรือ พ.ศ. 2549 ล้วนแต่เกิดจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองแทบทั้งนั้นจึงอาจจะกล่าวได้ว่าไม่ว่าจะในยุคใดสมัยใดก็ตามความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นก็ยังคงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญและมีน้ำหนักมากพอในการนำมาใช้เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มของทหารที่ทำการรัฐประหาร ซึ่งการรัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ที่เพิ่งเกิดขึ้นนั้นก็ต้องการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นว่า ความขัดแย้งทางการเมืองยังเป็นประเด็นที่ทหารนำไปใช้อำนาจความชอบธรรมในการทำรัฐประหารเหมือนการรัฐประหารในหลายครั้งที่ผ่านมาหรือไม่ซึ่งจะได้ทำการวิเคราะห์ในบทถัดไป

บทที่ 4

สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทย ช่วงปี พ.ศ. 2553 - 2557

สภาพทางการเมืองไทยก่อนเกิดเหตุการณ์รัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 นั้นอาจเต็มไปด้วยความขัดแย้งที่เกิดขึ้นแต่พอหลังการเกิดรัฐประหารจนถึงการมีการเลือกตั้งความขัดแย้งทางการเมืองของไทยที่เกิดขึ้นมานั้นไม่หายไปไหนจากสังคมไทยอาจเรียกได้ว่าแค่รอวันปะทุขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากความขัดแย้งทางการเมืองที่นำไปสู่วิกฤตการณ์ทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2553 และ ปี พ.ศ. 2556- 2557

4.1 ความขัดแย้งทางการเมือง ปี พ.ศ. 2553

หลังจากรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 สถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยไม่ได้คลี่คลายไป ในทางที่ดีขึ้นความขัดแย้งทางการเมืองยังคงมีอยู่ถึงแม้จะมีการเขียนรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่รวมไปถึงหลังจากการรัฐประหารในครานั้นแล้วก็ได้มีการเลือกตั้งในปีถัดมาได้มีการจัดการเลือกตั้งในวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 หลังจากมีการประกาศให้มีการเลือกตั้งเกิดขึ้นหลังรัฐประหารได้ปีกว่าๆ รัฐบาลที่ได้ชัยชนะในการเลือกตั้งเป็นพรรคพลังประชาชน โดยมีนายสมัคร สุนทรเวชเป็นนายกรัฐมนตรีรัฐบาลของนายสมัครโดนวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นรัฐบาลตัวแทนของ พ.ต.ท. ทักษิณ และมีความพยายามที่แก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อนิรโทษกรรมให้แก่พ.ต.ท. ทักษิณ จนนำไปสู่การชุมนุมอีกครั้ง นอกจากสถานการณ์ภายนอกแล้วสถานการณ์ภายในสภาก็มีความขัดแย้งเกิดขึ้นเช่นกันเนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญมีมติเอกฉันท์ วินิจฉัยให้นายสมัครพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในคดีจัดรายการ ชิมไปบ่นไป และ ยกโทษยง 6 โมงเช้า ซึ่งถือว่าเป็นคุณสมบัติต้องห้าม ต่อมา ได้มีการลงมติเลือกนายกรัฐมนตรีคนใหม่ ผลปรากฏว่า สมชาย วงศ์สวัสดิ์ได้รับเลือกแต่ถึงอย่างนั้นนายสมชายก็ดำรงนายกรัฐมนตรีได้ไม่นานเพราะว่าพรรคพลังประชาชนถูกยุบและทำให้นายสมชายพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ภายหลังการพ้นจากตำแหน่งของสมชาย ได้มีการลงมติเลือกนายกรัฐมนตรีในวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ผลปรากฏว่านายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ทำให้การเมืองพลิกขั้ว พรรคประชาธิปัตย์ได้จัดตั้งรัฐบาลผสม จากเดิมที่เป็นฝ่ายค้านในรัฐบาลทักษิณสมัครและสมชาย ในขณะที่พรรคเพื่อไทย ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบบ้นักการเมืองเดิมจากพรรคพลังประชาชน รัฐบาลเก่า กลายเป็นฝ่ายค้านแทน

4.1.1 ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรัฐบาลอภิสิทธิ์กับกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)

จากเหตุการณ์ที่เกิดการพลิกขั้วทางการเมืองเกิดขึ้นโดยที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ทำให้บางฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับการขึ้นมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ซึ่งกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงหรือที่ทราบกันว่าเป็นกลุ่ม "แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)" หรือที่คนทั่วไปเรียกว่า คนเสื้อแดง การชุมนุมประท้วงต่อต้านรัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เริ่มต้นขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2552 เนื่องจากผู้ชุมนุมมีข้อสงสัยว่ากองทัพไทยอยู่เบื้องหลังการยุบพรรคพลังประชาชน พร้อมทั้งจัดตั้งรัฐบาลผสม ที่นำโดยพรรคประชาธิปัตย์¹ จนกลุ่ม นปช.ได้ประกาศจะยกระดับการชุมนุมขึ้นกดดันรัฐบาลในวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2553 ที่กลุ่มผู้ชุมนุมได้เคลื่อนไหวครั้งใหญ่ โดยมีการทยอยเดินทางจากต่างจังหวัดเข้ากรุงเทพฯ ซึ่งได้มีการรวมตัวกันชุมนุม 6 จุด คือ²

หนึ่ง บริเวณสวนป่าวิภาวดีรังสิต ถนนมิตรไมตรี ดินแดง มีแกนนำประกอบด้วย ชินวัฒน์ หาบุญพาด, วิสา ศัญทัพ, วราวุฒิ วิชัยดิษฐ์ มีการตั้งขบวนเดินเท้าเดินสู่นุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ไปยังสถานีโทรทัศน์เอ็นบีทีและวนกลับไปปักหลักยังสวนป่าวิภาวดีรังสิตตามเดิม

สอง บริเวณห้างอิมพีเรียลเวิลด์ รวมตัวกันติดตามเหตุการณ์ผ่านจอทีวีหน้าสถานีโทรทัศน์พีเพิลชาแนล มีแกนนำคือ ณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ

สาม บริเวณวงเวียนอนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ หลักสี่ ซึ่งเป็นจุดชุมนุมใหญ่ มีแกนนำประกอบด้วย วีระ มุสิกพงศ์, นพ.เหวง โตจิราการ, ลดาวัลย์ วงศ์ศรีวงศ์, พล.ต.ท. ชัจจ์ กุลดิลก เคลื่อนขบวนไปปราศรัยที่หน้า รพ. 11

สี่ บริเวณลานอนุสาวรีย์รัชกาลที่ 6 สวนลุมพินี มีแกนนำประกอบด้วย จรัล ดิษฐาอภิชัย, ดารุณี กฤตบุญญาลัย ตั้งขบวนเดินไปยังสำนักตำรวจแห่งชาติและเคลื่อนต่อเส้นทางถนนพระราม 1 เลี้ยวซ้ายเข้าปทุมวันเคลื่อนขบวนผ่านมาบุญครองและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและวนกลับไปยังลานพระบรมรูปรัชกาลที่ 6

ห้า บริเวณวงเวียนใหญ่ มีแกนนำคือ จตุพร พรหมพันธุ์

หก บริเวณแยกบางนา-ตราด มีแกนนำประกอบด้วย ก่อแก้ว พิภพมั่ง, พีระ พริ้งกลาง, เคลื่อนขบวนไปบนถนนสุขุมวิท อโศกมนตรี ถนนเพชรบุรี แยกคลองตัน ถนนรามคำแหง

¹ วิกิพีเดีย, วิกฤตการณ์การเมืองไทย พ.ศ. 2548-2553 [ออนไลน์], 8 มีนาคม 2559 แหล่งที่มา https://th.wikipedia.org/wiki/วิกฤตการณ์การเมืองไทย_พ.ศ._2548-2553

² วาด รวี, วิกฤต 19 : ลำดับเหตุการณ์บ้านเมือง 19 กันยายน 2549 - 19 พฤษภาคม 2553 (นนทบุรี: ศรีปัญญา, 2554). หน้า 253-254

ทางฝ่ายรัฐบาลพอทางกลุ่มผู้ชุมนุมได้มีการนัดชุมนุมกันครั้งใหญ่ก็ได้มีการประกาศใช้ พ.ร.บ. การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เป็นผู้อำนวยการสถานการณ์ และทางรัฐบาลยังได้ตั้งศูนย์อำนวยการรักษาความสงบ (ศอ.รส.) เพื่อเป็นศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในการรับมือกับผู้ชุมนุม

4.1.2 การเจรจาทางยุติความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มผู้ชุมนุม

จากการเหตุการณ์การชุมนุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้เรียกร้องให้มีการเจรจาระหว่าง รัฐบาลกับกลุ่มผู้ชุมนุม นปช. ซึ่งทางรัฐบาลก็ตอบรับในเรื่องนี้รวมถึงแกนนำ นปช. ก็แสดงท่าทีตอบ รับการเจรจา ในวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2553 ได้มีการเจรจาระหว่างรัฐบาลและแกนนำ นปช. เกิดขึ้น ที่ห้องประชุมสภาพัฒนาการเมืองศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ สถาบันพระปกเกล้าฯ โดยตัวแทน ของฝ่ายรัฐบาลประกอบด้วย นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี นายกรณ์ศักดิ์ สภาวสุ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี และนายชานี ศักดิ์เศรษฐ์ ประธานวอร์รูมพรรคประชาธิปัตย์ ขณะที่ฝ่าย แกนนำ นปช. มี นายวีระ มุสิกพงศ์ ประธาน นปช. นายจตุพร พรหมพันธุ์ และ นพ.เหวง โตจิรา การ การเจรจาครั้งนี้มีการถ่ายทอดสดผ่านสถานีโทรทัศน์ช่อง 11³ ประเด็นหลักๆของการเจรจาที่ ทางฝ่าย นปช. เสนอมานั้นต้องการให้ทางฝ่ายรัฐบาลยุบสภาต้องการให้รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง สร้างกติกาทางประชาธิปไตยและการจะสร้างกติกาทางประชาธิปไตยได้นั้นก็ต้องเริ่มจากการมีการ เลือกตั้ง ทางฝ่ายรัฐบาลก็ได้แย้งว่าถ้ายุบสภาแล้วปัญหาที่เกิดขึ้นจะยุติไหม แล้วยุบสภาก็ไม่ว่าจะทำ ได้โดยทันทีก็ต้องมีการมาคุยต้องใช้เวลาคลายอารมณ์ของทุกๆฝ่ายก่อน ซึ่งการเจรจានัดแรกก็ยุติลง โดนที่ทั้งสองฝ่ายยังไม่ได้ข้อสรุปร่วมกันและทั้งสองฝ่ายได้นัดเจรจากันอีกครั้ง ในการเจรจาครั้งที่ 2 บรรยากาศในการเจรจาเต็มไปด้วยความตึงเครียดนายอภิสิทธิ์และนายจตุพร โตตอบกันอย่างไม่ลดละ ซึ่งทางฝ่ายนายกเสนอว่า อายุรัฐบาลเหลือ 1 ปี กับ 9 เดือน โดยยืนยันว่ารัฐบาลจะยุบสภาภายใน 9 เดือน ส่วนทางด้านแกนนำ นปช. ต้องการให้รัฐบาลยุบสภาภายใน 3 เดือน ตามที่มีนักวิชาการหลายๆ คนเสนอมา การเจรจาดำเนินต่อไปจนผลสุดท้ายของการเจรจารอบที่ 2 ก็เป็นอันต้องสิ้นสุดลงและก็ ยังไม่สามารถหาข้อตกลงร่วมกันได้

หลังจากการเจรจาทั้ง 2 ที่ไม่สามารถหาข้อตกลงกันได้ในวัน 3 เมษายน ทางกลุ่มผู้ ชุมนุมได้มีการระดมพลเคลื่อนไหวใหญ่อีกครั้งโดยเคลื่อนขบวนใหญ่แยกย้ายกันไป 2 ขบวน ขบวน แรกนำโดยนายวีระ, นายจตุพร, นพ.เหวง มุ่งหน้าสี่แยกราชประสงค์ อีกขบวนนำโดย นายขวัญชัย ไพรพนา มุ่งหน้าสู่ถนนวิภาวดีรังสิต แกนนำ นปช. ได้ประกาศ 4 ข้อ คือ 1. ให้รัฐบาลยุบสภาทันที 2. จะปักหลักชุมนุมไม่มีกำหนด 3. การชุมนุมจะเป็นไปอย่างสันติ 4. พร้อมฟังจุดยืนรัฐบาลและ พร้อมรับเหตุการณ์ทุกรูปแบบ ทางนายอภิสิทธิ์ก็ได้แถลงผ่านโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจกล่าวว่า

³ เรื่องเดียวกัน., หน้า 270-271

การปิดสี่แยกราชประสงค์และถนนโดยรอบเป็นการใช้สิทธิ์เกินขอบเขตที่รัฐธรรมนูญกำหนด เป็นการกระทำผิดกฎหมาย ศอ.รส. จึงประกาศขอให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่⁴ จนกระทั่งได้เกิดเหตุการณ์ปะทะกันอีกครั้งในวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2553 เหตุการณ์ปะทะกันที่เวทีสะพานผ่านฟ้าฯ และถนนราชดำเนิน มีการใช้แก๊สน้ำตาและกระสุนยางในการเข้าเคลียร์พื้นที่ของฝ่ายรัฐบาล ซึ่งขบวนทหารเข้าปักหลักบนสะพานมัฆวานฯ พร้อมกับขอให้ผู้ชุมนุมถอยออกไปแต่ไม่สำเร็จ จึงประกาศแจ้งว่าจะใช้แก๊สน้ำตาและเข้าสลายการชุมนุมตามมาตรฐานสากล ทางฝ่ายรัฐบาลได้ออกแถลงว่า ศอ. ได้ปฏิบัติการขอคืนพื้นที่โดยปฏิบัติการใน 2 ทาง⁵ คือ 1. เส้นทางลานพระบรมรูปทรงม้ามายังสะพานผ่านฟ้าฯ 2. เส้นทางอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยมายังสะพานผ่านฟ้าฯ การขอคืนพื้นที่นี้จะต้องปฏิบัติการให้เสร็จภายในวันนี้(10 เมษายน)แม้จะยึดเยื้องค้ำและปฏิบัติการครั้งนี้เป็นการ "ขอคืนพื้นที่" ไม่ใช่การสลายม็อบ

4.1.3 เหตุการณ์หลังขอคืนพื้นที่

เหตุการณ์ขอคืนพื้นที่ของทางรัฐบาลทำให้ผู้ชุมนุมบาดเจ็บรวมถึงเสียชีวิตทางด้านทหาร ตำรวจก็มีบาดเจ็บและเสียชีวิตเช่นกัน นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี แถลงผ่านโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทยว่า⁶ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในขณะนี้มียุทธศาสตร์และสะสมมาหลายปี บางเรื่องเป็นปัญหาทางการเมืองโดยตรง บางเรื่องก็เป็นปัญหาอื่น ในส่วนปัญหาทางการเมืองนั้น แนวทางการแก้ปัญหาคือการสร้างกระบวนการปรองดองขึ้นมา ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. เติบโตสถาบันพระมหากษัตริย์ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันกษัตริย์ไม่ให้ถูกดึงลงมาสู่ความขัดแย้งทางการเมือง 2. แก้ความไม่เป็นธรรมในสังคมโดยการปฏิรูปประเทศ เนื่องจากความขัดแย้งมีรากฐานมาจากความไม่เป็นธรรมทางสังคมที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจด้วย 3. สร้างสื่อที่สร้างสรรค์ไม่ทำให้เกิดความแตกแยก โดยสื่อต้องมีสิทธิเสรีภาพ เป็นอิสระในการเสนอข้อมูลข่าวสาร แต่ต้องไม่นำไปสู่ความขัดแย้ง เกลียดชัง ต้องใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์เพื่อให้สังคมกลับสู่ความสงบสุขได้อย่างรวดเร็ว 4. ต้องมีคณะกรรมการอิสระเข้ามาตรวจสอบข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดความรุนแรงและสูญเสียหลังการชุมนุม และ 5. มีกติกาทางการเมืองที่ยอมรับทุกฝ่าย เนื่องจากความขัดแย้งที่ผ่านมาเกิดจากความรู้สึกไม่เป็นธรรมในหลายด้าน เช่น รัฐธรรมนูญ หรือสิทธิทางการเมือง ฯลฯ จึงต้องมีกลไกให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ตั้งแต่การแก้ไขรัฐธรรมนูญไปจนถึงความผิดจาก

⁴ เรื่องเดียวกัน., หน้า305-307

⁵ เรื่องเดียวกัน., หน้า 335-338

⁶ ชัยวิช ตุลาธน, สรวุฒิ วงศ์ศรานนท์, and คนอื่นๆ, ความจริงเพื่อความยุติธรรม : เหตุการณ์และผลกระทบจากการสลายการชุมนุม เมษายน- พฤษภาคม 53(กรุงเทพฯ: ศูนย์ข้อมูลประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการสลายการชุมนุม กรณี เม.ย.- พ.ค. 53 (ศปช.), 2555). หน้า 135-136

การประชุม ทั้งนี้ กระบวนการดังกล่าวจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ก็ต่อเมื่อได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย รัฐบาล รัฐสภา และองค์กรภาคประชาชนจะสามารถทำหน้าที่ของตนเองได้เต็มที่ หากไม่มีการขัดขวางหรือเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ทำให้เกิดการปะทะกัน ซึ่งมั่นใจว่าจะนำมาความสงบสุขสู่บ้านเมืองได้ในไม่ช้า และถ้าบ้านเมืองสงบ รัฐบาลก็พร้อมจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 จึงขอให้ทุกฝ่ายพิจารณาข้อเสนอของตน ซึ่งสำหรับกลุ่มคนเสื้อแดงหรือนปช. นั้น สิ่งที่ไม่สามารถตอบสนองการยุบสภาใน 15 วันได้ แต่เป็นการแก้ปัญหาที่ระบอบอย่างยั่งยืน เป็นการยึดมั่นในหลักนิติรัฐ หากผู้ชุมนุมไม่ยอมรับข้อเสนอที่รัฐบาลก็ยังจะเดินหน้าแนวทางนี้ต่อไป แต่คงไม่สามารถกำหนดวันเลือกตั้งที่แน่นอนได้

ทางด้านผู้ชุมนุมได้แถลงเกี่ยวกับการปรองดองในวันที่ 10 พฤษภาคม นายณัฐวุฒิ เลขาธิการ นปช. ได้แถลงจุดยืนของ นปช. ต่อแนวทางที่ทางรัฐบาลได้เสนอมานั้น โดย นปช. มีมติอย่างเป็นทางการดังนี้⁷

1. นปช. ตอรับวันเลือกตั้งใหม่วันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ตามที่นายอภิสิทธิ์เสนอ และตอรับวันยุบสภาระหว่างวันที่ 15-30 กันยายน ตามความเห็นของคนในรัฐบาลโดยไม่มีเงื่อนไข แต่ นปช. มีข้อเรียกร้องเพิ่มเติมคือ รัฐบาลเองต้องปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรมในมาตรฐานเดียวกัน ดังนั้นเมื่อ นปช. ตอรับมาตรการปรองดองในเรื่องวันยุบสภาและวันเลือกตั้งของรัฐบาลแล้ว รวมถึงการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม นายอภิสิทธิ์และนายสุเทพก็ต้องเดินเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมจากเหตุการณ์ 10 เมษายนเช่นเดียวกัน นายสุเทพซึ่งไม่มีเอกสิทธิ์คุ้มครอง ส.ส. ระหว่างช่วงเปิดสภา ต้องถูกออกหมายจับและเข้ามอบตัวกับเจ้าหน้าที่ ตำรวจพร้อมกับแกนนำ นปช.

นปช. ต้องการให้คดีที่ประชาชนเสียชีวิตเป็นคดีประวัติศาสตร์ ไม่ใช่เจียบหายไปเหมือนเหตุการณ์ในอดีตที่ผู้สั่งการเช่นฆ่าประชาชนไม่ต้องรับโทษตามกฎหมาย ถ้านายสุเทพยอมมอบตัวกับตำรวจวินโชน คนเสื้อแดงก็พร้อมจะกลับบ้านทันที แต่ถ้านายสุเทพปฏิเสธแกนนำ นปช. ก็จะประกาศยุติข้อเสนอให้ยุติการประชุม

2. กรณีข้อเสนอของนายอภิสิทธิ์มีการระบุถึงสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน กลุ่ม นปช. ขอเรียกร้องว่า นปช. พร้อมยุติการประชุม แต่เพื่อแสดงความจริงใจ ขอให้รัฐบาลคืนสถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมพีเพิลชาแนล (พีทีวี) ให้กลับมาออกอากาศได้ตามปกติเหมือนเดิมและหากมีการจัดตั้งคณะกรรมการเข้ามากำกับดูแลสื่อเพื่อให้เกิดความปรองดอง พีทีวีก็พร้อมให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการเช่นเดียวกับกรณีของเอเอสทีวี

3. รัฐบาลต้องตัดสินใจเองว่าจะยกเลิก พ.ร.ก. ฉุกเฉินฯ หรือไม่ เชื่อว่าหากยังไม่ประกาศยกเลิก ยิ่งนานวันรัฐบาลยิ่งถูกกระแสสังคมกดดันมากขึ้น

⁷ เรื่องเดียวกัน., หน้า 138-139

4.1.4 การกระชับพื้นที่

หลังจากที่ทั้งทางรัฐบาลและกลุ่ม นปช. ได้แถลงจุดยืนสภาพเหตุการณ์ความขัดแย้งเหมือนจะเป็นไปในทางที่ดีขึ้น จนกระทั่งในวันที่ 13 พฤษภาคม นายอภิสิทธิ์ได้ออกมาให้สัมภาษณ์ แสดงถึงความชัดเจนว่ายกเลิกเงื่อนไขวันเลือกตั้ง 14 พฤษภาคม พ.ศ.2553 เนื่องจากกลุ่ม นปช. ไม่ยอมยุติการชุมนุม ในขณะที่เดียวกัน โฆษก ศอฉ. แถลงว่าจะเริ่มปิดล้อมพื้นที่ราชประสงค์ และให้เอกชนหยุดงานในวันศุกร์ที่ 14 พฤษภาคม โดยโฆษก ศอฉ. เรียกการปิดล้อมครั้งนี้ว่า "กระชับพื้นที่" โดยระบุว่าขั้นตอนเริ่มจากเขาไปหาหนักและจะมีการใช้อาวุธกระสุนจริงด้วย⁸ โดยโฆษก ศอฉ. อ้างว่าในการใช้กระสุนจริงนั้น เจ้าหน้าที่ไม่ได้ต้องการที่จะทำร้ายประชาชนถึงชีวิตเพียงแต่ต้องการที่จะหยุดยั้งการปฏิบัติที่ผิดกฎหมายและการพยายามเข้าถึงตัวเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะใช้ใน 3 กรณีเท่านั้นได้แก่ กรณีที่ 1 การยิงข่มขู่ขู่อันตราย กรณีที่ 2 การยิงเพื่อป้องกันชีวิตของเจ้าหน้าที่ที่จะถูกทำร้ายหมายปองเอาชีวิตและไม่สามารถหลีกเลี่ยงเป็นอย่างอื่นได้ และกรณีที่ 3 การยิงไปยังบุคคลที่มีอาวุธอยู่ในมือ ซึ่งเห็นเป้าหมายที่ชัดเจนและแน่นอนถือว่าเป็น กลุ่มผู้ก่อการร้ายที่ติดอาวุธนอกจากนี้ยังมีกำลังพลอีกส่วนหนึ่งที่เรียกว่า คนแมนปืนระวางป้องกันยิงผู้ที่เป็นผู้ก่อการร้าย⁹

สิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างวันที่ 14- 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 คือรัฐบาลตัดสินใจปิดกรุงเทพฯ เพื่อทำสงครามล้อมปราบกลุ่มผู้ชุมนุม การปฏิบัติการครั้งนี้ สามารถแยกเป็นช่วงเวลาคือ ระหว่างวันที่ 14- 16 พฤษภาคม เป็นการพยายามปิดล้อมสี่แยกราชประสงค์และระหว่างวันที่ 17- 19 พฤษภาคม คือการล้อมปราบโดยฝ่ายรัฐบาลเริ่มบุกเข้าไปแต่เผชิญการต่อต้านอย่างหนักจากผู้ชุมนุมฝ่ายรัฐบาลใช้วิธีค่อยๆ บุกเข้ายึดพื้นที่ทีละน้อยอย่างระมัดระวังจึงสามารถเข้าถึงจุดยุทธศาสตร์ได้ทั้งหมดและเข้าวันที่ 19 พฤษภาคม กองทัพฝ่ายรัฐบาลจึงสามารถเปิดฉากเดินหน้าเข้าทำลายป้อมค่ายและสลายการชุมนุมของกลุ่ม นปช.¹⁰

เหตุการณ์ระหว่างวันที่ 14- 16 พฤษภาคม เริ่มต้นด้วยการปะทะต่อเนื่องจากถนนสีลมสวนลุมพินี ถนนพระราม 4 ชุมชนบ่อนไก่ มักกะสัน ประตูน้ำ และสามเหลี่ยมดินแดง เจ้าหน้าที่ตำรวจทหารตรึงกำลังตามจุดสำคัญ เหตุการณ์เริ่มปะทะกันที่ถนนพระราม 4 แถวสวนลุมพินี มีการปะทะกันและมีเสียงปืนดังขึ้นหลายร้อยนัดลักษณะเหมือนการยิงตอบโต้กันทั้งสองฝ่าย ซึ่งส่งผลให้สถานการณ์ปะทะระหว่างผู้ชุมนุม และกองกำลังทหารของรัฐบาลยกระดับเป็นสงครามกลางเมืองทหารได้ติดป้าย "เขตใช้กระสุนจริง" เกิดการปะทะหนักทั้งวันในพื้นที่ต่างๆ มีการยิงระเบิด M79 ใน

⁸ วาด รวี, วิกฤต 19 : ลำดับเหตุการณ์บ้านเมือง 19 กันยายน 2549 - 19 พฤษภาคม 2553 ,หน้า 408

⁹ ชัยวิช ตุลาชน, สรวุฒิ วงศ์ศรานนท์, and คนอื่นๆ, ความจริงเพื่อความยุติธรรม : เหตุการณ์และผลกระทบจากการสลายการชุมนุม เมษายน- พฤษภาคม 53., หน้า 140-141

¹⁰ วาด รวี, วิกฤต 19 : ลำดับเหตุการณ์บ้านเมือง 19 กันยายน 2549 - 19 พฤษภาคม 2553 ,หน้า 413

บริเวณบ่อนไก่อย่างต่อเนื่องนอกจากนี้ก็ยังมีความเสี่ยงป็นดังตลอด หลังจากใช้ความพยายามในการ กระชับพื้นที่ ในที่สุดฝ่ายทหารก็สามารถปิดล้อมพื้นที่สี่แยกราชประสงค์ได้อย่างสมบูรณ์แม้ว่าจะมี กลุ่มผู้ชุมนุมบางส่วนปักหลักก่อกวนทหารอยู่ในพื้นที่รอบนอกเพื่อหาทางฝ่าเข้าไปในพื้นที่ชุมนุมแต่ก็ ไม่ประสบความสำเร็จ โดยจุดที่ผู้ชุมนุมรวมตัวกันเป็นจำนวนมากมี 2 จุดใหญ่คือบริเวณสี่แยก คลองเตยและสามเหลี่ยมดินแดง ขณะที่พื้นที่ปะทะอันตรายสูงยังคงเป็น พื้นที่ถนนราชปรารภ ต่อเนื่องสามเหลี่ยมดินแดง ซอยรางน้ำและบริเวณใกล้เคียง ถนนพระรามสี่ บริเวณชุมชนบ่อนไก่ และ ซอยงามดูพลี

จนในวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ฝ่ายทหารปฏิบัติการกระชับพื้นที่ด้วยการทหารเคลื่อน เข้าประชิดแนวรั้ว หัวมุมถนนราชดำริหน้าโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์โดยใช้รถหุ้มเกราะเป็นบังเกอร์ ทหารประกาศแจ้งเตือนผู้ชุมนุมว่าจะปฏิบัติหน้าที่ตาม พ.ร.ก. จุกเฉิน ขอให้คนในพื้นที่รับทราบ จากนั้นมีเสียงป็นดังขึ้นและทหารเปิดฉากสาดกระสุนชุดใหญ่ขึ้นท้องฟ้าเป็นการส่งสัญญาณและเปิด พื้นที่ เสียงป็นดังสนั่นหวั่นไหวรอบทิศทาง ทั้งฝั่งถนนวิฑูย์ บ่อนไก่ สามย่าน ขณะที่บนฟ้ามี เฮลิคอปเตอร์สังเกตุการณ์ ทางด้านเวทีราชประสงค์ แกนน่านปช.อยู่ในสภาพที่เคร่งเครียด นายณัฐ วุฒิชัยขึ้นเวทีปราศรัยประกาศแจ้งให้ผู้ชุมนุมทราบถึงสถานการณ์ทหารรุกประชิดทุกด้าน ในช่วงสาย ของวันทหารได้เข้ายึดแยกศาลาแดง ลานพระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 6 จนถึงแยกสารสินได้ ทั้งหมดและเคลื่อนกำลังไปที่ถนนสารสิน เพื่อมุ่งหน้าไปยังเวทีปราศรัย¹¹ ตลอดการเคลื่อนกำลังของ ทหารเกิดการปะทะกันหลายครั้งและมีการยิงระเบิด M79 ใส่ทหารทำให้มีทหารบาดเจ็บเป็นจำนวน ทางด้านผู้ชุมนุมก็เช่นกันที่ได้รับการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการปะทะกัน จนในที่สุดเมื่อเวลา 13.35 น. ของวัน แกนน่าน ปช.ได้ลงมติตัดสินใจประกาศยุติการชุมนุมโดยแกนนำได้ขึ้นเวทีปราศรัย และพร้อมที่จะเดินทางไปมอบตัวที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จากเหตุการณ์สลายชุมนุมทางการเมือง เมื่อเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม พ.ศ. 2553 มีผู้เสียชีวิตรวม 94 ราย¹² ซึ่งนับเป็นอีกเหตุการณ์ทาง การเมืองหนึ่งที่มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก

จากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงเดือนเมษายนและเดือนพฤษภาคม นั้นจะเห็นได้ว่าเป็นความขัดแย้งกันของกลุ่มนปช. ที่ไม่เห็นด้วยกับการเข้ามาดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีของนาย อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ที่ได้รับจากการลงมติเลือกนายกรัฐมนตรีที่เกิดการพลิก ชั่วอำนาจทางการเมืองเกิดขึ้นทำให้พรรคประชาธิปัตย์ที่ได้เป็นพรรคฝ่ายค้านมาก่อนหน้านี้ได้มาเป็น รัฐบาลบริหารประเทศและฝ่ายที่เคยเป็นพรรคบริหารประเทศอย่างพรรคพลังประชาชนเป็นฝ่ายค้าน

¹¹ เรื่องเดียวกัน., หน้า 432-435

¹² ชัยวัช ตุลาชน, สรวุฒิ วงศ์ศรานนท์, and คนอื่นๆ, ความจริงเพื่อความยุติธรรม : เหตุการณ์และผลกระทบจาก การสลายการชุมนุม เมษา- พฤษภา 53., หน้า 416

แทน จากการพลิกข้ออ้างการเมืองที่เกิดขึ้นเลยทำให้กลุ่ม นปช. ไม่เห็นด้วยและออกมาชุมนุมกดดันรัฐบาลอภิสิทธิ์จนเกิดการปะทะกันของกลุ่มผู้ชุมนุมกับเจ้าหน้าที่จนนำไปสู่เหตุการณ์การสลายการชุมนุมที่ทำให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต

4.2 สภาพการเมืองของไทยช่วง พ.ศ. 2554 - 2555

ภายหลังการสลายการชุมนุมในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2553 แล้วนั้น ทางรัฐบาลอภิสิทธิ์ก็ยังคงทำหน้าที่ในการบริหารประเทศต่อท่ามกลางความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นเป็นระยะๆ การที่ถูกสังคมตั้งคำถามเรื่องการสลายการชุมนุมทางการเมืองที่ผ่านมา การรับมือกับปัญหาทางเศรษฐกิจโลกที่ตกต่ำลง และเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญการแก้ไขรัฐธรรมนูญนี้เป็นในเรื่องที่เกี่ยวข้อง การเลือกตั้ง เป็นที่ทราบกันดีว่าทางรัฐบาลอภิสิทธิ์ต้องการให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญก่อนจะมีการยุบสภาจะเห็นได้จากการเจรจาในช่วงที่มีวิกฤตการณ์ทางการเมืองในช่วงเดือนพฤษภาคม ปี พ.ศ. 2553 ที่ทางนายอภิสิทธิ์ได้ขอให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นก่อนที่จะยุบสภาแต่ทางแกนนำผู้ชุมนุมต้องการจะให้มีการยุบสภาภายใน 15 วัน ซึ่งนั่นทำให้การเจรจาไม่เป็นผลและนำไปสู่การสลายการชุมนุม และเมื่อการแก้ไขรัฐธรรมนูญผ่านพ้นไปได้ด้วยดีทางรัฐบาลก็ได้ประกาศที่จะยุบสภาโดยนายอภิสิทธิ์ได้แถลงยุบสภาผ่านทางโทรทัศน์ร่วมการเฉพาะกิจในวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 ให้มีการตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ 10 พฤษภาคมและกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554

ภายหลังจากมีการประกาศยุบสภาและกำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปแล้วนั้น การเมืองของไทยก็กลับมาคึกคักอีกครั้งพรรคการเมืองต่างๆ ก็พากันหาเสียงและชูนโยบายต่างๆ เพื่อให้พรรคของตนเองได้รับการเลือกตั้งได้เสียงจากประชาชน การเลือกตั้งครั้งนี้พรรคที่ถูกจับตามองหนีไม่พ้นพรรคเพื่อไทยที่ส่งผู้สมัครชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็น น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ซึ่งเป็นน้องสาวๆแท้ของอดีตนายก พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร พร้อมทั้งชูนโยบายประชานิยมเต็มๆ ส่วนทางด้านพรรคประชาธิปัตย์ก็มีนายอภิสิทธิ์ผู้เป็นหัวหน้าพรรคลงชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งพร้อมกับชูนโยบายที่จะสานต่อนโยบายที่ได้ทำไปแล้วจากตอนที่เป็นรัฐบาล ผลของการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ปรากฏว่า พรรคเพื่อไทยได้รับชัยชนะและจัดตั้งรัฐบาลโดยมี น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีซึ่ง น.ส. ยิ่งลักษณ์ยังเป็นนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของประเทศอีกด้วย เมื่อพรรคเพื่อไทยเป็นรัฐบาล หลายฝ่ายจับตาดูถึงแนวทางเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการชุมนุมทางการเมืองและสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในระยะยาว มีการตั้งคณะกรรมการหลายชุด ได้แก่ คณะกรรมการอิสระ ตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองแห่งชาติ (คอป.) เพื่อค้นหาความจริงและวางแผนเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการสลายม็อบในปี 2553 คณะกรรมการประสานและติดตามผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะของ คอป. (ปคอป.) มาติดตามหน่วยงานต่าง ๆ ได้นำข้อเสนอของ

คอป.ไปทำให้เห็นผล และยังมีคณะกรรมการอิสระว่าด้วยหลักนิติธรรมแห่งชาติ (คอ.นธ.) ทำหน้าที่เสนอรายงานปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย ในส่วนของสภาที่ตั้ง คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการสร้างความปรองดองแห่งชาติ¹³ นอกจากนี้เรื่องความปรองดองแล้วรัฐบาลยิ่งลักษณ์ยังต้องรับมือกับวิกฤตมหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นในช่วงปลายปี พ.ศ. 2554 ด้วย ในช่วงปี พ.ศ. 2555 สภาการเมืองยังอยู่ในที่ทางรัฐบาลยิ่งลักษณ์ให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูบ้านเมืองจากเหตุการณ์น้ำท่วม แต่ประเด็นการเมืองเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญก็ยังคงมีอยู่และก็มีหลายฝ่ายคัดค้านไม่เห็นด้วยจนรัฐบาลต้องหยุดเรื่องที่ต้องการจะแก้ไขรัฐธรรมนูญไปแต่ท้ายที่สุดแล้วในปี พ.ศ. 2556 เรื่องแก้ไขรัฐธรรมนูญก็เป็นเรื่องที่ทางรัฐบาลให้ความสำคัญและพยายามผลักดันให้เกิดขึ้นจนนำไปสู่วิกฤตการณ์ทางการเมืองขึ้นอีกครั้ง

4.3 ความขัดแย้งทางการเมือง ปี พ.ศ. 2556 จนถึงรัฐประหาร

สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างชั่วคราวอำนาจทางการเมืองที่มีมานับตั้งแต่การรัฐประหารปี พ.ศ. 2549 ยังคงอยู่และเป็นความขัดแย้งทางการเมืองที่กินเวลายาวนาน มีการแบ่งสีแบ่งฝ่าย ภาคส่วนต่างๆ ในสังคม ผลของความขัดแย้งนำไปสู่ความสูญเสียโดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2553 การปฏิบัติ "ขอคืนพื้นที่" จากกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ หรือ นปช. ภายใต้คำสั่งของ "ศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน" หรือ ศอฉ. สมัยรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ ที่มี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในข้างต้น แต่หลังจากเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปีพ.ศ. 2553 การเมืองไทยก็ได้เกิดการเลือกตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2554 และพรรคเพื่อไทยสามารถเอาชนะการเลือกตั้งและเป็นธงนำในการรวบรวมเสียงจากพรรคการเมืองต่างๆ จนจัดตั้งรัฐบาลได้ โดยสนับสนุนให้ น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของประเทศไทย สภาพความขัดแย้งในสังคมทำให้รัฐบาลของ น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตรได้ชูนโยบายการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ขึ้นมาเป็นนโยบายเร่งด่วน ดังนั้นตลอดระยะเวลาที่ น.ส. ยิ่งลักษณ์ดำรงตำแหน่งได้พยายามระดมความเห็นจากผู้อาวุโสทางการเมือง นักวิชาการ หรือแม้แต่ประชาชนเพื่อทำ "โรดแมป" แนวทางในการสร้างความปรองดอง ขณะเดียวกัน ส.ส. ในสภาผู้แทนราษฎรมีความพยายามเสนอร่างกฎหมาย "ปรองดองสมานฉันท์" และ "นิรโทษกรรม" บรรจุเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมอย่างต่อเนื่อง แม้จะมีกระแสต่อต้านอย่างรุนแรงจากฝ่ายค้านและฝ่ายคัดค้านรัฐบาล

¹³ เติลินิวส์, ที่สุด 10 เหตุการณ์ 'ทางการเมือง' ปี54 [ออนไลน์], 8 มีนาคม 2559 แหล่งที่มา

4.3.1 การร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม

ร่างกฎหมายไม่ว่าจะเป็นกฎหมายปรองดองสมานฉันท์หรือกฎหมายนิรโทษกรรมได้ถูกจัดให้เป็น "กฎหมายร้อน" เนื่องจากเมื่อใดที่มีการหยิบยกขึ้นมาหารือหรือพยายามที่จะเดินหน้าพิจารณา มักจะกลายเป็นประเด็นร้อนทางการเมืองเพราะพรรคประชาธิปัตย์ออกแรงต้านเต็มกำลังด้วยความเคลือบแคลงว่าร่างกฎหมายเหล่านี้ออกมาเพื่อช่วยเหลือ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร อดีต นายกรัฐมนตรีให้กลับเข้าประเทศตามที่ พ.ต.ท. ทักษิณต้องการ ถึงแม้กฎหมายทั้งสองอาจทำให้ กระแสทางเกิดขึ้นและถูกคัดค้านจากฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยแต่ในที่สุดก็ได้มีการผลักดันร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดเนื่องจากการชุมนุมทางการเมือง การแสดงออกทางการเมืองของประชาชน ออกมา ซึ่งร่างพ.ร.บ. นิรโทษกรรมนี้มี นายวรชัย เหมะ ส.ส. สมุทรปราการและ ส.ส. พรรคเพื่อไทย เป็นผู้ร่วมเสนอ โดยมีเนื้อหาให้ล้างความผิดประชาชนอันเนื่องจากการชุมนุมทางการเมืองตั้งแต่วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 - 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 ทั้งนี้ไม่รวมบรรดาแกนนำและผู้สั่งการแม้แต่คนเดียว แต่ก็ได้มีการแก้ไขร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรม ฉบับนี้โดยได้เพิ่มเติมให้ครอบคลุมถึงบรรดาแกนนำหรือผู้สั่งการด้วย ซึ่งในมาตรา 3 ของร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรม ฉบับนายวรชัย มีข้อความดังนี้¹⁴

"ให้บรรดาการกระทำใดๆ ของบุคคลที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการชุมนุมทางการเมือง หรือการแสดงออกทางการเมือง หรือบุคคลซึ่งไม่ได้เข้าร่วมการชุมนุมทางการเมือง แต่การกระทำนั้นมีมูลเหตุเกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับความขัดแย้งทางการเมืองโดยการกล่าวด้วยวาจาหรือโฆษณาด้วยวิธีการใดเพื่อเรียกร้องหรือให้มีการต่อต้านรัฐ การป้องกันตน การต่อสู้ขัดขืน การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือการชุมนุม การประท้วงหรือการแสดงออกด้วยวิธีการใดๆ อันอาจเป็นการกระทบต่อชีวิต ร่างกาย อนามัยทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของ บุคคลอื่น ซึ่งเป็น เหตุการณ์สืบเนื่องจากการชุมนุมทางการเมืองหรือการแสดงออกทาง ก า ร เ มี อ ง ตั้งแต่วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ถึงวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 ไม่เป็นความผิดต่อไป และให้ผู้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดและความผิดโดยสิ้นเชิง

"การกระทำในวรรคหนึ่ง ไม่รวมการกระทำใดๆ ของบรรดาผู้ซึ่งมีอำนาจในการตัดสินใจหรือสั่งการให้มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองในห้วงระยะเวลาดังกล่าว"

¹⁴ กองบรรณาธิการมติชน, "203 วันชัตดาวนั่ ซึ่งลัทธิ 'เปิดศักราช คสช.'" (กรุงเทพฯ: มติชน, 2557). หน้า 22

ในส่วนของการเสนอให้มีการปรับแก้ความเดิมในมาตรา 3 ดังต่อไปนี้¹⁵

"ให้บรรดาการกระทำทั้งหลายทั้งสิ้นของบุคคลหรือประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมทางการเมืองการแสดงออกทางการเมืองหรือถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดโดยคณะบุคคลหรือองค์กรที่จัดตั้งขึ้นภายหลังการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 รวมทั้งองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวสืบเนื่องต่อมาที่เกิดขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2547 ถึงวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2556 ไม่ว่าผู้กระทำจะได้กระทำในฐานะ ตัวการสนับสนุน ผู้ใช้ให้กระทำหรือผู้ถูกใช้หาการกระทำนั้นผิดกฎหมายก็ให้ผู้กระทำพ้นจากความผิดและความรับผิดโดยสิ้นเชิง

"การกระทำตามวรรคหนึ่ง ไม่รวมถึงการกระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112"

รัฐบาลได้มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรนัดพิเศษเพื่อพิจารณาร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรม การประชุมดำเนินไปแบบข้ามคืน จนในที่สุดร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรม ก็ได้ผ่านการพิจารณาร่างพ.ร.บ. นิรโทษกรรม ในวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 การที่ทางรัฐสภาผ่านร่างพ.ร.บ. นิรโทษกรรมแล้วนั้นยิ่งทำให้การชุมนุมคัดค้านที่นำโดยนายสุเทพเข้มขันขึ้นได้มีประชาชนเข้าร่วมการชุมนุมแสดงพลังคัดค้านอย่างเต็มที่ จนทางฝ่ายรัฐบาลเห็นว่าการชุมนุมจะบานปลายจึงได้พยายามถอนร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรม ครั้นวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 วุฒิสภาก็ได้ลงมติไม่รับร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรม

4.3.2 การเกิดขึ้นของคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.)

หลังจากที่มีการร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรม ก็ทำให้หลายฝ่ายเกิดความไม่เห็นด้วยโดยเฉพาะฝ่ายพรรคประชาธิปัตย์ซึ่งพรรคประชาธิปัตย์ได้มีการจัดเวทีปราศรัยคือ การจัดเวทีผ่าความจริงขึ้นเพื่อให้ข้อมูลโจมตีรัฐบาลรวมถึงปลุกประชาชนที่ไม่เห็นด้วยกับร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรม ให้ร่วมกันเคลื่อนไหวคัดค้าน ซึ่งการแสดงพลังเวทีปราศรัยผ่าความจริง "หยุดกฎหมายล้างผิดคิดล้มรัฐธรรมนูญ หยุดเงินกู้ฆ่าญาติ หยุดอำนาจฉ้อฉล" ซึ่งในวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556 นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ได้นำทีม ส.ส. ของพรรค แกลงชวหน้าพระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 7 ที่รัฐสภาโดยนายสุเทพได้อ่านแถลงการณ์ต่อต้านรัฐบาลที่ผลักดันร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรม ในแถลงการณ์ได้ระบุถึงเหตุผลที่พรรคประชาธิปัตย์ออกมาเคลื่อนไหวนอกสภาโดยระบุว่ารัฐบาลของ น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และพรรคเพื่อไทยพยายามดึงดันใช้เสียงข้างมากในสภาผลักดันร่างพ.ร.บ. นิรโทษกรรมที่มีเนื้อหาลบล้างความผิดให้ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ในคดีทุจริตและแกนนำกลุ่มก่อเหตุร้ายในการชุมนุมทางการเมืองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่รับฟังเสียงทักท้วงของประชาชนกลุ่มต่างๆ

¹⁵ เรื่องเดียวกัน., หน้า 22-23

ถึงแม้ว่าร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมจะไม่ผ่านมติเห็นชอบจากวุฒิสภาแต่กลุ่มผู้ชุมนุมได้มีการยกระดับการชุมนุมไปสู่การขับไล่รัฐบาลนั้นกลุ่มผู้ชุมนุมได้มีการเคลื่อนพลไปชุมนุมไปที่ศูนย์ราชการและนายสุเทพก็ได้แถลงเปิดตัว "คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.)" ขึ้นในวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ซึ่งเป็นการรวมตัวกับแกนนำกลุ่มพันธมิตร นักวิชาการ กองทัพอากาศ โคนระบอบทักษิณ (กปท.) เครือข่ายนักศึกษาประชาชนปฏิรูปประเทศไทย (คปท.) และสมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ (สรส.) โดยมีนายสุเทพ เทือกสุบรรณเป็นเลขาธิการของกลุ่ม¹⁶

หลังจากที่ได้แถลงเปิดตัว คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) แล้ว นายสุเทพก็ได้ประกาศเดินขบวนขับไล่รัฐบาลในวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2556 ได้จัดให้มีการเดินขบวนกดดันรัฐบาลขนาดใหญ่โดยที่ได้มีการจัดขบวนแบ่งเป็น 9 ขบวน โดย ขบวนที่ 1 นายสุเทพ นำออกจากศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ ขบวนที่ 2 นายถาวร เสนเนียม นำจากถนนหน้าอาคาร SCB รัชโยธิน เข้ารัชดาภิเษก ขบวนที่ 3 นายพุทธิพงษ์ ปุณณกันต์ นำเดินจากเอกมัย ขบวนที่ 4 นายณัฐพล ทีปสุวรรณ นำเดินจากวงเวียนใหญ่ ขบวนที่ 5 นายวิทยา แก้วภราดัย นำเดินจากกระทรวงการคลัง ขบวนที่ 6 นายถนอม อ่อนเกตุพล นำเดินจากอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยเช่นเดียวกับขบวนที่ 7 ที่มีนายอิสระ สมชัย เป็นคนนำขบวน ขบวนที่ 8 นายสาธิต เชกัล นำเดินจากสีลมและขบวนที่ 9 นายศรีวิรา อิสระ เป็นผู้นำขบวนจากหน้าพรรคเพื่อไทย ซึ่งการเคลื่อนขบวนครั้งนี้มีจุดหมายปลายทางที่ทำเนียบรัฐบาล¹⁷

4.3.3 รัฐบาลยิ่งลักษณ์ยุบสภา

จากการที่ทางรัฐบาลได้เสนอร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมจนเป็นเหตุให้หลายฝ่ายไม่เห็นด้วยจนมีการกดดันชุมนุมประท้วงให้ยุติการเสนอร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวแต่เหตุการณ์ทางการเมืองยังไม่ได้เป็นไปในทางที่ดีขึ้นกลุ่มผู้คัดค้านได้ยกระดับการชุมนุมและมีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก จนในที่สุด น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมก็ได้ออกโทรทัศน์แถลงยุบสภา ดังนี้¹⁸

" สวัสดีค่ะ พี่น้องประชาชนชาวไทยที่เคารพทุกท่านคะ ดิฉัน น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ขอเรียนแจ้งให้พี่น้องประชาชนทราบว่าจากการที่ดิฉันได้หารือและรับฟังข้อคิดเห็นจากทุกภาคส่วนแล้วดิฉันจึงได้ตัดสินใจขอ

¹⁶ sanook news, ลำดับเหตุการณ์ชุมนุม จากสามเสนถึงปัดกรุงเทพฯ [ออนไลน์], 22 มีนาคม 2559 แหล่งที่มา <http://news.sanook.com/1394646/>

¹⁷ กองบรรณาธิการมติชน, "203 วันชัตดาวนั่ ชิงลักษณ์'เปิดศักราช คสช.", หน้า 65 - 66

¹⁸ เรื่องเดียวกัน., หน้า 66 - 69

พระราชทานทูลเกล้าฯ ถวายร่างพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2556 เพื่อทรงมีพระบรมราชวินิจฉัย ด้วยเหตุผลดังนี้

1. การยุบสภาผู้แทนราษฎรเป็นกระบวนการตามปกติของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาดังที่ปรากฏอยู่ในประเทศที่ใช้ระบอบนี้ ซึ่งประเทศไทยได้ยึดถือธรรมเนียมการปฏิบัติดังกล่าวมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับบัญญัติรองรับการยุบสภาผู้แทนราษฎรไว้ และได้มีการยุบสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วหลายครั้ง เช่น พ.ศ. 2539 พ.ศ. 2543 พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2554

2. ตามที่รัฐบาลได้เข้ามารับหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2554 โดยมีภารกิจสำคัญในการแก้ไขวิกฤตการณ์ภายในประเทศหลายประการ ทั้งในเรื่องของมหากุศลกภัย ผลกระทบจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจโลกที่ผันผวน รวมทั้งการฟื้นฟูประชาธิปไตยในประเทศ การพยายามสร้างความปรองดอง ตลอดจนฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อให้เกิดความมั่นใจในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขซึ่งรัฐบาลได้ดำเนินการอย่างสุดความสามารถ แก้ปัญหาต่างๆ จนคล่องไปได้ด้วยดี

อย่างไรก็ตามในประเด็นด้านความขัดแย้งทางการเมืองนั้น ยังคงดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องและถึงแม้รัฐบาลจะพยายามที่จะสร้างความเข้าใจอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นการเสนอแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญ การเปิดเวทีปฏิรูปการเมืองหรือการทำประชามติ ก็ยังมีผู้ไม่เห็นต่างและคัดค้านซึ่งรัฐบาลก็พร้อมที่จะรับฟังหากการคัดค้านนั้นเป็นไปตามวิถีทางประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา แต่ปรากฏว่ามีผู้คัดค้านจำนวนหนึ่งรวมทั้งสมาชิกพรรคฝ่ายค้านกลับเลือกที่จะใช้วิถีทางการ ชุมนุมต่อต้านนอกเวทีรัฐสภาซึ่งรัฐบาลก็ได้ดำเนินการบริหารการชุมนุมอย่างละมุนละม่อมและด้วยท่าทีประนีประนอมอันเป็นการเคารพสิทธิขั้นพื้นฐานในการแสดงความคิดเห็นมาโดยตลอดและเพื่อรักษาไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเพราะรัฐบาลไม่ต้องการให้ประเทศและคนไทยต้องมีการสูญเสียอีก ด้วยประเทศไทยเจ็บปวดมามากพอแล้ว

แต่สถานการณ์ในวันนี้ รัฐบาลได้คำนึงถึงแนวคิดที่แตกต่างและต่างฝ่ายต่างอ้างว่าเป็นตัวแทนประชาชนจำนวนมาก ดังนั้น รัฐบาลจึงเห็นว่าภายใต้ระบอบประชาธิปไตย เมื่อถึงจุดที่ความคิดขัดแย้งอาจนำไปสู่ความแตกแยกของคนในชาติ และมีความรุนแรงจนอาจเกิดความสูญเสียขึ้น การใช้อำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจด้วยการยุบสภาและจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่เป็นวิถีทางที่เป็นไปตามหลักการแห่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและเป็นที่ยอมรับของ

นานาประเทศและให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินว่าคนส่วนใหญ่ต้องการแนวทางใดและจะให้มาบริหารประเทศตามแนวทางนั้น

รัฐบาลใครขอเชิญชวนให้ทุกกลุ่มทุกพรรคการเมืองที่มีความคิดเห็นแตกต่างหลากหลาย ใช้เวทีการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยเป็นที่นำเสนอทางเลือกต่างๆ ให้กับประชาชนคนไทยทั่วประเทศ

3. เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรแล้ว รัฐมนตรีทั้งคณะย่อมพ้นจากตำแหน่งไปด้วย มาตรา 180 (2) แต่ต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 180 ซึ่งกำหนดไว้ด้วยว่าคณะรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะปฏิบัติหน้าที่ได้เท่าที่จำเป็นภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดในมาตราดังกล่าว

4. ขอให้ประชาชนทั้งหลายให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งที่จะมีขึ้น ซึ่งจะได้หารือกับ คณะกรรมการการเลือกตั้งถึงการกำหนดวันเลือกตั้งโดยเร็วที่สุด ทั้งนี้ รัฐบาลขอให้ประชาชนทำหน้าที่และใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยความพร้อมเพียง ใสใจและรอบคอบ เพื่อให้การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมที่สุด ซึ่งจะเป็นการแสดงเจตจำนงทางการเมืองโดยสันติตามวิถีทางรัฐธรรมนูญและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย"

จากคำแถลงยุบสภาของนายกึ่งถึงลักษณะสามารถสรุปได้ความว่าความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นแม้ทางรัฐบาลจะพยายามเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาแต่กลุ่มผู้คัดค้านกลับเลือกแนวทางที่จะชุมนุมกดดันรัฐบาลซึ่งทางรัฐบาลเห็นว่ารังแต่ที่จะสร้างความแตกแยกให้กับคนในชาติเลยตัดสินใจยุบสภาให้มีการเลือกตั้งขึ้นมาใหม่เพื่อที่ความต้องการจะยุติความขัดแย้งที่เกิดขึ้นและรวมไปถึงให้ประชาชนได้เลือกคนที่เหมาะสมที่จะเข้ามาเสนอแนวทางบริหารประเทศใหม่

4.3.4 การยกระดับการชุมนุม

จากการที่ทางฝ่ายรัฐบาลได้ประกาศยุบสภาไปแล้ว ทางฝ่ายคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ก็ได้ออกแถลงการณ์โดยนายสุเทพได้อ่านแถลงการณ์ กปปส. ฉบับที่ 1 ความว่า¹⁹ "เป็นที่ทราบว่ายุบสภาได้กลับคืนสู่ปวงชนชาวไทยแล้ว เพราะฉะนั้น กปปส. จะต้องมีคำสั่งในฐานะเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยออกมาให้ฝ่ายต่างๆ ปฏิบัติเป็นลำดับๆ ไป โดยคณะกรรมการ กปปส. ได้

¹⁹ เรื่องเดียวกัน., หน้า 69 - 70

ประชุมหารือกัน มีคำสั่งฉบับที่ 1 ออกมา จึงขอใช้โอกาสนี้อ่านคำสั่ง คณะกรรมการ กปปส. ฉบับที่ 1 ดังนี้

คำสั่งคณะกรรมการ กปปส. ฉบับที่ 1/2556 เรื่อง ให้นายกรัฐมนตรีไม่ปฏิบัติหน้าที่รักษาการภายใน 24 ชั่วโมง ตามคณะกรรมการ กปปส. ได้เรียกคืนอำนาจการปกครองจากกลุ่มการเมืองต่างๆ คืนสู่ประชาชนและได้ประกาศให้ทราบโดยทั่วกันแล้วนั้น คณะกรรมการ กปปส. ขอให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ขอให้นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีไม่ปฏิบัติหน้าที่รักษาการและไม่แต่งตั้งบุคคลอื่นขึ้นรักษาการ ภายใน 24 ชั่วโมง นับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป
2. ขอให้มวลมหาประชาชนได้อยู่ร่วมพลังกับปฏิบัติการประชาธิปไตยต่อไปอีก 3 วัน เพื่อให้การปฏิบัติการอื่นๆ ลุล่วงไปด้วยดี"

คำสั่ง ณ วันที่ 9 ธันวาคม 2556

ลงชื่อ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการ กปปส.

เหตุที่นายสุเทพได้ออกแถลงการณ์ฉบับที่ 1 ของ กปปส. เพราะถึงแม้ทางรัฐบาลจะประกาศยุบสภาไปแล้วก็ตามแต่การประกาศยุบสภาก็ยังคงทำให้คณะรัฐมนตรีรวมทั้งนายกรัฐมนตรียังคงต้องทำหน้าที่รักษาการในตำแหน่งไปจนกว่าจะมีรัฐบาลใหม่ ซึ่งการจะมีรัฐบาลใหม่มาแทนนั้นก็ต้องมาจากเลือกตั้งที่ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภากำหนดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557

หลังจากการที่นายสุเทพได้อ่านคำสั่ง กปปส. ฉบับที่ 1 จนครบกำหนด 24 ชั่วโมง ทางรัฐบาลไม่ยอมดำเนินการใดๆ ตามคำสั่งแรก จึงทำให้ นายสุเทพได้ออกคำสั่งอีกครั้งในวันที่ 10 ธันวาคม 2556 โดยคำสั่ง กปปส. ฉบับที่ 2/2556 มีดังนี้

- 1.. ให้ดำเนินคดีถึงลักษณะกับพวก ตามประมวลกฎหมายอาญา 113 ข้อหา กบฏเนื่องจากผิดฐานเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ
2. ขอให้ ผบ.ตร. สั่งให้ตำรวจกลับไปที่ตั้งปกติและให้ดูแลประชาชนและทรัพย์สินตามปกติให้ ดำเนินการภายใน 12 ชั่วโมง
3. ขอให้ทหารปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและดูแลสถานที่ราชการให้เรียบร้อยต่อไป
4. ขอให้ประชาชนติดตามความเคลื่อนไหวของนายกฯและกรม. อย่างใกล้ชิด และให้แสดงออกต่อกลุ่มบุคคลเหล่านี้อย่างสันติ

ประกาศ ณ วันที่ 10 ธันวาคม 2556

ลงชื่อ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการ กปปส.

อย่างไรก็ตาม แผลงการณ์ทั้ง 2 ฉบับไม่ได้ทำให้ กปปส. ยึดอำนาจได้ เพราะแผลงการณ์ดังกล่าวไม่มีกฎหมายรองรับทำให้ไม่มีใครปฏิบัติตาม ซึ่งนายสุเทพได้ยกระดับการชุมนุมอีกครั้งคือ ใช้ยุทธศาสตร์ Shutdown กรุงเทพฯ หรือ “ปิดกรุงเทพฯ” ระหว่างวันที่ 13 มกราคม 2557 ถึง 2 มีนาคม 2557 เพื่อบรรณงค์กดดันให้รัฐบาลรักษาการ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ลาออกจากตำแหน่ง ทั้งยังเสนอให้ดำเนินการปฏิรูปการเมืองในทุกระดับก่อนที่จะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ซึ่งกำหนดให้มีขึ้นในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 ยุทธศาสตร์ “Shutdown กรุงเทพฯ” หรือ “ปิดกรุงเทพฯ” นายสุเทพได้กำหนดให้วันที่ 13 มกราคม 2557 เป็นวันเริ่มเคลื่อนไหวขบวน ทั้งนี้ เป้าหมายปลายทางของยุทธศาสตร์ “Shutdown กรุงเทพฯ” ก็เป็นไปเพื่อให้ข้าราชการและหน่วยงานราชการหยุดทำงาน จึงหวังผลให้รัฐบาลล้มเหลวในการสั่งการ จนท้ายที่สุดต้องยอมลาออกจากรัฐบาลรักษาการ เพื่อเปิดทางให้กับการตั้ง “สภาประชาชน” ซึ่งการชุมนุมนั้นได้มีเหตุการณ์ปะทะและมีการใช้อาวุธและความรุนแรงเกิดขึ้นเป็นระยะๆ ไม่ว่าจะเป็นการยิงถล่มสำนักงานใหญ่พรรคประชาธิปัตย์ การยิงระเบิดใส่เวทีชุมนุม กปปส. บริเวณถนนแจ้งวัฒนะ สวนลุมพินี และแยกลาดพร้าว เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงตัดสินใจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในกรุงเทพมหานคร และพื้นที่โดยรอบ เพื่อป้องกัน ควบคุม แก้ไข ระวัง ยับยั้งเหตุร้ายแรงที่เกิดจากกลุ่มบุคคลที่ก่อความไม่สงบ ล้วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน คำสั่งและหมายศาล ด้วยการยุยงให้ประชาชนชุมนุมโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ปิดยึดสถานที่ราชการ ไล่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ออกจากสถานที่ราชการ ตัดน้ำไฟ พยายามเข้าควบคุมตัวผู้บริหาร บุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนขัดขวางการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งกำหนดให้มีขึ้นในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557²⁰

4.3.5 โฆษณาการเลือกตั้ง

ภายหลังยุบสภารัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกา (พ.ร.ฎ.เลือกตั้ง) กำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปใหม่ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 กลุ่ม กปปส. ได้เรียกร้องให้มวลมหาประชาชน และประชาชนที่ต่อต้านรัฐบาล ให้ล้มการเลือกตั้งในครั้งนี้ เนื่องจาก ขณะที่ยุทธศาสตร์การเลือกตั้ง (กต.) เปิดรับสมัครลงเลือกตั้ง ส.ส. ทั้งแบบแบ่งเขต และแบบบัญชีรายชื่อ ได้เกิดเหตุการณ์วุ่นวายขึ้นหลายเหตุการณ์ เนื่องจากมีกลุ่มมวลชนที่ไม่เอาการเลือกตั้งมาปิดล้อมสถานที่ ส่งผลให้ยังมีอีก 28 เขตเลือกตั้งที่ยังไม่มีผู้เข้ามาสมัครเป็น ส.ส. ได้ จนกระทั่งวันที่จับสลากเบอร์ผู้สมัครเลือกตั้ง ก็เกิดเหตุการณ์ปะทะนองเลือดขึ้นที่สนามกีฬาไทย – ญี่ปุ่น ดินแดง จนกระทั่งมาถึงวันเลือกตั้งทั่วไปแล้ว

²⁰ จูติกร สังข์แก้ว and ดร. อรรถสิทธิ์ พานแก้ว, Shutdown กรุงเทพฯ [ออนไลน์], 22 มีนาคม 2559. แหล่งที่มา

หน้า ก็มีกลุ่มมวลชน กปปส. ไปปิดล้อมคูหาเลือกตั้ง มีการกดดันให้ กกต.เขต ปิดคูหาเลือกตั้ง ไม่ให้ประชาชนที่ต้องการใช้สิทธิเข้าไปเลือกตั้งได้ จนหวัดปะทะกันหลายคูหา และเมื่อถึงวันเลือกตั้ง 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 บางหน่วยเลือกตั้งก็ไม่สามารถที่จะจัดการเลือกตั้งได้เนื่องจากมีกลุ่ม กปปส. เข้าไปปิดล้อมและขัดขวางซึ่งทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้และบางหน่วยก็ไม่มีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง การรับสมัครรับเลือกตั้งถูกขัดขวางทำให้กลายเป็นประเด็นปัญหาทางกฎหมายว่า การเลือกตั้งวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 นั้นเป็นโมฆะหรือไม่ ประกอบกับที่ นาย กิตติพงศ์ กมลธรรมวงศ์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมา ของ กกต. นั้น ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และให้มีการจัดการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใหม่โดยเร็ว ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้ส่งคำร้องดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญ ชี้ขาดว่าการเลือกตั้งวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 เป็นโมฆะหรือไม่²¹

จากคำร้องของผู้ตรวจการแผ่นดินทางศาลรัฐธรรมนูญก็ได้รับเรื่องไปพิจารณาโดยคำวินิจฉัยของศาลในประเด็นเรื่องอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ศาลรัฐธรรมนูญมีความเห็นสอดคล้องกับผู้ตรวจการแผ่นดินว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณา เห็นว่าประเด็นปัญหาตามคำร้องเป็นการดำเนินการที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการ กำหนดวันเลือกตั้งในพ.ร.ฎ.ยุบสภาฯ ไม่สามารถดำเนินการให้เสร็จสิ้นได้ในวันเดียวกันทำให้เกิดปัญหาความชอบด้วย รัฐธรรมนูญตามมาอีกหลายประการ ซึ่งไม่มีองค์ประกอบนอกจากศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีอำนาจตรวจสอบในเรื่องนี้ พระ ราชกฤษฎีกา ยุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2556 กำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ 2 ก.พ. 2557 ซึ่งมีกกต.ดำเนินการจัดการเลือกตั้ง แต่ปรากฏว่ามีการชุมนุมทางการเมืองและขัดขวางการสมัครรับเลือกตั้ง เป็นผลให้เขตเลือกตั้ง 28 เขต ขาดผู้สมัคร รัฐธรรมนูญกำหนดว่า วันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดให้เป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักรเพราะมี เจตนารมณ์เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปตามหลักการเลือกตั้งโดยเสรี โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนย่อมใช้สิทธิโดยปราศจากการบังคับ หรือกดดันทางจิตใจหรือการใช้อิทธิพลใดๆที่มีผลต่อการตัดสินใจหลักการ เลือกตั้งโดยเสรีนี้จึงครอบคลุมถึงการเตรียมการเลือกตั้งและโดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบคลุมถึงการสมัครรับเลือกตั้งและการหาเสียงเลือกตั้งอีกด้วย จึงเห็นได้ว่าการ กำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปมากกว่าหนึ่งวันจะทำให้การสมัครรับ เลือกตั้ง พฤติกรรมการหาเสียง พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือบรรดาเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในวันเลือกตั้งที่กำหนดขึ้นในวันหนึ่งมี อิทธิพลต่อการเลือกตั้งที่กำหนดขึ้นในอีกวันหนึ่งได้ การกำหนดวันลงคะแนนเลือกตั้งนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มี สิทธิเลือกตั้งในการใช้สิทธิเลือกตั้งซึ่งวันลงคะแนนเลือกตั้งอาจมีได้หลาย วัน เช่น การลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง แต่การใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น จะมี

²¹ สำนักข่าวอิสรา, ย้อนรอยเลือกตั้ง 2 ก.พ. "โมฆะ" ใครต้องรับผิดชอบ [ออนไลน์], 22 มีนาคม 2559

ได้ก็ต่อเมื่อมีผู้สมัครรับเลือกตั้งอยู่ในวันที่ลงคะแนนเลือกตั้ง เพื่อให้ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งสามารถลงคะแนนเลือกตั้งได้ในขณะที่วันเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปจะต้องมีเพียงวันเดียวตามรัฐ ธรรมนูญ ด้วย เหตุนี้เขตเลือกตั้งที่ไม่มีผู้สมัครทั้ง 28 เขตเลือกตั้ง จึงถือว่ายังไม่มีการจัดการเลือกตั้งทั่วไปมาก่อนเลย จึงไม่อยู่ในอำนาจของกต.และศาลฎีกาที่จะให้จัดการเลือกตั้งใหม่ เมื่อพ.ร.บ.เลือกตั้ง ไม่ได้ให้อำนาจกต.และศาลฎีกาจัดการเลือกตั้งใหม่ใน 28 เขตเลือกตั้ง การจะจัดเลือกตั้งนั้น จำเป็นต้องมีการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใหม่อีกวันหนึ่ง ย่อมเป็นการไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ดังนั้น พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2556 เฉพาะส่วนที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ 2 ก.พ. 2557 ไม่สามารถจัดการให้เป็นการเลือกตั้งวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักรได้ จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ²²

ผลจากการเลือกตั้งที่เป็นโมฆะนั้นทำให้การชุมนุมของกลุ่ม กปปส.ยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่องพร้อมทั้งกดดันรัฐบาลรักษาการและเสนอให้มีการปฏิรูปทางการเมืองก่อนที่จะมีการเลือกตั้ง โดยนายสุเทพได้เดินขบวนรอบกรุงเทพมหานครเพื่อยืนยันว่าต้องมีการปฏิรูปประเทศก่อนมีการเลือกตั้งทั่วไป การชุมนุมที่มีอย่างต่อเนื่องและเกิดการปะทะกันหลายครั้งและประกอบกับทางการเมืองถึงทางตันกล่าวคือการเลือกตั้งที่เป็นโมฆะทำให้ฝ่ายบริหารไม่สามารถบริหารประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะถึงแม้จะมีรัฐบาลรักษาการแต่รัฐบาลรักษาการก็ไม่สามารถแก้ปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้จนในที่สุดก็ทำให้ทหารต้องออกมาจัดการกับปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นซึ่งก็ตามมาด้วยการเกิดรัฐประหารที่ตามมา

4.4 บทบาททหารในวิกฤตการณ์ทางการเมือง

4.4.1 บทบาททหารในช่วงรัฐบาลอภิสิทธิ์

ท่าทีของ พล.อ. อนุพงษ์ เผ่าจินดา ผบ.ทบ. ได้ออกมาแสดงความห่วงใยต่อสถานการณ์บ้านเมืองซึ่งในฐานะที่กองทัพบกเป็นสถาบันหลักของชาติและได้รับมอบหมายภารกิจรักษาความสงบเรียบร้อยถือเป็นภาระหน้าที่ของผู้บังคับหน่วยทุกคนที่ต้องปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์และความสงบสุขของสังคม²³ โดยทหารจะปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งการแสดงท่าทีของ

²² คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ, คำวินิจฉัยที่ 5/2557 เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 245 (1) ว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 ตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2556 เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ [ออนไลน์], 22 มีนาคม 2559 แหล่งที่มา

http://www.constitutionalcourt.or.th/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=557&Itemid=94&lang=th

²³ "ห้วงมีนาคมเปราะบางปือกสังหารพร้อมเผชิญสถานการณ์," หนังสือพิมพ์แนวหน้า, (5 มีนาคม 2553): 2,6,7.

ผู้บัญชาการกองทัพบกมีขึ้นก่อนที่นายกอภิสิทธิ์จะประกาศใช้ พระราชกำหนดการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน (พ.ร.ก. ฉุกเฉิน) หลังจากที่มีการประกาศพระราชกำหนดการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน นายกรัฐมนตรีได้สั่งให้กองทัพดำเนินการยึดคืนพื้นที่จากผู้ชุมนุมจนนำไปสู่ เหตุการณ์ขอคืนพื้นที่ที่สะพานผ่านฟ้าและเกิดการปะทะกันระหว่างฝ่ายเจ้าหน้าที่ทหารกับกลุ่มนปช. ส่งผลให้ทั้งผู้ชุมนุมและทหารต่างก็ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต ซึ่งหลังการขอคืนพื้นที่ของทางฝ่ายรัฐบาล พล.อ. อนุพงษ์ได้ออกมาแสดงความเห็นเกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมืองว่า ถ้าต้องการให้บ้านเมือง สงบรัฐบาลควรที่จะยุบสภา โดยที่พล.อ. อนุพงษ์ได้กล่าวว่า²⁴

"ปัญหาการเมืองต้องแก้ด้วยการเมือง ตนเข้าใจว่าต้องยุบสภา คิดว่าต้องจบ ด้วยการยุบ ส่วนจะยุบเมื่อไหร่เขาไปเจรจาเพื่อให้เกิดกรอบเวลา แต่เข้าใจว่ามันคง ไปจบที่ยุบสภาหรือบางคนมาเสนอใหม่ว่ารัฐบาลแห่งชาติ ก็ว่ากันเอง ขอให้สงบก็พอ"

ซึ่งจากคำกล่าวของพล.อ. อนุพงษ์ที่เป็นผู้บัญชาการทหารบกจะเห็นได้ว่าทางกองทัพต้องการให้มีการยุบสภาเพื่อให้เหตุการณ์ทางการเมืองเกิดความสงบนั้นเป็นเพราะพล.อ. อนุพงษ์ขัดหลายต่อ การใช้กำลังทหารและอาวุธเข้าสลายการชุมนุมท่าทีของฝ่ายกองทัพทำให้หลายคนมองว่า พล.อ. อนุพงษ์ ไม่ยอมทำอะไรประคองตัวเนื่องจากใกล้เกษียณราชการและนั่นรวมถึงนายกอภิสิทธิ์ ด้วยเช่นกัน ดังนั้นนายกอภิสิทธิ์จึงได้มอบอำนาจให้ พล.อ. อนุพงษ์ เป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบ สถานการณ์ ซึ่งการมอบหมายให้ผู้บัญชาการกองทัพบกมารับผิดชอบดูแลแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้กองทัพจะเข้ามาดูแลทุกส่วนรวมทั้งการเข้าจับกุมแกนนำ นปช. ด้วย บรรยากาศระหว่างนาย อภิสิทธิ์กับพล.อ. อนุพงษ์เลยอยู่ในบรรยากาศที่ต่างคนต่างเพิกเฉยไม่มองหน้ากัน แต่ด้วยสถานการณ์ทางการเมืองที่ไม่ดีขึ้นการเจรจาระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับกลุ่ม นปช. ไม่สามารถจะหาข้อยุติกันได้ทาง รัฐบาลจึงได้มีการประชุมนัดพิเศษเรื่องที่กระทรวงกลาโหมเสนอให้คณะรัฐมนตรีอนุมัติ การใช้กำลัง ทหารเพื่อปราบปรามการจลาจล ซึ่งทางคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ทหารเข้าขอพื้นที่คืนที่แยกราช ประสงค์จากกลุ่ม นปช. ในการปฏิบัติการกระชับพื้นที่ ทหารที่มีบทบาทเด่นในปฏิบัติการนี้เป็นใครไป ไม่ได้้นอกจาก พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา รองผู้บัญชาการกองทัพในขณะนั้นที่ เป็นผู้คอยออกหน้า รับผิดชอบแทน พล.อ. อนุพงษ์ เผ่าจินดา ที่พยายามไม่ต้องการเกี่ยวข้องกับเพราะจะใกล้เกษียณ ประกอบกับ พล. อ. ประยุทธ์ ต้องแสดงฝีมือความเป็นผู้นำในฐานะนายทหารที่จะขึ้นเป็นผู้นำกองทัพ ในยามวิกฤต กับ พล.ท. ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ รองเสนาธิการทหารบกที่เป็นผู้วางแผนปฏิบัติการ

²⁴ "อนุพงษ์" ลั่นต้องยุบสภา-จึงสงบ, "หนังสือพิมพ์ข่าวสด, (14 เมษายน 2553): 1,14,15,16,2.

กระชับพื้นที่ผู้ชุมนุม²⁵ โดยสลายการชุมนุมของทางรัฐบาลนั้นได้มีการตัดน้ำตัดไฟที่แยกราชประสงค์ พร้อมทั้งให้ทหารทำการกระชับพื้นที่เข้าไปในบริเวณเวทีที่ตั้งของกลุ่มผู้ชุมนุม ในการทำการกระชับพื้นที่ของทางเจ้าหน้าที่ได้เกิดการปะทะกันขึ้นระหว่างทหารกับกับแนวร่วม นปช. หลายจุดและยังรวมไปถึงการมีเหตุการณ์ใช้กระสุนจริงที่ทางเจ้าหน้าที่ทหารสามารถใช้กระสุนจริงในการเข้ากระชับพื้นที่ ผลของการเข้ากระชับพื้นที่ของทางรัฐบาลทำให้แกนนำ นปช. ประกาศยุติการชุมนุมและไปมอบตัวที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จากปฏิบัติการกระชับพื้นที่การชุมนุมที่ราชประสงค์ของเจ้าหน้าที่ทหารส่งผลให้มีผู้บาดเจ็บและล้มตายเป็นจำนวนมากพร้อมกันนั้นภาพลักษณ์ทหารของประชาชนได้ถูกทำลายลงถึงแม้การเข้าสลายการชุมนุมทางรัฐบาลจะอ้างในเรื่องที่มีผู้ก่อการร้ายแอบแฝงแต่การใช้กระสุนจริงในการสลายการชุมนุมซึ่งขัดตามหลักสิทธิมนุษยชนเลยส่งผลให้ภาพทหารทำร้ายประชาชนเกิดขึ้น ซึ่งการที่ทหารโดนมองในแง่ทำร้ายประชาชนจึงส่งผลให้ทหารต้องระมัดระวังตัวในการที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวทางการเมืองในภายภาคหน้า

4.4.2 ความสัมพันธ์กองทัพกับรัฐบาลยิ่งลักษณ์

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร กับกองทัพจะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ของทั้ง 2 ฝ่ายไม่มีความขัดแย้งแสดงให้เห็นแต่สิ่งหนึ่งที่น่าสนใจก็คือ บทบาทของ นายกینگลักษณะ ชินวัตรที่ได้มีการปรับคณะรัฐมนตรีและให้ตนเองมาควบตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม การที่นายกینگลักษณะมาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมนั้นหลายฝ่ายกลัวว่าทางกองทัพอาจจะไม่พอใจเนื่องจากกลัวว่าทางฝ่ายการเมืองอาจจะเข้าไปแทรกแซงกองทัพและอาจจะนำไปสู่ความไม่พอใจของทางกองทัพกับรัฐบาล แต่การที่นายกینگลักษณะมาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมก็ไม่ได้สร้างความลำบากใจให้แก่ผู้บัญชาการเหล่าทัพทั้งนี้อาจเพราะที่ผ่านมานายกینگลักษณะมีธงใจที่จะมาควบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมอยู่แล้วเพื่อให้ความสำคัญกับกองทัพ นายกینگลักษณะจึงพยายามกระชับพื้นที่ความห่างกับผู้บัญชาการเหล่าทัพโดยการให้มีการจัดประเพณีทานข้าวกับผู้บัญชาการเหล่าทัพทุกๆ 2 เดือน อีกทั้งก็ไปเยี่ยมทุกเหล่าทัพรวมถึงการไปชมการฝึกทางอากาศ การไปลงเรือหลวงจักรีนฤเบศรเพื่อแสดงความใกล้ชิดและใส่ใจในเรื่องทหาร ซึ่งการเข้ามาควบตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมนั้นทำให้ภาพมองกองทัพไทยดูทันสมัยเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นตรงที่ยอมให้ผู้หญิงมาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมแถมยังเป็นน้องสาวของคนที่กองทัพรัฐประหารล้มอำนาจไปก่อนหน้านี้ด้วย²⁶ แต่ในแง่ของความกังวลเกี่ยวกับการที่นายกینگ

²⁵ "รายงานพิเศษ: ค่าแผนสามมิติ "ยึดราชประสงค์" "ป๊อก" เปิดทาง "ประยุทธ์ - ดาวพงษ์" ลุย มาร์ค ผ่าทางตัน," สยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์, (14 - 20 พฤษภาคม 2553): 8,9.

²⁶ วาสนา นาน่วม, ลับ ลวง พราง ภาค ๘ อวสานยิ่งลักษณ์?(กรุงเทพฯ มติชน, 2557). หน้า 158

ลักษณะ ชินวัตร เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมก็ยังคงมีอยู่ ซึ่งทำให้เกิดข้อกังขามากมายว่าจะมาเพื่อโยกย้าย พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปเป็นปลัดกลาโหมหรือผู้บัญชาการทหารสูงสุดหรือข่าวลือว่าจะมีการย้าย พล.อ.ธนะศักดิ์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดไปเป็นปลัดกลาโหมและให้ พล.อ. ประยุทธ์ ไปเป็น ผู้บัญชาการทหารสูงสุดแทน แต่ในการแต่งตั้งโยกย้ายนายพล เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2556 อันเป็นโผแรกในฐานะที่นายกยิ่งลักษณ์มาควบบำเหน็จ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมนั้นก็ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผู้บัญชาการทหารบกหรือผู้บัญชาการทหารสูงสุด เช่นข่าวลือก่อนหน้านั้น²⁷ ซึ่งก็เหมือนที่นายกยิ่งลักษณ์ออกตัวว่าที่เข้ามาควบบรรณัติว่าการกระทรวงกลาโหมก็เพื่อที่จะมาเข้าใจและดูแลกองทัพจากการที่นายกยิ่งลักษณ์ได้มาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมก็เพื่อมาดูแลเอาใจกองทัพและหมายจะเอากองทัพเป็นฐานอำนาจ ซึ่งจะเห็นได้ว่าได้มีการอนุมัติโครงการต่างๆ ของฝ่ายกองทัพไม่ว่าจะเป็นโครงการจัดซื้อหาอาวุธยุทโธปกรณ์และการดูแลขวัญกำลังใจทหาร การเพิ่มเงินค่าครองชีพผดุงเกียรติให้ทหารผ่านศึกและการอนุมัติโครงการเกษียณก่อนกำหนด ที่สำคัญคือให้แต่ละเหล่าทัพเสนอแผนพัฒนากำลังรบหรือการจัดซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ตามความจำเป็นเร่งด่วนแบบ package 10 ปี ไม่มีการโยกย้ายทหาร ไม่มีการแต่งตั้งตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดและผู้บัญชาการทหารบกอย่างที่เคยรำลือกันมา ตรงกันข้ามนายกยิ่งลักษณ์ยิ่งให้ความสนิทสนมใกล้ชิดและให้ความสำคัญกับผู้นำทหารมากขึ้น²⁸

4.4.3 ความสัมพันธ์กองทัพกับกลุ่ม กปปส.

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับเหล่าทัพดูเหมือนจะไม่มีความขัดแย้งใดใดเกิดขึ้น รัฐบาลไม่ได้เข้าไปแทรกแซงทางกองทัพและทางการกองทัพเองก็ให้ความไว้วางใจรัฐบาล แต่พอเกิดเหตุการณ์ผลึกต้นร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรมเกิดขึ้นจึงทำให้ประชาชนเกิดความไม่พอใจและได้มีการเคลื่อนไหวคัดค้านมีการชุมนุมเดินประท้วง ซึ่งมีนาย สุเทพ เทือกสุบรรณ เป็นแกนนำต่อต้าน พ.ร.บ.นิรโทษกรรมและนำไปสู่การจัดตั้ง คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) การจัดตั้ง กปปส. โดยมีนาย สุเทพ เทือกสุบรรณ เป็นเลขาธิการของกลุ่มด้วยแล้วทำให้ทหารถูกมองว่าเป็นฝ่ายของกลุ่มผู้ชุมนุม เพราะนายสุเทพมีสายสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับผู้นำทหารไม่ใช่แค่เพียง พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบกเท่านั้นแต่ยังหมายถึงนายทหารในกองทัพในเครือข่ายอำนาจของ พล.อ. ประยุทธ์ อีกด้วยเนื่องจากนายสุเทพเคยดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีฝ่ายความมั่นคงและผู้อำนวยการแก้ไขความสงบเรียบร้อยในสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) ในรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ร่วมทุกขั้วร่วมสุขกับทหารที่มีอำนาจในเวลานั้นอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะ พล.อ. ประวิตร วงษ์สุวรรณ รัฐมนตรีว่าการ

²⁷ เรื่องเดียวกัน., หน้า 160

²⁸ เรื่องเดียวกัน., หน้า 216

กระทรวงกลาโหมและ พล.อ. อนุพงษ์ เผ่าจินดา ผู้บัญชาการทหารบกในเวลานั้นขณะที่ พล.อ. ประยุทธ์เป็นรองผู้บัญชาการทหารบกก็มีบทบาทสำคัญใน ศอฉ. จึงเป็นสายสัมพันธ์ที่แนบแน่นระหว่างกัน²⁹

ความที่นายสุเทพและเหล่าผู้นำทหารมีความสนิทสนมใกล้ชิดกันจึงทำให้เกิดข่าวลือขึ้นมาว่า ทหารอาจจะเอนเอียงไปเข้าข้างฝ่ายผู้ชุมนุมและถึงขั้นมีข่าวลือที่ว่า ทหารอาจจะทำการรัฐประหารอีกครั้ง ถึงแม้ว่าจะเกิดข่าวลือต่างๆ แต่บทบาททหารในตอนนั้นก็แบ่งรับแบ่งสู้โดยจะเห็นได้จากการที่ กองทัพบกเป็นศูนย์กลางพยายามที่จะยุติปัญหาวิกฤตทางการเมืองที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ซึ่งได้เป็นศูนย์กลางเปิดโต๊ะเจรจาชั้นโดยจัดการเจรจาที่ กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ (ร.1 รอ.) ในการพบปะเจรจาของ น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกับนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการ กปปส. และผู้นำการชุมนุม ที่มี ผู้บัญชาการทหารบก พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารเรือ พล.ร.อ. ณรงค์ พิพัฒนาภัย และผู้บัญชาการทหารอากาศ พล.อ. อ. ประจิน จั่นตอง มาร่วมเป็นสักขีพยานในการพูดคุยของนายสุเทพและนายยิ่งลักษณ์เพื่อให้เป็นทางการ แนวคิดในการเชิญแกนนำสองฝ่ายมาพูดคุยกันนี้เป็นไอเดียของ พล.อ. ประยุทธ์แล้วก็ไปตรงกับแนวทางที่นายยิ่งลักษณ์ต้องการให้ทุกฝ่ายช่วยกันหาทางออกและมองว่ากองทัพเป็นองค์กรที่ใครๆก็เกรงใจ เนื่องจากนายสุเทพไม่ยอมเจรจามาตั้งแต่ต้น แต่นายยิ่งลักษณ์นั้นรู้ว่า พล.อ.ประยุทธ์มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับนายสุเทพแกนนำผู้ชุมนุมตั้งแต่ครั้งเป็นรองนายกรัฐมนตรีในพรรค ประชาธิปัตย์และร่วมปราบเสื้อแดงด้วยกันมา การเจรจาในวันนั้นนายสุเทพยืนกรานไม่ยอมรับการ ยุบสภาหรือลาออกแต่ต้องการให้นายกรัฐมนตรีคืนอำนาจให้ประชาชนแล้วตั้งสภาประชาชนขึ้นมาเท่านั้นแต่นายยิ่งลักษณ์ก็ยืนยันว่าไม่สามารถทำได้เพราะไม่มีกฎหมายรองรับไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญซึ่งส่งผลให้การเจรจาที่มีกองทัพเป็นศูนย์กลางล้มเหลว³⁰ ถึงแม้การเปิดโต๊ะเจรจาล้มเหลวแต่การทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการเจรจาและทำหน้าที่สักขีพยานในการพูดคุยสำหรับ กองทัพแล้วมีข้อดีมากกว่าเพราะเป็นการแสดงให้เห็นว่า กองทัพได้พยายามช่วยแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งของชาติบ้านเมืองด้วยการเป็นศูนย์กลางพูดคุยเจรจากู้ขัดแย้ง ที่สำคัญเป็นการแสดงเจตจำนงในเบื้องต้นว่าทหารไม่ได้ต้องการใช้การรัฐประหารเป็นทางออก หลังจากการเจรจาดังกล่าวจบลงด้วยการไม่สามารถหาข้อสรุปและยุติความขัดแย้งได้การเจรจาครั้งที่ 2 จึงเกิดขึ้นในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2556 โดยการเจรจาครั้งนี้ พล.อ. ธนะศักดิ์ ปฏิมาประกร ผู้บัญชาการทหารสูงสุดเข้าร่วมในการเป็นสักขีพยานด้วยแต่ผลจากการเจรจาครั้งที่ 2 นี้ก็ไม่สามารถหาข้อยุติลงได้การเจรจาครั้งนี้ล้มเหลวไม่ต่างจากครั้งแรก

²⁹ เรื่องเดียวกัน., หน้า 268 - 269

³⁰ เรื่องเดียวกัน., หน้า 278

4.4.4 การวางตัวเป็นกลางทางการเมืองของกองทัพ

เมื่อความพยายามที่จะเป็นชนกลางประสานรอยร้าวทางการเมืองไม่สำเร็จและขณะเดียวกัน ความขัดแย้งทางการเมืองก็ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 ปัญหาหลายอย่างปะทุโดยเฉพาะการชุมนุมที่ยืดเยื้อเป็นเวลานานซึ่งกลุ่มผู้ชุมนุม กปปส. เริ่มมีแผนเคลื่อนไหวก่อนออกจากสวนลุมพินี นายสุเทพได้กล่าวว่าจะยุบเวทีที่สวนลุมพินีแล้วย้ายอยู่ที่เชิงสะพานชมัยมรุเชฐทั้งหมดโดยที่จะตั้งเวทีใหญ่ที่ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาลเพื่อใช้เป็นที่ประชุม อ่านแถลงการณ์ ในขณะที่ฟากหนึ่ง กลุ่ม "แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)" ที่มีนายจตุพร พรหมพันธุ์ เป็นประธานและมีนายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ เป็นเลขาธิการก็เคลื่อนไหวก่อนโดยประกาศชักชวนคนเสื้อแดงร่วมชุมนุมและปักหลักกันที่ถนนอุทยาน(อักษะ) จนกระทั่งเช้ามีดของวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ได้เกิดเสียงดังคล้ายระเบิดและเสียงปืนที่บริเวณ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยและบริเวณแยกคอกวัว คนร้ายได้ใช้อาวุธสงคราม M79 ยิงใส่ผู้ชุมนุม กปปส. ทำให้มีผู้บาดเจ็บ 18 รายและเสียชีวิต 2 ราย จึงทำให้ช่วงบ่ายของวันเดียวกันนั้นกองทัพพบกที่สวนท่าที่มาตลอด ได้เริ่มออกมาเคลื่อนไหวจึง พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบกได้ออกแถลงการณ์ 7 ข้อ ส่งสัญญาณให้ทุกคนรับทราบ³¹

"1. ขอเป็นกำลังใจให้ทุกพวกทุกฝ่ายที่กำลังดำเนินการแก้ไขปัญหาของชาติบ้านเมือง เพื่อนำประเทศชาติไปสู่ความสงบเรียบร้อยทั้งด้วยวิธีการทางกฎหมายก็ดี หรือการพูดคุยเจรจาจากดีหรือสันติวิธีอื่นๆ ก็ดี อย่างไรก็ตาม การใช้ช่องทางตามกฎหมายหรือการพูดคุยประชุมหารือกันอาจไม่ประสบผลมากนักในห้วงเวลานี้ เพราะมีข้อถกเถียงและโต้แย้งมากมายและอาจไม่ทันต่อสถานการณ์ซึ่งมีแนวโน้มเกิดความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น ทุกฝ่ายควรดำเนินการด้วยวิธีการอันสงบสันติ ไม่สร้างเงื่อนไขและปัญหาเพิ่มมากขึ้น ต้องหยุดสร้างความรุนแรงและช่วยกันนำพาประเทศชาติออกจากความขัดแย้งให้ได้โดยเร็ว

2. จากสถานการณ์การใช้อาวุธเมื่อคืนวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งมีทั้งผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมากไม่ว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้กระทำล้วนแต่เป็นการกระทำผิดกฎหมายทั้งสิ้น จึงขอให้ประชาชนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมช่วยกันประณามทุกฝ่ายที่ใช้ความรุนแรงและใช้อาวุธสงครามต่อประชาชนผู้บริสุทธิ์รวมทั้งขอให้ส่งข้อมูลหรือเบาะแสให้กองทัพบกทันทีเมื่อได้รับทราบ

3. การที่หลายฝ่ายกล่าวหาตักเตือนผู้บัญชาการทหารบกและผู้บัญชาการเหล่าทัพว่าอยู่เฉยไม่ดำเนินการใดๆ ขอเรียนว่า กองทัพได้ดำเนินการทุกอย่างมาด้วยความ

³¹ กองบรรณาธิการมติชน, "203 วันชัตดาวนั่ ชั่งลักษณ์'เปิดศักราช กสช.". หน้า 330 - 332

ระมัดระวังอย่างต่อเนื่องเพราะปัญหาในครั้งนี้อาจมีความซับซ้อนและมีผลกระทบในหลายมิติ

4. ขอเตือนผู้ที่กล่าวให้ร้ายกองทัพ ให้ระมัดระวังคำพูด ซึ่งถือว่าเป็นการหมิ่นเกียรติยศและศักดิ์ศรีของ กองทัพ ทหารทุกคนไม่สามารถยอมรับได้

5. ขอเตือนทุกกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มที่ใช้ความรุนแรงด้วยอาวุธสงครามต่อประชาชนผู้บริสุทธิ์ให้หยุดการกระทำนั้นตั้งแต่บัดนี้ เพราะหากสถานการณ์ยังคงมีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องทหารอาจจำเป็นต้องออกมาระงับเหตุการณ์ความรุนแรงอย่างเต็มรูปแบบเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและประเทศชาติโดยรวม

6. หรือหากสถานการณ์รุนแรงมากขึ้นจนมีแนวโน้มถึงขั้นจะเกิดจลาจล เพื่อความสงบเรียบร้อยกองทัพอาจมีความจำเป็นต้องใช้กำลังทหารเข้าคลี่คลายสถานการณ์ ในขั้นนั้นหากมีผู้หนึ่งผู้ใดหรือกลุ่มบุคคลหรือกองกำลังติดอาวุธตอบโต้กองทัพหรือทำร้ายประชาชนผู้บริสุทธิ์อีกบุคคลนั้นหรือกลุ่มบุคคลนั้นจะต้องถูกเจ้าหน้าที่ใช้มาตรการทางกฎหมายปราบปรามอย่างเด็ดขาดโดยผู้ที่กระทำความผิดดังกล่าวอาจจะไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายใดๆ ได้เช่นกันกับกลุ่มบุคคลที่มีความคิดจะบุกรุกหรือปิดล้อมหน่วยทหารขอให้ยุติแนวคิดการกระทำดังกล่าวโดยทันที

7. กองทัพเป็นของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และประชาชนคนไทยทุกคนมิได้เป็นของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่กองทัพก็ต้องปกป้องเกียรติยศ ศักดิ์ศรี และรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของประเทศชาติและประชาชนเมื่อมีความจำเป็นอย่างเต็มความสามารถ"

การที่กองทัพออกแถลงการณ์นี้แสดงให้เห็นว่ากองทัพได้จับตามองความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นซึ่งหากไม่มีความรุนแรงก็ไม่เป็นไรแต่ถ้ามีความรุนแรงเกิดขึ้นกองทัพก็จำเป็นต้องเข้าไปดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย

เมื่อสถานการณ์การเผชิญหน้าไม่มีทีท่าว่าจะยุติ วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 กองทัพบกก็ออกมาแสดงบทบาทอีกครั้งโดย พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ลงนามเรื่องประกาศใช้พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก ฉบับที่ 1/2557 ความว่า³²

"ตามสถานการณ์ที่มีกลุ่มผู้ชุมนุมทางการเมืองหลายกลุ่มได้ทำการชุมนุมประท้วงในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เขตปริมณฑล ตลอดจนในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ

³² เรื่องเดียวกัน., หน้า 333

และมีกลุ่มผู้ไม่หวังดีสร้างสถานการณ์ความรุนแรงด้วยการใช้อาวุธสงครามต่อประชาชนและสถานที่สำคัญอย่างกว้างขวางเป็นผลให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์เสียชีวิตได้รับบาดเจ็บและเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวมีแนวโน้มจะก่อให้เกิดเหตุการณ์จลาจลและความไม่สงบเรียบร้อยอย่างรุนแรงในหลายพื้นที่อันกระทบต่อความมั่นคงของชาติและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยรวมนั้นเพื่อให้การรักษาความสงบเรียบร้อย เป็น ไป อย่าง มี ประสิทธิภาพและนำความสงบสุขกลับคืนสู่ประชาชนทุกกลุ่มฝ่ายโดยฝ่ายเร็ว จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 2 และมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พุทธศักราช 2457 ประกาศกฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ 20 พฤษภาคม พุทธศักราช 2557 เวลา 03.00 น.เป็นต้นไป"

4.4.5 การเป็นคนกลางไกล่เกลี่ย

หลังจากที่มีการประกาศกฎอัยการศึก ทางกองทัพก็ได้ประสานให้คู่ขัดแย้งฝ่ายต่างๆ เข้าร่วมหารือโดยกองทัพอาสาเป็นคนกลาง ซึ่งได้มีการร่วมหารือกันในวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ที่สโมสรทหารบก โดยมีตัวแทนฝ่ายต่างๆ ได้แก่ ตัวแทนฝ่าย นปช. ตัวแทนฝ่าย กปปส. ตัวแทนฝ่าย พรรคเพื่อไทย ตัวแทนฝ่ายพรรคประชาธิปัตย์ ตัวแทนฝ่ายรัฐบาล ตัวแทนฝ่ายวุฒิสภา และตัวแทนจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ทว่าผลในการหารือในวันนั้นต่างฝ่ายต่างยืนยันในเจตนาของตนอันแน่วแน่ของฝ่ายตนเองจึงเป็นการยากต่อการเจรจาประสานให้ลงเอยและหาความพอดีได้ให้กับประเทศ ซึ่งทำให้ต้องนัดกันมาหารือใหม่ในวันถัดไป ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ขอการนัดเจรจาหารือกันอีกครั้งหนึ่ง พล.อ. ประยุทธ์กล่าวก่อนการประชุมตอนหนึ่งว่า³³

"สิ่งหนึ่งที่เป็นห่วงคือ เราไม่สามารถปล่อยให้มีความขัดแย้งต่อไปโดยที่ไม่มีทางออกได้ ซึ่งต้องเริ่มที่ตัวของตนเองก่อนคือพร้อมทำทุกอย่างให้เกิดความ สันติสุขโดยเร็ว ทุกท่านให้เกียรติกองทัพและการประกาศกฎอัยการศึกนั้น คิดว่าหลายท่านมีข้อขัดแย้งแต่ขอเรียนว่าทำอย่างเต็มที่เพื่อที่จะให้เกิดความสงบสุขและไม่ต้องมากังวลแทนเพราะไม่ว่าจะผิดหรือถูกอย่างไรรับผิดชอบทุกประการเพราะเป็นคนที่เกิดในแผ่นดินนี้ เป็นหนี้แผ่นดินนี้ ก็จำเป็นจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมตรงนี้และพยายามใช้อำนาจความมั่นคงเป็นหลักแต่มีเกี่ยวพันกันในหลายมิติหาก้าวล่วงอะไรไปบ้างหรือใช้อำนาจอะไรไปบ้างต้องขออภัย อย่างไรก็ตามให้เกียรติทุกท่านเสมอ"

ก่อนการประชุมจะเริ่มขึ้นในวันนั้นตัวแทนแต่ละฝ่ายสัมผัสได้ถึงความผิดปกติเพราะเจ้าหน้าที่ทหารที่มาประจำการอาคารสโมสรทหารบกมีจำนวนมากและแต่ละนายล้วนมีอาวุธครบมือ อีกทั้งยังมีนายทหารฝ่ายเสนาธิการเข้าร่วมประชุมอีกด้วยและมากไปกว่านั้นตัวแทนทุกคนยังถูกเก็บ

³³ เรื่องเดียวกัน., หน้า 333

เครื่องมือติดต่อสื่อสารทุกชนิดก่อนเข้าประชุม เมื่อการประชุมเริ่มขึ้น พล.อ.ประยุทธ์เปิดโอกาสให้แต่ละฝ่ายเสนอแนวทางมาว่าแต่ละฝ่ายยังคงเสนอในแนวทางของตนเองจึงไม่มีจุดร่วมตรงกันจนทำให้ต้องมีการสั่งพักการประชุมแล้วเชิญแกนนำ กปปส.และแกนนำ นปช. ไปหารือกันอีกห้องหนึ่งประมาณ 45 นาที อีกทั้ง พล.อ. ประยุทธ์ยังได้พูดคุยเป็นการส่วนตัว กับนายจตุพรและนายสุเทพ ก่อนจะเริ่มการประชุมอีกครั้ง เมื่อกลับมาหารือกับ พล.อ. ประยุทธ์ได้สอบถาม นายชัยเกษม นิติสิริ ในฐานะหัวหน้าตัวแทนฝ่ายรัฐบาลว่า "รัฐบาลยืนยันไม่ลาออก ทั้งรายบุคคลและทั้งคณะใช่หรือไม่" ซึ่งนายชัยเกษม ระบุว่า "นาที่นี้ไม่ลาออก และต้องการดำเนินการต่อจนกว่าจะครบวาระตามกฎหมาย" พล.อ. ประยุทธ์จึงตอบกลับว่าจะยึดอำนาจการปกครองด้วยประโยคที่ว่า "หากเป็นแบบนี้ผมขอโทษด้วยนะที่ต้องยึดอำนาจ" และสั่งจับกุมสมาชิกคณะรัฐมนตรี ตลอดจนแกนนำ กปปส., นปช. และพรรคการเมืองที่เข้าร่วมเจรจา ทั้งหมดถูกนำไปกักขังที่กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ โดยปล่อยตัวแทนจากวุฒิสภาและ กต. กลับได้³⁴

4.4.6 รัฐประหาร

หลังจากกองทัพได้เข้ามาเป็นศูนย์กลางในการไกล่เกลี่ยปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นโดยที่มีการเรียกคู่ขัดแย้งเข้าไปพูดคุยหาทางออกซึ่งผลของการพูดคุยจบลงด้วยความล้มเหลว จึงทำให้กองทัพเห็นว่าควรจะยุติปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นโดยได้ทำรัฐประหาร ซึ่ง พล.อ.ประยุทธ์ พร้อมด้วยหัวหน้าเหล่าทัพ ประกอบด้วย พล.อ.อ.ประจัน จันตอง ผู้บัญชาการทหารอากาศ (ผบ.ทอ.), พล.ร.อ.ณรงค์ พิพัฒนาศัย ผู้บัญชาการทหารเรือ (ผบ.ทร.), พล.อ.วรพงษ์ สง่าเนตร รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด (รอง ผบ.สส.) และ พล.ต.อ.อดุลย์ แสงสิงแก้ว ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (ผบ.ตร.) ได้แถลงผ่านโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ โดยให้เหตุผลที่ยึดอำนาจครั้งนี้ว่า เนื่องจากได้เกิดความรุนแรงขึ้นในหลายพื้นที่ของประเทศ ทำให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์เสียชีวิตและบาดเจ็บอย่างต่อเนื่อง โดยเหตุการณ์มีแนวโน้มขยายตัว จนอาจเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เพื่อให้สถานการณ์ดังกล่าวกลับสู่ภาวะปกติโดยเร็ว และประชาชนในชาติเกิดความรัก สามัคคี ตลอดจนเพื่อเป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมกับทุกฝ่าย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงจำเป็นต้องเข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศ ตั้งแต่วันที่ 22 พ.ค. 2557 เวลา 16.30 น.เป็นต้นไป³⁵

³⁴ เรื่องเดียวกัน., หน้า 334 - 336

³⁵ ผู้จัดการออนไลน์, รายงานพิเศษ : ย้อนรอย...รัฐประหาร 22 พ.ค. 2557 [ออนไลน์], 24 มีนาคม 2559.

ตารางที่ 1 แสดงบทบาททหารที่มีต่อเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง

เหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง	บทบาททหาร
เหตุการณ์ขอคืนพื้นที่และกระชับพื้นที่จากกลุ่ม นปช.ในช่วงเดือน เมษายน - พฤษภาคม พ.ศ. 2553	ทหารปฏิบัติตามคำสั่ง คอฉ. เข้าทำการปราบปรามกลุ่ม นปช.
มหาอุทกภัย ปี พ.ศ. 2554 - 2555	ทหารเข้าทำการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์มหาอุทกภัย
- ร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรม ในปี พ.ศ. 2556 - การชุมนุมประท้วงจากกลุ่ม กปปส. - นายกรัฐมนตรีประกาศยุบสภา 9 ธันวาคม พ.ศ. 2556	ทหารวางตัวเป็นกลาง สงวนท่าที โดยคอยแย่งรับแบ่งสู้จากทั้งฝ่ายรัฐบาลและกลุ่มผู้ชุมนุม
- การเลือกตั้งในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 เป็นโมฆะและนายกรัฐมนตรีขาดความชอบธรรม ³⁶ - เกิดความวุ่นวายและความรุนแรงขึ้นในสังคม การปะทะของกลุ่มผู้ชุมนุมกับกลุ่มผู้ไม่หวังดี รวมทั้งรัฐบาลขาดเสถียรภาพในการบริหารประเทศ	ทหารยังคงวางตัวเป็นกลางในช่วงแรก พอเหตุการณ์ทางการเมืองได้มาถึงจุดที่สภาพสังคมเกิดความวุ่นวาย รัฐบาลไม่สามารถบริหารประเทศได้ ทหารได้เข้ามาทำหน้าที่เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยระหว่างคู่ขัดแย้ง แต่ไม่สามารถหาข้อยุติได้ทำให้ทหารทำการรัฐประหาร
รัฐประหาร 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557	ทหารได้เปลี่ยนบทบาทจากการเป็นคนกลางไกล่เกลี่ยมาเป็นผู้พิทักษ์แทน
หลังรัฐประหาร	ทหารได้ปรับเปลี่ยนบทบาทอีกครั้งโดยเปลี่ยนมาเป็นผู้ปกครองที่ทำการปกครองบริหารประเทศ

ที่มา : นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และเรียบเรียงโดยผู้วิจัย³⁷

³⁶ จากกรณีที่มีคำสั่งโยกย้ายนายถวิล เปลี่ยนศรี ที่ดำรงตำแหน่งเลขาธิการความมั่นคงแห่งชาติไปดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีแทนตำแหน่งเดิม

³⁷ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากหนังสือ, หนังสือพิมพ์, สื่อออนไลน์ ผู้วิจัยได้นำมาเรียบเรียง วิเคราะห์และสรุปได้ออกมาเป็นตารางดังกล่าว

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าทหารได้มีการปรับเปลี่ยนบทบาททางการเมืองของตนเองอยู่เสมอ เมื่อได้พิจารณาดูปรากฏว่า บทบาททหารได้ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นและปัจจัยทางการเมืองที่จะส่งผลให้ทหารทำการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองโดยจะเห็นได้จากในปีพ.ศ. 2553 ได้มีเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงของกลุ่ม นปช. แต่ทหารก็ปฏิบัติหน้าที่รับตามคำสั่งของทางรัฐบาลจนนำไปสู่การสลายการชุมนุมในเวลาต่อมา ซึ่งการบทบาททหารในช่วงเวลานี้ได้ถูกมองว่าเป็นผู้ทำร้ายประชาชนไม่ใช่ทหารที่คอยช่วยเหลือประชาชน และส่งผลให้ทำลายภาพลักษณ์ของทหารในสายตาประชาชน แต่ถึงกระนั้นในช่วงปี พ.ศ. 2554 ทหารกลับมาบทบาทอีกครั้งแต่ไม่ใช่ในเรื่องของการเมืองแต่เป็นเรื่องของการเข้ามาช่วยเหลือประชาชนที่ประสบกับเหตุการณ์มหาอุทกภัย ภาพของทหารที่ทำร้ายประชาชนได้ค่อยๆ จางหายไปแต่เพียงทหารของประชาชนที่พร้อมจะช่วยเหลือประชาชนอย่างแท้จริง

ต่อมามีเหตุการณ์ทางการเมืองเกิดขึ้นอีกครั้งในปี พ.ศ. 2556 โดยเริ่มจากการเสนอร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมที่ทำให้ประชาชนไม่พอใจรัฐบาลมีการชุมนุมประท้วงคัดค้านรัฐบาลจนถึงการยกระดับการชุมนุมขับไล่ นายกรัฐมนตรีของกลุ่ม กปปส. ในช่วงเวลานี้ทหารเป็นตัวแทนที่สำคัญทางการเมืองหลายฝ่ายให้ความสนใจกับท่าทีของทหารแต่ทหารเองก็ยังคงวางตัวเป็นกลาง รอดูสถานการณ์ทางการเมืองอาจเป็นเพราะทหารมีบทเรียนในการสลายการชุมนุมเมื่อปี 2553 มาแล้วว่าจะไม่ควรที่จะใช้กำลังเข้าไปจัดการกับกลุ่มผู้ชุมนุม ซึ่งสถานการณ์ทางการเมืองกลับไม่ดีขึ้นถึงแม้จะมีการยุบสภาเพื่อให้มีการจัดการเลือกตั้งใหม่แต่ผลสุดท้ายความขัดแย้งทางการเมืองของรัฐบาลกับกลุ่ม กปปส. ก็ไม่มีทีท่าว่าจะยุติลง นอกจากนี้ยังเกิดความวุ่นวายและความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่เกิดขึ้นส่งผลให้บทบาทของทหารที่วางตัวเป็นกลางในช่วงแรกได้มีการปรับเปลี่ยนเป็นผู้ใกล้ชิดโดยเสนอตัวเป็นคนกลางเรียกคู่ขัดแย้งมาประชุมหารือหาทางออกของปัญหา แต่การเจรจาหยุดยั้งดังกล่าวก็ล้มเหลว ซึ่งทหารได้ไตร่ตรองเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นว่าจะทำให้สังคมแตกแยก บ้านเมืองเกิดความระส่ำระสายจึงเข้ายึดอำนาจและด้วยเหตุนี้ทหารจึงได้เปลี่ยนบทบาทตัวเองอีกครั้งจากการที่ เป็นผู้ใกล้ชิดมาเป็นผู้พิทักษ์โดยเข้ามาจัดการปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้น และหลังจากการเป็นผู้พิทักษ์ทหารได้ปรับเปลี่ยนบทบาทตัวเองอีกครั้งไปสู่การเป็นผู้ปกครองโดยเข้ามาทำหน้าที่บริหารงานของประเทศในฐานะรัฐบาล

จากการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 ที่หลายฝ่ายคิดว่าการรัฐประหารและการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองของทหารจะทำให้ความขัดแย้งทางการเมืองของไทยเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่หลังจากจากรัฐประหารปี พ.ศ. 2549 แล้วมีการเลือกตั้งนั้นความขัดแย้งทางการเมืองไม่ได้คลี่คลายลงไปแต่ยิ่งทวีความขัดแย้งทางการเมืองมากกว่าเดิมจนนำไปสู่วิกฤตการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2553- 2557 ซึ่งความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นอาจเรียกได้ว่าเป็นผลพวงจากเหตุการณ์ทางการเมืองช่วงก่อนรัฐประหารปี พ.ศ. 2549 ที่ยังส่งผลมาทำให้เกิดเหตุการณ์

ทางการเมืองที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็น การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ที่นำไปสู่การสลายการชุมนุมช่วงเดือนเมษายน- พฤษภาคม ปี พ.ศ. 2553 ที่เป็นเหตุการณ์ทางการเมืองหนึ่งที่เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินหรือ การชุมนุมของกลุ่ม กปปส. ที่นำไปสู่การเกิดรัฐประหารขึ้นอีกครั้ง และการรัฐประหารที่เกิดขึ้นก็อาจจะไม่ต่างจากการรัฐประหารครั้งก่อนที่ผ่านมาที่ทหารเข้ามาทำการรัฐประหารเพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมโดยการใช้ประเด็นความขัดแย้งมาอ้างความชอบธรรมในการก้าวเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองของทหารหรืออาจเป็นประเด็นอื่นหรืออาจจะเป็นความตั้งใจจริงของทหารที่ต้องการให้สภาพทางการเมืองของไทยสงบก็ต้องนำไปวิเคราะห์ในบทถัดไป

บทที่ 5

การวิเคราะห์ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร

ในบทที่ 5 จะเป็นการนำเสนอถึงเหตุ ปัจจัย บริบททางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมือง ที่นำไปสู่การอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหารโดยนำมาวิเคราะห์ด้วยการใช้ทฤษฎีเพื่ออธิบายสมมติฐานที่ได้ตั้งเอาไว้ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึงเหตุ ปัจจัย บริบททางการเมืองที่มีผลต่อความขัดแย้งทางการเมืองที่เอื้อต่อการอ้างความชอบธรรมของทหารในการทำรัฐประหาร พ.ศ. 2557 โดยมีการวิเคราะห์ 3 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. สาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองที่มีผลต่อการทำรัฐประหาร
2. ปัจจัยที่เอื้อต่อการอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหาร
3. บทบาทของทหารในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมือง

5.1. สาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองที่มีผลต่อการทำรัฐประหาร

เมื่อกล่าวถึงการเมืองอาจจะกล่าวตามคำจำกัดความที่ ชัยอนันต์ สมุทวณิช ได้ให้ไว้ว่า "การเมืองเป็นเรื่องของความขัดแย้ง"¹ ความขัดแย้งทางการเมืองนั้นมีมาทุกยุคทุกสมัย ตั้งแต่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยจะเห็นได้ว่า หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาแล้วนั้นความขัดแย้งทางการเมืองก็ปรากฏให้เห็นเด่นชัดขึ้น ดังนั้นความขัดแย้งทางการเมืองเป็นเรื่องปกติของทุกๆ สังคมการเมืองไม่ใช่เฉพาะแต่กับการเมืองไทย แต่เป็นที่น่าสนใจว่าความขัดแย้งทางการเมืองของไทยนั้นส่วนใหญ่มักจะจบลงด้วยการทำรัฐประหาร เสียเกือบทุกครั้ง ตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยการเมืองเกิดรัฐประหารมาแล้วทั้งหมด 13 ครั้ง และสองครั้งหลังเหตุในการทำรัฐประหารที่คณะ ทหารอ้างถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทางการเมืองอย่างรุนแรงในสังคมไทย ความขัดแย้งที่ปรากฏให้เห็นในการเมืองไทยในช่วง 5-6 ปีที่ผ่านมา ก็คงจะหนีไม่พ้นการชุมนุมประท้วง การชุมนุมประท้วงเป็นการแสดงออกตามปกติทั่วไปของระบอบประชาธิปไตยแต่การชุมนุมประท้วงของไทยนั้น เริ่มกลายเป็นการชุมนุมประท้วงที่ทวีความรุนแรงมีการปะทะกันของผู้ชุมนุมกับเจ้าหน้าที่หรือแม้กระทั่งความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้ชุมนุม ความขัดแย้งที่ได้เกิดขึ้นอาจเกิดจากได้หลายสาเหตุหรือหลายกรณี ซึ่งความขัดแย้งที่

¹ อ้างใน ชัยอนันต์ สมุทวณิช, การเมือง - การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย (พ.ศ. 1893 - 2475). อ้างแล้ว, บทที่ 2

เกิดขึ้นสามารถอธิบายสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมืองที่มีผลต่อการทำรัฐประหารไว้ดังต่อไปนี้ 1. บริบททางการเมือง 2. บริบททางความคิด 3. บริบททางสังคม

5.1.1 บริบททางการเมือง

หลังจากเกิดการรัฐประหารขึ้นในปี พ.ศ. 2549 ที่ได้ทำการยึดอำนาจจากรัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร สภาพทางการเมืองของไทยก็ยังคงยังดำเนินความขัดแย้งมาอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าในรัฐบาล น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จะมีความขัดแย้งให้เห็นมาโดยตลอดไม่ว่าการโดนกระแสวิพากษ์วิจารณ์จากมวลชนว่าเป็นรัฐบาลของทักษิณ ชินวัตรเพราะทักษิณนั้นเป็นพี่ชายของ น.ส. ยิ่งลักษณ์ หรือแม้แต่การใช้จ่ายเงินงบประมาณจำนวนมากกับนโยบายประชานิยม แต่ประเด็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้ส่งผลในความขัดแย้งในวงกว้างซึ่งตรงกันข้ามกับประเด็นการ "ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดเนื่องจากการชุมนุมทางการเมือง การแสดงออกทางการเมืองของประชาชน พ.ศ. ..." หรือ "พ.ร.บ. นิรโทษกรรมเหมาเข่ง" ที่ทำให้เกิดการรวมตัวของมวลชนมหาประชาชนเกิดขึ้นนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองที่ขยายเป็นวงกว้างและทำให้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกครั้งหนึ่งในประเทศไทย ซึ่งตามแนวคิดความขัดแย้งของ Lewin Coser Kewin และ Elies Boulding² ได้กล่าวถึงสาเหตุของความขัดแย้งที่มักจะเกิดขึ้นจาก ความแตกต่างกันในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ (goal oriented) ว่าความขัดแย้งนี้ทั้งสองฝ่ายจะมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ไม่เหมือนกัน ฝ่ายหนึ่งพยายามจะให้อีกฝ่ายหนึ่งทำตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของตน ถ้าไม่ยอมก็จะมี การต่อสู้ จากแนวความคิดนี้สามารถนำมาอธิบาย ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากประเด็น "พ.ร.บ. นิรโทษกรรม" นี้ได้ เริ่มจากการร่างของนายวรชัย เหมะ ส.ส.สมุทรปราการ ที่เสนอให้นิรโทษกรรมเฉพาะการกระทำที่เกี่ยวกับการชุมนุมทางการเมืองและการแสดงออกทางการเมือง หลังจากที่ผ่านมา การเห็นชอบรับหลักการของสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่ 1 เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2556 แล้ว ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาก่อนเข้าสู่สภาในวาระ 2 และ 3 และคณะกรรมการฯ เสียงข้างมากได้มีมติเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2556 ให้เปลี่ยนไปใช้ร่างใหม่ของนายประยุทธ์ ศิริพานิช รองประธานคณะกรรมการฯ ที่เรียกกันว่า “ฉบับเหมาเข่ง สุดซอย” แทน ซึ่งในรายละเอียดของ พ.ร.บ. นิรโทษกรรม มีเนื้อหา ดังนี้³

มาตรา 1 พ.ร.บ.นี้เรียกว่า “พ.ร.บ.ร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรมแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดเนื่องจากการชุมนุมทางการเมืองการแสดงออกทางการเมืองของประชาชน พ.ศ.”

² เมธา สุคนธรทัต, "พรรคการเมืองกับความขัดแย้ง." อ้างแล้ว, บทที่ 2

³ สถาบันพระปกเกล้า, นิรโทษกรรมเหมาเข่ง [ออนไลน์], 18 พฤศจิกายน 2559 แหล่งที่มา

มาตรา 2 พ.ร.บ.นี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้บรรดาการกระทำใดๆ ทั้งหลายทั้งสิ้นของบุคคลหรือประชาชนที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการชุมนุมทางการเมือง หรือการแสดงออกทางการเมือง หรือบุคคลซึ่งไม่ได้เข้าร่วมการชุมนุมทางการเมือง แต่กระทำการนั้นมีมูลเหตุที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับความขัดแย้งทางการเมือง โดยการกล่าวด้วยวาจาหรือโฆษณาด้วยวิธีการใดเพื่อเรียกร้องหรือให้มี การต่อต้านรัฐ การป้องกันตน การต่อสู้ขจัดขึ้นการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือการชุมนุม การประท้วง หรือการแสดงออกด้วยวิธีการใดๆ อันอาจเป็นการกระทำต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นเหตุการณีสืบเนื่องจากการชุมนุมทางการเมือง หรือการแสดงออกทางการเมือง ตั้งแต่หรือที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำผิดโดยคณะบุคคลหรือองค์กรที่จัดตั้งขึ้นภายหลังการรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 รวมทั้งองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวสืบเนื่องต่อมาที่เกิดขึ้นระหว่าง พ.ศ.2547 ถึงวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ.2554 ไม่เป็นความผิดต่อไป และให้ผู้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำไม่ว่าผู้กระทำจะได้กระทำในฐานะตัวการ ผู้สนับสนุน ผู้ใช้ให้กระทำ หรือผู้ถูกใช้ หากการกระทำนั้นผิดต่อกฎหมายก็ให้ผู้กระทำพ้นจากความผิดและความรับผิดโดยสิ้นเชิง

การกระทำในตามวรรคหนึ่ง ไม่รวมถึงการกระทำใดๆ ของประชาชนผู้ซึ่งมีอำนาจในการตัดสินใจหรือสั่งการให้มีความเคลื่อนไหวทางการเมืองในห้วงระยะเวลาดังกล่าวผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112

มาตรา 4 เมื่อ พ.ร.บ.นี้มีผลใช้บังคับแล้ว ถ้าผู้กระทำการตามมาตรา 3 วรรคหนึ่ง ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาลหรืออยู่ในระหว่างการสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนผู้ซึ่งมีอำนาจสอบสวนหรือพนักงานอัยการระงับการสอบสวนหรือการฟ้องร้อง หากถูกฟ้องต่อศาลแล้วให้พนักงานอัยการหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องระงับการฟ้อง หรือให้ถอนฟ้อง ถ้าผู้นั้นอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีไม่ว่าจำเลยร้องขอหรือศาลเห็นเอง ให้ศาลพิพากษายกฟ้องหรือมีคำสั่งจำหน่ายคดี ในกรณีที่คดีมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษบุคคลใดก่อนวันที่ พ.ร.บ.นี้มีผลใช้บังคับ ให้ถือว่าบุคคลนั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดถ้าผู้นั้นในกรณีที่บุคคลใดอยู่ระหว่างการรับโทษ ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลงและปล่อยตัวผู้นั้น ทั้งนี้ ให้ทุกองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติต่อผู้กระทำตามมาตรา 3 ให้เป็นไปตามหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ โดยเคร่งครัดต่อไป

มาตรา 5 การนิรโทษกรรมตาม พ.ร.บ.นี้ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิผู้ได้รับนิรโทษกรรมในอันที่จะเรียกร้องสิทธิ หรือประโยชน์ใดๆ ทั้งสิ้นอันเกี่ยวเนื่องกับการชุมนุมทางการเมืองหรือการแสดงออกทางการเมือง

มาตรา 6 การดำเนินการใดๆ ตาม พ.ร.บ.นี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิของบุคคลซึ่งไม่ใช่องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐในการเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่ง จากการกระทำของบุคคลใดซึ่งพ้นจากความรับผิดชอบตาม พ.ร.บ.นี้ และทำให้ตนต้องได้รับความเสียหาย

มาตรา 7 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตาม พ.ร.บ.นี้

ซึ่งการออก พ.ร.บ. นิรโทษกรรมของทางรัฐบาลน.ส. ยิ่งลักษณ์ ได้กลายเป็นประเด็นร้อนทางการเมืองและหลายฝ่ายต่างก็ไม่เห็นด้วยกับ พ.ร.บ. นิรโทษกรรมนี้จนนำไปสู่การออกมาคัดค้านของการออก พ.ร.บ. นิรโทษกรรม โดยแกนนำพรรคประชาธิปัตย์ซึ่งนำโดย นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ส.ส. สุราษฎร์ธานี ได้ นัดประชาชนออกมาร่วมชุมนุมคัดค้านร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรม ที่บริเวณสถานีรถไฟสามเสนข้างพรรคประชาธิปัตย์ โดยประกาศว่าจะเคลื่อนไหวก่อตั้งทั้งในสภาและนอกสภาการประกาศระดมมวลชนชุมนุมที่หลังสถานีรถไฟสามเสนของนายสุเทพ เทือกสุบรรณในช่วงเย็นวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2556 นั้นก็เพื่อเรียกร้องให้ถอนร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมดังกล่าว โดยนายสุเทพให้เหตุผลว่า พ.ร.บ. นิรโทษกรรมนี้จะช่วยให้ พ.ต.ท.ทักษิณ อดีตนายกรัฐมนตรี พ้นจากความผิดทางการเมือง และสามารถกลับเข้าประเทศไทยได้ แต่ก็มีใช้แค่ทางฝ่ายพรรคประชาธิปัตย์เท่านั้นที่ออกมาคัดค้าน พ.ร.บ. ฉบับนี้ ในขณะที่เดียวกัน แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) และกลุ่มคนเสื้อแดงส่วนหนึ่ง ก็แสดงความคัดค้าน เนื่องจากจะล้างความผิดของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ให้พ้นจากข้อหาสั่งสลายการชุมนุมเมื่อเมษายนและพฤษภาคม พ.ศ. 2553 จนมีผู้บาดเจ็บล้มตายจำนวนมาก แต่ถึงอย่างนั้นการผลักดันร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ก็ยังคงเกิดขึ้น ส่งผลให้กลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยกับ พ.ร.บ. นิรโทษกรรมพร้อมใจกันออกมาชุมนุม การชุมนุมได้มีแกนนำพรรคประชาธิปัตย์ ที่นำโดย นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ได้เดินเท้าพาผู้ชุมนุมไปทำกิจกรรมเป่านกหวีดร่วมกับกลุ่มนักธุรกิจเพื่อประชาธิปไตย บริเวณถนนสีลม รวมทั้งมีการยกระดับการชุมนุม การชุมนุมคัดค้านได้ลุกลามเป็นวงกว้างมีหลายฝ่ายที่ออกมาคัดค้านไม่เห็นด้วยกับ พ.ร.บ. ฉบับนี้ ไม่ว่าจะเป็นสมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ (สรส.) กลุ่มนิสิตนักศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เป็นต้น ต่างก็ออกมาแสดงพลังคัดค้านเกี่ยวกับ พ.ร.บ. นิรโทษกรรมนี้ จนในท้ายที่สุดทางฝ่ายรัฐบาลก็ทนต่อแรงคัดค้านของประชาชนไม่ไหวเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตรได้แถลงว่าได้ถอนร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนิรโทษกรรมออกจากวาระการประชุมสภาแล้วแต่การชุมนุมของผู้ที่คัดค้านก็ยังคงดำเนินต่อเนื่อง

จากพ.ร.บ. นิรโทษกรรมอยู่ในขั้นตอนพิจารณาของวุฒิสภา กระทั่ง ในวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ที่ประชุมวุฒิสภาได้พิจารณาร่างพ.ร.บ.นิรโทษกรรม และมีมติเอกฉันท์ไม่รับร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฉบับนี้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเสนอร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมของทางรัฐบาลได้ ส่งผลให้ความขัดแย้งทางการเมืองเริ่มเกิดขึ้น จากการขัดแย้งกันในสภาของ ส.ส. พรรคประชาธิปัตย์ที่ไม่เห็นด้วยกับร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวจนกลายเป็นความขัดแย้งในวงกว้างที่นอกเหนือจากในสภาเพราะประชาชน หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ต่างก็ออกมาร่วมตัวกันเดินขบวนเรียกร้องคัดค้าน พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฉบับนี้และเมื่อพิจารณาตามแนวความคิดความขัดแย้งที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองนี้คือความขัดแย้งกันทางเป้าหมายกล่าวคือ ในทางพากรัฐบาลเหตุผลของการออก พ.ร.บ. นิรโทษกรรมนี้ก็เพื่อลดความขัดแย้งและเพิ่มความปรองดองของคนในชาติแต่ในความเป็นจริง พ.ร.บ. ฉบับนี้กลับสร้างความขัดแย้งลุกลามขึ้นไปอีก นอกจากนี้พ.ร.บ. นิรโทษกรรมร่างขึ้นมาก็เพื่อนิรโทษกรรมให้กับบุคคลหรือประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมหลังการรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2549 ถึงวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ.2554 ตามมาตราที่ 3 ของ พ.ร.บ. นิรโทษกรรม ซึ่งกลายเป็นว่า การที่ทางรัฐบาลร่างพ.ร.บ. ฉบับนี้ขึ้นมาทำให้หลายฝ่ายเกิดคำถามว่าเพื่อจะต้องการนิรโทษกรรมให้คุณทักษิณ? ถึงแม้ทางรัฐบาลจะออกมาปฏิเสธแต่หลายฝ่ายยังคงเคลือบแคลงสงสัยและไม่เห็นด้วยกับร่างพ.ร.บ.นี้หรือแม้แต่ทางกลุ่ม นปช. และคนเสื้อแดงเองก็ไม่เห็นด้วยกับ พ.ร.บ. นี้เช่นกันเพราะได้ครอบคลุมไปถึงการที่จะนิรโทษกรรมให้กับ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะและนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ที่สั่งการสลายการชุมนุมเมื่อปี พ.ศ. 2553 เมื่อเป้าหมายของทางรัฐบาลและทางผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับ พ.ร.บ. นิรโทษกรรมไม่ไปในทางเดียวกันความขัดแย้งจึงเกิดขึ้น เกิดการเดินขบวนคัดค้านจากประชาชนและจากหลายๆหน่วยงานมีการปราศรัยกดดันให้ทางรัฐบาลยุติการผลักดันร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมซึ่งในท้ายที่สุดร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมก็มีอันต้องตกไปเพราะความไม่เห็นชอบของวุฒิสภา จึงทำให้เห็นได้ว่าเพียงแค่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันก็สามารถทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นมาได้

5.1.2 บริบททางความคิด

ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นดังกล่าวกลับกลายเป็นว่านำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองที่มากขึ้นกว่าเดิม ได้นำพาไปสู่ความวุ่นวายทางการเมืองเป็นเวลาหลายเดือน หลังจากวุฒิสภาได้มีมติไม่รับร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมแล้ว และทางรัฐบาลก็ให้สัญญาว่าจะไม่นำเรื่องนิรโทษกรรมขึ้นมาประชุมในสภาอีก ทิศทางความขัดแย้งทางการเมืองกลับไม่ได้จะยุติลงตาม เพราะการชุมนุมของประชาชนที่นำโดยนายสุเทพ เทือกสุบรรณก็ยังคงมีการจัดการชุมนุมกันต่อแต่การชุมนุมของนายสุเทพนั้นได้ยกระดับการชุมนุมขึ้นจากแต่เดิมที่ชุมนุมเพื่อคัดค้าน พ.ร.บ. นิรโทษกรรม พอ พ.ร.บ. นิรโทษกรรมได้ยุติลงแล้ว นายสุเทพ ได้เปลี่ยนเป็นการชุมนุมเพื่อโค่นล้มระบอบทักษิณและจัดตั้งสภาประชาชนปฏิรูปประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อล้มล้าง ระบอบทักษิณ เพราะระบอบทักษิณ

ยังคงอยู่ ในวันชุมนุมดังกล่าวได้มีผู้คนร่วมชุมนุมเป็นจำนวนมาก นายสุเทพประกาศให้ผู้ชุมนุมเดินดาวกระจาย 13 เส้นทาง ไปยังสถานที่ราชการ กระทรวงสำคัญต่างๆ และสำนักงานสื่อวิทยุโทรทัศน์ ขณะที่ตนเองนำผู้ชุมนุมเดินทางไปยัง สำนักงานประมาณ กระทรวงการคลังนายสุเทพได้ให้เหตุผลการชุมนุมที่กระทรวงการคลังว่า เพื่อไม่ให้มีการโอนเงินไปให้หน่วยงานราชการที่อยู่ภายใต้การบริหารของระบอบทักษิณได้ก่อนจะเข้ายึดพื้นที่และสั่งให้ข้าราชการหยุดทำงาน ส่วนกลุ่มที่ไปยังองค์กรสื่อมวลชนต่างๆ โดยเฉพาะสถานีวิทยุโทรทัศน์ได้เดินทางไปกดดันเพื่อขอให้นำเสนอข่าวของกลุ่มผู้ชุมนุมบ้าง⁴ จนในวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ได้ประกาศก่อตั้ง “คณะกรรมการประชาชนเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” หรือ “กปปส.” เพื่อต่อต้านรัฐบาล น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในขณะเดียวกัน “กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ” หรือ “นปช.” ก็ได้จัดการชุมนุมขึ้นเพื่อตอบโต้การต่อต้านรัฐบาล โดยการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ได้ระบุว่าเป็นการชุมนุมเพื่อปกป้องรัฐบาล สนามราชมังคลากีฬาสถาน หัวหมาก ทำให้เกิดการปะทะกับกลุ่มนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีผู้เสียชีวิต 4 ราย เป็นนักศึกษา 1 ราย กลุ่มนปช. 3 ราย และมีผู้ได้รับบาดเจ็บอีกจำนวนมาก ทางด้าน กปปส. นั้นก็เกิดการปะทะกันหลายจุด กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเฉพาะบริเวณท่าเนียบรัฐบาล เจ้าหน้าที่ตำรวจยิงแก๊สน้ำตาเข้าใส่ผู้ชุมนุม ที่พยายามฝ่ารั้วแนวป้องกัน เพื่อเข้าไปภายใน มีผู้ได้รับบาดเจ็บจากแก๊สน้ำตาถูกนำตัวส่งโรงพยาบาล จากการปะทะกันที่เกิดขึ้นนายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ได้ประกาศยุบสภาเพื่อบรรเทาสถานการณ์ความตึงเครียดที่เกิดขึ้นทางการเมือง แต่ฝ่าย กปปส. เห็นว่า แม้จะมีรัฐบาลรักษาการ แต่นายกรัฐมนตรีต้องเป็นที่ยอมรับของประชาชนด้วย จึงเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีลาออกจากนายกรัฐมนตรีรักษาการ โดย กปปส. ต้องการให้มีการปฏิรูปการเมืองก่อนแล้วค่อยเลือกตั้ง ในขณะที่รัฐบาลเห็นว่าควรมีการเลือกตั้งก่อนแล้วจึงทำการปฏิรูป โดยรัฐบาลได้ตอบสนองข้อเสนอของกลุ่มผู้ชุมนุมในระดับหนึ่ง ด้วยการตั้งสภาปฏิรูปประเทศเพื่อดำเนินการเรื่องการปฏิรูปในอนาคต พร้อมกับเดินทางเลือกตั้งในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ต่อไป แต่ข้อเสนอนี้ไม่ได้รับการตอบสนองจากฝ่ายผู้ชุมนุม⁵ ทางด้านแกนนำ กปปส. ได้นำชุมนุมปิดถนนสายหลักในกรุงเทพมหานคร (Shut down Bangkok) เพื่อยกระดับการชุมนุม เพื่อหวังเผด็จศึกกดดันรัฐบาลรักษาการให้ลาออก และรณรงค์ไม่ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ในระหว่างการชุมนุมที่ยืดเยื้อ รัฐบาลตัดสินใจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2557 เพื่อควบคุมสถานการณ์ แต่ดูเหมือนว่าจะไม่ได้ผล เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่า การเลือกตั้งในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้ น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชิน

⁴ TCJ, ม็อบหลากรส-ต้านนิรโทษกรรมมาถึงรัฐบาล ปราศรัย-เดินสาย-เช็คอินหน่วยราชการ [ออนไลน์], 18 พฤศจิกายน 2559. แหล่งที่มา <http://www.tcjthai.com/news/2013/12/scoop/3596>

⁵ รายงานสุขภาพคนไทย 2557, ปรากฏการณ์มวลมหาประชาชนกับจุดเปลี่ยนประเทศไทย [ออนไลน์], 18 พฤศจิกายน 2559 แหล่งที่มา http://www.hiso.or.th/hiso/picture/reportHealth/ThaiHealth2014/thai2014_14.pdf

วัตร พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี กรณีโยกย้ายข้าราชการโดยมิชอบ⁶ จนกลายเป็นว่าสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองได้ทวีความตึงเครียดมากยิ่งขึ้นจนทหารได้เข้ามาแทรกแซงทางการเมืองโดยการยึดอำนาจ

เมื่อพิจารณาตามแนวคิดความขัดแย้งที่ วันชัย วัฒนศัพท์ ได้อธิบายถึงความขัดแย้งที่มีสาเหตุมาจากค่านิยมที่แตกต่างกัน โดยเป็นปัญหาาระบบของความเชื่อ ความแตกต่างในค่านิยม ขนบประเพณี ประวัติการเลี้ยงดูที่หล่อหลอมความคิดความเป็นตัวตนขึ้นมา⁷ วัฒนธรรมที่สั่งสมมานานอาจสวนทางกับประชาธิปไตยและฝังรากลึกในสังคมและมีวัฒนธรรมการเมืองที่ปล่อยให้เกิดการแทรกแซงทางการเมืองได้โดยง่าย ประกอบกับความคิดทางการเมืองที่ต่างกัน แบ่งฝ่ายทางการเมืองและอุดมการณ์ทางการเมืองของแต่ละฝ่ายที่แตกต่างกันที่สามารถเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคมได้⁸ สามารถนำมาวิเคราะห์หรืออธิบายความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้เพราะเมื่อพิจารณาดูแล้วจะเห็นได้ว่าในช่วงแรกของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเกิดจากการมีเป้าหมายที่แตกต่างกันของทางรัฐบาลที่ต้องการจะออกพ.ร.บ. นิรโทษกรรมกับผู้ที่ไม่เห็นด้วยดังที่ได้กล่าวไปแล้วในข้างต้น แต่พอเมื่อการพิจารณาร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมได้ยุติลงทางกลุ่มผู้ชุมนุมไม่ได้ยุติลงตามแต่ได้ยกระดับการชุมนุมแทนเป็นการชุมนุมเพื่อโค่นระบอบทักษิณและให้ปฏิรูปประเทศ

หลังจากเหตุการณ์รัฐประหารปี พ.ศ. 2549 ความคิดของคนในสังคมได้ถูกแบ่งออกเป็นหลายความคิด อุดมการณ์ของคนในสังคมได้แสดงออกอย่างชัดเจนมากขึ้นจะเห็นได้จากการเกิดกลุ่มทางการเมืองไม่ว่าจะเป็น กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ หรือ “นปช.” กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กองทัพประชาชนโค่นระบอบทักษิณ (กปท.) เครือข่ายนักศึกษาประชาชนปฏิรูปประเทศไทย (คปท.) คณะกรรมการประชาชนเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ “กปปส.” เป็นต้น การเกิดขึ้นของกลุ่มการเมืองเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิดทางการเมืองที่แตกต่างกันและอาจนำมาซึ่งความขัดแย้ง การยกระดับการชุมนุมเพื่อโค่นระบอบทักษิณของกลุ่ม กปปส. มาจากแนวความคิดทางการเมืองที่ไม่ต้องการให้การเมืองมีระบอบทักษิณ ซึ่งทางกลุ่มผู้ชุมนุมเชื่อว่าการที่การเมืองเกิดปัญหาขึ้นนี้เพราะเกิดจากระบอบทักษิณสืบเนื่องจาก พ.ร.บ. นิรโทษกรรมที่อาจจะเอื้อให้ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร พ้นผิดทางการเมือง ต่อมาคือการที่รัฐบาลของ น. ส. ยิ่งลักษณ์ ที่ถูกกล่าวหาเป็นรัฐบาลของพี่ชายอย่าง พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ระบอบทักษิณที่ทาง กปปส. กล่าวถึงคือ การใช้เผด็จการเสียงข้างมากในสภาเพื่อออกกฎหมายที่เอื้อต่อพวกพ้องตัวเอง หรือระบอบทักษิณ ตามที่ ศ. ดร. เกษียณ เตชะ

⁶ iLaw, สรุปสถานการณ์ปี 2557: การขัดขวางการใช้สิทธิโดยภาคประชาชน ที่มุ่งสู่การยึดอำนาจและการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวาง [ออนไลน์], 18 พฤศจิกายน 2559 แหล่งที่มา <https://freedom.ilaw.or.th/en/node/231>

⁷ อ้างใน วันชัย วัฒนศัพท์, ความรู้เบื้องต้นกระบวนการแก้ปัญหาข้อพิพาทที่เหมาะสม. อ่างแก้ว, บทที่ 2

⁸ สถาบันพระปกเกล้า, รายงานการวิจัยการสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ., หน้า 127

พระ ได้ให้ความหมายว่า ระบอบประชาธิปไตยอำนาจนิยมภายใต้อำนาจนำของกลุ่มนายทุนใหญ่ คือ อำนาจนำของกลุ่มทุนธุรกิจใหญ่เหนือระเบียบการเมืองแบบเลือกตั้งประชาธิปไตย ที่เบียดขับอำนาจนำเก่าที่ไม่ได้มาจากเสียงข้างมากออกไป⁹ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจึงไม่ใช่ความขัดแย้งแค่เป้าหมายที่แตกต่างกันเท่านั้นแต่ถ้าพิจารณาให้ลึกลงไปจะเห็นได้ว่าเป็นความขัดแย้งทางอุดมการณ์ ที่ศนะความคิดที่เกิดจากความขัดแย้งของกลุ่มนายทุนใหญ่กับกลุ่มอำนาจเก่า และเมื่อมีกลุ่มที่ต้องการโค่นระบอบทักษิณก็มีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับกลุ่มนี้อย่างเช่นกลุ่ม นปช. หรือกลุ่มคนเสื้อแดง เป็นที่ทราบกันดีว่ากลุ่มคนเสื้อแดงเป็นกลุ่มที่เห็นด้วยกับแนวทางของทักษิณที่ให้คนชนชั้นกลางถึงชนชั้นล่างได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นหรืออาจจะกล่าวได้ว่าทำให้บุคคลเหล่านี้มีตัวตนในสังคม คนเหล่านี้เลยเห็นด้วยกับแนวทางของทักษิณซึ่งกลุ่ม นปช. ก็ได้ออกมาชุมนุมให้กำลังใจรัฐบาล น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร การยกระดับการชุมนุมเป็นการก่อกวนให้เห็นถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากแนวความคิดที่ต่างฝ่ายต่างก็ยึดหลักการและอุดมการณ์ของฝ่ายตนเองและยังสะท้อนให้เห็นว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยไม่ใช่เพียงแต่เป็นความขัดแย้งทางการเมืองโดยทั่วไปแต่เป็นการขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทางความคิดที่ยังก้าวไม่พ้นกับระบอบทักษิณ

ซึ่งความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องทางการเมืองก็ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมืองเอาไว้ดังนี้

นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ หนึ่งในตัวแทนของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ หรือ นปช. ได้ให้สัมภาษณ์ถึงความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นเอาไว้ว่า¹⁰

" ความขัดแย้งทางการเมืองเป็นเรื่องที่ต่อเนื่องกันมาหลาย 10 ปี หลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พ.ศ. 2475 สำหรับผมมองเห็นคำว่า "การเมือง" หมายถึงการจัดสรรอำนาจ ซึ่งการเมืองของประเทศไทยมีปัญหาในเรื่องการจัดสรรอำนาจฝ่ายอนุรักษ์นิยมซึ่งยึดกุมกลไกต่างๆของรัฐและของสังคมมายาวนานกับฝ่ายเสรีนิยมซึ่งค่อยๆ ต่อต้านและขยายขึ้นจากปัญญาชนจากประชาชนระดับล่างก็ตาม คำถามข้อใหญ่ของสังคมไทยที่เกิดขึ้นในช่วง 10 ปี จึงเป็นคำถามที่ว่าใครคือ เจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริงระหว่างประชาชนทุกคนเท่าๆกันหรือคนบางกลุ่ม บางส่วนเท่านั้น สังคมไทยยังไม่มีคำตอบที่ชัดเจนสำหรับคำถามนี้ก็เลยเป็นปัญหาอยู่เพราะ วิธีคิดของคนที่เข้ามายึดอำนาจก็สะท้อนว่าเขารู้สึกว่าการให้ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจใดๆอย่างเท่าเทียม

⁹ สำนักข่าวอิสรา, เกษิณ เตชะพิระ "ระบอบทักษิณ" คืออะไร? [ออนไลน์], 18 พฤศจิกายน 2559 แหล่งที่มา <http://www.isranews.org/isra-news/item/25523-09282.html>

¹⁰ สัมภาษณ์ นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ, แกนนำกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ หรือ นปช., 31 พฤษภาคม 2559 สัมภาษณ์ที่ทำการสถานี peace tv

กันไม่ใช่ทางออกของประเทศ เขาจะมีอำนาจพิเศษเข้ามาควบคุมอำนาจอธิปไตยของประชาชน ในส่วนของกลุ่มการเมืองตั้งแต่พันธมิตร นปช. และกปปส. กลุ่มการเมืองเหล่านี้ก็เป็นผลของความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอนุรักษ์นิยมกับเสรีนิยมตั้งแต่ พ.ศ. 2475 แล้ว"

นายภูมิธรรม เวชยชัย เลขาธิการพรรคเพื่อไทยได้อธิบายถึงปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นของไทยไว้ว่า ¹¹

"ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เป็นปัญหาในปัจจุบันมองได้หลายมิติ ถ้ามองให้ไกลที่สุดเป็นความขัดแย้งมาตั้งแต่ต้นระหว่างชั่วอำนาจ 2 ชั่วเป็นการขัดแย้งกันระหว่างชนชั้นนำเดิมซึ่งมีอำนาจในการกำหนดทิศทางการบริหารประเทศกับฝ่ายประชาชนหรือกลุ่มความคิดเสรีนิยมใหม่ที่อยากจะเพิ่มอำนาจของฝ่ายประชาชนให้มากขึ้น กล่าวคือความขัดแย้งของ 2 ชั่ว อำนาจ ชั่วหนึ่งเป็นแนวคิดที่ต้องการประชาธิปไตยแบบมีชนชั้นนำ กับอีกข้างหนึ่งประชาธิปไตยของประชาชนที่ต้องการเน้นการมีส่วนร่วมของคนส่วนใหญ่ อันนี้คือรากฐานคือขัดแย้งมาตั้งแต่ต้นคือหัวใจเรื่องที่ 1 เป็นการเห็นต่างที่ดำรงอยู่"

อันที่สอง การขัดแย้งในช่วงปัจจุบันผลตกกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในช่วงมีรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 ที่มีการปฏิรูปทางการเมือง มีพรรคไทยรักไทยเกิดขึ้นในลักษณะที่เป็นพรรคการเมืองที่ค่อนข้างเน้นการให้ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมเมื่อพรรคการเมืองใหม่และเสรีนิยมใหม่ได้เกิดขึ้นเกิดการเปลี่ยนแปลงในชนบทไทย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้สร้างชนชั้นกลางใหม่ในชนบทที่ทำให้คนเข้าใจการเมืองมากขึ้นและเมื่อรัฐไทยไม่สามารถพัฒนาเปลี่ยนแปลงตัวเองได้รวดเร็วเหมือนที่ประชาชนได้เปลี่ยนแปลงตัวเองความขัดแย้งก็เลยยังคงอยู่สรุปแล้วคือความขัดแย้งของฝ่ายอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่ต้องการให้มีชนชั้นนำเป็นผู้นำหรือประชาธิปไตยที่อยู่ใต้การชี้นำของคนดีกับประชาธิปไตยที่อยู่ภายใต้ชนชั้นกลางใหม่หรือประชาชนที่ต้องการการมีส่วนร่วมก็สะท้อนออกมาเป็นรูปธรรมกันมาโดยตลอด"

¹¹ สัมภาษณ์ นายภูมิธรรม เวชยชัย, เลขาธิการพรรคเพื่อไทย, 12 ตุลาคม 2559 สัมภาษณ์ที่ทำการพรรคเพื่อไทย

ทางด้านนายสาทิต วงศ์หนองเตย หนึ่งในตัวแทนของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ได้สัมภาษณ์แสดงความความคิดเห็นเกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นเอาไว้ว่า¹²

"มีปัจจัยหลัก 2 ส่วน ส่วนแรกทัศนคติทางการเมืองของคนที่เปลี่ยนไปจากการก้าวเข้ามาของระบอบทักษิณ ส่วนที่สองเกิดความขัดแย้งถึงขนาดนี้เพราะว่าเป็นการลุกขึ้นของพลังภาคประชาชนที่มีนัยต่อการแสดงออกต่อการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ในส่วนแรก การก้าวเข้ามาของทักษิณได้เปลี่ยนทัศนคติทางการเมืองเพราะระบอบทักษิณเลือกที่จะใช้แนวทางประชาธิปไตยประชาชนนิยมสร้างคະແນນนิยมในตัวคุณทักษิณขึ้นการก้าวเข้ามาของคุณทักษิณจึงเข้ามาเปลี่ยนทัศนคติซึ่งทัศนคติที่เปลี่ยนไปถูกปลุกฝังผ่านทัศนคติกระบวนการต่างๆ ระบบทักษิณเป็นปัจจัยหลักในการเร่งให้เกิดทัศนคติทางการเมืองทำให้คนชั้นล่างมีตัวตน บทสรุปคือทัศนคติคนเปลี่ยนไปจากเดิมที่การเมืองเป็นเรื่องของคนมีอำนาจไปสู่กันเรามีหน้าที่ไปหยอหยิบตรเลือกตั้งก็จบแต่ตอนนี้กลายเป็นผู้เล่นเสียเองและเป็นผู้เล่นที่พร้อมจะใช้เวลารุนแรงด้วย

ในส่วนที่สอง คือการเมืองภาคประชาชน พอระบอบทักษิณมาทำให้คนชั้นล่างแสดงตัวตน กลุ่มของคนที่ไม่เห็นด้วยของระบอบทักษิณก็ปรากฏตัวขึ้นภายใต้แนวความคิดการเมืองเสื้อเหลืองของกลุ่มพันธมิตรแต่ก็มีกลุ่มที่สนับสนุนระบอบทักษิณของกลุ่มนปช. พอมาถึงช่วง คุณยิ่งลักษณ์ก็เป็นการปรากฏตัวของกลุ่ม กปปส. กปปส.แรงเร่งเกิดจากการทำกฎหมายนิรโทษกรรม กลุ่มเหล่านี้แสดงให้เห็นพลังของการเมืองภาคประชาชนที่แข็งแกร่งอาจจะเรียกได้ว่าพอมันเกิดขึ้นก็เลยเป็นความขัดแย้งเพราะมันปะทะกันแต่ว่าก็มีข้อดีในสังคมไทยที่ว่าต่อไปนี้รัฐบาลใดที่ขึ้นมาบริหารประเทศและไม่คำนึงถึงความต้องที่แท้จริงของประชาชนก็จะต้องถูกการเมืองภาคประชาชนกดดัน ซึ่งเหตุปัจจัยความขัดแย้งทางการเมืองปัจจัยหลักก็คือสองส่วนที่กล่าวมา"

¹² สัมภาษณ์ นายสาทิต วงศ์หนองเตย, แกนนำคณะกรรมการประชาชนเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ กปปส., 6 มิถุนายน 2559. สัมภาษณ์ที่ทำการพรรคประชาธิปัตย์

นาย เอกนัฏ พร้อมพันธุ์ หนึ่งในตัวแทนของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ได้สัมภาษณ์ถึงความขัดแย้งทางการเมืองโดยมองผ่านในมุมมองของ กปปส. ว่า¹³

"คิดว่ามองเรื่องความขัดแย้งกลุ่มประชาชนคงมองไม่เหมือนกัน ถ้าในมุมมอง กปปส. รากลึกทั้งหมดเกิดจากระบบบทักษิณที่สร้างปัญหาสะสมมาเป็นเวลานาน ปัญหาที่เกิดขึ้น เฉพาะหน้าที่เป็น ขบวนการที่ไปสู่การชุมนุมก็คือ พ.ร.บ.นิรโทษกรรม คือพยายามออกกฎหมายล้างผิดให้กับคนโกงซึ่งขัดกับหลักนิติธรรม ที่ไม่ใช่ปัญหาเดียวใหม่ที่เป็นปัจจัยให้คนออกมาชุมนุมที่จริงต้องมองลึกลงไปกว่านั้นต้องมองไปก่อนหน้า พรบ.นิรโทษกรรม ล้างผิดให้คนโกง การฉ้อฉลอำนาจของทางรัฐบาลที่เข้ามาสู่อำนาจซึ่งเป็นรัฐบาลที่อยู่ใต้ระบอบทักษิณเป็นปัญหามาไปสู่ความไม่พอใจของประชาชน พอเกิดปัญหานี้บ่อยครั้งและรวมทั้งฉนวนสำคัญ พ.ร.บ.นิรโทษกรรม ในที่สุดก็ทำให้ประชาชนลุกฮือขึ้นมาพร้อมกันออกมาร่วมกันชุมนุมประชาชนออกมาพร้อมกันเพราะมีความรู้สึกตรงกันมีเจตนารมณ์ร่วมกันก็คือต้องยับยั้งกระบวนการออกกฎหมายที่ออกมาล้างผิดให้ได้แต่พอมาถึงตรงกฎหมายนิรโทษกรรมได้ยุติลง ทาง กปปส.เห็นว่า พรบ.นิรโทษกรรมเป็นเพียงส่วนยอดของปัญหาซึ่งปัญหาจริงๆฝังรากลงไปเยอะ สิ่งที่ กปปส.มองว่าระบอบทักษิณเข้ามาทำร้ายประเทศทาง กปปส.ก็เลยต้องการที่จะปฏิรูปประเทศเพื่อไม่ให้ระบอบทักษิณเข้ามาทำร้ายประเทศได้อีก"

จากการให้สัมภาษณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องทางการเมืองสามารถสรุปได้ว่าความขัดแย้งทางความคิดที่เกิดขึ้นเกิดจาก

1. กลุ่มอนุรักษ์นิยมกับกลุ่มเสรีนิยม

โดยที่นาย ธีรัฐภูมิและนายภูมิธรรม ต่างเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่า กลุ่มอนุรักษ์นิยมพยายามที่จะรักษาอำนาจของกลุ่มตนเองไว้เพราะเมื่อก่อนกลุ่มอนุรักษ์นิยมมีอำนาจกำหนดทิศทางในการบริหารประเทศแต่ผลของการมีรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2540 ที่ทำให้ประชาชนรับรู้สิทธิความเป็นพลเมืองของตนมากขึ้นจนเกิดความรู้สึกที่เท่าเทียมซึ่งนำไปสู่การเกิด 'กลุ่มทุนใหม่' ซึ่งมีความขัดแย้งกับ 'กลุ่มทุนเก่า' เกิด 'ประชาชนระดับรากหญ้า' ซึ่งขัดแย้งกับ 'ชนชั้นนำ'¹⁴ ซึ่งความขัดแย้งนี้ได้เกิดขึ้น

¹³ สัมภาษณ์ นายเอกนัฏ พร้อมพันธุ์, แกนนำคณะกรรมการประชาชนเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ กปปส., 31 สิงหาคม 2559 สัมภาษณ์ที่เป็จิติทก คลับ อาคารทู เป็จิติทก เพลส

¹⁴ คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.), รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาวิจัยรากเหง้าของความขัดแย้งสู่ทางออกเพื่อความปรองดอง., หน้า 185

ในสังคมไทยเป็นระยะเวลาอย่างยาวนานและหลายครั้งที่แนวความคิดที่แตกต่างกันส่งผลให้ความขัดแย้งทางการเมืองเกิดขึ้น

2. ความเข้าใจที่แตกต่างกันในเรื่องระบบประชาธิปไตย

ความเข้าใจในเรื่องระบบประชาธิปไตยของสังคมไทยหลังการรัฐประหารปี พ.ศ. 2549 ได้ถูกแบ่งออกเป็น 1. กลุ่มที่เชื่อว่ามีประชาธิปไตยแบบจับต้องได้โดยมองว่าประชาธิปไตยเป็นเรื่องของเสียงข้างมาก มีนโยบายที่ตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ และ 2. กลุ่มที่เชื่อว่าประชาธิปไตยเป็นเรื่องของความโปร่งใสและถูกตรวจสอบ ผู้นำต้องมีคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินนโยบายภาครัฐ¹⁵ ดังจะเห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์ของนายสาทิตย์กับนายเอกนัฏต่างก็มีความคิดที่ว่าประชาธิปไตยที่ถูกต้องต้องมีความชอบธรรม ปราศจากการคอร์รัปชัน มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งจะตรงกันข้ามกับกลุ่มที่ต้องการประชาธิปไตยเสียงข้างมาก จากฐานความเชื่อที่แตกต่างกันที่มองประชาธิปไตยเฉพาะส่วนก็สามารถพัฒนาไปสู่ความรุนแรงทางการเมืองได้

ดังนั้นจากเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น ความขัดแย้งทางการเมืองที่ปรากฏให้เห็นรวมถึงการให้สัมภาษณ์ถึงประเด็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจะเห็นได้ว่า บริบททางความคิด อุดมการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นกับการเมืองไทยเป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนออกมาให้เห็นทางเหตุการณ์ทางการเมืองและสะท้อนออกมาในรูปแบบความขัดแย้งทางการเมืองที่มาจากบริบททางความคิด

5.1.3 บริบททางสังคม

จากบริบททางการเมืองและบริบททางความคิดนั้นอีกสาเหตุหนึ่งที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้ทหารสามารถเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองได้ก็คือ บริบททางสังคม ตามแนวความคิดของ Samuel Huntington¹⁶ มองว่า สาเหตุสำคัญในการแทรกแซงทางการเมืองของทหารไม่ใช่มาจากลักษณะการปกครองหรือสังคมทหาร แต่มาจากเรื่องของโครงสร้างสถาบัน โดยที่ทหารจะเข้าแทรกแซงทางการเมืองในที่มีความยุ่งเหยิงวุ่นวาย ซึ่งก็ไปสอดคล้องกับความคิดของ Samuel E. Finer¹⁷ ที่ได้แสดงทัศนคติว่า ปัจจัยที่ทำให้ทหารเข้ามาบิบบทบาทการเมือง คือ การที่สังคมต้องเผชิญกับภาวะวิกฤติอันเกิดจากความขัดแย้งและความไร้เสถียรภาพทางการเมืองที่ร้ายแรงอาจนำไปสู่ “ภาวะไร้อำนาจทางการเมือง” (Power Vacuum) เปิดโอกาสให้สถาบันทหารเข้ามาแทรกแซง จากความขัดแย้งทางด้านเป้าหมายที่กลายเป็นความขัดแย้งทางด้านความคิด อุดมการณ์ซึ่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเหล่านั้นได้นำไปสู่บริบททางด้านสังคม กล่าวคือการขัดแย้งที่เกิดขึ้นไม่ใช่เป็นการขัดแย้งโดยแบบทั่วไป แต่เป็นการขัดแย้งในวงกว้าง การชุมนุมโดยเริ่มจากการคัดค้าน พ.ร.บ. นิรโทษกรรมไปจนถึง

¹⁵ เรื่องเดียวกัน., หน้า 186

¹⁶ Samuel Huntington, *Political Order in Changing Societies*. อังแล้ว, บทที่ 2

¹⁷ Samuel E. Finer, *The Man on Horseback : The Role of the Military in Politics*. อังถึงใน กนลา สุขพานิชและสุจิต บุญบงการ อังแล้ว, บทที่ 2

การยกระดับการชุมนุมเพื่อโค่นระบอบทักษิณและปฏิรูปประเทศการชุมนุมที่เกิดขึ้นทำให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมเกิดขึ้น ซึ่งความขัดแย้งทางสังคมที่เกิดขึ้นค่อยๆทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ดังตัวอย่างเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้ชุมนุมคัดค้าน พ.ร.บ. นิรโทษกรรมที่นำโดยนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ได้ยกระดับการชุมนุมและได้มีการจัดตั้ง คณะกรรมการประชาชนเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ “กปปส.” ขึ้นในวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ขึ้น ทางปากของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ หรือ “นปช.” หรือคนเสื้อแดงก็ได้นัดชุมนุมกันที่ราชมณฑลกีฬาสาธิตซึ่งทำให้เกิดเหตุการณ์ปะทะกันเกิดขึ้น โดยเหตุความไม่พอใจของกลุ่มนักศึกษาธรรมศาสตร์ เริ่มขึ้นจากที่นักศึกษาถูกผู้ชุมนุมเสื้อแดงทำร้ายร่างกาย สถานการณ์ตึงเครียดและยืดเยื้อจนตึก เสี่ยงปืนและเสียงระเบิดดังขึ้นต่อเนื่อง มีการกราดยิงเข้ามาในมหาวิทยาลัยตลอดทั้งคืนจนกระทั่งบ่ายของอีกวัน จากการปะทะกันทำให้มีผู้บาดเจ็บทั้งฝั่ง นปช และนักศึกษา รวม 65 ราย และมีผู้เสียชีวิต 5 ราย

2. การปะทะกันในวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2556 นายอุทัย ยอดมณี แกนนำ คปท. นำผู้ชุมนุม เดินทางไปที่สนามกีฬาไทย - ญี่ปุ่น ดินแดง เพื่อขัดขวางไม่ให้มีการจับสลากหมายเลขของผู้สมัครเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ของพรรคการเมือง สืบเนื่องมาจากทางรัฐบาลได้มีการยุบสภาและได้ให้มีการจัดการเลือกตั้งจึงได้ให้มีการจับสลากหมายเลขผู้สมัครเลือกตั้ง ซึ่งทางกลุ่มผู้ชุมนุมได้ทำการขัดขวางเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของผู้ชุมนุมที่ไม่ต้องการให้มีการเลือกตั้งเกิดขึ้น กลุ่มผู้ชุมนุมปิดล้อมและพยายามที่จะบุกเข้าไปภายในสนามกีฬา แต่ถูกตำรวจสกัดด้วยการยิงแก๊สน้ำตาและกระสุนยาง ผู้ชุมนุมเริ่มมีการใช้อาวุธต่างๆ เพื่อต่อสู้ สถานการณ์ยิ่งเริ่มตึงเครียดเมื่อมีเสียงปืนดังขึ้นทั้งที่หน้าสนามกีฬาไทย-ญี่ปุ่น และหน้ากระทรวงแรงงาน จนทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 160 คน ทั้งฝ่ายผู้ชุมนุม ตำรวจและสื่อมวลชน

3. เหตุการณ์ระเบิดรายวัน ยังคงเกิดขึ้นต่อเนื่องวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2557 เกิดเหตุระเบิดที่ถนนบรรทัดทอง ขณะที่ขบวนผู้ชุมนุม กปปส นำโดยนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เคลื่อนขบวนผ่าน ผู้ชุมนุมได้รับบาดเจ็บ 40 คน และเสียชีวิต 1 คน คือ นายประคอง ชูจันทร์ ถูกสะเก็ดระเบิดตัดเส้นเลือดใหญ่ที่หัวใจ หลังเกิดเหตุการณ์นี้ร้อยคน ได้เข้าไปค้นตึกร้างที่อยู่ใกล้เคียง ที่เชื่อว่าคนร้ายขว้างระเบิดลงมา ก่อนที่ทหารจะเข้าไปตรวจสอบ โดยพบกระเบื้องระเบิดแสวงเครื่อง ชนิด อาจีดี 5 ผลิตในประเทศจีน มีอายุสภาพทำลายในรัศมี 6 เมตร หลังเหตุระเบิดที่ถนนบรรทัดทอง เพียง 2 วัน คนร้ายขว้างระเบิดใส่หลังเวทีอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ มีผู้บาดเจ็บหลายราย รวมถึงสื่อมวลชน ตำรวจพบว่า คนร้ายใช้ระเบิดชนิดเดียวกับเหตุที่ถนนบรรทัดทอง มี แผนประทุษกรรมใกล้เคียงกัน และมีทักษะการใช้อาวุธ

4. จากนั้นในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 เมื่อพระพุทธอิสระ นำผู้ชุมนุมแจ้งวัฒนะ ไปปิดล้อมหน้าสำนักงานเขตหลักสี่ ภายในซอยแจ้งวัฒนะ 10 เพื่อขัดขวางไม่ให้มีการเลือกตั้งวันที่ 2 กุมภาพันธ์ โดยมีผู้ชุมนุม กปปส. ลาดพร้าวมาสมทบ แต่เกิดการปะทะกับกลุ่มคนเสื้อแดง จากจังหวัดปทุมธานี ของนายวุฒิพงษ์ กชธรรมคุณ หรือโกตี๋ ที่มาปักหลักบริเวณแยกหลักสี่ เสียงปึงดังขึ้นต่อเนื่องจากทั้ง 2 ฝ่าย ก่อนที่ทหารจะเข้ามาควบคุมสถานการณ์ แต่ก็ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บทั้งหมด 7 คน โดย 1 ในนั้น อากาศสาหัส ถูกกระสุนที่ล่ามจอนทำให้เป็นอัมพาต ซึ่งตำรวจพบมีผู้เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ครั้งนั้น ทั้งหมด 21 คน¹⁸

5. สถานการณ์ความรุนแรงยังเกิดขึ้นรายวัน ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ ได้เกิดเหตุระเบิดบริเวณหน้าบึงชีราชประสงค์ใกล้กับกลุ่มผู้ชุมนุม กปปส. ตรงแยกราชประสงค์ ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 21 ราย เสียชีวิต 3 ราย ซึ่งผู้ที่เสียชีวิต 2 ใน 3 รายนี้เป็นเด็ก อายุ 6 ขวบกับ 4 ขวบที่เสียชีวิต ซึ่งก่อนหน้าเกิดเหตุการณ์ระเบิดที่บึงชีราชประสงค์ เพียงหนึ่งวันได้เกิดเหตุคนร้ายใช้อาวุธสงครามกราดยิงและปาระเบิดใส่เวที กปปส. ที่จังหวัดตราด ส่งผลให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 34 รายและมีเด็กวัย 5 ขวบเสียชีวิต 1 ราย¹⁹ เหตุการณ์ปาระเบิดใส่ผู้ชุมนุมเริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อมีการยิงระเบิดเอ็ม 79 ตามด้วยเอ็ม 16 กราดยิงถล่มพื้นที่ชุมนุม กปปส. บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ถนนราชดำเนินกลางเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บหลายราย²⁰

จากเหตุการณ์ที่ไต่ยกตัวอย่างไปนั้น จะเห็นได้ว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับกลุ่มผู้ชุมนุมได้ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ จากการปะทะกันของกลุ่มผู้ชุมนุมด้วยกันเองจนไปถึงการมีผู้ไม่หวังดีเข้ามาอาศัยเหตุการณ์การชุมนุมสร้างสถานการณ์ความวุ่นวายให้เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเหตุการณ์ความรุนแรงเหล่านี้นำมาซึ่งความเสียหายและสูญเสีย เกิดความวุ่นวายในสังคม ประชาชนเกิดความไม่ปลอดภัยในการดำรงชีวิตการปะทะกันของกลุ่มผู้ชุมนุมไม่ว่าจะเป็นระหว่างผู้ชุมนุมกปปส. กับ นปช. หรือกลุ่มผู้ชุมนุม กปปส. กับผู้ไม่หวังดีเหล่านี้นำมาซึ่งความระส่ำระสายในสังคม ความขัดแย้งทางการเมืองได้บานปลายกลายมาเป็นความขัดแย้งทางสังคมและนำไปสู่การเกิดความรุนแรงเกิดขึ้นจึงเป็นช่องทางที่ทหารสามารถเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองได้ตามแนวความคิดที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่า ทหารจะเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองในที่มีความยุ่งเหยิงวุ่นวาย สังคมเผชิญกับวิกฤติอันเกิดจากความขัดแย้งจะเห็นได้จากที่ท่าของทหารหลังจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นมาหลายครั้งทางกองทัพได้แถลงการณ์แสดงจุดยืนของ พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการกองทัพ

¹⁸ ไทยรัฐออนไลน์, คดีความรุนแรงเหตุชุมนุม กปปส. หลังผ่านขกแรก [ออนไลน์], 27 พฤศจิกายน 2559 แหล่งที่มา <http://www.thairath.co.th/content/403495>

¹⁹ "บีมราชประสงค์เจ็บ 21 ยิงเอ็ม 79 ถล่มศาลแพ่งไม่ระเบิด," หนังสือพิมพ์โลกวันนี้, (24 กุมภาพันธ์ 2557).

²⁰ "บึกคู้หูกยังรุนแรงทหารออกเต็มรูปแบบ," หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, (16 พฤษภาคม 2557).

*ดูเพิ่มเติมในบทที่ 4

ต่อสถานการณ์ทางการเมือง 7 ข้อ* และ 1 ใน 7 ข้อ ได้แสดงถึงการที่ทหารจะเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองคือ หากสถานการณ์รุนแรงมากขึ้นจนন্নวมโน้มถ่วงถึงขั้นจะเกิดจลาจล กองทัพอาจมีความจำเป็นต้องใช้กำลังทหารเข้าคลี่คลายสถานการณ์ หากมีผู้หนึ่งผู้ใดหรือกลุ่มบุคคลหรือกองกำลังติดอาวุธตอบโต้กองทัพหรือทำร้ายประชาชนผู้บริสุทธิ์อีกจะถูกเจ้าหน้าที่ใช้มาตรการทางกฎหมายปราบปรามอย่างเด็ดขาดและอาจจะไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายใดๆได้²¹ จากคำแถลงการณ์ของทางกองทัพก็จะเห็นได้ว่าทหารได้อ้างถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้นถ้ายังคงเกิดความรุนแรงเกิดขึ้นทหารจำเป็นต้องออกมาเพื่อยับยั้งเหตุการณ์ความรุนแรงซึ่งอาจจะนำมาสู่การแทรกแซงทางการเมืองของทหาร

5.2. ปัจจัยที่เอื้อต่อการอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหาร

จากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่นำไปสู่ความรุนแรงและความวุ่นวายทางสังคมที่เป็นผลให้ทหารได้ทำการรัฐประหารขึ้นนั้น อีกส่วนประกอบหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้กันที่ทำให้ทหารสามารถทำการรัฐประหารได้อย่างราบรื่นแบบที่ไม่มีการปะทะกันรุนแรงแบบในต่างประเทศ อย่างเช่น การทำรัฐประหารที่ประเทศตุรกีที่กองทัพได้พยายามที่จะทำการรัฐประหารแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากประชาชนพากันออกมาตามท้องถนนเพื่อรวมตัวกันต่อต้านการรัฐประหารจนกลายเป็นจุดเปลี่ยนให้ฝ่ายทหารที่พยายามยึดอำนาจตกเป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำจนต้องยอมแพ้ในเวลาต่อมา เป็นต้น ส่วนประกอบที่สำคัญที่นอกเหนือจากความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นนั้นก็คงจะหนีไม่พ้นการอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหาร กล่าวคือการทำรัฐประหารของไทยนั้นมีปัจจัยที่เอื้อให้ทหารสามารถอ้างความชอบธรรมในการก้าวเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองรวมถึงการทำรัฐประหารได้ซึ่งอาจจะตรงกันข้ามกับการทำรัฐประหารของประเทศตุรกีที่ปัจจัยในการทำรัฐประหารนั้นไม่เอื้ออำนวยพอที่จะเปิดช่องให้ทหารเข้ามายึดอำนาจ อย่างน้อยก็ที่จะได้จากการที่ประชาชนไม่เห็นด้วยและมีการออกมาเดินต่อต้าน แต่ในส่วนของประเทศไทยปัจจัยที่เอื้อต่อการอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหารสามารถอธิบายได้ 2 ปัจจัย ดังนี้

5.2.1 ความไม่ชอบธรรมของรัฐบาลพลเรือน

สถานการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการแทรกแซงทางการเมืองของทหารตามแนวความคิดการแทรกแซงทางการเมืองคือ ความชอบธรรมของระบบการเมือง กล่าวคือโอกาสที่ทหารจะเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองจะมีมากถ้าระบบการเมืองมีความชอบธรรมลดน้อยลง ระบบการเมืองที่มีความชอบธรรมต่ำ เป็นเหตุให้เกิดการไร้เสถียรภาพทางการเมือง นอกจากนั้นการที่ระบบการเมืองขาดความชอบธรรมย่อมหมายถึง การที่ประชาชนไม่ให้ความสนับสนุนแก่รัฐบาล เป็นเหตุทำให้ทหาร

²¹ เรื่องเดียวกัน., อ้างแล้ว, หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

สามารถเข้าทำการยึดอำนาจได้โดยไม่เกรงประชาชนจะต่อต้าน²² จากแนวคิดการแทรกแซงทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับความชอบธรรมของระบบการเมืองจะเห็นได้ว่า รัฐบาลซึ่งในที่นี่คือรัฐบาลของ น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตรนั้น ขาดความชอบธรรมในการบริหารประเทศ การใช้อำนาจไปในทางมิชอบ การเอื้อผลประโยชน์ให้แก่พวกพ้องจนนำไปสู่การฟ้องร้องรัฐบาล น.ส. ยิ่งลักษณ์จนทำให้น.ส. ยิ่งลักษณ์ พ้นออกจากตำแหน่งนั้นก็คือ คดีการโยกย้ายนายถวิล เปลี่ยนศรีเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งคดีการโยกย้ายนาย ถวิล เปลี่ยนศรี

ความไม่ชอบธรรมของทางรัฐบาลเริ่มขึ้นเมื่อ รัฐบาลยิ่งลักษณ์มีคำสั่งปลดนาย "ถวิล เปลี่ยนศรี" ออกจากเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือ สมช. เมื่อวันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2554 โดยให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีแทน ซึ่ง นายถวิลได้ยื่นหนังสือร้องเรียนความเป็นธรรมต่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) ในกรณีถูกปลดดังกล่าว จนต่อมา น.ส.ยิ่งลักษณ์ได้ลงนามย้าย "พล.ต.อ. วิเชียร พงษ์โพธิ์ศรี" จากตำแหน่ง ผบ.ตร. มาเป็นเลขาธิการ สมช. แทนนายถวิล แม้จะถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักว่าเป็นการกระทำเพื่อผลประโยชน์ให้กับคนในเครือข่าย วันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2555 คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) ได้ยกคำร้องกรณีโยกย้ายโดยมิชอบของนายถวิล ที่ยื่นร้องเรียนไว้ก่อนหน้านี้ โดยหลังจากรับทราบผลดังกล่าว นายถวิลได้ออกมาตั้งข้อสงสัยว่าการพิจารณาเป็นไปโดยชอบหรือไม่ หลังพบว่าประธาน ก.พ.ค. ลงมติข้ามช้อน จากนั้นจึงได้เดินทางไปศาลปกครองให้คุ้มครองชั่วคราว ขณะเดียวกันได้ยื่นฟ้อง น.ส.ยิ่งลักษณ์ และ ก.พ.ค. ต่อศาลปกครอง ระบุเป็นการใช้ดุลพินิจโยกย้ายโดยมิชอบของ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร กระทั่งศาลปกครองได้อ่านคำพิพากษา สั่งให้รัฐบาลยกเลิกคำสั่งย้ายนายถวิลไปเป็นที่ปรึกษานายกฯ และให้ย้ายกลับมาดำรงตำแหน่งเลขาธิการ สมช. โดยเร็ว โดยระบุว่า การแต่งตั้งโยกย้ายไปอย่างรีบเร่งและไม่ชอบด้วยจริยธรรม โดยระบุว่า น.ส.ยิ่งลักษณ์ สั่งโยกย้ายนายถวิลไม่ชอบด้วยกฎหมาย หลังคำตัดสินของศาลปกครองสูงสุดไม่กี่วัน นายไพบูลย์ นิติตะวัน สมาชิกวุฒิสภาสรรหา ได้นำคำสั่งศาลปกครองสูงสุดไปยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยกรณีว่ากรณี น.ส.ยิ่งลักษณ์ สั่งย้ายนายถวิล โดยมิชอบจะทำให้พ้นสภาพนายกรัฐมนตรีหรือไม่²³

โดยในวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้ออกนั่งบัลลังก์เพื่ออ่านคำวินิจฉัย ในคดีที่ นายไพบูลย์ นิติตะวัน สมาชิกวุฒิสภา ร้องขอให้ศาลพิจารณาว่า สถานภาพความเป็นรัฐมนตรีของ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร รักษาการนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญมาตรา 182 (7) ประกอบมาตรา 268 หรือไม่

²² ประชา เทพเกษตรกุล, "การแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2535." อ้างแล้ว, บทที่ 2

²³ TCIJ, ศาลรธน. ชี้ 'ยิ่งลักษณ์' พ้นนายก-คดีโยกย้ายถวิล [ออนไลน์], 15 ธันวาคม 2559 แหล่งที่มา <http://www.tcijthai.com/news/2014/07/scoop/4198>

จากกรณีการโยกย้าย นายถวิล เปลี่ยนศรี เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาว่า น.ส. ยิ่งลักษณ์ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการโยกย้าย นายถวิล พ้นจากตำแหน่งเลขาธิการ สมช. และหนังสือที่ นางสาวกฤษณา สีหลักษณ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี รับโอนไปนั้นไม่เป็นไปตามขั้นตอน อีกทั้งยังเห็นว่า กระบวนการโยกย้ายใช้เวลาเพียง 4 วันเท่านั้น โดยมีการออกเอกสารในวันอาทิตย์ ซึ่งไม่เป็นไปตามการปฏิบัติราชการปกติ ดูแล้วเป็นการเร่งรีบอย่างผิดสังเกต ถือเป็นกรกระทำที่รวบรัด ปราศจากเหตุผลอันสมควรที่ต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้ จึงมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า การที่ย้าย นายถวิล เลขาธิการ สมช. ไปดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกฯ คือความประสงค์ให้ตำแหน่งเลขาธิการ สมช. วางลง เพื่อโอนย้าย พล.ต.อ. วิเชียร พจน์โพธิ์ศรี ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ในขณะนั้น มาดำรงตำแหน่งเลขาธิการ สมช. แทน อันจะทำให้ตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติวางลง เพื่อย้าย พล.ต.อ.เพรียวพันธ์ ดามาพงศ์ รอง ผบ.ตร. ในขณะนั้น ซึ่งกำลังจะเกษียณอายุราชการ และเป็นเครือญาติของนางสาวยิ่งลักษณ์ นายกรัฐมนตรี ขึ้นมาดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติแทน

การกระทำของนางสาวยิ่งลักษณ์จึงมีเหตุให้เชื่อได้ว่าทำเพื่อผลประโยชน์ของตัวเองและพวกพ้อง มีผลประโยชน์ทับซ้อน และวาระซ่อนเร้น มิได้กระทำเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชนแต่อย่างใด ด้วยการโยกย้ายข้าราชการเพื่อให้เครือญาติเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เป็นการก้าวก่ายแทรกแซงกระบวนการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการ ถือเป็นกรกระทำที่ขาดจริยธรรม คุณธรรม ความถูกต้องชอบธรรมของการใช้อำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมาย²⁴

ดังนั้น การกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีมติเอกฉันท์ 9 ต่อ 0 นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ใช้สถานะ การเป็นนายกรัฐมนตรี เข้าไปก้าวก่ายแทรกแซง การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการเพื่อประโยชน์ของตัวเอง ผู้อื่น พรรคการเมือง ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 (2) (3) และมาตรา 268 มีผลให้ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเป็นการเฉพาะตัว รวมถึงรัฐมนตรีที่ร่วมมติดังกล่าวในวันที่ 6 กันยายน 2554 ถือว่ามีส่วนร่วมในการก้าวก่ายแทรกแซงการโยกย้ายข้าราชการด้วย ทั้งนี้ เมื่อสถานะความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเป็นการเฉพาะตัวแล้ว ทำให้ ยิ่งลักษณ์ พ้นเก้าอี้รักษาการนายกรัฐมนตรี²⁵

²⁴ ศาลรัฐธรรมนูญ, คำวินิจฉัย 9/2557 เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องของสมาชิกวุฒิสภาเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 182 (7) ประกอบมาตรา 268 มาตรา 266 (2) และ (3) หรือไม่ [ออนไลน์], 3 เมษายน 2560 แหล่งที่มา

http://www.constitutionalcourt.or.th/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=557&Itemid=94&lang=th

²⁵ kapook, ยิ่งลักษณ์พ้นเก้าอี้รักษาการนายกฯ หลังศาลรัฐธรรมนูญตัดสินคดีย้าย ถวิล เปลี่ยนศรี [ออนไลน์], 15 ธันวาคม 2559. แหล่งที่มา <http://highlight.kapook.com/view/101714>

จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางมิชอบทำให้เกิดกระแสขึ้นในสังคมจากการที่มีความขัดแย้งทางการเมืองเป็นทุนเดิมอยู่แล้วก็การใช้อำนาจที่ตนเองเป็นรัฐบาลโยกย้ายตำแหน่งเพื่อให้พวกพ้องเข้ามาดำรงตำแหน่งแทนซึ่งรัฐบาลยิ่งขาดความชอบธรรมลงไปอีกเพราะเพียงแค่ออก พ.ร.บ.นิรโทษกรรมออกมานั้นประชาชนบางส่วนก็ไม่เห็นด้วยได้มีการกล่าวหาว่ารัฐบาลใช้เสียงข้างมากในสภาออก พ.ร.บ.นิรโทษกรรมจนนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองที่บานปลายการเป็นปัญหาความรุนแรงวุ่นวายทางสังคมจนมาถึงมีการตัดสินคดีโยกย้ายนาย ถวิล เปลี่ยนศรีที่ทางได้ชี้ชัดว่าทางรัฐบาลใช้อำนาจไปในทางมิชอบอย่างแท้จริงก็ยิ่งทำให้ความชอบธรรมของทางรัฐบาลลดต่ำลง ซึ่งจะเห็นได้จากมีผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนหลังมีการประกาศคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญในคดีโยกย้ายนายถวิล เปลี่ยนศรี โดยศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) เผยผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เรื่อง “สถานการณ์การเมืองไทยหลังศาลรัฐธรรมนูญให้ น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี”²⁶ ทำการสำรวจระหว่างวันที่ 8 - 9 พฤษภาคม 2557 จากประชาชนทั่วประเทศเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อสถานการณ์การเมืองไทยภายหลังศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยชี้ขาดให้ น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี รักษาการ และอีก 9 รัฐมนตรี พ้นจากตำแหน่ง จากกรณีแต่งตั้งโยกย้ายนายถวิล เปลี่ยนศรี เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) โดยมีชอบด้วยกฎหมาย จากผลการสำรวจความคิดเห็นต่อความรู้สึกของประชาชนต่อคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญที่ให้นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐมนตรี อีก 9 คน ที่เกี่ยวข้องกับการโยกย้ายตำแหน่ง นายถวิล เปลี่ยนศรี พ้นจากตำแหน่ง พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 39.04 ระบุว่า รู้สึกพอใจมากในคำตัดสิน รองลงมา ร้อยละ 21.04 ระบุว่า รู้สึกค่อนข้างพอใจในคำตัดสิน ร้อยละ 20.80 ระบุว่า รู้สึกไม่พอใจเลยในคำตัดสิน ร้อยละ 12.96 ระบุว่า รู้สึกค่อนข้างไม่พอใจในคำตัดสิน และร้อยละ 6.16 ระบุว่า รู้สึกเฉย ๆ

เมื่อถามถึงความคิดเห็นต่อโอกาสหรือความเป็นไปได้ในการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีคนกลาง ภายหลังคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญ ท่ามกลางสถานการณ์การเมืองในปัจจุบัน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.72 ระบุว่าค่อนข้างเป็นไปได้ในการมีนายกรัฐมนตรีคนกลาง รองลงมา ร้อยละ 23.36 ระบุว่า เป็นไปไม่ได้เลย ร้อยละ 19.04 ระบุว่า มีความเป็นไปได้น้อย ร้อยละ 18.32 ระบุว่า มีความเป็นไปได้สูง และร้อยละ 2.56 ไม่ระบุ/ไม่แน่ใจ

²⁶ NiDAPoll, สถานการณ์การเมืองไทยหลังศาลรัฐธรรมนูญให้ น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร พ้นจากตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี [ออนไลน์], 20 ธันวาคม 2559 แหล่งที่มา <http://nidapoll.nida.ac.th/index.php?op=polls-detail&id=236>

ตารางที่ 2 ท่านมีความรู้สึกอย่างไรกับคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญที่ให้นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐมนตรี อีก 9 คน ที่เกี่ยวข้องกับการโยกย้ายตำแหน่ง นายถวิล เปลี่ยนสี พ้นจากตำแหน่ง

ความรู้สึกของประชาชนต่อคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญที่ให้นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐมนตรี อีก 9 คน ที่เกี่ยวข้องกับการโยกย้ายตำแหน่ง นายถวิล เปลี่ยนสี พ้นจากตำแหน่ง	ร้อยละ
พอใจมากในคำตัดสิน	39.04
ค่อนข้างพอใจในคำตัดสิน	21.04
เฉยๆ	6.16
ค่อนข้างไม่พอใจในคำตัดสิน	12.96
ไม่พอใจเลยในคำตัดสิน	20.80
รวม	100.00

ตารางที่ 3 จากสถานการณ์การเมืองในปัจจุบัน หลังคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญ ท่านคิดว่าโอกาสของการมีการแต่งตั้งนายกคนกลาง อยู่ในระดับใด

ความคิดเห็นต่อโอกาสหรือความเป็นไปได้ในการแต่งตั้งนายกคนกลาง ภายหลังจากคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญ ท่ามกลางสถานการณ์การเมืองในปัจจุบัน	ร้อยละ
มีความเป็นไปได้สูงในการมีนายกคนกลาง	18.32
ค่อนข้างเป็นไปได้ในการมีนายกคนกลาง	36.72
มีความเป็นไปได้น้อยในการมีนายกคนกลาง	19.04
เป็นไปได้ไม่ได้เลยในการมีนายกคนกลาง	23.36
ไม่ระบุ/ไม่แน่ใจ	2.56
รวม	100.00

จากผลของการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนจะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่พอใจในคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญที่ให้น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตรพ้นจากตำแหน่งรักษาการนายกรัฐมนตรีซึ่งทำให้สถานการณ์ทางการเมืองเกิดความระสับระส่ายและถึงแม้การพ้นจากตำแหน่งรักษาการนายกรัฐมนตรีของน.ส.ยิ่งลักษณ์จะมีรัฐมนตรีคนอื่นมาดำรงตำแหน่งรักษาการแทนก็ไม่สามารถทำให้สถานการณ์ทางการเมืองไทยดีขึ้นได้ ความชอบธรรมของทางรัฐบาลก็ไม่ได้ส่งผลดีขึ้นดังที่ปรากฏให้เห็นในโพลที่ว่าประชาชนมีความเห็นถึงร้อยละ 36.72 ที่คิดว่าโอกาสของการมีแต่งตั้งนายกคนกลางค่อนข้างเป็นไปได้ ซึ่งได้สะท้อนว่าประชาชนเลือกที่จะยอมรับการมีนายกคนกลางเข้ามาบริหารจัดการแก้ไขปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นมากกว่ารัฐบาลที่ขาดความชอบธรรม

5.2.2 คุณลักษณะของผู้นำ

นอกเหนือจากความไม่ชอบธรรมของรัฐบาลพลเรือนที่เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการอ้างความชอบธรรมในการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองของทหารแล้ว อีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยเอื้อต่อการเข้ามาแทรกแซงของทหารนั้นก็คือ คุณสมบัติของผู้นำ กล่าวคือ ตามแนวคิดความชอบธรรมทางการเมืองที่โดยที่ Max Weber ได้มีการกล่าวถึงการแบ่งชนิดของการอ้างความชอบธรรมซึ่งการอ้างความชอบธรรมที่น่าสนใจคือ การอ้างความชอบธรรมด้วยคุณลักษณะ (Charismatic) เป็นการอ้างคุณสมบัติความสง่างาม อาจเป็นลักษณะพิเศษ ศักดิ์สิทธิ์ ความเป็นวีรบุรุษ หรือเป็นแบบอย่างโดยส่วนตัวของผู้นำ หรือ รูปแบบบรรทัดฐานที่ออกโดยคำสั่งของผู้นำ ซึ่งสิ่งนี้จะครอบงำการบริหารได้ด้วยการเป็นผู้รู้เหตุการณ์ หรือผู้เผยแพร่ความคิดทางการเมือง โดยอาจจะเป็นผู้นำทางการเมือง (Warlord) ผู้นำที่ได้อำนาจเนื่องจากการปลุกปั่นมวลชน (The great demagogue) เป็นต้น²⁷ จะเห็นได้ว่าหลังจากการที่น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตรโดนคำสั่งตัดสินให้พ้นจากตำแหน่งรักษาการนายกไปแล้วนั้นกระแสนายกคนกลางก็ถูกกล่าวถึงอีกครั้งซึ่งจากกระแสการจะมีแต่งตั้งนายกคนกลางเกิดขึ้นนั้นได้มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับใครจะมาเป็นนายกคนกลาง

ผลสำรวจของ "สวนดุสิตโพลล์" ในหัวข้อใครควรจะเป็น"นายกคนกลาง"²⁸

อันดับ 1	อานันท์	ปันยารชุน	40.55%
อันดับ 2	พลากร	สุวรรณรัฐ	37.01%
อันดับ 3	อาสา	สารสิน	35.43%
อันดับ 4	พล.อ.ประยุทธ์	จันทร์โอชา	35.04%

จากการผลสำรวจจะเห็นได้ว่ามีชื่อของ พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา อยู่ในผลสำรวจความคิดเห็นที่ใครจะมาเป็นนายกคนกลางถึงแม้ว่าพล.อ. ประยุทธ์ จะไม่ได้คะแนนมาเป็นอันดับหนึ่งแต่การที่มีชื่อของพล.อ.ประยุทธ์ก็ได้สะท้อนให้เห็นว่าตัวของพล.อ.ประยุทธ์ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนไม่มากนักน้อยและนอกจากนี้ พล.อ.ประยุทธ์ ยังเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางทหารเพียงคนเดียวที่มีชื่อในผลสำรวจนี้และถึงแม้ในท้ายที่สุดจะไม่มีแต่งตั้งนายกคนกลางเพราะได้มีการรัฐประหารเกิดขึ้นเสียก่อน การรัฐประหารที่เกิดขึ้นเป็นการล้มระบอบการปกครองเดิมนั้นก็คือระบอบประชาธิปไตยถึงแม้การรัฐประหารจะเป็นการยึดอำนาจจากรัฐบาลพลเรือนที่มาจากการเลือกตั้งแต่การที่รัฐบาลขาดความชอบธรรมแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทางการเมืองและความรุนแรงทางสังคมที่เกิดขึ้นไม่ได้จึงส่งผลให้ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองและทำการรัฐประหารซึ่งการทำรัฐประหารที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้ถูกขัดขวางจากประชาชนอย่างเช่นการรัฐประหารของประเทศตุรกีส่วน

²⁷ Max Weber, "What Is State", in *Comparative Politics : Notes and Reading*. อ้างแล้ว, บทที่ 2

²⁸ มติชนออนไลน์, โพลชี้ นายคนกลางที่คนไทยอยากได้ "อานันท์-พลากร-อาสา-ประยุทธ์" [ออนไลน์], 20

หนึ่งอาจเป็นเพราะความไม่ชอบธรรมของรัฐบาลพลเรือนที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นและอีกส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะการที่ทหารเข้ามาเป็นวีรบุรุษในการทำให้ความขัดแย้งวุ่นวายนั้นสงบลงอาจเป็นเพราะตัวผู้นำกองทัพในขณะนั้นซึ่งคนที่ทำการรัฐประหารก็คือ พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบกที่เป็นหนึ่งในชื่อของบุคคลที่ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นว่าอยากให้มาเป็นนายกฯคนกลางประกอบกับท่าทีของผู้นำกองทัพคนใหม่ที่พยายามวางตัวเป็นกลางทางการเมืองมาโดยตลอดในช่วงที่มีวิกฤตการณ์ทางการเมืองจนถึงแม้ในท้ายที่สุดที่บ้านเมืองเกิดความไม่มั่นคง เกิดความวุ่นวายในสังคม มีการปะทะกันของกลุ่มผู้ชุมนุมกับกลุ่มผู้ไม่หวังดีจนทำให้เกิดการบาดเจ็บล้มตายเกิดขึ้นจึงทำให้ทหารต้องออกมาทำการยึดอำนาจ นอกจากนี้ตัวของพล.อ.ประยุทธ์เองที่มีคุณลักษณะที่โดดเด่นซึ่งคุณลักษณะที่ปรากฏออกมาให้เห็นของ พล.อ.ประยุทธ์ คือ ภาวะผู้นำสูง ท่าทางแข็งแกร่ง ชิงชังจริงจัง หนักแน่น ซึ่งได้เห็นในการตอบคำถามผ่านสื่อหลายต่อหลายครั้งและ พล.อ.ประยุทธ์ เป็นนายทหารอีกคนที่มีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นอย่างมาก นอกจากนี้บทบาทของ พล.อ. ประยุทธ์ ในการฟื้นฟูศรัทธาของประชาชนต่อกองทัพ ทำให้กองทัพเป็นกองทัพของประชาชนอย่างแท้จริง²⁹ เพราะหลังจากการที่มีการสลายการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดงเมื่อปี พ.ศ. 2553 ภาพลักษณ์ของทหารก็ดูเหมือนว่าจะถูกมองไปในแง่ทำร้ายประชาชนมากกว่าช่วยเหลือประชาชน จนเมื่อพล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชาได้ขึ้นมาดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดในปี พ.ศ. 2554 ประกอบกับในปีเดียวกันนั้นได้เกิดมหาอุทกภัยขึ้นและทหารก็เป็นหน่วยงานหลักที่สำคัญที่ออกมาช่วยเหลือประชาชน กองทัพบกส่งกำลังพล ยุทโธปกรณ์ออกช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนอย่างเต็มที่จนทำให้ภาพลักษณ์ของทหารจึงกลับมาดีขึ้น ทหารได้กลับมาเป็นทหารของประชาชนซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้บทบาทของ พล.อ. ประยุทธ์ มีความเป็นผู้นำและมีความน่าเชื่อถือจึงทำให้การที่พล.อ. ประยุทธ์ทำการยึดอำนาจจากรัฐบาลพลเรือนประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้ออกมาขัดค้านหรือรวมตัวกันขับไล่อย่างเช่นที่มีให้เห็นในประเทศตุรกี

หลังจากที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่มีพล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชาเป็นหัวหน้าคณะได้รัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาลพลเรือน สิ่งหนึ่งที่สะท้อนถึงบทบาทในการเป็นวีรบุรุษของ พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชาในการเข้ามาแก้ไขปัญหาทางการเมืองที่ขัดแย้งมาเป็นเวลานานก็คือการที่ประชาชนเสนอให้ พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ควรมาเป็นนายกรัฐมนตรีซึ่งจะเห็นได้จากผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเรื่อง “คสช. ควรเสนอชื่อใครเป็นนายกรัฐมนตรี” จากผลการสำรวจ เมื่อถามถึงความเห็นของประชาชนเกี่ยวกับบุคคลที่ คสช. ควรเสนอเป็นนายกรัฐมนตรี พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.30 ระบุว่า คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ควรเสนอ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา รองลงมา ร้อยละ 8.50 ระบุว่า ควรเสนอ นายอานันท์ ปันยารชุน ร้อยละ 2.38 ระบุว่า ควรเสนอ ดร.

²⁹ ไทยรัฐออนไลน์, กว่าจะเป็น 'ประยุทธ์ จันทร์โอชา' หัวหน้า คสช. [ออนไลน์], 20 ธันวาคม 2559. แหล่งที่มา

สุรินทร์ พิศสุวรรณ ร้อยละ 1.43 ระบุว่า ควรเสนอ ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล ร้อยละ 1.19 ระบุว่า ควรเสนอ ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ ร้อยละ 5.24 ระบุว่า ควรเสนอบุคคลอื่น ๆ ได้แก่ นายพลากร สุวรรณรัฐ พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ ศ.นพ.เกษม วัฒนชัย ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายสุเทพ เทือกสุบรรณ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ดร.ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ ดร.ชัชชาติ สิทธิพันธุ์ นายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ นายชวน หลีกภัย พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ร้อยละ 3.10 ระบุว่า เป็นใครก็ได้ ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประเทศชาติได้ และควรมาจากการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย ร้อยละ 10.33 ระบุว่า ไม่มีใครเหมาะสม ขณะที่ ร้อยละ 26.53 ไม่ระบุ/ไม่แน่ใจ³⁰

ตารางที่ 4 ท่านคิดว่า คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ควรเสนอบุคคลใดเป็นนายกรัฐมนตรี

ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับบุคคลที่ คสช. ควรเสนอเป็นนายกรัฐมนตรี	ร้อยละ
พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	41.30
นายอานันท์ ปันยารชุน	8.50
ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ	2.38
ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล	1.43
ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์	1.19
อื่น ๆ ได้แก่ นายพลากร สุวรรณรัฐ พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ ศ.นพ.เกษม วัฒนชัย ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายสุเทพ เทือกสุบรรณ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ดร.ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ ดร.ชัชชาติ สิทธิพันธุ์ นายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ นายชวน หลีกภัย พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์	5.24
ใครก็ได้ ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประเทศชาติได้ และควรมาจากการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย	3.10
ไม่มีใครเหมาะสม	10.33
ไม่ระบุ/ไม่แน่ใจ	26.53
รวม	100.00

³⁰ NiDAPoll, คสช. ควรเสนอใครเป็นนายกรัฐมนตรี [ออนไลน์], 20 ธันวาคม 2559. แหล่งที่มา

นอกจากผลสำรวจประชาชนในเรื่องใครควรเป็นนายกรัฐมนตรีของนิต้าโพลล์แล้ว ผลสำรวจของกรุงเทพโพลล์ก็มีผลออกมาไม่ต่างกันมากนัก

ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (กรุงเทพโพลล์)³¹ สำรวจความคิดเห็นประชาชนจากทุกภูมิภาคทั่วประเทศ เรื่อง “ประชาชนคิดอย่างไรกับ โผ ครม. พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา” พบว่าประชาชนร้อยละ 80.5 เห็นว่า พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา จะสามารถเป็นนายกรัฐมนตรีที่ประชาชนสามารถพึ่งพาได้ หากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) เสนอชื่อให้เป็นนายกรัฐมนตรีมีเพียงร้อยละ 4.5 เท่านั้นที่เห็นว่าพึ่งพาไม่ได้ และร้อยละ 15.0 ไม่แน่ใจ

สำหรับความเห็นต่อโผคณะรัฐมนตรีว่ามีความเหมาะสมกับตำแหน่งหรือไม่ ในภาพรวมประชาชนร้อยละ 64.6 เห็นว่ามีความเหมาะสม มีเพียงร้อยละ 8.5 ที่เห็นว่าไม่เหมาะสม และร้อยละ 26.9 ไม่แน่ใจ โดยความเหมาะสมในแต่ละตำแหน่งมีดังนี้

ตารางที่ 5 ความเห็นต่อข้อความที่ว่า “พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา จะสามารถเป็นนายกรัฐมนตรีที่ประชาชนพึ่งพาได้ ใช่หรือไม่ หากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ(สนช.) เสนอชื่อให้เป็นนายกรัฐมนตรี”

	ร้อยละ
พึ่งพาได้	80.5
พึ่งพาไม่ได้	4.5
ไม่แน่ใจ	15.0

³¹ กรุงเทพโพลล์, "ประชาชนคิดอย่างไรกับ โผ ครม. พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา" [ออนไลน์], 3 เมษายน 2560. แหล่งที่มา

<http://bangkokpoll.bu.ac.th/poll/result/poll692.php?pollID=557&Topic=%BB%C3%D0%AA%D2%AA%B9%A4%D4%B4%CD%C2%E8%D2%A7%E4%C3%A1%D1%BA%E2%BC%20%A4%C3%C1.%20%BE%C5.%CD.%BB%C3%D0%C2%D8%B7%B8%EC%20%A8%D1%B9%B7%C3%EC%E2%CD%AA%D2&fileDoc=poll692.pdf>

ตารางที่ 6 ความเห็นต่อโผคณะรัฐมนตรี ตามรายชื่อต่อไปนี้มีความเหมาะสมกับตำแหน่งหรือไม่

รัฐมนตรี	เหมาะสม	ไม่	ไม่แน่ใจ
	(ร้อยละ)	เหมาะสม	(ร้อยละ)
พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา จะเป็น นายกรัฐมนตรี	81.4	9.0	9.6
ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล จะเป็น รมว.กระทรวงคลัง	72.0	7.5	20.5
พล.อ. อนุพงษ์ เผ่าจินดา จะเป็น รองนายกฯ และ รมว.กระทรวงกลาโหม	70.1	9.8	20.1
ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์ จะเป็น รมว.กระทรวงพาณิชย์	69.9	5.6	24.5
พล.อ.อ.ประจิน จั่นตอง จะเป็น รองนายกฯ และ รมว.กระทรวงคมนาคม	55.7	9.4	34.9
พล.อ.ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ จะเป็น รมว.กระทรวงมหาดไทย	53.2	9.4	37.4
พล.อ.ฉัตรชัย สาริกัลยะ จะเป็น รมว.กระทรวงพลังงาน	50.0	8.6	41.4
เฉลี่ยรวม	64.6	8.5	26.9

หมายเหตุ : รวบรวมโดยกรุงเทพโพลล์

ตารางที่ 7 ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อคณะรัฐมนตรี ตามโผข้างต้นจะนำพาเศรษฐกิจของประเทศ ให้เติบโตอย่างแข็งแกร่งได้

	ร้อยละ
เชื่อมั่นว่าจะทำได้	79.5
ไม่เชื่อมั่นว่าจะทำได้	20.5

ตารางที่ 8 ความเห็นต่อข้อความที่ว่า “คณะรัฐมนตรีตามไผ่ข้างต้น จะสามารถนำพาประเทศก้าวผ่านความขัดแย้งไปได้มากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะหลังมีการเลือกตั้งในปีหน้า”

	ร้อยละ
เชื่อว่าความขัดแย้งจะเพิ่มขึ้น	2.1
เชื่อว่าความขัดแย้งจะมีเหมือนเดิม	17.5
เชื่อว่าความขัดแย้งจะลดลง	80.4

จากผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่ออกมานั้นจะเห็นได้ว่าบทบาทของ พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชาที่เป็นผู้นำที่น่าเชื่อและประกอบกับการที่ พล.อ. ประยุทธ์ได้เข้ามาจัดการปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทางการเมืองรวมถึงเข้ามาจัดการความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมจึงส่งผลให้ พล.อ. ประยุทธ์ เหมือนวีรบุรุษที่เข้ามาทำให้บ้านเมืองเกิดความสงบสุขและสิ่งที่เกิดขึ้นในช่วงนั้นก็ส่งผลต่อมาในการที่ประชาชนต่างก็เห็นว่าถ้าถ้าใครจะมาเป็นนายกรัฐมนตรี พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชาก็ควรจะมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จะเห็นได้ว่าชื่อของ พล.อ. ประยุทธ์นั้นได้ทิ้งห่างจากรายชื่อของบุคคลท่านอื่นๆ ซึ่งอาจจะมองได้ว่าประชาชนนั้นเชื่อใจในตัว พล.อ. ประยุทธ์ที่จะเข้ามาบริหารประเทศได้มีประสิทธิภาพและมีความเป็นธรรมในการบริหารประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจของกรุงเทพโพลล์ ที่ประชาชนเห็นว่า พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา มีความเหมาะสมที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีและยังจะเป็นนายกรัฐมนตรีที่พึ่งพาได้พร้อมทั้งยังรวมไปถึงความเชื่อมั่นที่จะสามารถนำพาประเทศก้าวผ่านความขัดแย้งไปได้ ดังนั้นคุณลักษณะของผู้นำก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยส่งผลให้ตัวของ พล.อ. ประยุทธ์ มีความชอบธรรมมากพอที่จะสามารถทำการรัฐประหารได้โดยที่ประชาชนไม่ออกมาแสดงการคัดค้านและประชาชนส่วนใหญ่ยังเห็นด้วยที่ตัว พล.อ. ประยุทธ์ จะเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพื่อบริหารประเทศให้มีประสิทธิภาพมากกว่ารัฐบาลพลเรือนที่ผ่านมา

จากสองปัจจัยที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น โดยปัจจัยแรกที่เอื้อต่อการอ้างความชอบธรรมในการรัฐประหารคือ การที่รัฐบาลพลเรือนขาดความชอบธรรมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ทหารสามารถก้าวเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองได้ จะเห็นได้ว่าในหลายๆ ครั้งที่ทางรัฐบาลพลเรือนประสบกับปัจจัยในความไม่ชอบธรรมของตัวรัฐบาลพลเรือนเองนั้น ทางฝ่ายทหารก็มีโอกาสที่จะเข้ามาข้องเกี่ยวหรือมาจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นดังที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในการรัฐประหารในครั้งก่อนๆ เช่น การรัฐประหารในปี พ.ศ. 2534 หรือ การรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 เป็นต้น ที่รัฐบาลขาดความชอบธรรมจนนำไปสู่การเข้ามาอ้างในการยึดอำนาจเช่นเดียวกับการรัฐประหารในครั้งนี้นอกจากเหนือจากสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองที่มีผลต่อการทำรัฐประหาร ที่เกิดขึ้นจนทำให้ทหารต้องออกมาทำการรัฐประหารพร้อมทั้งกับการที่ทาง

รัฐบาลพลเรือนก็ขาดความชอบธรรมลงพอดีเพราะถ้ารัฐบาลมีความชอบธรรมในการบริหารประเทศพร้อมทั้งคนในสังคมยังรู้สึกถึงความชอบธรรมของรัฐบาลทหารก็ไม่สามารถก้าวเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองได้แต่การรัฐประหารที่เกิดขึ้นในครั้งนี้นั้น ทั้งความขัดแย้งที่เป็นสาเหตุหลักที่ทหารออกมาปองจายที่ทำให้คนในสังคมไม่คัดค้านการรัฐประหารด้วยนั้นก็เพราะความไม่ชอบธรรมของทางรัฐบาลที่ใช้อำนาจที่ประชาชนมอบหมายให้มาใช้ในทางมิชอบจนทำให้คนในสังคมเกิดความไม่ไว้วางใจในตัวรัฐบาลจึงเป็นช่องโหว่ที่สามารถทำให้ทหารเข้ามาแสดงบทบาททางการเมืองได้นอกจากปองจายความไม่ชอบธรรมของรัฐบาลแล้วปองจายในบทบาทตัวผู้นำของกองทัพก็เป็นปองจายที่สองที่เอื้อต่อการอ้างในการทำรัฐประหารเพราะตัวผู้นำกองทัพอย่าง พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่มีท่าทีแข็งกร้าว หนักแน่น ประกอบกับการที่ทหารทำการรัฐประหารบทบาท พล.อ. ประยุทธ์เลยกลายเป็นเหมือนวีรบุรุษที่เข้ามาจัดการปัญหาทางการเมืองและความวุ่นวายทางสังคมให้สงบสุขซึ่งในบทบาทที่เข้ามาเป็นฮีโร่ให้กับสังคมทำให้คนในสังคมไม่ได้เกิดคำถามหรือข้อสงสัยในการทำรัฐประหารของ พล.อ. ประยุทธ์ ซึ่งก็สะท้อนให้เห็นว่า ลักษณะของผู้นำเองก็เป็นปองจายที่สามารถเอื้อในการทำรัฐประหารได้เพราะถ้าเทียบกันระหว่าง พล.อ. ประยุทธ์ กับ น.ส. ยิ่งลักษณ์ ที่มีคดีเรื่องโยกย้ายที่ไม่เป็นธรรม ลักษณะของผู้นำทหารบอกอย่าง พล.อ. ประยุทธ์ ก็ดูที่จะได้ความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจมากกว่า เพราะคุณลักษณะของตัวผู้นำและพร้อมทั้งสถานการณ์ความไม่ชอบธรรมของทางรัฐบาลปองจายเหล่านี้เลยส่งผลให้เอื้อต่อการที่ทหารจะนำไปใช้กล่าวอ้างในการทำรัฐประหารเพื่อให้การทำรัฐประหารของทหารมีความชอบธรรมมากยิ่งขึ้นเพราะถ้าการที่ทหารจะเข้ามาทำการยึดอำนาจทางการเมืองแล้วทหารเองไม่สามารถหาความชอบธรรมให้กับการกระทำของทหารได้นั้นก็จะเกิดคำถามตามมาจากคนในสังคมและอาจจะลุกลามไปถึงการมาคัดค้านต่อสู้ของคนในสังคมที่ไม่ยินยอมให้เกิดขึ้นดังเช่นการรัฐประหารที่ประเทศตุรกี ดังนั้นปองจายที่เกิดขึ้นจึงเอื้อต่อการนำมาใช้กล่าวอ้างความชอบธรรมในการรัฐประหาร

5.3. บทบาทของทหารในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมือง

ในช่วงความขัดแย้งทางการเมืองที่ผ่านมาก่อนที่จะทหารจะทำการรัฐประหารสิ่งหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้กันกับสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองที่มีผลต่อการทำรัฐประหารและปองจายที่เอื้อต่อการอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหารก็คือ บทบาทของทหาร ซึ่งจะเห็นได้ว่าทหารกับการเมืองไทยอาจจะแยกกันไม่ออกทหารยังคงมีบทบาทเสมอในการเมืองไทย ดังนั้นแล้วบทบาทของทหารเองก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ทหารสามารถทำการรัฐประหารล้มล้างระบอบประชาธิปไตยได้ง่าย

จากการที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สามารถนำมาอธิบายได้โดยใช้แนวคิดการแทรกแซงแทรกทาง ซึ่งแนวคิดนี้ได้กล่าวถึงประเภทของทหารที่เข้ามาแทรกแซงทางการเมืองซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ 1. คณะทหารมีบทบาทเป็นผู้ไกล่เกลี่ย (Moderators) 2. คณะทหารที่มีบทบาทเป็นผู้พิทักษ์ (Guardians) และ 3. คณะทหารที่มีบทบาทเป็นผู้ปกครอง (Rulers)³²

5.3.1 คณะทหารมีบทบาทเป็นผู้ไกล่เกลี่ย (Moderators)

ในกรณีที่มีปัญหาขัดข้องขัดแย้งทางสังคม เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองโดยคณะทหารไม่เข้าไปควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล แต่มีการใช้อำนาจยับยั้งเมื่อเกิดปัญหาข้อขัดแย้งภายในวงราชการ เมื่อดูจากบทบาทของทหารที่ปรากฏออกมานั้นจะเห็นได้ว่าบทบาทของทหารไทยในช่วงเกิดปัญหาวิกฤตการณ์ความขัดแย้งนั้นทหารพยายามวางตัวเป็นกลางมาโดยตลอดจะเห็นได้จากการกรณีที่ทหารออกมาแสดงความคิดเห็นถึงการที่รัฐบาลจะประกาศใช้ พ.ร.ก. ฉุกเฉิน โดยทาง ผบ.เหล่าทัพ เห็นว่า การประกาศใช้ พ.ร.ก. ฉุกเฉินและให้ทหารเป็นเจ้าพนักงานหลักในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยนั้น อาจซ้ำรอยเหตุการณ์เมื่อปี 2533 ที่ทหารจะต้องเผชิญหน้ากับประชาชนอีก ทั้งยังไม่จำเป็นเพราะยิ่งซ้ำเติมสถานการณ์ให้รุนแรงมากขึ้น³³ และถึงแม้ผลสุดท้ายทางรัฐบาลก็ได้ประกาศใช้ พ.ร.ก. ฉุกเฉินเนื่องจากเกิดความรุนแรงขึ้นกับกลุ่มผู้ชุมนุม ซึ่งทาง พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผบ.ทบ.ในขณะนั้นได้ให้สัมภาษณ์ภายหลังคณะรัฐมนตรีประกาศใช้ พ.ร.ก. ฉุกเฉินที่มีบางช่วงของการให้สัมภาษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทของทหารต่อวิกฤตการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง

"เราต้องหยุดความขัดแย้งให้ได้เพื่อนำพาประเทศก้าวไปข้างหน้า เราจะเห็นต่างอย่างไรก็ตามต้องหาทางออกกันให้เจอ ถ้ายังต้องไล่ล่าฆ่าฟัน บังคับใช้กฎหมายต่อกันคงไม่ได้ ต้องนำความขัดแย้งมาพูดคุยกัน ผมสนับสนุนเรื่องการพูดคุย ไม่มีใครชนะหรือแพ้ทั้งหมดจึงต้องหาทางออกกันให้เจอ ซึ่งผมไม่รู้ว่าจะอยู่ตรงไหนเพราะไม่ได้เป็นคนเริ่มต้นความขัดแย้งและสร้างปัญหา แต่ทหารจะทำหน้าที่ของทหารให้ดีที่สุด เมื่อไหร่ก็ตามที่ความขัดแย้งรุนแรงถึงขนาดแก้ไขอะไรไม่ได้ทหารจำเป็นจะต้องแก้ไข เราจะดูแลประเทศชาติให้ดีที่สุดตามวิธีการที่ถูกต้อง คิดว่า พวกเราทุกคนคงไม่ก้าวไปสู่ความรุนแรงที่แก้ไขไม่ได้เพราะจะทำให้สถานการณ์เลวลงเรื่อยๆ ขอเตือนทุกภาคส่วนว่าอย่าให้เกิดขึ้น"³⁴

เมื่อความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นไม่สามารถคลี่คลายแก้ปัญหาได้และความขัดแย้งก็ได้ลุกลามเพิ่มมากยิ่งขึ้นไม่ใช่เพียงแต่เป็นความขัดแย้งทางด้านการเมืองแล้วเท่านั้น ปัญหาความขัดแย้ง

³² สถาบันพระปกเกล้า, ทหารกับการเมือง. อ่างแล้ว, บทที่ 2

³³ "ผบ.เหล่าทัพไม่รับลูกสมช.-หวั่นซ้ำเติมสถานการณ์เบรคพ.ร.ก.ฉุกเฉิน," หนังสือพิมพ์ คมชัดลึก, (3 มกราคม 2557): 1,11.

³⁴ คำต่อคำ: 'บิ๊กตู่' ถิ่น ทหารจะทำหน้าที่ของทหารให้ดีที่สุด, หนังสือพิมพ์ สยามรัฐ, (23 มกราคม 2557): 1,2.

ได้ขยายไปเป็นเรื่องสังคมและเศรษฐกิจเนื่องจากการชุมนุมได้กินระยะเวลายาวนานและรวมไปถึงในการชุมนุมแต่ละครั้งก็เกิดการปะทะของผู้ชุมนุมและกลุ่มผู้ไม่หวังดีที่เข้ามาสร้างสถานการณ์ให้เกิดความรุนแรงอย่างเช่น ตอนเกิดระเบิดบริเวณที่ชุมนุม กปปส. ราชประสงค์ทำให้มีผู้บาดเจ็บ 21 คนและมีผู้เสียชีวิตที่เป็นเด็ก 2 รายหรือเหตุการณ์ปะทะกันของกลุ่ม กปปส.กับกลุ่มคนเสื้อแดงที่บริเวณแยกหลักสี่หรือแม้กระทั่งเกิดเหตุระเบิด จนทำให้หลายฝ่ายเกิดความกังวลกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นแล้วยิ่งการชุมนุมประท้วงกินระยะเวลานานสถานการณ์ความรุนแรงยิ่งทวีคูณมากยิ่งขึ้นมีการยิงระเบิด M79 ใส่ผู้ชุมนุมรวมไปถึงการกราดยิงใส่ผู้ชุมนุมจนท้ายที่สุดทหารก็เห็นว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นจะส่งต่อความมั่นคงของประเทศจากการวางเฉยมาตลอดและแบ่งรับแบ่งสู้ตั้งแต่ตอนเริ่มมีการชุมนุมประท้วง ในวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผบ.ทบ. ได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกเพื่อเข้าควบคุมสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นซึ่งพล.อ. ประยุทธ์ได้กล่าวว่า

"เพื่อรักษาความสงบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและนำความสงบสุขกลับคืนสู่ประชาชนทุกกลุ่มทุกฝ่ายโดยเร็ว"³⁵

ส่วนด้านความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจนนำไปสู่การชุมนุมนั้น พล.อ. ประยุทธ์ กล่าวว่า

"อยู่ในกระบวนการที่ต้องดำเนินการจะอย่างไรให้คู่ขัดแย้งมาพูดคุยกันท่ามกลางความสงบ ถ้าไม่สงบและมีการเคลื่อนไหวหรือยุยง ปลุกปั่น หรือสร้างภาพจนทำให้เกิดความรุนแรงก็จะพูดกันไม่รู้เรื่อง ฉะนั้นทุกคนทุกฝ่ายต้องหยุดก่อน"³⁶

หลังจากทางทหารได้ประกาศกฎอัยการศึก วันที่ 21 พฤษภาคม 2557 พล.อ. ประยุทธ์ก็ได้ร่วมหารือกับคณะบุคคล 7 กลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย 1. วุฒิสภา 2. คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) 3. รัฐบาล 4. พรรคเพื่อไทย 5. พรรคประชาธิปัตย์ 6. กปปส. และ 7. นปช. โดยทั้ง 7 กลุ่มได้ส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมหารือ โดยในการหารือ พล.อ. ประยุทธ์ ได้ให้แต่ละฝ่ายสรุปปัญหาและต้องการให้ประเทศชาติเดินไปได้อาจจะแก้ปัญหาร่วมกันอย่างไร ซึ่งต่างมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน พล.อ. ประยุทธ์จึงได้ให้ทุกฝ่ายไปหารือกันก่อนเพื่อที่จะนำมาตีหรือความคิดเห็นที่ชัดเจนมาพูดคุยกันอีกครั้ง³⁷ จากแนวคิดการแทรกแซงทางการเมืองโดยที่ทหารจะวางตัวเข้ามาบีบบังคับทางการเมืองด้วยการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยนั้นจะเห็นได้ว่าสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทยที่เกิดขึ้นโดยมีการชุมนุมประท้วงเรียกร้องกดดันทางรัฐบาลทางฝ่ายทหารก็ยังไม่ได้เข้ามายุ่งเกี่ยวถึงแม้จะมีการให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อแต่

³⁵ "สั่ง2มือบหยุด-ปิดทีวี 11 ช่องอัยการศึก บิ๊กตูประกาศใช้ทั่วปท.," หนังสือพิมพ์ มติชน, (21 พฤษภาคม 2557).:

1,6,12,14.

³⁶ เรื่องเดียวกัน.,หน้า 1,6,12,14

³⁷ "ประยุทธ์สั่ง ไม่จบ-ไม่เกษียณถก7ฝ่ายนัดแรก ไร้ข้อสรุป 'คู่ใจ'บ้านหาทางออกขู่ทำไม่ได้ทหารทำเอง,"

หนังสือพิมพ์ บ้านเมือง, (22 พฤษภาคม 2557).: 1,6.

ท่าทีของทหารก็ยังคงแบ่งรับแบ่งสู้และรอประเมินสถานการณ์อย่างใกล้ชิดจนเมื่อถึงจุดจุดหนึ่งที่เกิดความรุนแรงกับผู้ชุมนุมและความวุ่นวายทางสังคมทหารจึงต้องใช้อำนาจที่ตนเองมีนั้นเข้ามาจัดการกับปัญหาโดยเห็นได้จากที่ พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ประกาศใช้กฎอัยการศึก ซึ่งการประกาศใช้กฎอัยการศึกก็จะทำให้ทหารมีอำนาจเข้ามาจัดการดูแลได้สะดวกซึ่งก่อนหน้านี้ทางรัฐบาลได้ใช้พรบ. ฉุกเฉินในการเข้ามาดูแลความสงบสุขของสังคมและการใช้ พ.ร.บ. ฉุกเฉินนั้น กำลังเจ้าหน้าที่ที่ดูแลก็เป็นตำรวจแต่เมื่อมีการประกาศใช้กฎอัยการศึกกำลังเจ้าหน้าที่ที่ดูแลความสงบเรียบร้อยก็เปลี่ยนจากตำรวจมาเป็นทหารแทนและพร้อมกันนั้นทหารก็ยังเข้ามาเป็นตัวกลางในการจัดการประชุมหารือในการแก้ปัญหาทางออกให้กับประเทศดังที่ได้ปรากฏในการเรียกตัวแทนของแต่ละฝ่ายเข้ามาหารือหรือพร้อมทั้งเสนอแนวทางของแต่ละฝ่ายพร้อมทั้งมีการรับฟังความคิดเห็นของแต่ละฝ่ายเพื่อนำไปสู่การยุติความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเพื่อที่ต้องการให้สังคมและประเทศชาติกลับมามีเสถียรภาพและความมั่นคงโดยเร็ว

ตารางที่ 9 แสดงถึงการเปรียบเทียบ พระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินกับกฎอัยการศึก

เนื้อหา	พ.ร.ก. ฉุกเฉิน	กฎอัยการศึก
ผู้มีอำนาจในการประกาศใช้	นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี	พระบรมราชโองการหรือผู้บังคับบัญชาทหารที่มีกำลังอยู่ใต้บังคับบัญชาไม่น้อยกว่า 1 กองพัน
เหตุของการประกาศใช้	เมื่อเกิดเหตุที่อาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ	เกิดสงคราม เกิดจลาจล
ระยะเวลาของการประกาศใช้	ไม่เกิน 3 เดือนนับแต่วันประกาศและขยายเวลาได้คราวละไม่เกิน 3 เดือน	เมื่อหมดความจำเป็นแล้วต้องรีบยกเลิกทันทีโดยพระบรมราชโองการประกาศเลิกใช้เท่านั้น
หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก	ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของฝ่ายบริหาร	ทหารมีอำนาจหน้าที่เหนือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน

อำนาจเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ	<ul style="list-style-type: none"> - ปิดล้อม ตรวจค้น อายัด จับกุม ได้โดยไม่มี ต้อง มีหมายจับ - ออก คำสั่ง ตรวจ สอบ สิ่งพิมพ์ การสื่อสารได้ - ออกคำสั่งเรียกบุคคลต้องสงสัยมารายงานตัว - ออกคำสั่งให้ทหารเข้าช่วยระงับเหตุร้ายแรง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีอำนาจตรวจค้น, เกณฑ์, ห้าม, ยึด, เข้าอาศัย, ทำลาย หรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ และจับได้ - ออกคำสั่งตรวจสอบสิ่งพิมพ์ การสื่อสารได้ - เรียกค่าเสียหายจากทหารไม่ได้
การชุมนุม	ห้ามชุมนุม	ห้ามชุมนุม
อัตราโทษผู้ฝ่าฝืน	จำคุกไม่เกิน 2 ปีหรือปรับไม่เกิน 40,000 บาทหรือทั้งจำ ทั้งปรับ	จะพิจารณาโดยศาลยุติธรรม ศาลอาญาหรือศาลทหารแล้วแต่กรณี
การฟ้องร้องดำเนินคดี	ประชาชนไม่สามารถฟ้องร้องเอาผิดกับเจ้าหน้าที่ได้	ยกเว้นความผิดทางแพ่ง ทางอาญา และทางวินัย

ที่มา : E-library สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เปรียบเทียบเนื้อหา กฎหมาย 3 ฉบับ กฎอัยการศึก - พ.ร.ก. ฉุกเฉิน- พ.ร.บ. ความมั่นคง³⁸

การที่ทหารเข้ามาเป็นผู้ไกล่เกลี่ยทางการเมืองนั้นมีทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยกับบทบาทของทหารที่เข้ามาเป็นผู้ไกล่เกลี่ยปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นดังเช่น

นายสาทิต วงศ์หนองเตย หนึ่งในตัวแทนของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ได้กล่าวถึงบทบาทของทหารที่เป็นตัวกลางเข้ามาไกล่เกลี่ยปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นว่า³⁹

"ในประเทศไทยผมมองไม่เห็นคนอื่น ผมเห็นด้วยที่ต้องเป็นทหารเพราะทหารเป็นองค์กรที่มีหน้าที่หลักทางด้านความมั่นคง มีกำลังพล มีอาวุธที่สามารถ

³⁸ E-library สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, เปรียบเทียบเนื้อหา กฎหมาย 3 ฉบับ กฎอัยการศึก- พ.ร.ก. ฉุกเฉิน- พ.ร.บ. ความมั่นคง [ออนไลน์], 15 ธันวาคม 2559 แหล่งที่มา <http://library2.parliament.go.th/wichakarn/content-digest/digest006-3.pdf>

³⁹ สัมภาษณ์ นายสาทิต วงศ์หนองเตย, "แกนนำคณะกรรมการประชาชนเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ กปปส.." สัมภาษณ์เมื่อ 6 มิถุนายน 2559 สัมภาษณ์ที่ทำการพรรคประชาธิปัตย์

ควบคุมวิกฤตหรือสถานการณ์ได้ เมื่อการเมืองที่ถึงจุดไม่มีทางออกทุกครั้งประเทศไทยก็ต่างจากประเทศอื่นทั่วโลก ประเทศอื่นอาจจะมีกลไกทางออกของปัญหาแต่ของประเทศไทยต้องมีคนกลางมาเจรจา ซึ่งทหารพยายามหลีกเลี่ยงแต่ในเวลานี้ถ้าจะมองคนกลางที่เข้ามาไกล่เกลี่ยก็ยังคงมองกลุ่มอื่นไม่ออกนอกจากทหาร"

การที่ทหารเข้ามาเป็นผู้ไกล่เกลี่ยนั้น นาย เอกนัฏ พร้อมพันธุ์ หนึ่งในตัวแทนของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ได้แสดงความเห็นถึงบทบาทของทหารว่า⁴⁰

"เป็นนิมิตหมายที่ดีที่ทางท่าน พล.อ. ประยุทธ์มีวัตถุประสงค์ที่ดี กระบวนการปรองดองความขัดแย้งเป็นเรื่องละเอียดอ่อนการที่ผู้มีอำนาจสนใจที่ดี ต้องสร้างบรรยากาศในการปรองดองคนกลางต้องเป็นที่ตั้ง 2 ฝ่ายยอมรับด้วย ในกระบวนการปรองดองทั่วโลกมีขั้นตอนการค้นหาข้อเท็จจริง ยอมรับข้อเท็จจริงให้ต่างฝ่ายต่างยอมรับ กระบวนการปรองดอง ที่เกิดขึ้นต้องเป็นกลางและคนกลางที่เข้ามาต้องเป็นคนที่ตั้ง 2 ฝ่ายยอมรับ"

เมื่อมีฝ่ายที่เห็นด้วยกับบทบาทนี้ของทหารเป็นที่แน่นอนว่าก็ต้องมีฝ่ายฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยในการที่ทหารเข้ามาเป็นตัวกลางไกล่เกลี่ย ซึ่งฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยอย่างเช่น

นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ หนึ่งในตัวแทนกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ได้กล่าวถึงบทบาทของทหารว่า⁴¹

"บทบาทที่ทหารอยากให้เห็นคือ การเข้ามาเป็นตัวกลางไกล่เกลี่ยแต่ส่วนตัวผมมองว่า ทหารเป็นส่วนหนึ่งในความขัดแย้งนี้มาตลอดเมื่อความขัดแย้งสูงจนถึงระดับหนึ่งก็เบี่ยงตัวเองออกมาแสดงบทบาทเป็นผู้ไกล่เกลี่ยแก้ปัญหาโดยการยึดอำนาจ ต้องมองให้เห็นจะได้เข้าใจว่าที่ออกมายึดอำนาจไม่ได้ออกมาแก้ปัญหาแต่ออกมายึดอำนาจจากปัญหาที่มีส่วนร่วมสร้างเพราะมาจากฐานความคิดเดิมที่ปล่อยให้หนักการเมืองดูแลบ้านเมืองไม่ได้ การมีหนักการเมืองดูแลบ้านเมืองอยู่เป็นการยอมรับว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนและเลือกตัวแทนตนมาบริหารได้ ก็จะมีการทำให้ระบบการเมืองระส่ำระสายเพื่อให้อำนาจพิเศษนี้เข้ามา เราไม่เคยไปพันวงจรมันเลยเพราะว่ามีคนบางกลุ่มคิดว่าประชาชน ยังไม่พร้อม ยังไม่ฉลาดพอ ยังไม่โตพอ ประชาชนไม่ควรกำหนดทิศทางของประเทศ"

⁴⁰ สัมภาษณ์ นายเอกนัฏ พร้อมพันธุ์, "แกนนำคณะกรรมการประชาชนเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ กปปส.." สัมภาษณ์ที่เปซิฟิก คลับ อาคารทู เปซิฟิก เพลส

⁴¹ สัมภาษณ์ นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ, "แกนนำกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ หรือ นปช.." สัมภาษณ์เมื่อ 31 พฤษภาคม 2559 สัมภาษณ์ที่ทำการสถานี peace tv

ทางด้านนายภูมิธรรม เวชยชัย เลขาธิการพรรคเพื่อไทยได้กล่าวถึงบทบาทของทหารที่เข้ามาเป็นผู้ไกล่เกลี่ยไว้ว่า⁴²

"ทหารไม่ใช่คนกลางในการเข้ามาไกล่เกลี่ย จริงๆ ถ้ามองถึงปัจจุบันทหารเป็นคู่ขัดแย้ง ทหารเป็นกลไกของกลุ่มชนชั้นนำเก่าเพราะว่า ถ้าทหารเป็นคนกลางจริง ทหารเป็นส่วนหนึ่งของกลไกรัฐบาล ถ้าทหารทำให้บ้านเมืองสงบไม่ปล่อยปะละเลยให้บ้านเมืองเป็นแบบนี้เข้าช่วยรัฐบาลในการดำเนินการที่ทำให้ความวุ่นวายความไม่มั่นคงให้สงบลง ทหารก็ทำได้โดยไม่จำเป็นต้องรัฐประหารเพราะประเทศที่เจริญแล้วหรือประเทศประชาธิปไตยทหารคือราชการคือกลไกของฝ่ายนโยบายเป็นคนในการดำเนินการต่างๆ ถ้าทหารทำในสิ่งที่ทำอย่างทุกวันนี้ ทำให้บ้านเมืองสงบเรียบร้อยภายใต้คำสั่งรัฐบาลประชาธิปไตยบ้านเมืองก็จะไม่มาถึงตรงนี้ ณ ตอนที่เหตุการณ์ทางการเมืองทหารวางตัวเฉยว่าไม่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ทหารไม่เข้ามาอาจมองได้หลายมุมมองว่าอาจจะกลับเป็นเหมือนปี พ.ศ. 2553 แต่ถ้ามองอีกมุมทหารอาจต้องการให้สถานการณ์ เป็นแบบนี้เพื่อที่ทหารจะได้เข้ามาจัดการยึดอำนาจ"

ถึงแม้จะมีทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยในการที่ทหารเข้ามาเป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นแต่เมื่อทหารได้เข้ามาสวมบทบาทเป็นผู้ไกล่เกลี่ยแล้วโดยทหารได้เป็นคนกลางในการประชุมรับฟังความคิดเห็นของทุกๆ ฝ่าย ทุกๆ คู่ขัดแย้งที่เกิดขึ้นในการประชุมหารือพูดคุยกันนั้นทำให้บรรยากาศทางการเมืองที่ตึงเครียดอยู่ได้ผ่อนคลายลงบางแต่ผลของการหารือกันในรอบยังไม่ได้ข้อสรุปเพราะต่างฝ่ายต่างก็ยังคงยืนยันในความคิดของตนเอง ในส่วนของรัฐบาลและพรรคเพื่อไทยระบุว่าพร้อมให้ความร่วมมือกับทุกฝ่ายแต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเพื่อให้ประเทศชาติกินหน้าต่อไปได้ซึ่งทางด้านพรรคประชาธิปัตย์ก็ได้ระบุทิศทางไปทางเดียวกัน ด้านนปช. ได้ระบุถึงการเลือกตั้งทำได้ค่อนข้างยากและถ้าจะให้ดียากให้เสนอให้มีการทำประชามติสอบถามประชาชนก่อนเพื่อคลี่คลายปัญหาในขณะนี้ว่าประชาชนต้องการแบบไหน ทางด้าน กปปส. ได้ระบุทางออกเดียวคือ ต้องปฏิรูปประเทศก่อนเพื่อเดินทางไปสู่การเลือกตั้ง⁴³ จากการที่ต่างฝ่ายต่างก็แสดงจุดยืนอย่างชัดเจนจึงทำให้การหารือกันนั้นไม่สามารถหาทางออกได้ในคราวเดียว จึงทำให้ต้องมีการนัดหารือกันอีกครั้งในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ในการหารือรอบที่สองนั้นอาจเรียกได้ว่าแตกต่างจากการหารือรอบแรกเป็นอย่างมากบรรยากาศในที่ประชุมเกิดความตึงเครียดเนื่องจากแต่ละฝ่ายต่างก็มีความเห็นที่ไม่ตรงกัน ทุกฝ่ายต่างก็ยืนยันแนวทางของตัวเองไม่มีจุดร่วมที่ตรงกัน

⁴² สัมภาษณ์ นายภูมิธรรม เวชยชัย, "เลขาธิการพรรคเพื่อไทย." สัมภาษณ์เมื่อ 12 ตุลาคม 2559 สัมภาษณ์ที่ทำการพรรคเพื่อไทย

⁴³ "บ๊วกู้ตั้งการบ้านรชชอ ๓ก๗ฝ่าย แก้วกฤตการเมืองไทย," หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, (22 พฤษภาคม 2557): 1,2,14,15.

พล.อ.ประยุทธ์ ได้สอบถามไปยังนายชัยเกษมในฐานะหัวหน้าคณะฝ่ายรัฐบาลที่เข้าร่วมการประชุมหารือในครั้งนี้ว่าตกลงรัฐบาลยืนยันไม่ลาออกทั้งรายบุคคลและทั้งคณะใช่หรือไม่ ซึ่งนายชัยเกษมระบุว่า "นาที่นี้ไม่ลาออก" พล.อ.ประยุทธ์จึงบอกว่า "ถ้ามันตั้งแต่นาที่นี้ ผมตัดสินใจยึดอำนาจปกครอง"⁴⁴

การที่การประชุมเจรจาหารือกันนั้นเกิดความวุ่นวายจนนำไปสู่การหารือที่ล้มเหลวและเป็นผลทำให้ทหารได้ทำการรัฐประหารยึดอำนาจการปกครอง บทบาททหารของไทยได้ถูกเปลี่ยนไปจากการก้าวเข้ามาเป็นผู้ไกล่เกลี่ยปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ทหารได้เปลี่ยนไปมีบทบาทเป็นผู้พิทักษ์แทนตามแนวความคิดที่ได้กล่าวเอาไว้ข้างต้น

5.3.2 คณะทหารที่มีบทบาทเป็นผู้พิทักษ์ (Guardians)

จะเกิดขึ้นเมื่อทหารได้ยึดอำนาจล้มล้างรัฐบาลชุดเดิมและจัดตั้งคณะรัฐบาลชุดใหม่ขึ้นโดยทหารยึดอำนาจการปกครองประเทศไว้เป็นการชั่วคราว โดยนโยบายสำคัญของผู้พิทักษ์ได้แก่ การปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริหาร การจัดการคอร์รัปชัน เป็นต้น⁴⁵ เมื่อพิจารณาถึงบทบาทของทหารจากเริ่มแรกที่ทหารเข้ามาเป็นผู้ไกล่เกลี่ยโดยมีการเป็นคนกลางจัดให้มีการประชุมหารือในการหาทางออกของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้น แต่เมื่อการเจรจาทั้งสองครั้งที่ผ่านมามีความไม่ได้ข้อสรุปของการแก้ปัญหาซ้ำทุกฝ่ายที่เข้าร่วมการหารือยังยืนยันเจตนารมณ์ของฝ่ายตนเองอย่างชัดเจนการเจรจาเลยล้มเหลวและนำไปสู่การที่ทหารทำการยึดอำนาจ โดยพล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก พร้อมด้วย พล.อ.อ. ประจิน จั่นตอง ผู้บัญชาการทหารอากาศ พล.ร.อ. ณรงค์ พิพัฒนาภัย ผู้บัญชาการทหารเรือ พล.ต.อ. อุดลย์ แสงสิงแก้ว ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และพล.อ. วรพงษ์ สง่าเนตร รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด ได้ออกโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแถลงการณ์ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในการควบคุมอำนาจการปกครอง ซึ่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ทำการรัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 หลังจากการหารือไม่เป็นผล

ก่อนหน้าที่ทหารจะทำการยึดอำนาจ ทหารได้เป็นคนกลางเข้ามาไกล่เกลี่ยหาทางออกให้กับความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้น แต่ก่อนที่ทหารจะเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้พิทักษ์ ทหารได้ส่งสัญญาณถึงบทบาทของตนเองจากที่สงวนท่าทีไว้จนเกิดเหตุการณ์ที่มีการปะทะกันรุนแรงเกิดขึ้นในช่วงวันที่ 15 พฤษภาคม 2557 ที่กองทัพโดยเฉพาะ พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชา

⁴⁴ "ถกทางออกกลุ่ม"ประยุทธ์"นำคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ยึดอำนาจ," หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, (23 พฤษภาคม 2557): 1,5,13,14.

⁴⁵ สถาบันพระปกเกล้า, ทหารกับการเมือง. อ่างแล้ว, บทที่ 2

*ดูคำแถลงการณ์ของ พล. อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา เพิ่มเติมได้ที่บทที่ 4

กองทัพพบได้แสดงท่าทีว่าทหารอาจจะออกมาจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ซึ่งพล. อ.ประยุทธ์ ได้ออกแถลงการณ์ 7 ข้อ โดยข้อที่ 5 และ 6 ที่มีสาระสำคัญว่า*

5. ขอเตือนทุกกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มที่ใช้ความรุนแรงด้วยอาวุธสงครามต่อประชาชนผู้บริสุทธิ์ให้หยุดการกระทำนั้นตั้งแต่บัดนี้ เพราะหากสถานการณ์ยังคงมีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ทหารอาจจำเป็นต้องออกมาระงับเหตุการณ์ความรุนแรงอย่างเต็มรูปแบบเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและประเทศชาติโดยรวม

6. หรือหากสถานการณ์รุนแรงมากขึ้นจนมีแนวโน้มถึงขั้นจะเกิดจลาจลเพื่อความสงบเรียบร้อยกองทัพอาจมีความจำเป็นต้องใช้กำลังทหารเข้าคลี่คลายสถานการณ์ ในขั้นนั้นหากมีผู้หนึ่งผู้ใดหรือกลุ่มบุคคลหรือกองกำลังติดอาวุธตอบโต้กองทัพหรือทำร้ายประชาชนผู้บริสุทธิ์อีก บุคคลนั้นหรือกลุ่มบุคคลนั้นจะต้องถูกเจ้าหน้าที่ใช้มาตรการทางกฎหมายปราบปรามอย่างเด็ดขาดโดยผู้ที่กระทำความผิดดังกล่าวอาจจะไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายใดๆ ได้เช่นกันกับกลุ่มบุคคลที่มีความคิดจะบุกกรุกหรือปิดล้อมหน่วยทหารขอให้ยุติแนวความคิดการกระทำดังกล่าวโดยทันที

แสดงให้เห็นถึงท่าทีของทหารที่ว่าถ้าหากเกิดความรุนแรงเกิดขึ้นกับประชาชนและรวมไปถึงการเกิดจลาจลทหารจำเป็นต้องออกมาจัดการคลี่คลายสถานการณ์เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข ซึ่งคำแถลงการณ์ของพล.อ. ประยุทธ์ สะท้อนให้เห็นว่าหากความรุนแรงยังคงเกิดขึ้นและมีประชาชนเสียชีวิตและบาดเจ็บทหารจะเข้ามาคลี่คลายสถานการณ์ ปกป้องประเทศและประชาชน โดยการใช้การประกาศกฎอัยการศึกเพื่อให้สถานการณ์บ้านเมืองได้เดินต่อไปได้ ซึ่งการแถลงการณ์ของผู้นำกองทัพจะเห็นได้ว่าทหารมีท่าทีที่พร้อมจะเข้ามาเป็นผู้พิทักษ์ถ้าเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้นจนรัฐบาลไม่สามารถจัดการได้

หลังจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ทำการยึดอำนาจจากรัฐบาลเดิม ทหารได้แสดงบทบาทการเป็นผู้พิทักษ์ โดยที่ทหารได้มีการเข้ามาจัดการบริหารประเทศโดยได้เข้ามาทำการปฏิรูปประเทศ ซึ่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้วางกรอบแนวทางการปฏิรูปเอาไว้ 11 ด้าน⁴⁶ คือ 1.ด้านการเมือง 2.ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน 3.ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม 4.ด้านการปกครองท้องถิ่น 5.ด้านการศึกษา 6.ด้านเศรษฐกิจ 7.ด้านการพลังงาน 8.ด้านสังคม 9.ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม 10.ด้านสื่อสารมวลชน 11.ด้านอื่นๆ พร้อมทั้งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้จัดตั้งรัฐบาลทหารเข้ามาดูแลบริหารประเทศ ดังนั้นจะเห็นว่า

⁴⁶ ข่าวสด, ที่ปรึกษาคสช.แจงกรอบ-แนวทางการปฏิรูป [ออนไลน์], 12 ธันวาคม 2559 แหล่งที่มา

ทหารได้เข้ามาเป็นผู้พิทักษ์อย่างเต็มตัวโดยมีการเข้ามายึดอำนาจ ล้มรัฐบาลของน.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และได้วางกรอบแนวทางการปฏิรูปประเทศนอกจากนี้คณะทหารที่ได้ทำการยึดอำนาจยังได้จัดตั้งรัฐบาลทหารซึ่งมี พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเป็นนายกรัฐมนตรีขึ้นมากำหนดปกครองประเทศ เมื่อทหารได้เข้ามามีอำนาจในการบริหารประเทศบทบาทของทหารก็ได้เปลี่ยนจากการเป็นผู้พิทักษ์มาเป็นผู้ปกครอง

5.3.3 คณะทหารที่มีบทบาทเป็นผู้ปกครอง (Rulers)

คณะทหารประเภทนี้จะพยายามล้มล้างศูนย์อำนาจทางการเมืองเดิมและสร้างศูนย์อำนาจทางการเมืองขึ้นมาใหม่ คณะทหารประเภทนี้มักจะปกครองด้วยระบบเผด็จการ มีการควบคุมเสรีภาพของประชาชน ควบคุมสื่อมวลชนและปราบปรามฝ่ายตรงข้ามรัฐบาลอย่างรุนแรง⁴⁷ คณะทหารได้มีการเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้พิทักษ์มาเป็นบทบาทของผู้ปกครองแทน จากการที่คณะทหารได้ทำการยึดอำนาจและปฏิรูปประเทศโดยมีการจัดตั้งรัฐบาลทหารขึ้นมาดูแล ซึ่งบทบาททหารได้แสดงออกอย่างชัดเจนว่าต้องการที่จะบริหารบ้านเมืองเองโดยทหารได้อ้างเหตุผลในการที่จะปกครองบ้านเมืองสืบเนื่องจากหลังรัฐประหาร พล.อ. ประยุทธ์ ได้เตรียมแนวทางการปฏิรูปพร้อมทั้งแผนการการแก้ปัญหาประเทศเอาไว้อย่างครบถ้วน โดยเฉพาะการคลายความขัดแย้งทางการเมือง ยุติความแตกแยกของประชาชนซึ่งเป็นเป้าหมายใหญ่ในการเข้ามายึดอำนาจครั้งนี้และเพื่อให้แผนงานแก้ปัญหาที่เตรียมไว้เป็นไปอย่างครบถ้วนและให้เกิดผลสำเร็จอย่างครบวงจร ทหารจึงมีความจำเป็นที่จะต้องอยู่ในบทบาทของผู้ปกครองโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พล. อ. ประยุทธ์ ที่เป็นหัวหน้า คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ด้วยแล้วจึงจำเป็นที่ต้องมีบทบาทในการเป็นรัฐบาลบริหารประเทศเพื่อให้แนวทางการปฏิรูปที่วางเอาไว้ให้ประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้บทเรียนการรัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ซึ่งผู้ก่อการรัฐประหารเป็นคนหนึ่งและผู้นำรัฐบาลเป็นอีกคนหนึ่งทำให้เกิดปัญหาตามมาต่อเนื่อง แผนการที่เตรียมเอาไว้ไม่สามารถเดินหน้าตามเป้าหมายจึงทำให้การรัฐประหารครั้งนั้นดูล้มเหลว ทหารจึงเล็งเห็นแล้วว่า ทหารควรเข้ามาปกครองเองโดยที่ พล.อ. ประยุทธ์ ควรเป็นนายกรัฐมนตรีเองเพื่อคุมการแก้ปัญหาประเทศให้เบ็ดเสร็จ⁴⁸ ซึ่งเหตุผลที่ทหารต้องการเข้ามาบริหารประเทศเองทาง นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ก็ได้แสดงความเห็นถึงการที่ทหารจำเป็นต้องเข้ามาปกครองด้วยตนเองว่า⁴⁹ ตอนนี้เป็นที่คาดหมายว่า พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จะได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรี เพราะหลักสำคัญที่

⁴⁷ สถาบันพระปกเกล้า, ทหารกับการเมือง. อังแล้ว, บทที่ 2

⁴⁸ "คุมแก้เบ็ดเสร็จ-บิ๊กว่าง่อนังนายเองไม่ให้ซ้ำรอยปฏิวัติ49," หนังสือพิมพ์ข่าวสด, (25 พฤษภาคม 2557):

1,2,11,14.

⁴⁹ คมชัดลึก, 'มาร์ค'พินธง'บิ๊กว่าง่อนังนายเองฯ [ออนไลน์], 4 เมษายน 2560 แหล่งที่มา

<http://www.komchadluek.net/news/politic/190420>

หัวหน้า คสช.ต้องมอบ คือ ต้องทำให้เห็นไปสู่ความสำเร็จ ส่วนที่มองว่า อาจขัดกับรัฐธรรมนูญชั่วคราว ที่กำหนดให้หัวหน้า คสช.คานอำนาจกับนายกรัฐมนตรีนั้น ส่วนตัวมองว่า เราอยู่ในระบบที่มีความผิดปกติ และมีข้อยกเว้นอยู่แล้ว ดังนั้นการตัดสินใจของ คสช.ต้องมุ่งว่าทำอย่างไรเพื่อจะทำให้เกิดความสำเร็จ และสิ่งที่รัฐบาลกับ คสช.ต้องเร่ง คือ การวางโจทย์การปฏิรูปให้ชัด เพื่อให้เกิดการทำงานที่สอดคล้องกัน เพราะที่ผ่านมา มีการสะท้อนปัญหา แต่ยังไม่ได้กำหนดทิศทาง การปฏิรูป ด้วยสถานการณ์และแนวทางการแก้ปัญหาที่ถูกวางเอาไว้แล้ว ดังนั้นจึงส่งผลให้ทหารเลือกที่จะเข้ามาบริหารประเทศเองมากกว่าจะส่งมอบอำนาจการปกครองครั้งนี้ไปให้คนกลางหรือคณะบุคคลอื่น

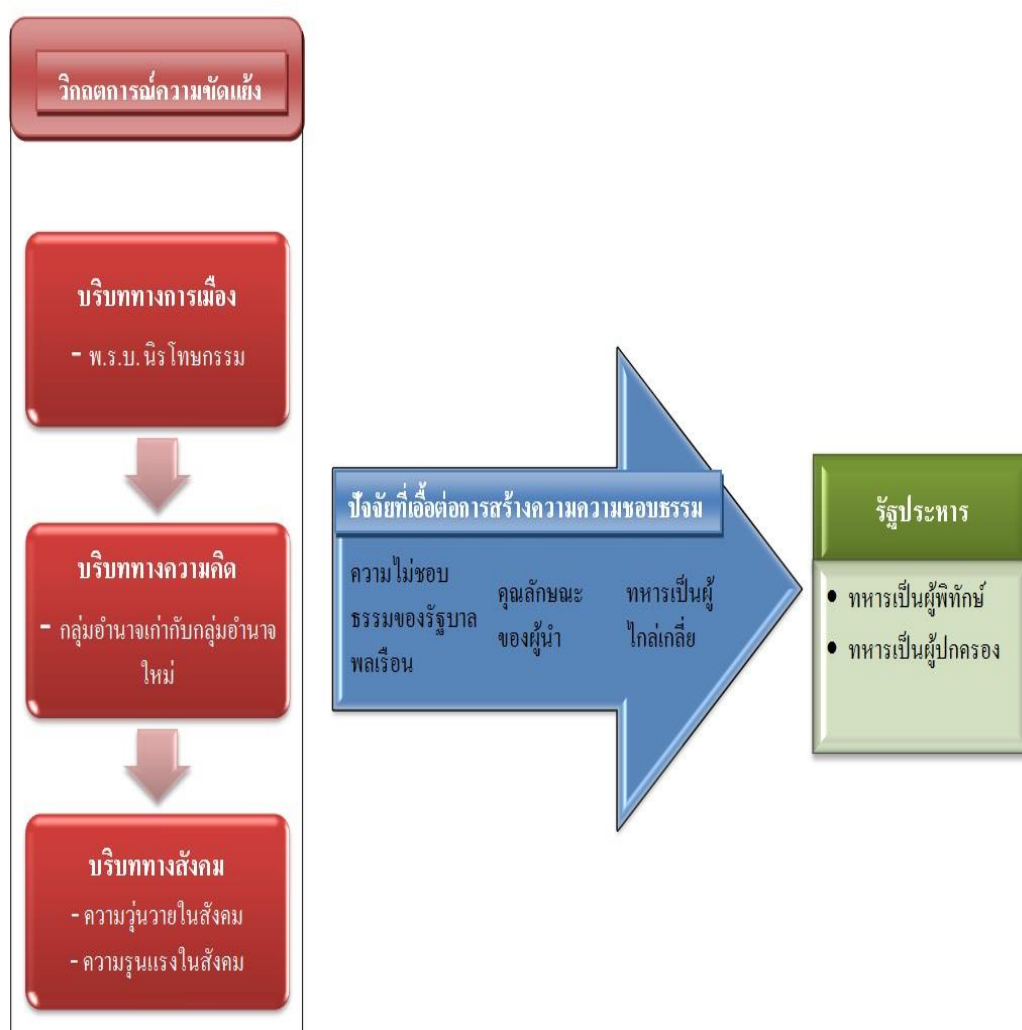
เมื่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้จัดตั้งรัฐบาลมาบริหารประเทศการบริหารงานของรัฐบาลกลับเป็นไปในทางจำกัดในด้านสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนและการ "ปรับทัศนคติ" คือการเรียกตัวไปพูดคุยปรับมุมมองทางการเมือง เป้าหมายส่วนใหญ่ที่รัฐบาล คสช.และเจ้าหน้าที่รัฐต้องการควบคุม คือ กลุ่มนักการเมือง โดยเฉพาะแกนนำพรรคเพื่อไทยหรือแกนนำกลุ่มเสื้อแดง ที่ยังแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ด้านกลุ่มนักศึกษา นักกิจกรรม นักวิชาการ สื่อมวลชน ที่ทำกิจกรรมแสดงออกทางการเมือง หรือกลุ่มที่เคลื่อนไหวประเด็นอื่นๆ ก็ถูกเจ้าหน้าที่คุกคามหลายรูปแบบ เพราะต่างก็ถูกมองว่าการเคลื่อนไหวเพื่อแสดงออกทางความคิดเห็นนั้นเป็นภัยต่อความสงบของประเทศ⁵⁰ เมื่อพิจารณาตั้งแต่การรัฐประหารเมื่อเดือนพฤษภาคม 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งมีหัวหน้า คือ นายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ใช้อำนาจโดยไม่ต้องรับผิดชอบใดๆ ต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งยังไม่ใส่ใจต่อความกังวลของสหประชาชาติ องค์กรสิทธิมนุษยชน และรัฐบาลประเทศต่างๆ เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2558 การบังคับใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก 2457 ได้ถูกแทนที่ด้วยการใช้อำนาจตามมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญชั่วคราว ซึ่งยกเว้นความรับผิดชอบตามกฎหมายแก่ผู้ที่ดำเนินการต่างๆ ในนามของ คสช.⁵¹ ใน การดำเนินการของทหารไม่ว่าจะเป็นการเรียกเข้าไปปรับทัศนคติหรือการใช้มาตรา 44 ในการจัดการปัญหาอาจจะเรียกได้ว่าเป็นการสะท้อนให้เห็นภาพบทบาทของทหารในการเป็นผู้ปกครองที่เข้ามาแทรกแซงทางการเมือง

⁵⁰Thaipublica, สถานการณ์ปี 2558: ระบบยุติธรรมตามสั่ง เสรีภาพขาดตลาด [ออนไลน์], 12 ธันวาคม 2559 แหล่งที่มา <http://thaipublica.org/2015/12/ilaw-report-24-12-2558/>

⁵¹ Human Rights Watch, วิกฤตสิทธิมนุษยชนในภาวะที่จมลึกลงไปในระบบอบอวลด้วยการ [ออนไลน์], 12 ธันวาคม 2559. แหล่งที่มา <https://www.hrw.org/th/news/2016/01/27/286229>

ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์ตามแนวความขัดแย้ง แนวความคิดการแทรกแซงทางการเมือง และแนวความคิดการอ้างความชอบธรรมที่ทหารจะเข้ามาบีบบังคับทางการเมืองที่สามารถทำการรัฐประหารได้นั้น พอจะวิเคราะห์ให้เห็นภาพดังนี้

รูปภาพที่ 2 แสดงความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นที่เป็นเหตุในการอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหาร

จากแผนภาพนี้สามารถอธิบายได้ว่า จากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2553 - จนถึงการทำรัฐประหารปี 2557 ทหารได้แสดงบทบาทในการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป โดยจะเห็นได้จากตารางที่ 4.1 แสดงบทบาททหารที่มีต่อเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในบทที่ 4 ซึ่งได้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของทหารได้ปรับเปลี่ยนไปตามเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น โดยที่การเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองเริ่มจากการเสนอร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมจน

นำไปสู่ความรุนแรงและวุ่นวายทางสังคม และประกอบกับปัจจัยที่เอื้อต่อการสร้างความชอบธรรมที่ที่รัฐบาลพลเรือนขาดความชอบธรรมพอดีจึงทำให้ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองได้ ทหารได้เข้ามาทำการแทรกแซงอย่างเป็นลำดับขั้นตอนโดยดำเนินบทบาทจากการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยที่เข้ามาเป็นคนกลางในเปิดโต๊ะการเจรจาระหว่างคู่ขัดแย้งซึ่งท่าทีของทหารที่เริ่มจากการเป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยนั้นอาจสืบเนื่องมาจากทหารเองก็ระมัดระวังในการเข้าไปแทรกแซงโดยที่วิกฤตการณ์ทางการเมืองยังไม่สุกงอมก็ทำให้ทหารดูท่าทีเสียก่อน จนกระทั่งการเมืองมาถึงทางตันไม่มีทางออกก็เลยเรียกร้องให้ทหารเข้ามาหยุดวิกฤต นั้นจึงส่งผลให้ทหารได้ก้าวเข้ามาโดยเริ่มจากการเป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยซึ่งจะแตกต่างกับการเข้ามาแทรกแซงของทหารในอดีตที่ทหารจะไม่มีท่าทีที่จะเข้ามาไกล่เกลี่ยเพราะถ้าทหารจะเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองทหารก็จะเข้ามาทำการยึดอำนาจเลย

เมื่อการไกล่เกลี่ยไม่เป็นผลสำเร็จปัญหาไม่สามารถหาทางยุติได้ ทหารจึงได้ปรับเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้พิทักษ์เพราะทหารได้เล็งเห็นแล้วว่าสภาพความรุนแรงและความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในสังคมประกอบกับรัฐบาลขาดความชอบธรรมและการเมืองเดินทางมาสู่ทางตันทหารจึงทำรัฐประหารเพื่อจะยุติความขัดแย้งที่เกิดขึ้นซึ่งก็จะแตกต่างจากเหตุการณ์ทางการเมืองปี 2553 ที่มีภาระปะทะกันเกิดขึ้นแต่ทหารไม่ทำรัฐประหารเพราะในช่วงเวลานั้นรัฐบาลประชาธิปไตยยังคงมีความชอบธรรมอยู่ ประกอบกับการเมืองยังไม่ได้ดำเนินมาถึงทางตันจึงทำให้ในเหตุการณ์ปี 2553 ไม่มีการทำรัฐประหาร และเมื่อทหารได้สวมบทบาทเป็นผู้พิทักษ์ทำการยึดอำนาจทหารก็ได้ปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองมาเป็นผู้ปกครองโดยที่ทหารได้พิจารณาแล้วว่าภาระที่จะแก้ปัญหาทางการเมืองให้ได้ทหารต้องเป็นผู้ปกครองเองเพื่อให้แนวทางการปฏิรูปที่วางแผนไว้บรรลุผล อาจกล่าวได้ว่าความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นทำให้ทหารได้เปลี่ยนบทบาทไปและทหารมีการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองเป็นลำดับขั้นตอนซึ่งแตกต่างจากการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองในอดีต โดยที่ทหารอาศัยเหตุการณ์และบริบทที่เกิดขึ้นในสังคมปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจนสามารถก้าวเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองได้

นอกจากนี้ การวิเคราะห์ยังชี้ให้เห็นว่าการเข้ามายึดอำนาจทำรัฐประหารในครั้งนี้โดยอ้างว่าเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นเป็นการกล่าวอ้างที่ไม่ได้ต่างจากการทำรัฐประหารในครั้งอดีตที่เกิดความขัดแย้งทางการเมือง รัฐบาลไม่สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งได้จนลุกลามไปสู่วิกฤตทางการเมืองจนสุดท้ายทหารก็เข้ามาจัดการแก้ปัญหาด้วยการทำรัฐประหารอาจเรียกได้ว่าเป็นวงจรอุบาทว์ทางการเมือง ซึ่งในการทำรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ก็คล้ายกับการทำรัฐประหารในอดีตแต่ก็ไม่ได้เหมือนกันทั้งหมดเพราะการทำรัฐประหารครั้งนี้มีสิ่งแตกต่างจากการรัฐประหารครั้งก่อนคือ บทบาททหาร ทหารได้ปรับเปลี่ยนการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองโดยใช้ความชอบธรรมในการทำรัฐประหารกล่าวคือ รัฐประหารครั้งนี้ทหารได้เริ่มสร้างความชอบธรรมให้กับตนเองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 ที่ทหารได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือประชาชนในช่วงเหตุการณ์

น้ำท่วมใหญ่ทำให้ประชาชนได้เห็นถึงบทบาทของทหารที่ต้องการจะเข้ามาช่วยเหลือประชาชนจริงๆ ส่งผลให้บทบาทของทหารในสายตาประชาชนดีขึ้นและเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองเกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2556- 2557 ทหารได้เข้ามาแทรกแซงทางการเมืองโดยค่อยปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น ซึ่งจะแตกต่างกับการรัฐประหารในครั้งก่อน ที่ถ้าเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองขึ้นทหารจะเข้ามาทำการรัฐประหารโดยทันทีไม่ได้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทดั่งเช่นกับการรัฐประหารในครั้งใหม่ที่ทหารได้เข้ามาแทรกแซงทางการเมืองอย่างค่อยเป็นค่อยไปโดยเข้ามาเป็นคนกลางไกล่เกลี่ยแล้วเปลี่ยนมาเป็นผู้พิทักษ์จนผลสุดท้ายทหารก็เข้ามาเป็นผู้ปกครอง

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการก้าวเข้ามาทำรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ไม่ได้ต่างไปจากการทำรัฐประหารในครั้งก่อนแต่ก็ไม่ได้เหมือนกันทั้งหมด ซึ่งรูปแบบการทำรัฐประหารมีความแตกต่างกันในบทบาทของทหารโดยการรัฐประหารในครั้งใหม่ที่ทหารได้ปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจนมีความชอบธรรมมากพอทหารถึงที่จะเข้ามายึดอำนาจทำรัฐประหาร

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหารปี พ.ศ. 2557 มีเป้าหมายหลักเพื่อศึกษาวิกฤตการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทยที่เป็นเหตุในการทำรัฐประหาร การอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหาร และบทบาทของทหารในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมือง ซึ่งการวิจัยมีผลการวิจัยที่สรุปได้ดังนี้

จากการศึกษาวิจัยถึงความขัดแย้งทางการเมืองที่เหตุในการทำรัฐประหารในครั้งนี้ ได้ศึกษาจากเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2553จนถึงวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งสามารถพิสูจน์ให้เห็นว่ามีความสอดคล้องตามที่ได้วางสมมติฐานเอาไว้ จากสมมติฐานได้ชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นผลจากการศึกษาปรากฏว่า ในการรัฐประหารที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งทางการเมือง กล่าวคือ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งทางการเมืองที่ทางรัฐบาลได้พยายามที่ร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมเพื่อที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างความปรองดองแต่การร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมกลับทำให้หลายฝ่ายเกิดความไม่เห็นด้วยและได้ร่วมตัวกันเพื่อที่จะคัดค้าน พ.ร.บ. ดังกล่าวโดยได้มีการรวมตัวกันชุมนุมประท้วงกดดันทางรัฐบาลจนในที่สุดร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมก็มีอันตกไปแต่การชุมนุมที่เริ่มจากการคัดค้านนั้นได้เปลี่ยนไปเป็นการชุมนุมโค่นล้มระบอบทักษิณ ซึ่งความขัดแย้งทางการเมืองได้ลุกลามมากขึ้น มีการร่วมตัวกันประท้วงไม่ว่าจะเป็น กลุ่ม กปปส. หรือ กลุ่มคนเสื้อแดง ต่างก็ออกมาชุมนุมซึ่งได้กลายเป็นความขัดแย้งทางแนวความคิดที่ต่างฝ่ายต่างยึดติดกับความคิดของกลุ่มตนเองจึงกลายเป็นว่าเกิดการแบ่งแยกทางความคิดเกิดขึ้นในสังคม ซึ่งความขัดแย้งทางการเมืองนี้ได้ส่งผลให้ความขัดแย้งนั้นขยายเป็นวงกว้างขึ้นพร้อมทั้งเกิดการปะทะกันระหว่างผู้ชุมนุมหรือผู้ชุมนุมกับทางรัฐบาลตลอดจนเกิดเหตุการณ์ทำร้ายผู้ชุมนุม จนนำไปสู่ความรุนแรง ความวุ่นวายทางสังคมซึ่งส่งผลให้ทหารออกมาทำการรัฐประหาร

นอกจากเหตุความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นที่ทหารใช้อำนาจในการทำรัฐประหารแล้ว การขาดความชอบธรรมของรัฐบาลกับบทบาทของทหารก็เป็นสิ่งที่ช่วยเอื้อให้การทำรัฐประหารของทหารเกิดความชอบธรรมขึ้น กล่าวคือ เหตุความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นที่นำไปสู่ความรุนแรงจนในที่สุดทหารก็ได้ออกมาทำการยึดอำนาจโดยได้ใช้เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นมาก่ออ้างในการก้าวเข้ามาทำการรัฐประหารซึ่งสามารถอ้างในความชอบธรรมที่จะกระทำการรัฐประหารได้ประจวบเหมาะกับการที่ทางรัฐบาลพลเรือนขาดความชอบธรรมและพร้อมกับบทบาทของทหารที่แสดงตัว

ออกมาในช่วงเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองจึงส่งผลเอื้อต่อการทำรัฐประหารให้มีความชอบธรรมมากยิ่งขึ้น

ในขณะที่เดียวกันบทบาททหารที่มีต่อเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองก็ได้ปรับเปลี่ยนไป โดยที่ทหารได้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองตามสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น กล่าวคือ ทหารเริ่มจากการวางตัวเป็นกลางทางการเมืองโดยไม่เข้าทั้งฝ่ายรัฐบาลและกลุ่มผู้ชุมนุม จากนั้นได้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทเมื่อสถานการณ์ทางการเมืองได้เปลี่ยนไปเป็นมีความรุนแรงขึ้นทหารได้มาเป็นคนกลางไกล่เกลี่ย แต่เมื่อไม่สามารถหาทางออกข้อปัญหาความขัดแย้งได้ทหารได้ปรับเปลี่ยนบทบาทอีกครั้งมาเป็นผู้พิทักษ์โดยได้ทำรัฐประหารและได้เปลี่ยนบทบาทอีกครั้งมาเป็นผู้ปกครองเพื่อที่ต้องการให้แนวทางการปฏิรูปประสพผลทหารเลยต้องเข้ามาปกครองบริหารประเทศเอง ซึ่งประเด็นในการศึกษาวิกฤตการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทยที่เป็นเหตุในการทำรัฐประหาร การอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหาร และบทบาทของทหารในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองพอสรุปและแยกออกเป็นประเด็นได้ 3 ประเด็น ประกอบด้วยดังต่อไปนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิกฤตการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทยที่เป็นเหตุในการทำรัฐประหาร

จากการศึกษาวิกฤตการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองไทยที่เป็นเหตุในการทำรัฐประหาร งานศึกษาได้นำเสนอสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมืองไทยว่าเป็นสาเหตุมาจาก

- บริบททางการเมือง

จากการศึกษาตามแนวคิดความขัดแย้งของ Lewin Coser Kewin และ Elies Boulding ได้กล่าวถึงสาเหตุของความขัดแย้งที่มักเกิดขึ้นจาก ความแตกต่างกันในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ (goal oriented) พบว่า การที่ทางรัฐบาลต้องการให้เกิดการปรองดองทางการเมือง ทางรัฐบาลของ น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จึงได้มีการเสนอร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรม เพื่อที่ที่ต้องการนิรโทษกรรมทางการเมืองที่เคยเกิดขึ้น แต่ในทางกลับกัน ร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมที่ทางรัฐบาลได้เสนอต่อรัฐสภาเพื่อต้องการให้เกิดการปรองดองกลับเป็นการเริ่มความขัดแย้งให้เกิดขึ้น เกิดการคัดค้านการเสนอร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรม โดยได้มีการจัดการชุมนุมคัดค้านซึ่งนำโดย นายสุเทพ เทือกสุบรรณ สส.พรรคประชาธิปัตย์ในขณะนั้นได้มีการจัดปราศรัยชุมนุมคัดค้าน พ.ร.บ. นิรโทษกรรม จนกลายเป็นการชุมนุมใหญ่เกิดขึ้น เกิดการคัดค้านไม่เห็นด้วยกับ พ.ร.บ. ฉบับดังกล่าวไม่ว่าจะเป็น กลุ่มนิสิต นักศึกษา กลุ่มภาคธุรกิจ หรือแม้แต่กลุ่มทางการเมืองอย่าง นปช. ก็ไม่เห็นด้วยกับ พ.ร.บ. ฉบับนี้ โดยการออกมาคัดค้านของหลายๆ ฝ่ายนั้นเพราะ พ.ร.บ. นิรโทษกรรมร่างขึ้นมา ก็เพื่อนิรโทษกรรมให้กับบุคคลหรือประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมหลังการรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2549 ถึงวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ.2554 ซึ่งอาจจะเป็นการช่วยนักการเมืองที่มีคดีความในช่วงเวลาดังกล่าว

ได้รับการลงโทษจึงทำให้หลายฝ่ายไม่เห็นด้วยกับพ.ร.บ. ดังกล่าว เลยส่งผลให้หลายฝ่ายต่างก็ออกมาเดินขบวนเรียกร้องคัดค้านเพื่อเป็นการกดดันทางฝ่ายรัฐบาลที่พยายามจะออก พ.ร.บ. นิรโทษกรรม ซึ่งการชุมนุมคัดค้านกดดันรัฐบาลไม่เอา พ.ร.บ. นิรโทษกรรม ได้สัมฤทธิ์ผลทางรัฐบาลได้ออกมาประกาศว่าจะไม่นำเรื่อง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมมาเสนอในรัฐสภาอีกพร้อมทั้ง ทางด้านวุฒิสภาเองก็ได้มีการลงมติไม่รับร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฉบับนี้ ถึงแม้ว่าร่างพ.ร.บ. นิรโทษกรรมจะไม่ถูกนำมาพูดอีกแล้วแต่ทางกลุ่มผู้ชุมนุมก็ไม่ได้ยุติการชุมนุมทางการเมืองแต่อย่างใดแต่ได้ยกระดับการชุมนุมจากการคัดค้านร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรม มาเป็นการโค่นล้มระบอบทักษิณพร้อมทั้งปฏิรูปประเทศ ซึ่งการยกระดับการชุมนุมทำให้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการบริบททางการเมืองได้ปรับไปเป็นบริบทความคิดแทน

- บริบททางความคิด

ความขัดแย้งในด้านความคิด เนื่องจากคนมีความคิดเป็นของตัวเองซึ่งอาจได้จากการศึกษาหรือประสบการณ์ ค่านิยมที่แตกต่างกัน มีความเชื่อมั่นอุดมการณ์ที่มีระดับการเปลี่ยนแปลงยากหรือง่ายต่างกันออกไป แต่ละฝ่ายพร้อมที่จะพิสูจน์เพื่อที่จะชนะอีกฝ่าย ซึ่งบริบททางความคิดที่เกิดขึ้นเกิดจากการที่มีอุดมการณ์ (ideology) ทักษะคติ (attitude) ร่วมกัน หลังจากการยกระดับการชุมนุมเป็นการโค่นล้มระบอบทักษิณและปฏิรูปประเทศของกลุ่มผู้ชุมนุม บริบททางการเมืองได้เปลี่ยนไปสู่บริบททางความคิดเป็นความขัดแย้งกันของแนวความคิดโดยที่ฝ่ายผู้ชุมนุมมีความคิดที่ว่าทางรัฐบาล น.ส. ยิ่งลักษณ์นั้นเป็นรัฐบาลนอมินีของอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นด้วยเพราะ น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตรที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นน้องสาวของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร รวมไปถึงนโยบายประชานิยมที่ไม่ต่างกับในสมัยที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จึงทำให้กลุ่มผู้ชุมนุมเชื่อว่าระบอบทักษิณจะนำมาซึ่งความล้มเหลวในการบริหารประเทศ จะเกิดการทุจริตคอร์รัปชันอย่างที่เคยเกิดขึ้นมาในสมัยที่ พ.ต.ท. ทักษิณ เป็นนายกในขณะนั้น แต่ถึงอย่างนั้นก็ยังมีกลุ่มผู้ที่สนับสนุนทางรัฐบาลอย่างเช่น กลุ่มคนเสื้อแดง ที่ได้ทำการชุมนุมออกมาสนับสนุนทางรัฐบาล จึงกลายเป็นว่าเกิดความขัดแย้งกันที่แนวความคิดที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มที่ต้องการโค่นล้มระบอบทักษิณ ปฏิรูปประเทศกับกลุ่มที่สนับสนุนทางรัฐบาล ซึ่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ส่งผลทำให้เกิดการแตกแยกทางสังคม

- บริบททางสังคม

จากการศึกษาตามแนวคิดการแทรกแซงทางการเมืองของ Samuel E. Finer การที่ทหารจะเข้ามามีบทบาททางการเมือง คือ การที่สังคมต้องเผชิญกับภาวะวิกฤติอันเกิดจากความขัดแย้งและความไร้เสถียรภาพทางการเมืองที่ร้ายแรง ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นจาก พ.ร.บ. นิรโทษกรรมที่มีผู้คนออกมารวมตัวคัดค้านจนนำไปสู่การชุมนุมใหญ่มีการเดินขบวนกดดันรัฐบาลรวมถึงการยกระดับการชุมนุมเป็นการโค่นล้มระบอบทักษิณและปฏิรูปประเทศสถานการณ์

เหล่านั้นได้ส่งผลให้เกิดการปะทะกันของกลุ่มผู้ชุมนุม มีการโจมตีกลุ่มผู้ชุมนุมไม่ว่าจะเป็นการปะทะกันที่สนามราชวังคลากีพาสถาน หรือเกิดเหตุระเบิดบริเวณหน้าบึกซีราชประสงค์ใกล้กับกลุ่มผู้ชุมนุม กปปส. ตรงแยกราชประสงค์ แม้แต่มีการยิงระเบิดเอ็ม 79 ใส่ผู้ชุมนุมพร้อมทั้งการกราดยิงถล่มพื้นที่ชุมนุม กปปส. บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ก็ตามที่ สิ่งที่เกิดขึ้นนี้ทำให้เกิดความรุนแรงในสังคม กลุ่มผู้ชุมนุมได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต เกิดความวุ่นวายในสังคม เกิดความระส่ำระสายเกิดขึ้น ความขัดแย้งเริ่มจะลุกลามบานปลาย จนในท้ายที่สุดทางกองทัพได้แถลงการณ์แสดงจุดยืนของ พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการกองทัพ ต่อสถานการณ์ทางการเมือง ที่ได้แสดงถึงการที่ทหารจะเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองคือ หากสถานการณ์รุนแรงมากขึ้นจนรณวโนมถึงขั้นจะเกิดจลาจล กองทัพอาจมีความจำเป็นต้องใช้กำลังทหารเข้าคลี่คลายสถานการณ์ หากมีผู้หนึ่งผู้ใดหรือกลุ่มบุคคล หรือกองกำลังติดอาวุธตอบโต้กองทัพหรือทำร้ายประชาชนผู้บริสุทธิ์อีกจะถูกเจ้าหน้าที่ใช้มาตรการทางกฎหมายปราบปรามอย่างเด็ดขาดและอาจจะไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายใดๆได้ ซึ่งการออกแถลงการณ์รวมทั้งการเกิดความรุนแรงขึ้นภายในสังคมที่ส่งผลให้เกิดความไม่มีเกียรติภาพและความมั่นคงในสังคมเลยนำมาสู่การที่ทหารต้องออกมาจัดการกับปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

2. เพื่อศึกษาการอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหาร

จากการศึกษาการอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหาร การที่จะอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหารได้นั้นต้องมีปัจจัยที่มาเอื้อต่อการอ้างความชอบธรรมเพื่อที่จะทำให้เกิดความชอบธรรมที่มากพอในการที่จะทำการรัฐประหาร ซึ่งปัจจัยที่เอื้อต่อการอ้างความชอบธรรม คือ

- ความไม่ชอบธรรมของรัฐบาลพลเรือน

การที่มีการตัดสินใจความการโยกย้าย นายถวิล เปลี่ยนศรี เลขาธิการ สมช. ไปดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี ว่าเป็นการเข้าไปก้าวล่วง แทรกแซง การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการเพื่อประโยชน์ของตนเอง ทำให้เกิดความไม่ชอบธรรมเกิดขึ้นกับรัฐบาล น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร กล่าวคือ การที่รัฐบาลพลเรือนเกิดใช้ตำแหน่งหน้าที่และอำนาจในทางมิชอบธรรมในการโยกย้ายตำแหน่งเพื่อต้องการให้พวกพ้องของตนเองมาดำรงตำแหน่งแทนส่งผลให้ประชาชนเกิดความไม่พอใจในตัวรัฐบาลพร้อมกันนั้นความน่าเชื่อถือของทางรัฐบาลที่มีต่อประชาชนก็ได้เสื่อมถอยลงจึงทำให้รัฐบาลไม่มีความชอบธรรมมากพอในการบริหารประเทศเลยส่งผลให้เอื้อต่อการที่ทหารจะเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง

- คุณลักษณะของผู้นำ

จากความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นนำไปสู่ความรุนแรงทางสังคม ผู้คนในสังคมเกิดความสับสนวุ่นวาย จนทำให้เกิดการรัฐประหาร การก้าวเข้ามาทำการรัฐประหารของ พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชาเลยเหมือนกับการเข้ามาเป็นวีรบุรุษในการยุติความขัดแย้งที่เกิดขึ้นประกอบกับคุณลักษณะส่วนตัวของ พล.อ. ประยุทธ์ เช่น ภาวะผู้นำสูง ท่าทางแข็งกร้าว ชิงชัง จริ่งจิ้ง หนักแน่น

เป็นต้น ที่ทำให้ พล.อ. ประยุทธ์มีความน่าเชื่อถือพร้อมกันนั้น คุณลักษณะผู้นำที่เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการอ้างความชอบธรรม เมื่อมีการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้นำระหว่าง นายกینگลิ้งกับ พล.อ. ประยุทธ์ คุณลักษณะของผู้นำของพล.อ.ประยุทธ์ จะมีความน่าเชื่อถือมากกว่านายกینگลิ้ง อาจจะต้องทำที่ที่แท้จริงจริงจังและการที่ไม่มีการถูกกล่าวหาว่าใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบซึ่งก็ส่งให้การก้าวเข้ามาทำการรัฐประหารของพล.อ. ประยุทธ์ จันทรโอชา มีความชอบธรรมมากพอที่จะทำการรัฐประหารโดยที่ประชาชนไม่ออกมาคัดค้าน

3. เพื่อศึกษาบทบาทของทหารในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมือง

ในขณะที่มีความพยายามให้ทหารเป็นกลางไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวทางการเมืองตลอดช่วงปี พ.ศ. 2540 - 2549 หรือแม้แต่ในช่วงปี พ.ศ. 2550 - 2557 แต่สุดท้ายทหารก็ยังคงเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองปัจจัยหนึ่งเกิดจากความอ่อนแอของประชาธิปไตย เช่น ในเรื่องการเกิดเผด็จการเสียงข้างมากในสภาที่ทำให้ฝ่ายบริหารออกกฎหมายที่เอื้อต่อผลประโยชน์ส่วนตน หรือ การคอร์รัปชัน เป็นต้น เมื่อระบบประชาธิปไตยอ่อนแอก็จะสามารถทำให้ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองได้ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาบทบาทของทหารในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมือง การศึกษาได้แสดงให้เห็นบทบาทของทหารในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองว่าทหารแสดงบทบาทอย่างไรในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมือง ซึ่งสามารถอธิบายบทบาทของทหารได้ดังนี้

- คณะทหารมีบทบาทเป็นผู้ไกล่เกลี่ย (Moderators)

จากการชุมนุมทางการเมืองที่เกิดขึ้นที่นำไปสู่ความขัดแย้งพร้อมทั้งยังเกิดความรุนแรงเกิดขึ้นภายในสังคมทำให้ทหารได้แสดงบทบาทออกมาก่อนหน้านี้ทหารพยายามวางตัวเป็นกลางทางการเมืองไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวเพื่อที่จะไม่ถูกตำหนิว่าเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองแต่เมื่อเกิดความขัดแย้งวุ่นวายเกิดขึ้นในสังคมทหารได้แสดงบทบาทโดยเป็นคนกลางเข้ามาไกล่เกลี่ยความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ซึ่งทหารได้มาเป็นคนกลางในการเรียกคู่ขัดแย้งทางการเมืองมาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับทางออกของปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นโดยการเข้ามาเป็นคนกลางของทหาร ได้มีการเรียกตัวแทนของแต่ละฝ่ายเข้ามาร่วมหารือพร้อมทั้งเสนอแนวทางของแต่ละฝ่ายพร้อมทั้งมีการรับฟังความคิดเห็นของแต่ละฝ่ายเพื่อนำไปสู่การยุติความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเพื่อที่ ต้องการให้สังคมและประเทศชาติกลับมา มีเสถียรภาพและความมั่นคง ซึ่งการก้าวเข้ามาเป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นทำให้สถานการณ์ทางการเมืองที่มีแต่ความตึงเครียดและเกิดการปะทะกันนั้นผ่อนคลายขึ้น

- คณะทหารที่มีบทบาทเป็นผู้พิทักษ์ (Guardians)

หลังจากที่ทหารได้เข้าไปเป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในการเจรจาทางออกของปัญหาต่างก็ไม่ได้ข้อสรุป แต่ละฝ่ายก็ต่างยึดแนวทางของตัวเองจึงทำให้ทหารได้ทำการยึดอำนาจและรัฐประหาร บทบาทของทหารจึงได้เปลี่ยนมาเป็นบทบาทของผู้พิทักษ์แทน เนื่องจากทหารเล็งเห็นว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นไม่สามารถหาข้อยุติได้ต่างฝ่ายต่างยึดในแนวคิดของ

ฝ่ายตนเองซึ่งจะส่งผลให้ประเทศชาติเกิดความไม่มีเสถียรภาพและขาดความมั่นคง ทหารจึงได้ปรับเปลี่ยนบทบาทตนเองจากการเป็นบทบาทของผู้ไกล่เกลี่ยมาเป็นบทบาทของผู้พิทักษ์ โดยทหารได้ล้มล้างอำนาจรัฐบาลชุดเดิมและมีการจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่โดยจะเห็นได้จาก พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ทำการรัฐประหารรัฐบาลนายก ยิ่งลักษณ์ ชินวัตรโดยใช้ชื่อว่า คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เข้ามายึดอำนาจพร้อมทั้งได้เข้ามาจัดการบริหารประเทศโดยทำการปฏิรูปประเทศและวางกรอบแนวทางการปฏิรูปเอาไว้

- คณะทหารที่มีบทบาทเป็นผู้ปกครอง (Rulers)

เมื่อคณะทหารได้ทำการยึดอำนาจล้มล้างรัฐบาลชุดเดิมแล้วจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่แล้วนั้น บทบาททหารในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองก็ได้เปลี่ยนบทบาทอีกครั้ง โดยทหารมีบทบาทเป็นผู้ปกครองมีการควบคุมเสรีภาพของประชาชน ซึ่งเมื่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้จัดตั้งรัฐบาลมาบริหารประเทศ การบริหารประเทศของทางรัฐบาลที่ถูกจัดตั้งโดย คสช. นั้นได้จำกัดในด้านสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนได้มีการ "ปรับทัศนคติ" หรือการเรียกตัวไปพูดคุยปรับมุมมองทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง หรือกลุ่มนิสิต นักศึกษา นักกิจกรรม ที่ออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองก็จะถูกเชิญตัวไปปรับทัศนคติตามแบบที่ทางรัฐบาลได้กล่าวอ้าง ซึ่งจะเห็นได้ว่าสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ถูกจำกัดมากกว่าตอนที่มีการมีรัฐบาลมาจากพลเรือน

เมื่อพิจารณาบทบาทของทหารตั้งแต่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยจนมาถึงบทบาทของผู้ปกครองจะเห็นได้ว่าทหารพยายามปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองให้เข้ากับสถานการณ์ทางการเมืองที่กำลังเกิดขึ้นโดยที่ทหารเรียนรู้ที่จะก้าวเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งเข้ามามีบทบาททางการเมืองจากการเริ่มเป็นคนกลางทางการเมืองและต่อด้วยการทำการยึดอำนาจทางการเมืองล้มล้างรัฐบาลพลเรือนและเข้ามาควบคุมอำนาจโดยเป็นผู้ปกครองบริหารประเทศ

6.2 ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557 พบว่า เมื่อเกิดความวิกฤตการณ์ทางการเมืองหรือเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้น ทหารจะเป็นตัวแสดงที่สำคัญในการก้าวเข้ามาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจนขยายเป็นวงกว้างทำให้เกิดความรุนแรงและความไร้เสถียรภาพความไม่มั่นคงในสังคมจึงทำให้ทหารสามารถอ้างความชอบธรรมในการทำรัฐประหารได้

ดังนั้นเพื่อที่จะเป็นการแก้ไขไม่ให้เกิดปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นมาสร้างเงื่อนไขความชอบธรรมที่จะเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง ทุกฝ่ายควรร่วมมือกัน ควรมีการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคม การแบ่งฝักแบ่งฝ่ายแบ่งสีนั้น อาจจะทำให้ยากแต่ก็เชื่อว่าทำไม่ได้เลยเสียทีเดียวควรจัดให้มีการประชุมปรองดอง ปรึกษาหารือ เสนอแนวทางออกให้กับปัญหาความ

ขัดแย้งที่เกิดขึ้น ไม่ควรปลูกฝังความคิดหรือเพิ่มความเกลียดชังซึ่งกันและกัน เพียงแต่ต้องมีการเจรจาหรือมีการประชุมเสวนาหาทางออกที่ทำให้เกิดผลดีแก่ทุกฝ่าย อย่างเช่น การมีแนวความคิดที่จะจัดแผนการปรองดองซึ่งในการจัดการการปรองดองนั้น ควรเลือกบุคคลที่เข้ามาดูแลหรือวางแผนที่เป็นกลาง ควรเป็นบุคคลที่ทุกฝ่ายต่างยอมรับ และที่สำคัญการปรองดองจะเกิดขึ้นได้ ทุกฝ่ายต้องยอมรับการปรองดองพร้อมทั้งเปิดใจให้กว้างพอสมควร และไม่ควรที่จะยึดติดกับกับความขัดแย้งเดิมๆ เพราะถ้ายังคงยึดติดและไม่เปิดใจให้กว้างพอ การที่จะให้เกิดความปรองดองได้นั้นก็คงยาก

ด้านสถาบันการเมือง นักการเมือง พรรคการเมือง ส่วนหนึ่งของปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจนเป็นเหตุให้ทหารอ้างความชอบธรรมในการรัฐประหารได้นั้นก็คือ สถาบันการเมือง นักการเมือง พรรคการเมือง ซึ่งด้านการเมืองควรที่จะมีการปลูกฝังจิตสำนึกของนักการเมืองว่าไม่ควรทุจริตคอร์รัปชัน ทางรัฐบาลควรที่เข้าไปทำงานบริหารประเทศให้เกิดประสิทธิภาพแก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคมให้สมกับที่เป็นตัวแทนประชาชนที่เลือกเข้าไปให้ทำงานบริหารประเทศมิใช่เข้าไปเพื่อที่หาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้อง รัฐบาลควรดูแลข้าราชการประจำให้ปฏิบัติงานตามนโยบายที่รัฐบาลกำหนดเท่านั้นไม่ควรเข้าไปก้าวก่ายหรือแต่งตั้งโยกย้ายพวกของตนเข้าดำรงตำแหน่งแทน ซึ่งการเกิดคอร์รัปชันหรือการโยกย้ายตำแหน่งโดยมิชอบของทางรัฐบาลจะส่งผลให้ทางรัฐบาลเกิดความเปราะบางเกิดขึ้นกับทางรัฐบาล เมื่อรัฐบาลเกิดปัญหาขาดความไม่ชอบธรรมสิ่งเหล่านี้จะสามารถทำให้ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองได้ นอกจากนี้ควรพัฒนาสถาบันการเมืองให้เข้มแข็ง มีสถาบันพรรคการเมืองที่เป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง มีอุดมการณ์และนโยบายที่เหมาะสมไม่สุดขั้วข้างหนึ่งข้างใดอันจะทำให้เกิดการขัดแย้งแตกแยกกันขึ้นมาได้ ซึ่งในรัฐธรรมนูญฉบับ ปี พ.ศ. 2560 พยายามที่จะทำให้พรรคการเมืองมีความเป็นประชาธิปไตย โดยมีความพยายามขยายฐานสมาชิกให้สมาชิกมีส่วนร่วมมีบทบาทในเรื่องของการคัดสรรผู้รับสมัครการเลือกตั้ง การเพิ่มบทบาทในการให้เงินสมาชิกพรรคเพื่อที่จะให้พรรคปลอดพ้นจากกลุ่มทุนใหญ่ หรือการเสนอนโยบายของพรรคการเมืองต้องชี้แจงวงเงิน ที่มาของเงิน และความคุ้มค่าของนโยบายเพื่อป้องกันนโยบายที่อาจจะนำความเสียหายมาสู่รัฐได้ดังเช่นนโยบายประชานิยมในอดีต ดังนั้นพรรคการเมืองจะเป็นประชาธิปไตยได้หรือไม่รัฐธรรมนูญก็มีส่วนสำคัญที่จะทำให้สถาบันการเมือง พรรคการเมืองเข้มแข็งเพราะรากฐานของพรรคการเมืองของไทยนั้นวางรากฐานมาจากรัฐธรรมนูญมาโดยตลอด

ด้านสถาบันกองทัพ เป็นสถาบันที่สำคัญสถาบันหนึ่งของประเทศไทยเพราะกองทัพเป็นสถาบันที่เข้มแข็งและมีฐานะเป็นผู้พิทักษ์ราชบัลลังก์ รักษาความสงบเรียบร้อย พร้อมทั้งมีบทบาททางการเมืองมาตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ซึ่งแนวทางในการป้องกันไม่ให้ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองหรือรัฐประหารในอนาคต มีอยู่ 2 แนวทางเลือก แนวทางเลือกแรก ควรมีการปฏิรูปกองทัพ การที่จะทำให้ทหารไม่เข้ามาแทรกแซงทางการเมือง การปฏิรูปกองทัพเป็นแนวทางที่สำคัญอย่างมากที่จะทำให้กองทัพพัฒนาไปสู่รูปแบบใหม่ที่ทางกองทัพอยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่าย

การเมืองหรือรัฐบาล เป็นทหารอาชีพอย่างแท้จริงโดยที่สร้างความเป็นทหารอาชีพซึ่งควรดำเนินการปรับลดขนาดกองทัพ กำลังพล ให้มีขนาดพอเหมาะ แล้วควรปลูกฝังแนวความคิดการเป็นทหารอาชีพให้กับทางกองทัพซึ่งการปลูกฝังความคิดทหารอาชีพควรเริ่มจากอธิบายความเข้าใจในเรื่องของบทบาทหน้าที่ของทหารที่มีหน้าที่ในการปกป้องประเทศให้พ้นจากภัยคุกคามนอกประเทศ แนวทางเลือกที่สอง การใช้ระบบผสม กล่าวคือฝ่ายการเมืองและฝ่ายทหารต้องเดินไปด้วยกัน โดยที่วางบทบาททหารให้มีบทบาทที่สมดุลกับการเมือง การเมืองไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับทหารมากเกินไปและไม่ได้ปล่อยให้ทหารมีบทบาทมากเกินไปจนสามารถเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองได้ ทั้ง 2 แนวทางเลือกนี้อาจถูกวิพากษ์ในเรื่องการเป็นประชาธิปไตยแท้กับการเป็นประชาธิปไตยครึ่งหนึ่ง ซึ่งทางเลือกแรกเคยใช้มาแล้วแต่ไม่สามารถที่จะจัดตั้งการเป็นทหารอาชีพได้ ทางเลือกที่สองเคยเกิดขึ้นในยุคของ พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ ดังนั้นทางเลือกแรกและทางเลือกที่สองก็อาจจะเกิดขึ้นได้ ขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งหรือความอ่อนแอของแต่ละทางเลือกว่า ณ ตอนนั้นกองทัพมีความเป็นประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใด

ด้านสื่อมวลชน สื่อการเมือง และสื่อบุคคล ในปัจจุบันสื่อ หรือ social network ล้วนแต่มีบทบาทในการผลิตซ้ำหรือกระตุ้นให้เกิดความรุนแรง ความขัดแย้งเกิดขึ้น จากการเผยแพร่ hate speech หรือ harmful information โดยเฉพาะสื่อการเมืองที่จัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ทางการเมืองของกลุ่มการเมืองใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งแนวทางที่ไม่ให้สื่อผลิตซ้ำหรือกระตุ้นให้เกิดความรุนแรงที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งคือให้มีการควบคุมสื่อไม่ให้เป็นเครื่องมือกระตุ้นความรุนแรงโดยให้สื่อนำเสนอความคิดเห็นทางการเมืองจากฝ่ายต่างๆ อย่างรอบด้าน นอกจากนี้ สื่อควรมีการวางตัวเป็นกลาง ไม่ได้ตกอยู่ภายใต้กลุ่มอิทธิพลใด เพราะถ้าสื่อเป็นกลาง วิชาชีพสื่อก็จะควบคุมคุณภาพของการนำเสนอข่าวสาร แต่ถ้าสื่อไม่เป็นกลางก็จะถูกฝ่ายรัฐ อำนาจนิยมจะหาทางเข้ามาควบคุมสื่อเนื่องจากสื่อไม่สามารถควบคุมตัวสื่อเองได้เพราะสื่อตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มการเมือง เพราะฉะนั้น สื่อมวลชน สื่อการเมือง และสื่อบุคคลต้องพัฒนาและควบคุมตัวสื่อเองไม่ให้ตกอยู่ภายใต้อำนาจของกลุ่มทุนและต้องมีความเป็นกลางในการนำเสนอข่าวอย่างแท้จริง

ด้านประชาธิปไตย ปรับพื้นฐานความรู้ความเข้าใจกับประชาธิปไตยของคนในสังคมให้ตรงกัน เนื่องจากการมีความเชื่อที่แตกต่างกันในการเข้าใจเรื่องระบบประชาธิปไตยจึงส่งผลให้ต่างฝ่ายเลือกมองประชาธิปไตยเฉพาะส่วนที่ตรงกับความชอบของฝ่ายตน ซึ่งทำให้การหาจุดร่วมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเป็นไปได้ยาก ดังนั้นจึงจะต้องทำให้คนในสังคมมีความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตยให้ถูกต้องตรงกันเสียก่อน นอกจากนี้ปัญหาเรื่องของพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตยของคนในสังคมสำคัญก็เป็นส่วนสำคัญในด้านประชาธิปไตย ควรมีการปรับฐานความคิดระยะยาวว่า ความเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงไม่ใช่แค่การเลือกตั้ง แต่ต้องเป็นประชาธิปไตยแบบรากหญ้า ประชาธิปไตยแบบขุมขุม แบบท้องถิ่น ที่พัฒนาขึ้นมาจากกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติในระดับชุมชน ระดับ

สังคม และระดับครอบครัว โดยต้องมีการปรับเปลี่ยนตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งอาจใช้เวลา
ระยะยาวและต้องมีหลายหน่วยงานมาช่วยในการปรับเปลี่ยนไม่ใช่แค่กระทรวงศึกษาธิการ แต่
หน่วยงาน คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา ต้องเข้ามาช่วยกันวาง
แนวทางในการปรับเปลี่ยนเพื่อที่ประชาธิปไตยที่แท้จริงจะได้เกิดขึ้นในสังคม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557 ได้ศึกษาในบริบท
การเมืองของไทยโดยได้นำเอาปัจจัยภายในประเทศมาทำการวิเคราะห์ถึงการเข้ามาแทรกแซงทาง
การเมืองของทหาร ในการศึกษาวิจัยในโอกาสต่อไปอาจทำการศึกษาในบริบทการเมืองโลกโดยนำเอา
ปัจจัยภายนอกมาวิเคราะห์ เช่น กระแสความเป็นประชาธิปไตย ท่าทีของกลุ่มสหภาพยุโรป (EU)
ท่าทีขององค์การสหประชาชาติ (UN) และ ท่าทีของสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ซึ่งถ้านำเอาปัจจัยภายนอก
มาประกอบการวิเคราะห์ด้วยอาจจะสามารถอธิบายการเข้ามายึดอำนาจของทหารได้ครอบคลุมมาก
ยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- "อนุพงษ์" ลั่นต้อยยุบสภา-จึงสงบ." หนังสือพิมพ์ข่าวสด, 14 เมษายน 2553, : 1,14,15,16,2.
- "คำต่อคำ: 'บิ๊กตู' ลั่น ทหารจะทำหน้าที่ของทหารให้ดีที่สุด." หนังสือพิมพ์ สยามรัฐ, 23 มกราคม 2557 : 1,2.
- "คุมแก๊เบ็ดเสร็จ-บิ๊กตูจ่อสั่งนายฯเองไม่ให้ซ้ารอยปฏิวัติ49." หนังสือพิมพ์ข่าวสด, 25 พฤษภาคม 2557, : 1,2,11,14.
- "ถกทางออกกลุ่ม" ประยุทธ์" นำคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ยึดอำนาจ." หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, 23 พฤษภาคม 2557, : 1,5,13,14.
- "บิ๊กตูชู่หากยังรุนแรงทหารออกเต็มรูปแบบ." หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, 16 พฤษภาคม 2557
- "บิ๊กตู" สั่งการบ้าน5ข้อ ถก7ฝ่าย แก้ววิกฤติการเมืองไทย." หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, 22 พฤษภาคม 2557, : 1,2,14,15.
- "ปี่มราชประสงค์เจ็บ 21 ยิงเอ็ม 79 ถล่มศาลแพ่งไม่ระเบิด." หนังสือพิมพ์โลกวันนี้, 24 กุมภาพันธ์ 2557
- "ประยุทธ์" ลั่น ไม่จบ-ไม่เกษียณถก7ฝ่ายนัดแรกไร้ข้อสรุป 'ตู' ให้การบ้านหาทางออกขู่ทำไม่ได้ทหารทำเอง." หนังสือพิมพ์ บ้านเมือง, 22 พฤษภาคม 2557 : 1,6.
- "ผบ.เหล่าทัพไม่รับลูกสมช.-หัวน้้าเติมสถานการณ์เบรกพ.ร.ก.ฉุกเฉิน." หนังสือพิมพ์ คมชัดลึก, 3 มกราคม 2557, : 1,11.
- "รายงานพิเศษ: ผ่าแผนสามมิติ "ยึดราชประสงค์" "ป็อก" เปิดทาง "ประยุทธ์ - ดาว์พงษ์" ลุย มาร์ค ผ่าทางตัน." สยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์, 14 - 20 พฤษภาคม 2553, : 8,9.
- "สั่ง2มือบหยุด-ปัดทิวี 11 ช่งอัยการศึก บิ๊กตูประกาศใช้ทั่วมท." หนังสือพิมพ์ มติชน, 21 พฤษภาคม 2557 : 1,6,12,14.
- "ห้วงมีนาคมเปราะบางป็อกสั่งทหารพร้อมเผชิญสถานการณ์." หนังสือพิมพ์แนวหน้า, 5 มีนาคม 2553 : 2,6,7.
- กนลา สุขพานิช. ข้อคิดและแนวทางในการศึกษาบทบาทของทหารในการเมือง. ใน ทหารกับการเมือง: วิเคราะห์เปรียบเทียบ. edited by กนลา สุขพานิชและวุฒิชัย มูลศิลป์ กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์, 2523.
- กองบรรณาธิการมติชน. "203 วันชัตดาวน้ ยิงลักษณะ' เปิดศักราช คสช.". กรุงเทพฯ: มติชน, 2557.
- กิตติมา ปรีดีติติก. ทฤษฎีบริหารองค์กร. กรุงเทพฯ: ธนะการพิมพ์, 2529.
- เกษียร เตชะพีระ. จากระบอบทักษิณสู่รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 : วิกฤตประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2550.
- ชัตติยะ สวัสดิผล. "บทบาทผู้นำทหารกับการเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองของไทย ", วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม), สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2538.

- คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัยรากเหง้าของความขัดแย้งสู่ทางออกเพื่อความปรองดอง. กรุงเทพฯ: พี เอส พรินติ้ง แอนด์ ดีไซน์, 2555.
- คึกฤทธิ์ เรกะลาภ. "การแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย: ศึกษากรณีรัฐประหาร 19 กันยายน 2549", วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2551.
- ใจ อึ้งภากรณ์, สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ และคณะ. อาชญากรรมรัฐ ในวิกฤตการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการรับข้อมูลและสืบพยานเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519, 2544.
- ชัยธวัช ตุลาธน, สรวุฒิ วงศ์ศรานนท์และคนอื่นๆ. ความจริงเพื่อความยุติธรรม : เหตุการณ์และผลกระทบจากการสลายการชุมนุม เมษา- พฤษภาคม 53. กรุงเทพฯ: ศูนย์ข้อมูลประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการสลายการชุมนุม กรณี เม.ย.- พ.ค. 53 (ศปช.), 2555.
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. การเมือง - การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย (พ.ศ. 1893 - 2475). คณะรัฐศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519. อ้างถึงใน ชลัท ประเทืองรัตนา. "การเมืองของประชาชนพิจารณา: กรณีแก้ไขความขัดแย้งโครงการจำกัดกากอุตสาหกรรม ตาสีหิธี อ.ปลวกแดง จ.ระยอง". วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. ปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2 ed. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- . เอกสารการสอนชุดวิชา สถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย หน่วยที่ 6 สาขาวิชา รัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2542.
- ชาดา นนทวัฒน์. กบฏแผ่นดิน แย่งชิงอำนาจ. กรุงเทพฯ: ยิปซี, 2552.
- ชาติชาย ไชยพิมิล. "ความขัดแย้งทางการเมืองในการกำหนดนโยบาย: ศึกษาเฉพาะกรณีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 เฉพาะมาตรา 198-199 สมัยรัฐบาล นายชวน หลีกภัย (กันยายน 2535- ธันวาคม 2537)." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2540.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. รัฐศาสตร์: ทฤษฎี แนวความคิด ปัญหาสำคัญ และแนวทางศึกษาวิเคราะห์ การเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 5 ed. กรุงเทพฯ: โครงการเอกสารและตำรา สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์ นิด้า, 2543.
- . วิถีชีวิตไทย วัฒนธรรมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่. กรุงเทพฯ: หจก. สหายบล็อกและการพิมพ์, 2546.
- เทพนม เมืองแมน. พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2540.
- นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ. แกนนำกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ หรือ นปช. . สัมภาษณ์ 31 พฤษภาคม 2559
- นายภูมิธรรม เวชยชัย. เลขาธิการพรรคเพื่อไทย. สัมภาษณ์ 12 ตุลาคม 2559

- นายสาทิต วงศ์หนองเตย. แกนนำคณะกรรมการประชาชนเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ กปปส. สัมภาษณ์ 6 มิถุนายน 2559.
- นายเอกนัฏ พร้อมพันธุ์. แกนนำคณะกรรมการประชาชนเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ กปปส. สัมภาษณ์ 31 สิงหาคม 2559
- ประชา เทพเกษตรกุล. "การแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีการรัฐประหารเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2535." สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.
- พรนพ พุกกะพันธ์. การบริหารความขัดแย้ง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ว.เพ็ชรสกุล, 2542. อ้างใน ชัตติยา หรั่งประเสริฐ. "การจัดการความขัดแย้งทางการเมืองไทยของรัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (พ.ศ. 2552-2553)". วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต การจัดการความขัดแย้ง, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2554
- พลตรี จิระเดช โมกขะสมิต. สาเหตุการทำรัฐประหารของไทยในยุคหลังสงครามเย็น. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2550.
- พีระวุฒิ สุวรรณประสิทธิ์. "การศึกษาปัจจัยที่เข้าแทรกแซงการเมืองไทยโดยทำการรัฐประหารของทหารไทยระหว่าง พ.ศ. 2500-2534." สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.
- เมธา สุตบรรทัด. "พรรคการเมืองกับความขัดแย้ง." รัฐศาสตร์นิเทศ 6 (ตุลาคม 2513): 42-43.
- เยาวเรศ สุทธะพินทุ. "ความเป็นไปได้ในการรัฐประหารของทหารไทยในอนาคต." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.
- รศ.ดร. เกษียร เตชะพีระ. "จากระบอบทักษิณสู่รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 : วิกฤตประชาธิปไตย." ศูนย์วิจัยคณะรัฐศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- ลิขิต ธีระเวคิน. "ความชอบธรรม และความคงอยู่ของระบบ." มติชน (30 กันยายน 2528): 22.
- วันชัย วัฒนศัพท์. ความรู้เบื้องต้นกระบวนการแก้ปัญหาข้อพิพาทที่เหมาะสม. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า, 2545. อ้างถึงใน คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.). "รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัยรากเหง้าของความขัดแย้งสู่ทางออกเพื่อความปรองดอง". กรุงเทพฯ: พี เอส พรินติ้ง แอนด์ ดีไซน์, 2555.
- วาท รวี. วิกฤต 19 : ลำดับเหตุการณ์บ้านเมือง 19 กันยายน 2549 - 19 พฤษภาคม 2553 นนทบุรี: ศรีปัญญา, 2554.
- วาสนา นาน่วม. บันทึกคำให้การ สุจินดา คราประยูร กำเนิดและอวสาน รสช. กรุงเทพฯ: มติชน, 2555.
- . ลับ ลวง พราง ปฏิวัติปราสาททราย. กรุงเทพฯ: มติชน, 2551.
- . ลับ ลวง พราง ภาค ๘ อวสานยิ่งลักษณ์? กรุงเทพฯ มติชน, 2557.
- สถาบันพระปกเกล้า. การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

- . ทหารกับการเมือง. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า, 2547.
- . รายงานการวิจัยการสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: งานดีศรีเอช, 2556.
- สมนึก ฐปหอม. "สาเหตุการทำรัฐประหาร เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534", วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. การเมืองการปกครองไทย: ยุคเผด็จการ- ยุคปฏิรูป. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม, 2548.
- สมศักดิ์ หนูสนิท. "การพัฒนาทางการเมืองสู่ความเป็นประชาธิปไตย: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหารกับการเมืองไทย." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.
- สุขุม ธนพงศ์พิพัฒน์. "ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการทำรัฐประหารของทหารไทยระหว่าง พ.ศ. 2500-2534", วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาปกครอง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- สุจิต บุญบงการ. การพัฒนาทางการเมืองของไทย: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- สุทธชัย ยิ้มประเสริฐ. สายธารประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ: พีเพรส, 2551.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. ความขัดแย้งการบริหารเพื่อสร้างความสร้างสรรค์ กรุงเทพฯ: อมรินทร์, 2540.
- ใหญ่ เตมีย์. "การสร้างความปลอดภัยของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ในประเทศไทย." วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาปกครอง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- อร่ามศรี ศิริพันธ์. "ความขัดแย้งในองค์กร : เครื่องมือของนักบริหาร." วารสารสังคมศาสตร์ (19 มิถุนายน 2525): 54.
- อรุณ รักธรรม. "ความขัดแย้งกับการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงขององค์กร." วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์ (26 กรกฎาคม 2529): 416-20.
- . ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่: การบริหารองค์การ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- อารัสรา พิซพันธ์. "ข้อเท็จจริงและแง่มุมปัญหาเกี่ยวกับรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549." การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2551.
- อุมาพร อินทะวงศ์. "ปัจจัยที่นำมาซึ่งการทำรัฐประหารโดยพลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน." วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.

ภาษาอังกฤษ

- Albert F. Eldridge. *Images of Conflict* New York: St.Martin's Press, 1979.
- Claude E. Welch และ Arthur K. Smith. *Military Role and Rule*. North Scituate, Mass: Duxbury Press, 1974. อ้างถึงใน สุจิต บุญบงการ. "การแทรกแซงทางการเมืองของไทย". ใน ทหารกับการเมือง: วิเคราะห์เปรียบเทียบ, (บก.), กนลา สุขพานิช และวุฒิชัย มูลศิลป์, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์, 2523.

- Don Hellriegel และ John W. Slocum Jr. *Organization Behavior*. New York: West Publishing Co, 1970.
- Eric Nordinger. *Soldiers in Politics : Military Coups and Government*. Englewood-Criffs Prentice-Hall, 1977. อ้างถึงใน สุจิตต์ บุญบงการ. "การแทรกแซงทางการเมืองของไทย". ใน ทหารกับการเมือง: วิเคราะห์เปรียบเทียบ, (บก.), กนลา สุขพานิช และวุฒิชัย มูลศิลป์, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์, 2523.
- Harold Crouch. *"The Military and Politics in South- East Asia" in Military- Civillian Relation in South- East Asia*. Singapore: Kooh Wah Printing Pte. Ltd., 1985. อ้างถึงใน ใหญ่ เตมีย์. "การสร้างความปลอดภัยของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ในประเทศไทย". วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาปกครอง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- Henry C. Metcalf และ L. Urwick. *Dynamic Administration: The Collected Papers of Mary Parker Follett*. New York: Harper and Row, Publishers, 1940.
- Louis Kriesberg. *The Sociology of Social Conflict*. Englewood Cliffs N J Prentice Hall, 1973. อ้างถึงใน บุญส่ง พิมพ์. "ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มคนรักอุดรและกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยที่จังหวัดอุดรธานี พ.ศ. 2549 - 2552". การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต การเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Max Weber. *"What Is State", in Comparative Politics : Notes and Reading*. Belmont: Wadsworth Publishing Company, 1996.
- Morris Janowitz. *The Military in Politics Development of New Nation : An Essay in Coparative Analysis*. อ้างถึงใน ใหญ่ เตมีย์. "การสร้างความปลอดภัยทางการเมืองของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ในประเทศไทย". วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาปกครอง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- Multhiah Alagappa. *"Introduction," in Political Legitimacy in Southeast Asia : The Question for Moral Authority*. California Standford University Press, 1995. อ้างถึงใน ใหญ่ เตมีย์. "การสร้างความปลอดภัยของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ในประเทศไทย". วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาปกครอง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- Paul G. Swingle. *The Mangement of Power*. New York: Wiley, 1976.
- Samuel Huntington. *Political Order in Changing Societies*. New haven Yale University Press, 1968. อ้างถึงใน กนลา สุขพานิช. "ข้อคิดและแนวทางในการศึกษาบทบาทของทหารในการเมือง". ใน ทหารกับการเมือง: วิเคราะห์เปรียบเทียบ, (บก.), กนลา สุขพานิช และวุฒิชัย มูลศิลป์, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์, 2523.
- Samuel E. Finer. *The Man on Horseback : The Role of the Military in Politics*. 2 ed. London: Pall Mall Press, 1975.

Shively W. Philips. *Power & Choice : An Introduction to Political Science*. New York McGraw-Hill, 1997.

เว็บไซต์

- E-library สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. "เปรียบเทียบเนื้อหากฎหมาย 3 ฉบับ กฎอัยการศึก-พ.ร.ก. ฉุกเฉิน- พ.ร.บ. ความมั่นคง [ออนไลน์]." แหล่งที่มา: <http://library2.parliament.go.th/wichakarn/content-digest/digest006-3.pdf>. [15 ธันวาคม 2559]
- Human Rights Watch. "วิกฤตสิทธิมนุษยชนในภาวะที่จมลึกลงไปในระบอบเผด็จการ [ออนไลน์]." 2559 แหล่งที่มา: <https://www.hrw.org/th/news/2016/01/27/286229>. [12 ธันวาคม 2559]
- iLaw. "สรุปสถานการณ์ปี 2557: การขัดขวางการใช้สิทธิโดยภาคประชาชน ที่ปูทางสู่การยึดอำนาจและการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวาง [ออนไลน์]." 2558 แหล่งที่มา: <https://freedom.ilaw.or.th/en/node/231>. [18 พฤศจิกายน 2559]
- kapook. "ยิ่งลักษณ์ฟื้นเก้าอี้รักษาการนายกฯ หลังศาลรัฐธรรมนูญตัดสินคดีย้าย ถวิล เปลี่ยนศรี [ออนไลน์]." 2557 แหล่งที่มา: <http://highlight.kapook.com/view/101714>. [15 ธันวาคม 2559]
- NiDAPoll. "คสช. ควรเสนอใครเป็นนายกรัฐมนตรี [ออนไลน์]." แหล่งที่มา: <http://nidapoll.nida.ac.th/index.php?op=polls-detail&id=242>. [20 ธันวาคม 2559]
- . "สถานการณ์การเมืองไทยหลังศาลรัฐธรรมนูญให้ น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี [ออนไลน์]." แหล่งที่มา: <http://nidapoll.nida.ac.th/index.php?op=polls-detail&id=236>. [20 ธันวาคม 2559]
- sanook news. "ลำดับเหตุการณ์ชุมนุม จากสามเสนถึงปัดกรุงเทพฯ [ออนไลน์]." 2557 แหล่งที่มา: <http://news.sanook.com/1394646/>. [22 มีนาคม 2559]
- TCIJ. "มีอบหลากรส-ต้านนิรโทษกรรมฯถึงไ้รัฐบาล ปราศรัย-เดินสาย-เช็คอินหน่วยราชการ [ออนไลน์]." 2556 แหล่งที่มา: <http://www.tcijthai.com/news/2013/12/scoop/3596>. [18 พฤศจิกายน 2559]
- . "ศาลรธน. ชี้ 'ยิ่งลักษณ์' พ้นนายก-คดีโยกย้ายถวิล [ออนไลน์]." 2557 แหล่งที่มา: <http://www.tcijthai.com/news/2014/07/scoop/4198>. [15 ธันวาคม 2559]
- Thaipublica. "สถานการณ์ปี 2558: ระบุยุติธรรมตามสั่ง เสรีภาพขาดตลาด [ออนไลน์]." 2558 แหล่งที่มา: <http://thaipublica.org/2015/12/ilaw-report-24-12-2558/>. [12 ธันวาคม 2559]
- กรุงเทพโพลล์. ""ประชาชนคิดอย่างไรกับโผ ครม. พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา" [ออนไลน์]." 2557 แหล่งที่มา:

<http://bangkokpoll.bu.ac.th/poll/result/poll692.php?pollID=557&Topic=%BB%C3%D0%AA%D2%AA%B9%A4%D4%B4%CD%C2%E8%D2%A7%E4%C3%A1%D1%BA%E2%BC%20%A4%C3%1.%20%BE%C5.%CD.%BB%C3%D0%C2%D8%B7%B8%EC%20%A8%D1%B9%B7%C3%EC%E2%CD%AA%D2&fileDoc=poll692.pdf>. [3 เมษายน 2560]

ข่าวสด. "ที่ปรึกษาฯ สข. แจงกรอบ-แนวทางการปฏิรูป [ออนไลน์]." 2557 แหล่งที่มา:

https://www.khaosod.co.th/view_newsonline.php?newsid=TVRRd056Y3LPRFExTmc9PO==. [12 ธันวาคม 2559]

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ. "ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ [ออนไลน์]." 2557 แหล่งที่มา:

<http://www.law.moi.go.th/pdf/notice1.pdf>. [17 มีนาคม 2558]

คมชัดลึก. "มาร์ค'ฟันธง' บิ๊กตู่'นายกฯ [ออนไลน์]." 2557 แหล่งที่มา:

<http://www.komchadluek.net/news/politic/190420>. [4 เมษายน 2560]

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ. "คำวินิจฉัยที่ 5/2557 เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 245 (1) ว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 ตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2556 เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ [ออนไลน์]." 2557 แหล่งที่มา:

http://www.constitutionalcourt.or.th/index.php?option=com_docman&task=catt_view&gid=557&Itemid=94&lang=th. [22 มีนาคม 2559]

รัฐติกร สังข์แก้วและดร.อรรถสิทธิ์ พานแก้ว. "Shutdown กรุงเทพฯ [ออนไลน์]." แหล่งที่มา:

http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=Shutdown_กรุงเทพฯ. [22 มีนาคม 2559]

เดลินิวส์. "ที่สุด 10 เหตุการณ์ 'ทางการเมือง' ปี54 [ออนไลน์]." 2554 แหล่งที่มา:

<http://m.dailynews.co.th/News.do?contentId=1916>. [8 มีนาคม 2559]

ไทยรัฐออนไลน์. "กว่าจะเป็น 'ประยุทธ์ จันทร์โอชา' หัวหน้า คสช. [ออนไลน์]." 2557 แหล่งที่มา:

<http://www.thairath.co.th/content/425119>. [20 ธันวาคม 2559]

———. "คดีความรุนแรงเหตุชุมนุม กปปส. หลังผ่านยกแรก [ออนไลน์]." 2557 แหล่งที่มา:

<http://www.thairath.co.th/content/403495>. [27 พฤศจิกายน 2559]

ผู้จัดการออนไลน์. "รายงานพิเศษ : ย้อนรอย...รัฐประหาร 22 พ.ค. 2557 [ออนไลน์]." 2557

แหล่งที่มา:

<http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=9580000058362>.

[24 มีนาคม 2559]

มติชนออนไลน์. "โพลชี้ นายฯ คนกลางที่คนไทยอยากได้ "อานันท์-พลากร-อาสา-ประยุทธ์" [ออนไลน์]." แหล่งที่มา:

http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1396059908.

[20 ธันวาคม 2559]

- รายงานสุขภาพคนไทย 2557. "ปรากฏการณ์มวลมหาประชาชนกับจุดเปลี่ยนประเทศไทย [ออนไลน์]." 2557 แหล่งที่มา:
http://www.hiso.or.th/hiso/picture/reportHealth/ThaiHealth2014/thai2014_14.pdf. [18 พฤศจิกายน 2559]
- วิกิพีเดีย. "วิกฤตการณ์การเมืองไทย พ.ศ. 2548-2553 [ออนไลน์]." 2553 แหล่งที่มา:
https://th.wikipedia.org/wiki/วิกฤตการณ์การเมืองไทย_พ.ศ._2548-2553. [8 มีนาคม 2559]
- ศาลรัฐธรรมนูญ. "คำวินิจฉัย 9/2557 เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องของสมาชิกวุฒิสภาเพื่อขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 182 (7) ประกอบมาตรา 268 ลาตรา 266 (2) และ (3) หรือไม่ [ออนไลน์]." 2557 แหล่งที่มา:
http://www.constitutionalcourt.or.th/index.php?option=com_docman&task=catt_view&gid=557&Itemid=94&lang=th. [3 เมษายน 2560]
- สถาบันพระปกเกล้า. "นิรโทษกรรมเหมาเข่ง [ออนไลน์]." 2557 แหล่งที่มา:
<http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=นิรโทษกรรมเหมาเข่ง>. [18 พฤศจิกายน 2559]
- สำนักข่าวอิสรา. "เกษียณ เตชะพีระ"ระบอบทักษิณ" คืออะไร? [ออนไลน์]." แหล่งที่มา:
<http://www.isranews.org/isra-news/item/25523-09282.html>. [18 พฤศจิกายน 2559]
- . "ย้อนรอยเลือกตั้ง 2 ก.พ. "โมฆะ" ใครต้องรับผิดชอบ [ออนไลน์]." 2557 แหล่งที่มา:
http://www.isranews.org/isranews-scoop/item/28054-bb_28054.html. [22 มีนาคม 2559]

